



เรียนรู้เพื่อรับใช้สังคม

ความขัดแย้งในเรื่องสั้นรางวัลซีไรต์ พ.ศ. 2551-2560  
CONFLICTS IN S.E.A. WRITE AWARDED SHORT STORIES  
DURING 2008-2017



วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา  
หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง)  
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ  
พ.ศ. 2562

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

ความขัดแย้งในเรื่องสั้นรางวัลซีไรต์ พ.ศ. 2551-2560

CONFLICTS IN S.E.A. WRITE AWARDED SHORT STORIES DURING 2008-2017

BAI XIAOYU

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ ตรวจสอบและอนุมัติให้

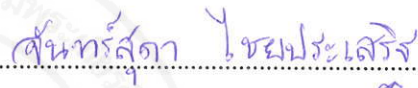
วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง)

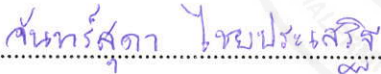
เมื่อวันที่ 9 มีนาคม พ.ศ. 2562



รองศาสตราจารย์ ดร.มนีปิ่น พรหมสุทธิรักษ์  
ประธานกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ



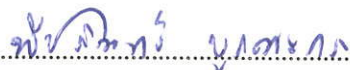
อาจารย์ ดร.จันทรสุนดา ไชยประเสริฐ  
อาจารย์ที่ปรึกษา



อาจารย์ ดร.จันทรสุนดา ไชยประเสริฐ  
กรรมการ



อาจารย์ ดร.พัชรินทร์ บุรณะกร  
กรรมการ



อาจารย์ ดร.พัชรินทร์ บุรณะกร  
ประธานหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต  
(การสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง)



รองศาสตราจารย์อัสยา จันทรวินิจฉัย  
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย



ผู้ช่วยศาสตราจารย์นิก สุนทรชัย  
คณบดีคณะศิลปศาสตร์

## ความขัดแย้งในเรื่องสั้นรางวัลซีไรต์ พ.ศ. 2551-2560

BAI XIAOYU 606005

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง)

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์: จันทรสุดา ไชยประเสริฐ, ประ.ด.

### บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ความขัดแย้งและแนวทางการแก้ปัญหาสังคมในเรื่องสั้นรางวัลซีไรต์ พ.ศ. 2551-2560 โดยคัดเลือกเรื่องสั้นที่ตีพิมพ์ในหนังสือเรื่องสั้นรางวัลซีไรต์ พ.ศ. 2551-2560 จำนวน 46 เรื่อง

ผลการวิจัยพบว่า ลักษณะความขัดแย้งที่ปรากฏในเรื่องสั้นรางวัลซีไรต์ พ.ศ. 2551-2560 มี 4 ประเภท คือ 1) ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ เกิดขึ้นจากความต้องการความคิด ผลประโยชน์ส่วนตัวและความรู้สึกมีความแตกต่างกัน แบ่งเป็นความขัดแย้งระหว่างคนในสังคม ความขัดแย้งระหว่างบิดามารดากับบุตร ความขัดแย้งระหว่างญาติ ความขัดแย้งระหว่างเพื่อน 2) ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับสังคม ให้ความสำคัญกับสังคมที่มีการเมืองซับซ้อนและมีปัญหา การพัฒนาในด้านต่าง ๆ แบ่งเป็นความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับกฎหมาย ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับอำนาจการปกครอง ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับค่านิยม ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับวิถีชีวิต และความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับเทคโนโลยี 3) ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ แบ่งเป็นความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับภัยธรรมชาติ และความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับสัตว์ 4) ความขัดแย้งภายในจิตใจของตัวละคร ตัวละครจะรู้สึกเป็นทุกข์และลังเลระหว่างเวลาที่ต้องตัดสินใจทำอะไรสักอย่าง แบ่งเป็นความขัดแย้งภายในจิตใจด้านความรัก ความขัดแย้งภายในจิตใจด้านคุณธรรมจริยธรรม ความขัดแย้งภายในจิตใจด้านจิตสำนึกเชิงสังคม ความขัดแย้งภายในจิตใจด้านความศรัทธาต่อศาสนา ความขัดแย้งภายในจิตใจด้านการเมือง และความขัดแย้งภายในจิตใจด้านอำนาจการเมือง

แนวทางการแก้ปัญหาความขัดแย้งของตัวละครในเรื่องสั้นรางวัลซีไรต์ พ.ศ. 2551-2560 แบ่งเป็น 4 ลักษณะ คือ 1) แนวทางการแก้ปัญหาความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ ได้แก่ การเพิกเฉยต่ออำนาจที่กดขี่ การยืนยันความคิดของตัวเอง การสืบค้นหาความจริงเกี่ยวกับอำนาจ การใช้วาจาตอบโต้ การโต้ตอบด้วยความรุนแรงต่อฝ่ายตรงข้าม ขอความช่วยเหลือเพื่อประนีประนอม และการหลีกเลี่ยงความจริง 2) แนวทางการแก้ปัญหาความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับสังคม ได้แก่ การปกปิดตัวตนที่แท้จริง การกู้ยืมเงินและการฆ่าตัวตาย 3) แนวทางการแก้ปัญหาความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ ได้แก่ การใช้สัญชาตญาณ และการพึ่งสิ่งศักดิ์สิทธิ์และประเพณี 4) แนวทางการแก้ปัญหาความขัดแย้งภายในจิตใจของตัวละคร ได้แก่ การขอความช่วยเหลือจากผู้อื่น การลักขโมย และการสยบยอมต่ออำนาจ

**คำสำคัญ:** เรื่องสั้น เรื่องสั้นรางวัลซีไรต์ ความขัดแย้ง แนวทางการแก้ปัญหาความขัดแย้ง

## CONFLICTS IN S.E.A. WRITE AWARDED SHORT STORIES DURING 2008-2017

BAI XIAOYU 606005

MASTER OF ARTS (COMMUNICATIVE THAI AS A SECOND LANGUAGE)

THESIS ADVISORY COMMITTEE: JANSUDA CHAIPRASERT, Ph.D.

### ABSTRACT

This research aims to analyze the conflicts and the social problem's solutions in S.E.A. Write Awarded Short Stories during 2008-2017. The researcher selected the 46 short stories published in the collection of S.E.A. Write Award during 2008-2017.

The research finds that there are four categories of conflicts in S.E.A. Write Awarded Short Stories during 2008-2017. 1) The conflict between men against men occurs from different needs, opinions, personal benefits and feelings. This conflicts are divided to the conflict between people in the society, conflict between parents and children, conflicts among relatives and conflicts between friends. 2) The conflicts between men and society, this conflicts give the importance to society where the politics were complicated and there were various developmental problems. These were the conflicts man against laws, men against political powers, men against values, men against the way of life and against technology. 3) The conflicts between human and nature were divided to the conflicts against natural disasters and the conflicts against animals. 4) The conflicts men against self is the characters feel distressed and hesitant during the time that they have to make the decision. This conflicts are divided the conflict with self for love, conflict in regard to moral and ethic, the conflict with social conscious, conflict with faith toward religion, the politic and political power.

Guidelines for solving the social problems of the characters in the S.E.A. Write awarded short stories during 2008 – 2017 are divided into 4 categories. 1) The guidelines for solving the conflicts between men against men includes ignoring the oppressive power, insisting own thought, discovering the truth in regard to power, using the speech, retorting with violence, asking for compromise and escaping the truth. 2) Guidelines for solving the conflicts men against society are hiding the identity, borrowing money and suiciding. 3) The guidelines for solving the conflicts men against nature are using the basic instinct and relying on supernatural power and tradition. 4) The guideline for solving the conflicts within character's mind are asking for help, stealing, and surrendering.

**Keywords:** Short stories, S.E.A. Write Awarded Short Stories, Conflicts, Solutions

## กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เรื่องนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาจากอาจารย์ ดร.จันทร์สุดา ไชยประเสริฐ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้ความรู้ คำปรึกษา และคำแนะนำการแก้ไขรายงานการวิจัย รวมทั้งให้กำลังใจจนวิทยานิพนธ์แล้วเสร็จสมบูรณ์ ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.มณีปิ่น พรหมสุทธิรักษ์ ประธานกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ อาจารย์ ดร.พัชรินทร์ บุรณะกร ประธานหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทยเป็น ภาษาที่สอง และอาจารย์ ดร.จันทร์สุดา ไชยประเสริฐ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่กรุณาให้คำแนะนำ ในการสอบเค้าโครงและสอบป้องกันวิทยานิพนธ์แก่ผู้วิจัย

ขอขอบพระคุณ เพื่อน ๆ ทั้ง 18 คน ในชั้นเรียนสาขาวิชาการสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง ซึ่งได้เรียนร่วมกันตลอด 2 ปี และให้ความช่วยเหลือ รวมทั้งเป็นกำลังใจอย่างดีในทุก ๆ ด้านตลอดมา ขอขอบพระคุณ คุณพ่อคุณแม่ที่ให้การสนับสนุนและเป็นกำลังใจแก่ผู้วิจัยในการศึกษาเล่าเรียน ในประเทศไทย

BAI XIAOYU

## สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
<b>บทที่ 1 บทนำ</b>	
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	8
1.3 กรอบแนวคิดในการวิจัย	8
1.4 ขอบเขตของการวิจัย	9
1.5 คำนียามศัพท์เฉพาะ	9
1.6 วิธีดำเนินการวิจัย	10
1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	10
<b>บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง</b>	
2.1 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับเรื่องสั้น	11
2.1.1 ความหมายของเรื่องสั้น	11
2.1.2 องค์ประกอบของเรื่องสั้น	12
2.1.3 ประเภทของเรื่องสั้น	16
2.2 แนวคิดเกี่ยวกับความขัดแย้งในวรรณกรรม	18
2.2.1 ความหมายของความขัดแย้งในวรรณกรรม	18
2.2.2 ประเภทของความขัดแย้งในบันเทิงคดี	19
2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการแก้ปัญหา	21
2.3.1 ความหมายของปัญหา	21
2.3.2 แนวทางการแก้ปัญหา	22
2.4 ความรู้เกี่ยวกับรางวัลซีไรต์	25
2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	26
2.5.1 งานวิจัยที่เกี่ยวกับเรื่องสั้นที่ได้รับรางวัลซีไรต์	26
2.5.2 งานวิจัยที่เกี่ยวกับการวิเคราะห์ความขัดแย้งในเรื่องสั้นไทย	29
2.5.3 งานวิจัยที่เกี่ยวกับปัญหาที่ปรากฏในวรรณกรรมไทย	33

## สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
<b>บทที่ 3 ความขัดแย้งในเรื่องสั้นรางวัลซีไรต์ พ.ศ. 2551-2560</b>	
3.1 ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับมนุษย์	40
3.1.1 ความขัดแย้งระหว่างคนในสังคม	40
3.1.2 ความขัดแย้งระหว่างบิดามารดากับบุตร	45
3.1.3 ความขัดแย้งระหว่างญาติ	49
3.1.4 ความขัดแย้งระหว่างเพื่อน	51
3.2 ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับสังคม	52
3.2.1 ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับกฎหมาย	52
3.2.2 ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับอำนาจการปกครอง	53
3.2.3 ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับค่านิยม	55
3.2.4 ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับวิถีชีวิต	56
3.2.5 ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับเทคโนโลยี	57
3.3 ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ	59
3.3.1 ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับภัยธรรมชาติ	59
3.3.2 ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับสัตว์	62
3.4 ความขัดแย้งภายในจิตใจของตัวละคร	64
3.4.1 ความขัดแย้งภายในจิตใจด้านความรัก	64
3.4.2 ความขัดแย้งภายในจิตใจด้านศีลธรรมจริยธรรม	70
3.4.3 ความขัดแย้งภายในจิตใจด้านจิตสำนึกเชิงสังคม (Sociable)	72
3.4.4 ความขัดแย้งภายในจิตใจด้านความศรัทธาต่อศาสนา	73
3.4.5 ความขัดแย้งภายในจิตใจด้านการเมือง	74
3.4.6 ความขัดแย้งภายในจิตใจด้านการเมืองด้านอำนาจการเมือง	75
<b>บทที่ 4 แนวทางการแก้ปัญหาสังคมของตัวละคร</b>	
4.1 แนวทางการแก้ปัญหาความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับมนุษย์	79
4.1.1 การเพิกเฉยต่ออำนาจที่กดขี่	79
4.1.2 การยืนยันความคิดของตัวเอง	81
4.1.3 การสืบค้นหาความจริงเกี่ยวกับอำนาจ	82
4.1.4 การใช้วาจาตอบโต้	84

## สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
4.1.5 การโต้ตอบด้วยความรุนแรงต่อฝ่ายตรงข้าม	86
4.1.6 ขอความช่วยเหลือเพื่อประนีประนอม	90
4.1.7 การหลีกเลี่ยงความจริง	92
4.2 แนวทางการแก้ปัญหาความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับสังคม	99
4.2.1 การปกปิดตัวตนที่แท้จริง	100
4.2.2 การกั๊กเงิน	102
4.2.3 การฆ่าตัวตาย	103
4.3 แนวทางการแก้ปัญหาความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ	104
4.3.1 การใช้สัญญาณ	104
4.3.2 การพึ่งสิ่งศักดิ์สิทธิ์และประเพณี	106
4.4 แนวทางการแก้ปัญหาความขัดแย้งภายในจิตใจของตัวละคร	109
4.4.1 การขอความช่วยเหลือจากผู้อื่น	109
4.4.2 การลักขโมย	111
4.4.3 การสยบยอมต่ออำนาจ	113
<b>บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ</b>	
5.1 สรุปผลการวิจัย	115
5.2 อภิปรายผล	118
5.3 ข้อเสนอแนะ	120
บรรณานุกรม	120
ภาคผนวก	
เอกสารรับรองคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย	125
ประวัติผู้เขียน	126



## บทที่ 1

### บทนำ

#### 1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เรื่องสั้น คือ เรื่องแต่งร้อยแก้วประเภทบันเทิงคดี มักมีขนาดสั้น มีเหตุการณ์ในเรื่องและมีตัวละครน้อย โดยเฉพาะตัวละครที่มีบทบาทสำคัญหรือเป็นตัวละครเอกมักมีเพียง 2-3 ตัวเท่านั้น ส่วนในตอนจบเรื่อง บางเรื่องจบแบบสมบูรณ์และบางเรื่องจะจบแบบพลิกความคาดหมายหรือทิ้งท้ายให้คิด เป็นต้น ลักษณะเด่นของเรื่องสั้น คือ มักมีเหตุการณ์หลักเพียงเหตุการณ์เดียว และมีระยะเวลาตั้งแต่ต้นจนจบเรื่องไม่นานนัก สามารถให้อารมณ์สนุกสนานเพลิดเพลินได้เช่นเดียวกับนวนิยาย ดังที่ สุทัศน์ วงศ์กระบากลาว (2550 : 15) ได้อธิบายว่า เรื่องสั้นเป็นงานวรรณกรรมประเภทบันเทิงคดีที่สร้างสรรค์จากพลังสติปัญญาของมนุษย์ มีลักษณะเป็นเรื่องราวที่มีต้นเค้ามาจากการเล่านิทานหรือตำนาน อันเป็นพัฒนาการการเล่าเรื่องระยะแรกเริ่มของมนุษย์ที่ถ่ายทอดด้วยมุขปาฐะหรือวาจา ลักษณะของเรื่องสั้นนั้นมีความยาวไม่มากนัก ผู้อ่านสามารถอ่านรวดเดียวจบในเวลาไม่นาน มีโครงเรื่องไม่ซับซ้อน ใช้ตัวละครและฉากน้อย ดำเนินเรื่องเร็ว ใช้คำประยัด ไม่ซ้ำซากจำเจหรือวนไปวนมา นอกจากนี้แล้ว รื่นฤทัย สัจพันธุ์ (2555 : 113) ได้กล่าวเกี่ยวกับเรื่องสั้นว่า เรื่องสั้นเป็นรูปแบบชนิดหนึ่งของบันเทิงคดีร้อยแก้ว เรื่องสั้น คือ เรื่องที่มีขนาดสั้น ในต่างประเทศกำหนดว่าเป็นงานเขียนตั้งแต่ 1,000-10,000 คำ ของไทยกำหนดไว้ว่าประมาณ 5-8 หน้าหนังสือปกอ่อน เรื่องสั้นนี้ยังมีเรื่องสั้นขนาดยาว เช่น ยาว 4 ตอน และยังมีเรื่องสั้น คือ ประมาณ 1 หน้ากระดาษฟูลสเกป ฉะนั้น ในเรื่องขนาดความยาวจึงไม่มีกำหนดที่ตายตัวมากนัก แต่ก็มักจะไม่วายจนเกินไป มิฉะนั้นจะกลายเป็นนวนิยาย

เรื่องสั้นมีการพัฒนาอย่างรวดเร็วและกลายเป็นวรรณกรรมอย่างหนึ่งที่ได้รับคว ามนิยมอย่างมากในสังคมไทย เรื่องสั้นสามารถตอบสนองความต้องการในการดำรงชีวิตของบุคคลในปัจจุบันนี้ได้ ยกตัวอย่างเช่น การอ่านเรื่องสั้นเพื่อผ่อนคลาย เพื่อเพิ่มความรู้และเพื่อแสวงหาวิธีแก้ปัญหา เป็นต้น ดังที่นิชาพร ยอดมณี (2551 : 1) ได้อธิบายว่า เรื่องสั้นเป็นเรื่องที่มีขนาดสั้นจึงทำให้ผู้เขียนสามารถถ่ายทอดข้อมูลเกี่ยวกับชีวิตมนุษย์ไปสู่ผู้อ่านได้อย่างรวดเร็ว นอกจากนี้ เรื่องสั้นยังเป็นเรื่องที่แต่งขึ้นหรือมีลักษณะคล้ายเรื่องสมมติจากชีวิตจริง ผู้เขียนจึงสามารถเพิ่มเติมหรือเสริมแต่งลักษณะต่าง ๆ ของมนุษย์ให้นอกเหนือไปจากชีวิตมนุษย์ในสังคมทั่วไป ทำให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจชีวิตมนุษย์ได้ครอบคลุมและหลากหลายขึ้น นอกจากนี้แล้ว เรื่องสั้นยังมีอิทธิพลต่อผู้อ่านและผู้เขียนทั้งใน ทางด้าน ความสนุกสนาน ความคิดสร้างสรรค์ และด้านการแสดงให้เห็นลักษณะของสังคม เป็นต้น ดังที่ สุทัศน์วงศ์ กระบากลาว (2550 : 15) ได้อธิบายว่า งานเขียนประเภทเรื่องสั้น ให้ประโยชน์ทั้งผู้เขียน และผู้อ่านในด้านการตอบสนอง ตอบอารมณ์ ระบายความในใจ ให้ความเพลิดเพลินและส่งเสริม

จินตนาการ ตลอดจนทำให้เกิดแนวคิด มุมมอง หรือเห็นทางออกของปัญหา ทั้งนี้เรื่องสั้นเรื่องนั้นจะมีคุณค่ามากน้อยเพียงใดมักพิจารณาจากเนื้อหา ศิลปะการประพันธ์ และผลกระทบที่ตามมาจากการอ่าน

ในการพิจารณาคุณค่าของเรื่องสั้นนั้น มักประเมินครอบคลุม 4 ประเด็น คือ เนื้อหาและแนวคิด กลวิธีในการนำเสนอเรื่อง การใช้ภาษาและคุณค่าที่เรื่องสั้นมีต่อผู้อ่านและสังคม ในขั้นตอนกลวิธีการนำเสนอเรื่อง มีโครงเรื่องเป็นส่วนประกอบสำคัญ ดนยา วงศ์ธนะชัย (2542 : 150) อธิบายว่า โครงเรื่อง คือ การสร้างเรื่องอย่างคร่าว ๆ โดยการผูกเค้าโครงของพฤติกรรมหรือการสร้างเหตุการณ์ เพื่อเป็นแนวให้เนื้อเรื่องดำเนินตามตั้งแต่ตอนเริ่มเรื่อง ดำเนินเรื่อง ไปจนกระทั่งจบเรื่อง ตอนเริ่มเรื่องเป็นตอนเริ่มพฤติกรรมซึ่งจะเป็นตัวกำหนดสภาวะและเหตุการณ์ในเนื้อเรื่องให้ดำเนินไป ในตอนดำเนินเรื่อง เป็นช่วงตอนของการผูกปมปัญหา หรือการสร้างอุปสรรคต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความยุ่งยาก ซับซ้อน เป็นการเร้าให้ผู้อ่านสนใจติดตาม และที่สุดก็มาถึงระยะของการปิดเรื่อง ตอนจบเรื่องเป็นการปิดเรื่องหลังจากที่เรื่องดำเนินมาถึงจุดที่ตึงเครียดที่สุด เป็นจุดที่ความสนใจความตื่นเต้น หรือความรู้สึกด้านอื่น ๆ ของผู้อ่าน ทวีถึงจุดสูงสุดและคลี่คลายลง การจบเรื่องอาจจบตามความคาดหมายหรือจบแบบพลิกความคาดหมายก็ได้

ในตอนดำเนินเรื่องจะต้องมีการสร้างปมปัญหาหรือความขัดแย้ง พร้อมด้วยการคลี่คลายปมปัญหาที่น่าสนใจ ดังที่ ยูวพาส์ (ประทีปประเสน) ชัยศิลป์วัฒนา (2544 : 112-113) อธิบายว่า โดยปกติแล้ว โครงเรื่องจะต้องมีความขัดแย้ง ก็คือ ปัญหาหรือความขัดแย้งที่ทำให้เรื่องราวดำเนินต่อไป นอกจากนี้แล้ว พระมหาอำนาจ พลบุญโญ (สวัสดี) (2558 : 187) อธิบายว่า การดำเนินเรื่องที่ดีและกลวิธีผูกปมที่ดีนั้นจะต้องประกอบด้วยข้อขัดแย้งอุปสรรคและการต่อสู้ด้วย นอกจากนี้แล้ว ดนยา วงศ์ธนะชัย (2542 : 147) อธิบายว่า ความขัดแย้งเป็นตัวควบคุมให้เรื่องดำเนินไปตามที่ผู้เขียนต้องการ สิ่งที่ผู้อ่านจะพิจารณา คือ กลวิธีในการสร้างความขัดแย้งว่ามีความพิถีพิถัน แนบเนียน สมจริง น่าเชื่อถือและได้ผลตามประสงค์หรือไม่เพียงไร ดังนั้น สรุปได้ว่า การสร้างความขัดแย้งในเรื่องสั้นจะมีบทบาท ได้แก่ 1) ทำให้เรื่องราวได้ดำเนินต่อไป 2) ทำให้เนื้อเรื่องมีความสนุกสนานยิ่งขึ้น และน่าติดตาม และ 3) ทำให้ผู้อ่านเข้าใจถึงแนวคิดที่ผู้เขียนอยากจะสื่อได้ง่ายยิ่งขึ้น

นอกจากเรื่องสั้นมีกลวิธีการแต่งช่วยให้เนื้อหาของเรื่องสั้นมีสีสัน สร้างความสนุกสนานเพลิดเพลินให้แก่ผู้อ่านแล้ว เรื่องสั้นยังมีการให้ข้อคิดเตือนใจแก่ผู้อ่านจึงจะมีคุณค่าต่อผู้อ่านและสังคม ด้วยเหตุที่เรื่องสั้นมีบทบาทต่อสังคมและสอดคล้องความต้องการของผู้อ่าน หน่วยงานต่าง ๆ ต่างเห็นความสำคัญของเรื่องสั้นจึงสนับสนุนให้ประกวดเรื่องสั้น ทำให้เกิดรางวัลหลายรางวัล เพื่อสร้างความภูมิใจให้แก่นักเขียนและปลูกฝังจิตสำนึกการมองโลกหลายมิติแก่ประชาชนทั่วไป และเพื่อกลายเป็นประสบการณ์อย่างหนึ่งของผู้เขียนและผู้อ่าน ยกตัวอย่างเช่น รางวัลซีไรต์หรือรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน จัดประกวดวรรณกรรม 3 ประเภท ได้แก่ กวีนิพนธ์

เรื่องสั้นและนวนิยาย เพื่อสนับสนุนนักเขียนรุ่นใหม่จากกลุ่มประเทศในแถบอาเซียนที่มีผลงานดีเด่น รางวัลนายอินทร์อวอร์ด จัดประกวดประเภท 6 ประเภท ได้แก่ สารคดี หนังสือภาพสำหรับเด็ก วรรณกรรมเยาวชน เรื่องสั้น กวีนิพนธ์และนวนิยาย ซึ่งเป็นแรงสนับสนุนให้เกิดงานเขียนใหม่ ๆ ที่มีคุณภาพในสังคมไทย และรางวัลพานแว่นฟ้า มีลักษณะเป็นรางวัลการประกวดผลงานเขียนเรื่องสั้นการเมือง เพื่อสนับสนุนการปกครองระบอบประชาธิปไตยในระบบรัฐสภา เป็นต้น

รางวัลซีไรต์หรือรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียนเริ่มก่อตั้งเมื่อ พ.ศ. 2522 จนถึงปัจจุบันนี้ จึงมีการพัฒนาอย่างยาวนานและพัฒนาคู่กับสังคมที่เปลี่ยนแปลง และจากคำประกาศของคณะกรรมการที่ให้รางวัลวรรณกรรมซีไรต์ทำให้เห็นว่า หนังสือรางวัลซีไรต์มีความโดดเด่นในหลายประเด็น เช่น กลวิธีการแต่ง ภาพลักษณ์ และกระบวนการสร้างสรรค์ เป็นต้น ดังตัวอย่างคำประกาศของคณะกรรมการตัดสินรางวัลซีไรต์ที่ได้พิจารณาและมีมติเป็นเอกฉันท์ให้หนังสือรวมเรื่องสั้น สิงโตนอกคอก ได้รับรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (ซีไรต์) ประจำปีพุทธศักราช 2560 โดยมีเหตุผลดังต่อไปนี้

*รวมเรื่องสั้น สิงโตนอกคอก ของจิตานันท์ เหลืองเพียรสมุท ซึ่งประกอบด้วยเรื่องสั้นจำนวน 9 เรื่อง มีเนื้อหาหลากหลายที่ตั้งคำถามและวิพากษ์ความเป็นมนุษย์ อำนาจนิยม มายาคติของความรู้และความเชื่อในสังคม ทำลายความคิดของผู้อ่าน ทำให้อย้อนกลับมาใคร่ครวญถึงสังคมที่เราอยู่ในปัจจุบันตั้งแต่ระดับครอบครัว ชุมชน ประเทศชาติและสังคมโลก*

*ด้านกลวิธีใช้การเล่าเรื่องแบบอุปมาอุปไมย (allegory) ที่มีโครงสร้างของเรื่องซ้อนกันหลายชั้นอย่างสัมพันธ์กัน โดยเชื่อมโยงตัวบทอื่น ๆ เช่น ตำนานและเรื่องเล่าที่ผู้อ่านคุ้นเคย การสร้างตัวละครและฉากที่ไม่อยู่ในบริบทสังคมไทยเป็นการข้ามพรมแดนของการเล่าเรื่องไปสู่ความเป็นสากล ผู้เขียนใช้ภาษาใน การเล่าเรื่องอย่างเรียบง่ายทว่าลุ่มลึกและคมคาย*

(สิงโตนอกคอก. 2560 : 6)

จากข้อความที่ยกมาข้างต้นว่า หนังสือ *สิงโตนอกคอก* ดีเด่นในด้านกลวิธีการเขียนและเนื้อหา นอกจากนี้ ในคำประกาศของคณะกรรมการที่ตัดสินให้รางวัลซีไรต์หนังสือเรื่องสั้นเล่มอื่นตั้งแต่ พ.ศ. 2551-2560 เห็นได้ว่าหนังสือรางวัลซีไรต์ ได้แก่ เราหลงลืมอะไรบางอย่าง แดดเข้าร้อนเกินกว่าจะนั่งจิบกาแฟ อสรพิษและเรื่องอื่น ๆ และ สิงโตนอกคอก หนังสือรวมเรื่องสั้นทั้ง 4 เล่มนี้ คณะกรรมการตัดสินให้รางวัลนั้นมีเหตุผล ได้แก่ 1) ในด้านการใช้กลวิธีการเล่าเรื่อง แต่ละเล่มมีความโดดเด่นของตัวเอง เช่น เรื่อง เราหลงลืมอะไรบางอย่าง ผู้เขียนใช้กลวิธีการเล่าเรื่องที่มีพลังเรื่อง แดดเข้าร้อนเกินกว่าจะนั่งจิบกาแฟ ผู้เขียนได้สร้างสรรค์กลวิธีการเล่าเรื่องหลายวิธี ทำทลายการตีความ เช่น การตัดต่อ การซ้ำ การใช้มุมมอง การเสียดสี การสร้างสัมพันธ์บท ตลอดจนการสร้าง

ตัวละครที่อยู่ในภาวะความรู้และความไม่รู้ เรื่อง อสรพิษและเรื่องอื่น ๆ ผู้เขียนเล่าเรื่องด้วยลีลาภาษาอันวิจิตร สร้างพลังอันเข้มข้นเร้าใจ และ เรื่อง สิงโตนอกคอก ใช้กลวิธีการเล่าเรื่องแบบอุปมานิทัศน์ที่ถือว่าเป็นความโดดเด่นของหนังสือ 2) ในด้านเนื้อหาทั้ง 4 เล่มนี้มีการชี้ให้เห็นสังคมปัจจุบันและความสำคัญของความเป็นมนุษย์หรือมนุษยนิยม มนุษย์มีความขัดแย้งต่อสู้และแข่งขันกันในการเมือง สังคมและวัฒนธรรม เป็นต้น หนังสือเรื่องสั้นรางวัลซีไรต์ทั้ง 4 เล่มนี้จึงมีคุณค่าและสามารถนำไปศึกษาความขัดแย้งได้เพื่อรู้จักและเข้าใจมนุษย์และสังคมมากยิ่งขึ้น

เนื่องจากสังคมมีการพัฒนาอย่างรวดเร็ว ความขัดแย้งที่ปรากฏในชีวิตประจำวันนั้น ได้แก่ ความขัดแย้งที่เกิดจากปัญหาสังคม เช่น ปัญหายากจน ปัญหาครอบครัว และปัญหาวัยรุ่น ความขัดแย้งที่เกิดจากการพัฒนาทางวัฒนธรรมกับการพัฒนาเศรษฐกิจไม่สมดุลกัน และความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมเพราะว่าธรรมชาติถูกมนุษย์ทำร้าย เป็นต้น ความขัดแย้งเหล่านี้จะกลายเป็นแหล่งความคิดของผู้แต่งวรรณกรรมทุกประเภท ทำให้เนื้อเรื่องที่คุณเขียนสร้างขึ้นมานั้นจะประกอบด้วยความขัดแย้งที่คล้ายกับความขัดแย้งดังกล่าวนี้ ยกตัวอย่างเช่น ในเรื่อง กุหลาบย้อมสี จากหนังสือรวมเรื่องสั้น สิงโตนอกคอก กล่าวถึงความขัดแย้งภายในจิตใจของตัวละคร ตัวละครเอกชื่อเซท เป็นคนในเมือง มีกุหลาบสีขาวประจำตัวซึ่งเป็นสัญลักษณ์ว่าเป็นคนในเมืองและต้องนับถือเทพเจ้า แต่เซทเป็นคนที่นับถือเทพเจ้าน้อยนักและฝืนชีวิตความเป็นอยู่อย่างอิสระ คนในเมืองเกลียดชังชนนอกกริต ใครมีความสัมพันธ์กับเผ่าชนนอกกริต ถ้าถูกจับก็จะถูกประหารชีวิตโดยคนในเมืองเซทหลงรักเนวา ผู้หญิงชนเผ่าชนนอกกริตคนหนึ่งและอยากดำรงชีวิตอยู่กับเผ่าชนนอกกริต เซทอยากเปลี่ยนสีดอกไม้เป็นสีน้ำเงินซึ่งเป็นประจำสีของเผ่าชนนอกกริต เพื่อกลายเป็นหนึ่งในเผ่าชนนอกกริต แต่ก็กลัวจะถูกคนในเมืองไล่ล่า กังวลความปลอดภัยของชีวิต ความขัดแย้งภายในจิตใจจึงเกิดขึ้น ดังนี้

*ผมแน่ใจว่าตัวเองยังไม่ได้กลายเป็นพวกนอกกริต ผมยังอยู่ในเมืองและกุหลาบของผมหากยังเป็นสีขาวอยู่ไม่ใช่หรือ แต่ความสนิทใจที่ผมมีให้นิวามันทำให้รู้สึกราวกับว่าเราไม่ได้ยืนอยู่คนละฝั่งกันอีกแล้ว*

*ไม่เคยมีพื้นที่ให้ใครได้ยืนตรงกลาง ถ้าผมรู้สึกเหมือนเป็นพวกเดียวกับเนวาก็แปลว่าผมไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งของเมืองนี้อีกแล้วใช่ไหม ผมจะต้องโดนไล่ล่าเหมือนโจนาธานหรือเปล่า*

[...]

*ทำไมทุกการกระทำถึงได้ลบหลู่เทพเจ้าไปเสียหมด เทพเจ้าเป็นใครอยู่ที่ไหน ทำไมเราจึงไม่เคยเห็นท่าน ท่านรู้อะไรเกี่ยวกับเราบ้าง เทพเจ้าไม่ได้รู้อะไรเกี่ยวกับเราเลย.....*

ผมควรจะตัดตัดสินใจเองว่าต้องการสิ่งใด ไม่ใช่เชื่อฟังแต่เทพเจ้า

ผมควรจะได้เป็นอิสระ

(สิงโตนอกคอก. 2560 : 160)

จากตัวอย่างดังกล่าวเห็นได้ว่า การที่รู้จักว่าตัวเองชอบอะไร สิ่งไหนคือสิ่งที่ตนเองต้องการ จริงนั้นจะทำให้เห็นความหมายของชีวิต แต่การยืนยันจุดยืนของตนเองไม่ใช่เรื่องง่าย บางครั้งก็ต้องมาพร้อมกับความเสี่ยงภัยด้วย ความขัดแย้งในตัวอย่างที่ยกมานี้อยู่ที่การต้องเลือกระหว่างความต้องการของตัวเองและการอยู่อย่างปลอดภัยในเมืองตลอดชีวิต สองฝ่ายมีข้อดีและข้อเสียเช่นกัน การที่เลือกทำตามความต้องการของตัวเอง ข้อดี คือ ตนเองจะมีชีวิตที่เมื่อก่อนใฝ่ฝันตลอดมา นั่นเกิดขึ้นเป็นความจริงและจะได้อยู่กับคนที่ตนเองรักอย่างมีความสุข แต่ข้อเสีย คือ จะต้องฝ่าฝืนความคิดกระแสหลักของสังคมจะห่างไกลกับคนที่เคยใกล้ชิดกันได้ หรือมีความเสี่ยงเสียชีวิตไปด้วย ถ้าเลือกอยู่อย่างปลอดภัยในเมืองตลอดชีวิต ข้อเสีย คือ มักจะต้องดำรงชีวิตที่ตนเองไม่ชอบและห่างจากผู้หญิงที่ตนเองชอบ เมื่อเผชิญกับสภาวะอย่างนี้ เซทตัดสินใจเลือกอยู่กับแฟนอกริตในที่สุด ซึ่งเป็นการคลี่คลายความขัดแย้งภายในจิตใจของตนเอง ผู้เขียนอยากจะสื่อคุณสมบัติของบุคคลที่มีความใฝ่ฝันและกล้าทำให้เกิดเป็นจริงได้ กล้าต่อสู้กับอำนาจจากคนกลุ่มใหญ่ มีความคิดของตัวเอง และกล้าต่อสู้กับกระแสหลักโดยเห็นคนที่ต่างความเชื่อ ต่างที่พักอาศัย และต่างความคิดเป็น คนชายขอบ นอกจากนี้แล้ว ยังสะท้อนให้เห็นถึง ความหลากหลายทางวัฒนธรรมของสังคมปัจจุบันที่มีการพัฒนาทั้งในระดับประเทศและสากล ดังนั้น ในสังคมเดียวกันน่าจะแบ่งเป็นกลุ่มคนหลายกลุ่ม โดยแบ่งจากสัญชาติ ศาสนาและชนชั้น เป็นต้น ต่างกลุ่มต่างความคิด เป็นเหตุที่ทำให้เกิดความขัดแย้ง

นอกจากนี้แล้ว ในเรื่องสั้นเรื่องอื่น ๆ ยังปรากฏความขัดแย้ง ในเรื่องสมาชิกในหลุมหลบภัย จากหนังสือรวมเรื่องสั้น สิงโตนอกคอก ครอบครัวของ “ผม” ดำรงชีวิตอยู่ในหลุมหลบภัยมาหลายสิบปีแล้ว เพื่อหนีภัยการทำร้ายจากสงคราม ซึ่งมีมหาอำนาจคาดว่าสงครามจะดำเนินตลอดระยะเวลา 40-50 ปี พ่อและเพื่อนของพ่อเมื่อได้ข่าวก่อนที่จะเกิดสงครามหลายเดือนก็เริ่มลงมือสร้างหลุมหลบภัยนี้ขึ้น และวางอาหารกระป๋องที่เพียงพอให้ 8 คนกินได้ตลอดเวลา 40 ปี มีน้ำพอกินพอใช้ คนที่อยู่ในกลุ่มทุกคนตอนแรกจะได้ยินข่าวและสภาพความเป็นอยู่ของข้างนอกโดยผ่านวิทยุ แต่ในปีที่ 12 วิทยุเสียจึงขาดการรู้เรื่องจากข้างบน และไม่มีใครรู้ว่าข้างบนสงครามจบหรือยัง “ผม” มีลูกหนึ่งคน ลูกเกิดอยู่ในหลุม มีคำถามเยาะต่อโลกภายนอก “ผม” ในฐานะที่เป็นพ่อ แอนดูลูกที่ไม่เคยเห็นโลกข้างนอก จึงอยากพาลูกไปดูโลกข้างนอกบ้าง แต่พ่อของ “ผม” ไม่ยอมรับ โต้ตอบว่า ข้างนอกสงครามยังไม่จบ ไม่ยอมให้ “ผม” พาลูกออกไป ทั้งสองคนจึงเกิดความขัดแย้ง ดังตัวอย่าง

ผมเห็นด้วยกับภรรยาจึงนำความไปบอกพ่อว่าเราสองคนอยากจะลอง...  
ชะงักออกไปข้างนอกสักหน่อย

พ่อระเบิดความเครียดกราดอย่างที่ผมไม่คิดว่าคนอายุหกสิบกว่าจะทำได้พ่อ  
บอกว่าผมกับภรรยาเป็นแค่เด็ก จะมารู้ดีไปกว่าพ่อได้อย่างไร

“แต่ผมก็โตแล้วนะครับ”

กล่าวให้ชัดคือผมเป็นพ่อคนแล้ว ผมควรจะเป็นผู้ใหญ่แล้วไม่ใช่หรือ

“แกลืมไปแล้วหรือไงว่าแกอยู่ในหลุมนี้มาตั้งแต่ยังเป็นเด็กแกบอกว่าอะไรนะ  
ลูกของแกไม่รู้จักรักโลกที่แท้จริง แกกลัวลูกจะโง่เซอะงั้นใช่ไหม คนที่ใช้เวลาเกือบทั้งชีวิต  
อยู่ในหลุมแบบแกละไม่ได้ฉลาดไปกว่าเด็กคนนั้นสักเท่าไรหรอก เด็กที่รู้จักโลก  
อย่างแก อย่ามาตั้งข้อสงสัยในสิ่งที่ฉันสอนเลยจะดีกว่า”

[...]

ผมลุกขึ้นจากโต๊ะอาหาร วิ่งไปที่ทางเดิน ไม่มีใครตามมา พวกเขาคงคิดว่าผม  
แค่หนีจากสถานการณ์แย่ ๆ เหมือนที่ผมมักจะทำทุกครั้ง แต่ครั้งนี้ไม่เหมือนครั้งก่อน  
หรอก ครั้งนี้จะต่างออกไป ผมวิ่งผ่านห้องเก็บอาหาร ผมวิ่งผ่านห้องเก็บน้ำ ผมวิ่งไป  
จนถึงประตูนิรภัย

ผมหมุนคันโยกที่เปิดสนิท ช่างพวกเราเอาไว้มาดลดยี่สิบปี เสียงเหล็ก เสียงดล  
กับเหล็กดังสนั่น เสียงฝีเท้าของทุกคนวิ่งออกมาจากห้องอาหาร มุ่งตรงมาที่ประตูนี้  
ผมดันประตูเปิด ไต่ตามบันไดเหล็กทาสีแดงขึ้นไปสู่ประตูอีกบานด้านบน ผมหมุน  
ตัวล็อก ผลักมันให้เปิดออก

(สิงโตนอกคอก. 2560 : 178-188)

จากตัวอย่างเห็นได้ว่า ความขัดแย้งที่เกิดระหว่างพ่อลูกนั้น มีสาเหตุจากการมีความคิดและ  
ความต้องการที่แตกต่างกัน ลักษณะความขัดแย้งที่ปรากฏอยู่ในตัวอย่าง คือ ความขัดแย้งระหว่าง  
ความคิดดั้งเดิมและความคิดเกิดใหม่ ฝ่ายหนึ่งคิดว่าตัวเองมีฐานะเป็นหัวหน้าของทั้งครอบครัวมี  
หน้าที่ปกป้องชีวิตของสมาชิกทุกคน แม้แต่ความเสียนิดเดียวก็ไม่ได้ ทุกคนต้องฟังคำสั่งของตนเอง  
ตนเองจะเป็นคนที่ถูกต้องคนเดียวเท่านั้น แต่อีกฝ่ายหนึ่งคิดว่า ตนเองก็เป็นผู้ใหญ่เช่นเดียวกัน  
เป็นคนที่รู้จักคิด มีหน้าที่แสวงหาอนาคตที่แจ่มใสให้แก่สมาชิกของครอบครัวทุกคน ไม่ควรรู้สึกพอใจ  
ต่อชีวิตที่อยู่สบาย ๆ ในตอนนี้ ควรแสวงหาความหมายความสนุกของชีวิตยิ่งกว่าเดิม ดังนั้น ในที่สุด  
ตัวละครเอกเลือกแก้ปัญหาด้วยตัวเอง ทะลุความคิดเดิม ทะลุความกดดัน เพื่อเจอสิ่งที่ตัวเองต้องการ  
แม้แต่มีความเสี่ยงต่อปลอดภัยของชีวิตก็ตาม

เรื่อง จะขอรับผิดชอบทั้งหมดแต่เพียงผู้เดียว ในหนังสือรวมเรื่องสั้น สิงโตนอกคอก มอเดิร์ตเป็น  
เจ้าเมืองของเมืองแห่งนี้ เมืองนี้มีชื่อเสียงเพราะมีหนังสือเก่าล้ำค่าเก็บอยู่ในเมือง ปีนี้เมืองแห่งนี้ได้

เข้าสู่ฤดูหนาวที่หนาวสุดในรอบ 11 ปี สิ่งทีในเมืองสามารถนำไปเผาเพื่ออบอุ่นนั้นถูกเผาหมดแล้ว เหลือแต่หนังสือที่ล้ำค่าเก็บไว้ในห้องสมุด ทุกคนอยากเผาหนังสือเหล่านี้เพื่อยังชีพ แต่ไม่มีคนสักคนเดียวกล้าออกปาก มอเดรีตเห็นใจคนเมืองก็เลยสั่งให้เผาหนังสือเหล่านี้ พอฤดูใบไม้ผลิมาถึง นักวิชาการทยอยเข้ามาเมืองเพื่อมาศึกษาหนังสือเก่า ๆ เหล่านี้ แต่กลับเห็นหนังสือที่ล้ำค่ากลายเป็นเถ้าเผา จึงรวมตัวเพื่อต่อต้านคนในเมือง คนในเมืองรู้สึกอายจึงขี้มือไปที่มอเดรีตว่า เป็นคำสั่งของเขา เป็นบาปของเขาคนเดียว ไม่เกี่ยวกับคนในเมืองทุกคนยกเว้นมอเดรีต ดังตัวอย่าง

เพื่อจะลดทอนความอับอายนั้น พวกเขาขี้มือไปที่มอเดรีตแล้วบอกว่า  
"เป็นคำสั่งของเขา"

มอเดรีตรู้สึกเจ็บปวดราวกับถูกหอกแหลมยาวทิ่มแทงทะลุร่างกายจาก ทุกทาง  
สายตาของผู้มาเยือนและการชี้ตัวคนร้ายโดยเพื่อนพ้องของเขาเองแปรสภาพเป็นตั่ง  
อาวธ เจ้าเมืองแทบจะล้มทั้งยืน

(สิงโตนอกคอก. 2560 : 16)

จากตัวอย่างดังกล่าวเห็นได้ว่า ความขัดแย้งภายในจิตใจของตัวละครมีโอกาสดังเกิดขึ้นเพราะได้รับอิทธิพลจากจิตสำนึกเชิงสังคม (Sociable) เป็นเพราะว่า ธรรมชาติของมนุษย์เป็นสัตว์สังคม (Social Animal) คือ ต้องการอาศัยอยู่เป็นกลุ่ม ๆ สิ่งที่ทำให้มนุษย์สามารถอยู่ด้วยกันอย่างปรองดอง คือ การหาความคิดจุดเหมือนกันและจุดที่ทุกคนเห็นด้วยกันหรือรับได้ในขณะที่มีปัญหาเกิดขึ้น ซึ่งหมายถึง เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้น ไม่ใช่ทุกคนจะมีความคิดเดียวกัน คนที่มีความคิดแตกต่างกับคนอื่น ๆ หรือแตกต่างกับความคิดของคนกลุ่มใหญ่นั้น จะทำให้ความคิดที่เดิมของคนนั้นเปลี่ยนไปเพื่อหาทางเข้าสู่กลุ่มใหญ่หรือแสดงตัวเป็นคนในกลุ่มเดียวกัน ถึงแม้ว่าความคิดเดิมของตนเองถูกต้องก็ตาม นอกจากนี้แล้ว เมื่อมนุษย์เจอปัญหาที่มีโอกาสส่งอิทธิพลต่อตัวเอง อย่างเช่นในเรื่องที่ทำให้ อับอายหรือเสียหายต่อคนอื่น บางคนที่จุดยืนอ่อนก็จะแสดงความคิดอีกแบบอย่างตรงข้ามกับความคิดที่แท้จริงของตนเอง คนเหล่านี้ส่วนใหญ่จะวางตัวเป็นแบบกลาง ๆ คือ จะสังเกตก่อนว่าตนเองจะยืนฝ่ายไหนถึงจะได้ประโยชน์กว่าก่อนที่จะแสดงออกถึงจุดยืนของตัวเอง

ความขัดแย้งในเรื่องสั้นรางวัลซีไรต์สามารถสะท้อนลักษณะความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในชีวิตจริงได้ ทำให้ผู้อ่านสามารถรู้จักสังคมกับมนุษย์ได้อย่างชัดเจน การวิจัยความขัดแย้งในเรื่องสั้นรางวัลซีไรต์จึงมีคุณค่าและความสำคัญอย่างยิ่ง มีผลประโยชน์ในการเข้าใจการแก้ไขปัญหาที่สามารถนำไปเป็นแนวทางปรับประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้ ผู้วิจัยในฐานะเป็นชาวต่างชาติที่ศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต การสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง จึงสนใจศึกษาวิเคราะห์ความขัดแย้งที่ปรากฏในเรื่องสั้นรางวัลซีไรต์ พ.ศ. 2551–2560

## 1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์ความขัดแย้งในเรื่องสั้นรางวัลซีไรต์ พ.ศ. 2551–2560
2. เพื่อวิเคราะห์แนวทางการแก้ปัญหาความขัดแย้งในเรื่องสั้นรางวัลซีไรต์ พ.ศ. 2551–2560

## 1.3 กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้ใช้กรอบแนวคิดในการดำเนินการวิจัย 3 ด้าน คือ 1) แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับเรื่องสั้น 2) แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับความขัดแย้งในวรรณกรรม และ 3) แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับแนวทางการแก้ปัญหาสังคม

### 1.3.1 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับเรื่องสั้น

เรื่องสั้นเป็นวรรณกรรมร้อยแก้วประเภทบันเทิงคดี มีขนาดสั้น เป็นเรื่องที่อ่านเพื่อความเพลิดเพลิน มีโครงเรื่องไม่ซับซ้อน มีแก่นเรื่องเดียวและมีตัวละครน้อย เรื่องเล่าที่พัฒนามาจากการถ่ายทอดประสบการณ์ให้คนอื่นรับรู้ โดยอาจสร้างสรรค์ให้เรื่องน่าตื่นเต้นชวนติดตาม ต่อมาจึงมีการสร้างเรื่องขึ้นเองโดยหยิบประเด็นที่เป็นปัญหา มีความขัดแย้งระหว่างตัวละคร หรือเป็นเรื่องที่น่าสนใจใคร่รู้มานำเสนอผ่านศิลปะการเรียบเรียงถ้อยคำ เพื่อให้ผู้อ่านได้รับทั้งความรู้และความบันเทิง โดยกรอบเกณฑ์ของเรื่องสั้นนั้นถูกกำหนดขึ้นมาเพื่อใช้เป็นแนวทางสร้างงานเขียนรวมทั้งการพิจารณาคุณค่า ของเรื่องสั้นนั้น ๆ ด้วย

### 1.3.2 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับความขัดแย้งในวรรณกรรม

ความขัดแย้งอาจเกิดขึ้นในตัวละครใดตัวละครหนึ่ง หรือขัดแย้งกับตัวละครอื่น หรือระหว่างตัวละครคนใดคนหนึ่งกับกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง หรือหลาย ๆ กลุ่มมีลักษณะการต่อสู้หรือแข่งขันระหว่างความคิด ความเห็น ความสนใจ หรือผลประโยชน์ มุมมอง รสนิยม ค่านิยม แนวทางความชอบ อำนาจ สถานภาพ ทรัพยากร ฯลฯ ความขัดแย้งสามารถแบ่งแยกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับสังคม และความขัดแย้งภายในจิตใจของมนุษย์ ส่วนสาเหตุที่ทำให้เกิดความขัดแย้งนั้น ได้แก่ ความขัดแย้งในเรื่องของอำนาจ ความขัดแย้งในเรื่องผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ ความขัดแย้งในแง่ของสถานะทางสังคมและความขัดแย้ง ในเรื่องขนานนามธรรม เป็นต้น ส่วนลักษณะของความขัดแย้งแบ่งได้เป็นสองประเภท ได้แก่ ความขัดแย้งภายนอกและความขัดแย้งภายใน

### 1.3.3 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับแนวทางการแก้ปัญหา

สภาวะทางสังคมและพฤติกรรมของบุคคลที่ไม่พึงปรารถนาที่สร้างความสับสน วุ่นวายเดือดร้อนหรือสร้างความทุกข์ให้กับบุคคลจำนวนมาก แสดงถึงความไม่เป็นระเบียบและการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากการวางแผน การเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาสังคมแนวทางการแก้ไขปัญหโดยภาพรวมมีหลายแนวทาง ได้แก่ 1) การใช้หลักพระพุทธศาสนา 2) การต่อสู้ด้วยการใช้อำนาจ



โดยคู่กรณีจะใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ เช่น ร่างกายที่แข็งแรง การข่มขู่ เสียดัง และพรรคพวกมากมาบีบบังคับให้ฝ่ายตรงกันข้ามยอมจำนน 3) การต่อสู้ด้วยการใช้สิทธิ โดยคู่กรณีจะยกแหล่งอำนาจต่าง ๆ เช่น ผู้ปกครอง หัวหน้า คู่มีอ ชันตอนและกฎหมาย มาใช้ในการพิจารณาว่าใครมีสิทธิที่ต้อง 4) การปรองดองด้วยผลประโยชน์ เป็นวิธีที่แบ่งปันผลประโยชน์กัน หรือมีได้บ้างเสียบ้าง ข้อดีคือไม่เป็นปรปักษ์กัน 5) การต่อสู้โดยพึ่งพาพลังของคนอื่นหรือสิ่งอื่น เช่น การหาความช่วยเหลือจากคนอื่น การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ เป็นต้น 6) การอยู่นิ่งเฉย ๆ ไม่ต่อสู้ 7) การหาความปรองดองกับปัจจัยที่ขัดแย้งกับตัวเอง ได้แก่ บุคคล หน่วยงาน ธรรมชาติ และสังคม เป็นต้น

#### 1.4 ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษาวิเคราะห์หนังสือรวมเรื่องสั้นรางวัลซีไรต์ พ.ศ. 2551–2560 จำนวน 4 เล่ม มีเรื่องสั้นรวม 45 เรื่อง ดังนี้

1. หนังสือรวมเรื่องสั้นรางวัลซีไรต์ประจำปี 2551 เรื่อง เราหลงลืมอะไรบางอย่าง ประกอบด้วยเรื่องสั้นจำนวน 12 เรื่อง
2. หนังสือรวมเรื่องสั้นรางวัลซีไรต์ประจำปี 2554 เรื่อง แดดเข้าร้อนเกินกว่าจะนั่งจิบกาแฟ ประกอบด้วยเรื่องสั้นจำนวน 12 เรื่อง
3. หนังสือรวมเรื่องสั้นรางวัลซีไรต์ประจำปี 2557 เรื่อง อสรพิษและเรื่องอื่น ๆ ประกอบด้วยเรื่องสั้นจำนวน 12 เรื่อง
4. หนังสือรวมเรื่องสั้นรางวัลซีไรต์ ประจำปี 2560 เรื่อง สิงโตนอกคอก ประกอบด้วยเรื่องสั้นจำนวน 9 เรื่อง

#### 1.5 คำนิยามศัพท์เฉพาะ

1. ความขัดแย้ง หมายถึง ปฏิสัมพันธ์ที่มีลักษณะของความไม่เป็นมิตรและไม่ลงรอยกัน ลักษณะของความไม่ลงรอยกันนั้นจะเกี่ยวข้องกับประเด็นต่าง ๆ หลายประเด็น เช่น เป้าหมาย ความคิด ทศนคติ ความรู้สึก ค่านิยม ความสนใจ ความสัมพันธ์ เป็นต้น ความขัดแย้งในเรื่องสั้นจะปรากฏหลากหลายลักษณะ ได้แก่ ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ ความขัดแย้งภายในจิตใจของตัวละคร ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับสังคม และ ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ

2. ปัญหาสังคม หมายถึง สภาวะการณ์ที่มีผลกระทบกระเทือนต่อบุคคลตัวเอง และสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ สาเหตุที่มีผลกระทบกระเทือนต่อบุคคลนั้น ได้แก่ การเมือง เศรษฐกิจ ไร้อภัย ความยากจน คอร์รัปชัน และอาชญากรรม เป็นต้น สาเหตุที่มีผลกระทบกระเทือนต่อสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ ได้แก่ มลพิษที่เกิดจากกิจกรรมของมนุษย์และการทำลายสิ่งแวดล้อมของมนุษย์

ในสังคมปัจจุบันนี้ นอกจากมีปัญหาเดิมที่ยังไม่แก้ไขและยิ่งรุนแรงกว่าเดิมแล้ว ยังมีปัญหาที่ปรากฏมาในรูปแบบใหม่และมีลักษณะเด่น

3. การแก้ปัญหาทางสังคม หมายถึง การคลี่คลายปัญหาหรือความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในเรื่องสั้นเพื่อให้เรื่องสั้นได้จบลง วิธีการแก้ปัญหา เช่น การใช้หลักพระพุทธศาสนา การต่อสู้ด้วยการใช้อำนาจ การต่อสู้ด้วยการใช้สิทธิ และการปรองดองด้วยผลประโยชน์ การต่อสู้โดยพึ่งพาลังของคนอื่นหรือสิ่งอื่น การอยู่นิ่งเฉย ๆ ไม่ต่อสู้ และการหาความปรองดองกับปัจจัยที่ขัดแย้งกับตัวเอง เป็นต้น

### 1.6 วิธีดำเนินวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีวิจัยเอกสาร (Document Research) และการวิเคราะห์ด้วยบทเรื่องสั้น (Textual Analysis) โดยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้งในวรรณกรรมเพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการศึกษาวิจัย
2. ศึกษาความรู้ที่เกี่ยวข้องกับวรรณกรรมรางวัลซีไรต์ประเภทต่าง ๆ
3. ศึกษาวรรณกรรมประเภทเรื่องสั้นที่ได้รับรางวัลซีไรต์ทุกเล่ม
4. คัดเลือกหนังสือรวมเรื่องสั้น มีทั้งหมด 4 เล่ม ทั้งหมด 45 เรื่อง ได้แก่ เราหลงลืมอะไรบางอย่าง แดดเข้าร้อนเกินกว่าจะนั่งจิบกาแฟ อสรพิษและเรื่องอื่น ๆ และสิงโตนอกคอก
5. วิเคราะห์ความขัดแย้งที่ปรากฏในเรื่องสั้นรางวัลซีไรต์ พ.ศ. 2551–2560
6. วิเคราะห์แนวทางการแก้ปัญหาสังคมในเรื่องสั้นรางวัลซีไรต์ พ.ศ. 2551 – 2560
7. นำเสนอผลการศึกษาวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

### 1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้เข้าใจถึงลักษณะของความขัดแย้งที่ปรากฏในเรื่องสั้นรางวัลซีไรต์ พ.ศ. 2551–2560
2. ทำให้รู้และเข้าใจถึงการแก้ปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหาสังคมในเรื่องสั้นรางวัลซีไรต์ พ.ศ. 2551 – 2560
3. ทำให้เห็นและเข้าใจการแก้ไขปัญหาที่สามารถนำไปเป็นแนวทางปรับประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้
4. ทำให้ผู้อ่านที่เป็นคนต่างชาติเข้าใจสังคมไทยและวัฒนธรรมไทยได้มากยิ่งขึ้น

## บทที่ 2

### แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิเคราะห์ความขัดแย้งในเรื่องสั้นรางวัลซีไรต์ พ.ศ. 2551-2560 ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการวิจัยดังต่อไปนี้

- 2.1 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับเรื่องสั้น
  - 2.1.1 ความหมายของเรื่องสั้น
  - 2.1.2 องค์ประกอบของเรื่องสั้น
  - 2.1.3 ประเภทของเรื่องสั้น
- 2.2 แนวคิดเกี่ยวกับความขัดแย้งในวรรณกรรม
  - 2.2.1 ความหมายของความขัดแย้งในวรรณกรรม
  - 2.2.2 ประเภทของความขัดแย้งในบันเทิงคดี
- 2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการแก้ปัญหา
  - 2.3.1 ความหมายของปัญหา
  - 2.3.2 แนวทางการแก้ปัญหา
- 2.4 ความรู้เกี่ยวกับรางวัลซีไรต์
- 2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
  - 2.5.1 งานวิจัยที่เกี่ยวกับเรื่องสั้นที่ได้รับรางวัลซีไรต์
  - 2.5.2 งานวิจัยที่เกี่ยวกับการวิเคราะห์ความขัดแย้งในเรื่องสั้นไทย
  - 2.5.3 งานวิจัยที่เกี่ยวกับปัญหาที่ปรากฏในวรรณกรรมไทย

#### 2.1 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับเรื่องสั้น

ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับเรื่องสั้นในประเด็นต่าง ๆ ได้แก่ ความหมายของเรื่องสั้น องค์ประกอบของเรื่องสั้น ลักษณะและประเภทของเรื่องสั้น ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

##### 2.1.1 ความหมายของเรื่องสั้น

นักวิชาการและนักศึกษาวรรณกรรมได้อธิบายความหมายของเรื่องสั้นไว้ ดังต่อไปนี้

อิงอร สุพันธ์ุณี (2548 : 1) อธิบายว่า เรื่องสั้นเป็นรูปแบบความบันเทิงแบบใหม่ ในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เนื่องจากในสมัยนั้นมีผู้ไปศึกษาต่างประเทศกันหลายคน นอกจากจะได้รับความรู้ทางวิชาการกลับมาพัฒนาประเทศแล้ว คนรุ่นใหม่ที่มีการศึกษาดี สมัยนั้นที่เรียกว่า หัวนอก ก็ยังได้นำรูปแบบความบันเทิงจากตะวันตกเข้ามาด้วย คำว่า “เรื่องสั้น”

แปลจาก คำว่า “Short story” ในภาษาอังกฤษ มิได้หมายความว่า เป็นเรื่องราวอะไรก็ได้ที่สั้น ๆ เท่านั้น หากแต่เรื่องสั้น มีลักษณะอื่น ๆ เฉพาะตัวที่ทำให้ต่างไปจากเรื่องอะไรก็ได้ที่สั้น ๆ เรื่องสั้นคือ งานเขียนที่ควรมีตัวละครน้อย ดำเนินเรื่องในช่วงระยะสั้น ๆ โครงเรื่องไม่ซับซ้อน มุ่งเสนอแนวคิดหรือแก่นเรื่องเพียงข้อเดียว ความยาวพอประมาณอ่านได้จบภายใน 5-50 นาที

สุทัศน์ วงศ์กระบอกถาวร (2550 : 1) อธิบายว่า โดยทั่วไปแล้ว วรรณกรรมจะถูกจัดแบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ วรรณกรรมประเภทร้อยแก้วและวรรณกรรมประเภทร้อยกรอง วรรณกรรมประเภทร้อยแก้วยังแบ่งย่อยออกเป็น 2 ประเภท คือ สารคดีและบันเทิงคดี เรื่องสั้นจัดอยู่ในวรรณกรรมร้อยแก้วประเภทบันเทิงคดีซึ่งมีความหมายโดยรวมว่าเป็นเรื่องที่น่าสนใจเพื่อความเพลิดเพลิน แต่โดยความหมายที่แท้จริงแล้ว บันเทิงคดี นอกจากจะเป็นงานเขียนที่อ่านเพื่อความเพลิดเพลิน วรรณกรรมประเภทบันเทิงคดีจะต้องเป็นเรื่องแต่ง คือ เขียนขึ้นมาจากจินตนาการของผู้แต่ง โดยอาจจะตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเป็นจริง หรืออาจจะเกินเลยความเป็นจริง ไม่มีทางเกิดขึ้นจริงก็ได้ แต่ต้องชวนนัยหรือแนวคิดที่นำไปเปรียบเทียบกับชีวิตจริงได้

ดนยา วงศ์ระชะชัย (2542 : 138) อธิบายว่า เรื่องสั้นเป็นงานเขียนบันเทิงคดีอีกรูปแบบหนึ่งที่เราได้รับอิทธิพลจากตะวันตก คำว่าเรื่องสั้นแปลมาจากคำว่า Short Story ในภาษาอังกฤษ ขนาดของเรื่องสั้นไม่อาจกำหนดให้แน่นอนตายตัวได้ แต่ในส่วนอื่น ๆ นั้นไม่ต่างกันมากนัก เช่น มีโครงเรื่องง่าย ๆ ไม่ซับซ้อน ดำเนินเรื่องในระยะเวลาอันสั้น มีตัวละครเด่น ๆ เพียง 2-3 ตัวและเสนอแนวคิดสำคัญเพียงความคิดเดียว แม้ในปัจจุบันเรื่องสั้นจะมีรูปแบบที่ไม่ตายตัวเหมือนในอดีต แต่เรื่องสั้นมีลักษณะเด่นตรงที่จะต้องมีขนาดสั้น และมีกลวิธีการประพันธ์เฉพาะตัว การเขียนเรื่องสั้นจึงยากกว่าเขียนเรื่องยาว ๆ เพราะมุ่งไปที่การเสนอเรื่อง เพื่อไปสู่จุดสุดยอด (Climax) และคลี่คลายลงอย่างฉับพลัน นำไปสู่ตอนจบของเรื่องที่ฝากแนวคิดไว้กับผู้อ่าน

อนนต์ ศรีศักดิ์ (2554 : 106) อธิบายว่า เรื่องสั้นเป็นเรื่องสมมุติซึ่งแต่งเป็นร้อยแก้ว มีขนาดสั้น มุ่งแสดงความคิดของผู้แต่งเพียงประการเดียว และมีองค์ประกอบเหมือนกับงานเขียนบันเทิงคดี คือ มีแก่นเรื่อง มีตัวละคร และฉาก เป็นต้น

สรุปได้ว่า เรื่องสั้นเป็นวรรณกรรมร้อยแก้วประเภทบันเทิงคดี ซึ่งมีความหมายว่าเป็นเรื่องที่น่าสนใจเพื่อความเพลิดเพลิน มีโครงเรื่องไม่ซับซ้อน มีแก่นเรื่องเดียวและมีตัวละครน้อย เขียนขึ้นมาจากจินตนาการของผู้แต่ง ซึ่งมาจากประสบการณ์ในชีวิตจริงของผู้แต่ง บางทีอาจจะเกินเลยความเป็นจริงเพื่อถ่ายทอดนัยหรือแนวคิดที่ซ่อนอยู่ในเรื่องสั้น

### 2.1.2 องค์ประกอบของเรื่องสั้น

เรื่องสั้น มีองค์ประกอบหลายองค์ประกอบ แต่ละองค์ประกอบมีความสำคัญต่อเรื่องสั้น แต่ละองค์ประกอบเป็นพื้นฐานที่ทำให้การเขียนเรื่องสั้นสมบูรณ์และหากขาดไปอย่างใดอย่างหนึ่งอาจจะส่งอิทธิพลต่อความน่าดึงดูดของเรื่องสั้น นักวิชาการได้อธิบายองค์ประกอบของเรื่องสั้นแบ่งได้ดังนี้

ชไมพร พรเพ็ญพิพัฒน์ (2549 : 35 - 36) อธิบายองค์ประกอบของเรื่องสั้นมีอยู่ 6 ประการด้วยกัน คือ 1) แก่นเรื่อง 2) โครงเรื่อง 3) ตัวละคร 4) บทสนทนา 5) ฉาก และ 6) บรรยากาศ ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

1) แก่นเรื่อง เป็นแนวคิดสำคัญของเรื่องและผู้เขียนมุ่งเน้นจะสื่อให้ผู้อ่านทราบ เรื่องสั้นมีแก่นเรื่องเพียงแก่นเดียว มุ่งสะท้อนความคิดเพียงประการเดียว โดยผู้เขียนอาจเผยทัศนะของตนเองออกมา หรือแสดงชีวิตในแง่มุมที่แปลกใหม่ หรือเน้นความแปลกประหลาดอย่างใดอย่างหนึ่งเพียงประการเดียว

2) โครงเรื่องหรือเค้าโครงเรื่องของเรื่องสั้น มีลักษณะเป็นโครงเรื่องง่าย ๆ ไม่ซับซ้อน ต้องดึงดูดความสนใจผู้อ่านเกิดความกระหายใคร่รู้ เกิดความรู้สึกตื่นเต้นจนอยากติดตามต่อไปจนจบ โดยจำเป็นต้องอาศัยกลวิธีในการเปิดเรื่อง ดำเนินเรื่อง ผูกปมเรื่อง และคลายปมเรื่องอย่างน่าสนใจ

3) ตัวละคร ตัวละครมีหน้าที่แสดงบทบาทตามที่ผู้เขียนกำหนด ในเรื่องสั้นมีตัวละครน้อย มุ่งแสดงแก่นเรื่องเพียงแก่นเดียว เพื่อให้เรื่องดำเนินไปสู่จุดมุ่งหมายอย่างรวดเร็วที่สุด

4) บทสนทนา คือ ถ้อยคำที่ตัวละครใช้พูดจาโต้ตอบกัน บทสนทนาอาจมีประโยชน์ต่อการเขียนเรื่องสั้น เพราะช่วยให้เรื่องดำเนินคืบหน้าไปได้โดยผู้แต่งไม่ต้องอธิบายความให้ยืดยาว

5) ฉากหรือสถานที่ที่เกิดเหตุการณ์ สภาพแวดล้อม และเวลาในเรื่องสั้น นิยมใช้เพียงฉากเดียว ด้วยแนวคิดว่ายิ่งใช้สถานที่และเวลาน้อยเพียงใด ก็ยิ่งทำให้เห็นแนวคิดสำคัญของเรื่องชัดเจนขึ้น

6) บรรยากาศ มีอิทธิพลต่อผู้อ่านโดยตรง ผู้อ่านจะคล้อยตาม จะเชื่อหรือไม่ บรรยากาศมีส่วนสำคัญอย่างยิ่ง ผู้เขียนถือว่าบรรยากาศเป็นส่วนประกอบหนึ่งของฉาก ดังนั้น จึงสร้างทั้งสองสิ่งนี้ควบคู่กันไป เรื่องสั้นที่ดีต้องมีฉากและบรรยากาศสมจริง มีความสัมพันธ์และสอดคล้องกับเนื้อเรื่อง การสร้างบรรยากาศจำเป็นต้องอาศัยสิ่งต่าง ๆ ช่วย ไม่ว่าจะเป็นสีหน้า ท่าทาง การแต่งกาย บทสนทนา สิ่งของเครื่องใช้ แสง สี และเสียง เป็นต้น

หทัยวรรณ ไชยะกุล (2544 : 83 -87) อธิบายว่า องค์ประกอบของเรื่องสั้นมีดังต่อไปนี้

1) โครงเรื่อง (Plot) เป็นเค้าโครงของการดำเนินเรื่องและผู้เขียนวางขอบเขตไว้ ในเรื่องสั้นจะมีโครงเรื่องชัดเจน ไม่ซับซ้อน ผู้แต่งจะสร้างปมเรื่องที่เร้าความสนใจ แล้วจะคลี่คลายปมปัญหาในตอนจบ หรือทิ้งให้ผู้อ่านขบคิดปัญหา หรือคิดเรื่องราวต่อด้วยตนเอง เรื่องสั้นบางเรื่องเด่นที่โครงเรื่อง

ผู้เขียนจะดำเนินเรื่องด้วยการบรรยายเรื่องราวและเหตุการณ์มากกว่าจะให้ตัวละครสนทนาโต้ตอบกัน ในโครงเรื่องประกอบด้วยส่วนสำคัญ คือ การเปิดเรื่อง (Exposition) การดำเนินเรื่อง (Complication) และการปิดเรื่อง (Ending)

2) เนื้อเรื่อง (Story) เป็นเรื่องราวหรือเหตุการณ์ที่นำมาเขียนเรียบเรียงตั้งแต่ต้นจนจบเรื่อง โดยทั่วไปผู้เขียนจะเขียนข้อมูลจากประสบการณ์ที่สั่งสมมา หรืออาจสังเกตชีวิตและความ เป็นไปของมนุษย์แล้วนำมาสร้างสรรค์เขียนในท่วงทำนองที่ตนถนัด เนื้อเรื่องในเรื่องสั้นจะเป็นเพียง

ส่วนหนึ่งของชีวิตหรือบางแง่มุมของชีวิต บางครั้งเนื้อเรื่องอาจจะมีลักษณะที่แสดงความเป็นจริงของชีวิตและสังคม

อนึ่ง ในเรื่องสั้นแต่ละเรื่องผู้แต่งอาจเรียงลำดับเหตุการณ์แตกต่างกันไป การเรียงลำดับเหตุการณ์สำคัญในเรื่องก็เป็นสิ่งสำคัญที่ชวนให้ผู้อ่านติดตามเรื่องราวทั้งหมด

3) แก่นเรื่องหรือแนวคิด (Theme) บางครั้งอาจใช้คำว่าสารัตถะของเรื่องก็ได้ แนวคิดในเรื่องสั้นจะมีเพียงแนวคิดเดียว แนวคิดจะเป็น สาร ที่ผู้เขียนต้องการบอกผู้อ่าน ซึ่งอาจจะบอกตรง ๆ ผ่านปากของตัวละคร หรืออาจปรากฏที่ชื่อเรื่อง บางครั้งผู้อ่านต้องค้นหาหรือตีความจากเรื่องด้วยตนเอง อาจกล่าวได้ว่า แนวคิดของเรื่องสั้นสะท้อนให้เห็นว่าผู้เขียนมีทรรศนะต่อชีวิตอย่างไร อาจจะเป็นทรรศนะเก่าหรือทรรศนะที่ขัดแย้งกับผู้อ่านก็ได้

4) ตัวละคร (Character) ในเรื่องสั้นจะมีตัวละครหลัก 1-2 ตัว จากตัวละครประมาณ 3-5 ตัว ตัวละครในเรื่องสั้นจะเป็นมนุษย์ สัตว์ ต้นไม้ ฯลฯ สุดแต่ผู้เขียนจะสร้างขึ้น แต่ตัวละครในเรื่องสั้นจะสร้างขึ้นให้มีชีวิตเสมือนเป็นบุคคลคนหนึ่ง โดยใช้กลวิธีนำเสนอตัวละครให้เห็นเฉพาะจุดเด่นของ ตัวละครนั้น ๆ แต่ละตัว อย่างไรก็ตาม ตัวละครในเรื่องสั้นจะสมจริงหรือไม่ขึ้นอยู่กับฝีมือการสร้างของผู้ประพันธ์ ทั้งนี้ จำต้องพิจารณาจากพฤติกรรม คำพูด ตลอดจนอารมณ์ความรู้สึกนึกคิดในสถานการณ์ต่าง ๆ ควบคู่กันไป

5) บทสนทนา (Dialogue) ถ้อยคำที่ตัวละครพูดคุยกัน ไม่ใช่คำบรรยายเรื่อง บรรยายฉากหรือรายละเอียดปลีกย่อยเกี่ยวกับตัวละคร การดำเนินเรื่องและฉากจะมีความเกี่ยวข้องกับบทสนทนา และบทสนทนาจะมีส่วนสำคัญที่ทำให้ผู้อ่านได้เข้าใจรายละเอียดเหล่านั้น อาจกล่าวได้ว่า บทสนทนามีส่วนช่วยดำเนินเรื่องแทนการเล่าเรื่อง ทำให้ผู้อ่านรู้ลักษณะนิสัยของตัวละคร บทสนทนาช่วยให้เห็นสภาพสังคม ประเพณี วัฒนธรรม เศรษฐกิจ การเมือง การศึกษา ฯลฯ ในบางครั้ง บทสนทนาช่วยเปลี่ยนแปลงบรรยากาศของเรื่อง บทสนทนาอาจให้ข้อคิดที่เป็นประโยชน์แก่ผู้อ่าน มีทั้งช่วยให้เรื่อง น่าอ่าน น่าติดตาม สร้างความสมจริง และช่วยสื่อสารความคิดของตัวละครต่อตัวละครด้วยกัน

บทสนทนาของตัวละครแต่ละตัว ผู้ศึกษาควรพิจารณาว่า เหมาะสมกับตัวละครตัวนั้นหรือไม่ โดยพิจารณาจากภูมิหลัง การศึกษา สภาพสังคมและภาวะแวดล้อมของตัวละครที่ผู้แต่งสร้างขึ้นมา

เรื่องสั้นบางเรื่องผู้แต่งให้ความสำคัญในเรื่องบทสนทนาน้อยกว่าการบรรยายเรื่อง ทั้งนี้เป็นเพราะต้องการให้เรื่องสั้นนั้นเด่นที่โครงเรื่อง แต่ในบางเรื่องบทสนทนาของตัวละครมีมากพอที่จะช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจเรื่อง และแนวคิดสำคัญในเรื่องได้ บทสนทนามีความสัมพันธ์กับตัวละครในแง่ที่ช่วยสร้างตัวละครให้มีความสมจริงยิ่งขึ้น

6) ฉากและบรรยากาศในเรื่อง (Setting) ฉากและบรรยากาศ หมายความว่ารวมถึงเวลาและสถานที่ด้วย ผู้ประพันธ์บรรยายฉากที่มีอยู่ในชีวิตจริง หรือเป็นฉากที่สร้างขึ้นใหม่ให้คล้ายจริงหรือเหนือจริงก็ตาม แต่จะมีความสัมพันธ์และมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของตัวละครเสมอ

ดunya วงศ์ธนชัย (2542 : 149) อธิบายว่า เรื่องสั้นมีองค์ประกอบที่ไม่แตกต่างไปจากนวนิยาย แต่มีลักษณะที่ย่อส่วนลงมา ดังจะได้กล่าวถึงต่อไปนี้

1) แก่นเรื่อง (Theme) คือ แนวคิดหรือจุดสำคัญของเรื่อง ซึ่งจะปรากฏอยู่ตั้งแต่ต้นจนถึงปลายเรื่อง และเป็นสิ่งที่เชื่อมโยงเรื่องทั้งหมดเข้าด้วยกัน แก่นเรื่องจึงเป็นแนวคิดสำคัญที่ผู้แต่งต้องการสื่อถึงผู้อ่าน และเนื่องจากเรื่องสั้นมีขนาดจำกัด แก่นเรื่องของเรื่องสั้นจึงมีเพียงแก่นเดียวหรือมุ่งเสนอแนวคิดของผู้แต่งเพียงประการเดียว

2) โครงเรื่อง (Plot) คือ การสร้างเรื่องอย่างคร่าว ๆ โดยการผูกเค้าโครงของพฤติกรรมหรือการสร้างเหตุการณ์เพื่อเป็นแนวให้เนื้อเรื่องดำเนินตาม

3) ตัวละคร (Character) คือ ผู้แสดงบทบาทในเรื่องอาจเป็นผู้ประกอบพฤติกรรมหรือเป็นผู้ที่ได้รับผลจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในเรื่องก็ได้ ตัวละครในเรื่องสั้นควรมีจำนวนน้อย อาจมีตัวละครเพียงตัวเดียว หรือถ้ามากกว่านี้ไม่ควรเกิน 4 ตัว ตัวละครในเรื่องสั้นมักจะไม่มีโอกาสได้แสดงบุคลิกลักษณะมากนัก พัฒนาการของตัวละครจึงมีน้อย ทั้งนี้เพราะระยะเวลาในเรื่องสั้นมีอยู่จำกัด

4) บทสนทนา (Dialogue) คือ ถ้อยคำที่ตัวละครใช้พูดจาโต้ตอบกัน บทสนทนาเป็นส่วนประกอบสำคัญที่จะช่วยให้เรื่องดำเนินสืบหน้าไปได้ โดยผู้แต่งไม่ต้องอธิบายความให้ยืดเยื้อ บทสนทนาที่ดีจะช่วยให้เห็นบุคลิกลักษณะของตัวละครได้แจ่มชัดยิ่งขึ้น สำหรับเรื่องสั้นในปัจจุบัน บางครั้งจะเห็นว่าบทสนทนาเป็นเพียงส่วนประกอบเท่านั้น หรือบางเรื่องอาจไม่มีบทสนทนาการก็ได้ เช่น เรื่องสั้นประเภทใช้กระแสสำนึก (Stream of Consciousness) ซึ่งเป็นกลวิธีการเขียนโดยการแสดงให้เห็นกระแสดวงความคิดของตัวละครในรูปแบบของการรำลึกถึงเหตุการณ์และเรื่องราวต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องกันไป เนื้อเรื่องจึงอยู่ที่ความคิดของตัวละคร

5) ฉาก (Setting) คือ สถานที่ที่เกิดเหตุการณ์ในเรื่องซึ่งหมายรวมทั้งเวลาและสภาพที่แวดล้อมเหตุการณ์นั้น ๆ ด้วย โดยปกติแล้วการบรรยายฉากในเรื่องสั้นไม่นิยมให้รายละเอียดมากนัก มักจะกล่าวอย่างกระชับตรงไปตรงมา และเรื่องสั้นส่วนใหญ่ผู้แต่งจะกล่าวถึงฉากที่สำคัญเพียงฉากเดียว เนื่องจากเรื่องสั้นมีข้อจำกัดเรื่องขนาด ดังนั้น ผู้แต่งจึงใช้เหตุการณ์ สถานที่ และเวลาในเรื่องน้อยเท่าใด ก็ยิ่งส่งผลให้แนวคิดของเรื่องชัดเจนเท่านั้น ผู้แต่งเรื่องสั้นจึงมักจะเลือกเหตุการณ์สำคัญของเรื่องมากกล่าวอย่างละเอียดเพียงเหตุการณ์เดียว พร้อมกันนั้นก็กล่าวถึงสถานที่สำคัญเพียงแห่งเดียว และกล่าวถึงระยะเวลาที่เกิดเหตุการณ์ในเรื่องเพียงช่วงสั้น ๆ เท่านั้น

6) บรรยากาศ (Atmosphere) คือ ความรู้สึกที่ได้รับเมื่อเข้าไปในที่ใดที่หนึ่ง หรืออยู่ในภาวะใดภาวะหนึ่ง ในเรื่องสั้นบรรยากาศจึงเป็นรายละเอียดต่าง ๆ ที่สร้างขึ้นเพื่อก่อให้เกิดอารมณ์

หรือมีส่วนให้เกิดพฤติกรรมต่าง ๆ ขึ้นแก่ตัวละคร การสร้างบรรยากาศจึงต้องให้สัมพันธ์สอดคล้องกับ ฉาก สถานที่ เวลา รวมทั้งอารมณ์ของตัวละครและผู้อ่านด้วย การสร้างบรรยากาศอาจใช้การบรรยาย อย่างตรงไปตรงมา หรือใช้สัญลักษณ์ก็ได้ ถ้าผู้แต่งมีความชัดเจนในการสร้างบรรยากาศ ก็จะช่วยให้ ผู้อ่านเห็นแก่นเรื่อง โครงเรื่องชัดเจนและช่วยให้รู้จักตัวละครดีขึ้น

สรุปได้ว่า องค์ประกอบของเรื่องสั้นแบ่งได้เป็น 7 องค์ประกอบ ได้แก่ โครงเรื่อง (Plot) เนื้อเรื่อง (Story) แก่นเรื่อง (Theme) ตัวละคร (Character) บทสนทนา (Dialogue) ฉาก (Scene) และบรรยากาศ (Setting) นอกจากนี้แล้ว เรื่องสั้นมีลักษณะพิเศษทางด้านเนื้อหาที่มีความยาวจำกัด ดังนั้น เรื่องสั้นจึงมีเพียงแก่นเรื่องเดียว เน้นการใช้ตัวละครน้อย โครงเรื่องไม่ซับซ้อน เนื้อเรื่องที่แปลกใหม่ พร้อมกับการสร้างฉากและบรรยากาศน้อย บทสนทนาสมจริง

### 2.1.3 ประเภทของเรื่องสั้น

เรื่องสั้นเป็นบันทึงคดีที่พัฒนาและเปลี่ยนแปลงรูปแบบมาจากนิทานประสมประสาน กับแนวความคิดแบบตะวันตก รีนฤทัย สัจจพันธุ์ (2547 : 66) อธิบายว่า กำเนิดและวิวัฒนาการ เรื่องสั้นของไทยมีพัฒนาการมาจากการแต่งนิยาย นิทานของเดิม ประกอบด้วยอิทธิพลตะวันตกทำให้เกิดเป็นงานเขียนที่มีลักษณะบางประการแปลกใหม่ไปจากนิยาย นิทาน เช่น ทำนองแต่ง วิธีการเล่า เรื่อง กลวิธีการแต่งและแนวคิด มีการเปลี่ยนแปลงไปสู่ลักษณะของ “ความสมจริง” และมีการสะท้อนปัญหาหรือแสดงความคิดที่กว้างขวางขึ้นกว่าเดิม ทั้งยังเป็นการศึกษาความคิดระหว่าง ผู้เขียนกับผู้อ่าน โดยให้ผู้อ่านวิเคราะห์เองจากเนื้อเรื่อง มิใช่มีบทหรือกรอบสรุปความคิดตอนท้ายเรื่อง อย่างนิทานนิยายของเก่า นอกจากนี้แล้ว มีนักวิชาการได้อธิบายประเภทของเรื่องสั้นไว้ดังต่อไปนี้

สุทัศน์ วงศ์กระบากลาว (2550 : 51-58) แบ่งประเภทของเรื่องสั้นตามหลักเกณฑ์ 4 หลักเกณฑ์ ได้แก่ แบ่งตามลักษณะโครงสร้าง แบ่งตามลักษณะการเขียน แบ่งตามลักษณะเนื้อหาของเรื่อง และแบ่งตามลักษณะของฉากที่ใช้ ดังนี้

เรื่องสั้นตามลักษณะโครงสร้างแบ่งออกเป็น 4 ประเภท คือ 1) เรื่องสั้นชนิดผูกเรื่อง (Plot Story) 2) เรื่องสั้นชนิดที่มุ่งแสดงลักษณะของตัวละคร (Character Story) 3) เรื่องสั้นชนิดที่ถือฉากเป็นส่วนสำคัญ (Atmosphere Story) และ 4) เรื่องสั้นชนิดที่แสดงความคิดเห็น (Theme Story)

เรื่องสั้นตามลักษณะการเขียนแบ่งออกเป็น 5 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มอรรถนิยม (Realism) 2) กลุ่ม สัญลักษณ์ (Symbolism) 3) กลุ่มเหนือจริง (Surrealism) 4) กลุ่มกะเทาะสังคม (Satirical) และ 5) กลุ่มแปลกแยก (Alienation)

การแบ่งเรื่องสั้นตามลักษณะเนื้อหาของเรื่องแบ่งออกเป็น 18 ประเภท ได้แก่ 1) เรื่องสั้นประเภทผู้ร้ายผู้ดี 2) เรื่องสั้นประเภทจิตวิทยา 3) เรื่องสั้นประเภทแนวสังคม 4) เรื่องสั้นประเภทผจญภัย 5) เรื่องสั้นประเภทแสดงข้อคิด 6) เรื่องสั้นประเภทอาชญากรรมและการสืบสวน 7) เรื่องสั้นประเภทจารกรรม 8) เรื่องสั้นประเภทสงคราม 9) เรื่องสั้นประเภทอิงประวัติศาสตร์



- 10) เรื่องสั้นประเภทลึกลับสยองขวัญและเหนือธรรมชาติ 11) เรื่องสั้นประเภทวิทยาศาสตร์  
 12) เรื่องสั้นประเภทท้องถิ่นหรือลูกทุ่ง 13) เรื่องสั้นประเภทตะวันตก 14) เรื่องสั้นประเภทรักโศก  
 15) เรื่องสั้นประเภทขบขัน 16) เรื่องสั้นประเภทล้อเลียน 17) เรื่องสั้นประเภทการเมือง และ  
 18) เรื่องสั้นประเภทเพื่อฝันมหัศจรรย์หรือแฟนตาซี

เรื่องสั้นตามลักษณะของฉากที่ใช้แบ่งออกเป็น 4 ประเภท คือ 1) เรื่องสั้นใช้ฉากชนบท  
 2) เรื่องสั้นใช้ฉากในเมือง 3) เรื่องสั้นใช้ฉากผสม และ 4) เรื่องสั้นใช้ฉากต่างประเทศ

ซีไมพร พรเพ็ญพิพัฒน์ (2549 : 36-39) อธิบายว่า การแบ่งประเภทของเรื่องสั้นแบ่งได้  
 หลายลักษณะด้วยกัน อาทิ แบ่งตามจุดมุ่งหมายในการแต่ง แบ่งตามลักษณะการแต่ง แบ่งตามลักษณะ  
 โครงเรื่อง แบ่งตามแนวคิดในการเขียน มีรายละเอียดดังนี้

1) แบ่งตามจุดมุ่งหมายในการแต่ง แบ่งได้ 2 ประเภท คือ 1.1) ประเภทประทีอง  
 ปัญหา ซึ่งได้แก่ เรื่องสั้นที่มุ่งให้เกิดความรู้ความคิดเกี่ยวกับเรื่องราวความเป็นไปในชีวิตและสังคม  
 1.2) ประเภทประทีองอารมณ์ ซึ่งก็คือ เรื่องสั้นที่ผู้แต่งมุ่งให้อ่านเกิดความบันเทิงเริงรมย์เป็น  
 สิ่งสำคัญ

2) แบ่งตามลักษณะการแต่ง แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ 2.1) ประเภทเน้นโครงเรื่อง  
 ได้แก่ เรื่องสั้นแบบเก่าที่ยึดเหตุการณ์เป็นหลัก แล้วจบแบบหักมุม 2.2) ประเภทไม่เน้นโครงเรื่อง  
 ถือเป็นเรื่องสั้นแนวใหม่ที่ยึดความคิดของผู้แต่งเป็นหลักและจบลงตามสภาพความเป็นจริงซึ่งใกล้เคียง  
 กับชีวิตจริงมาก

3) แบ่งตามลักษณะโครงเรื่อง การแบ่งเรื่องสั้นตามลักษณะโครงเรื่องสามารถแบ่ง  
 ออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่ 3.1) ประเภทผูกเรื่อง (Plot Story) คือ เรื่องสั้นที่เน้นโครงเรื่อง ผู้เขียนจะ  
 สร้างสถานการณ์ซับซ้อน ชวนติดตาม ขณะเดียวกันก็สร้างความฉงนให้แก่ผู้อ่านและจบเรื่องอย่าง  
 พลิกความคาดหมาย 3.2) ประเภทเน้นแนวคิด เป็นเรื่องสั้นที่ผู้แต่งมุ่งเสนอทัศนะ หรือแนวคิดมายัง  
 ผู้อ่านเป็นสิ่งสำคัญ 3.3) ประเภทเน้นตัวละคร คือ เรื่องสั้นที่มีตัวละครเป็นองค์ประกอบหลัก  
 มีความสำคัญเหนือโครงเรื่อง เนื่องจากเหตุการณ์ในเรื่องเกิดจากพฤติกรรมของตัวละคร ลักษณะนิสัย  
 ของตัวละครจะโดดเด่นและมีผลไปสู่ตนเองหรือผู้อื่น อาจกล่าวได้ว่าเป็นการดำเนินเรื่องตามพฤติกรรม  
 3.4) ประเภทเน้นบรรยากาศ เป็นเรื่องสั้นที่มุ่งสร้างบรรยากาศให้สมจริง จนผู้อ่านรับรู้ถึงความรู้สึก  
 เหมือนอยู่ในเหตุการณ์นั้นจริง ๆ มักเป็นเรื่องที่น่าตื่นเต้นชวนติดตาม

4) แบ่งตามแนวคิดในการเขียน การแบ่งเรื่องสั้นตามแนวคิดในการเขียน สามารถแบ่ง  
 ได้เป็น 5 ประเภท ได้แก่ 4.1) ประเภทสำนึยม มีลักษณะการเขียนแบบสมจริง ทั้งในเรื่องบรรยากาศ  
 ฉาก ตัวละคร ปมปัญหา ความขัดแย้ง การดำเนินเรื่องเป็นไปอย่างเรียบง่าย เข้าใจได้ทันที  
 4.2) ประเภทสัญลักษณ์ มีลักษณะการเขียนแบบใช้สัญลักษณ์ให้ปรากฏอยู่ในการบรรยายฉาก  
 บรรยากาศ ตัวละคร รวมไปถึงปัญหาข้อขัดแย้งต่าง ๆ ในการสร้างปมเรื่อง การดำเนินเรื่อง ส่วนใหญ่

นิยมใช้กลวิธีย้อนกลับไปมา 4.3) ประเภทเนื้อเรื่องจริง สามารถเขียนได้หลายอย่าง อาทิ ใช้สัญลักษณ์หรือเปรียบเทียบสิ่งที่ดูเหมือนเป็นความจริงกับสิ่งที่อาจเป็นไปได้หรือเป็นไปได้ก็ไม่ได้หรืออาจใช้จินตนาการเล่าเรื่องหรือใช้กลวิธีย้อนกลับไปมาเหมือนการตัดต่อภาพยนตร์ 4.4) ประเภทแปลกแยก มีลักษณะการเขียนที่เน้นการเห็นสภาพมนุษย์ที่ถูกตัดขาดจากชนบความเชื่อแบบเก่า การดำเนินเรื่องส่วนใหญ่เป็นการรำพึงของจิตใต้สำนึก อาจใช้สัญลักษณ์ในการเปรียบเทียบหรือเสียดสีเยาะเย้ยอธิบายการกระทำของตัวละครที่ถูกสังคมทอดทิ้งไม่ใส่ใจ 4.5) ประเภทกะเทาะสังคม มีลักษณะการเขียนแบบสมจริงแต่มุ่งเสียดสีสังคม

รีนฤทัย สัจจพันธุ์ (2547 : 65-72) ได้แยกประเภทของเรื่องสั้นเป็น 4 ประเภท ได้แก่

1) ประเภทผูกเรื่อง (Plot Story) คือ เรื่องสั้นที่มีโครงเรื่องซับซ้อนและจบลงในลักษณะที่ผู้อ่านคาดไม่ถึง

2) ประเภทเฟื่องเพลิงที่จะแสดงลักษณะของตัวละคร (Character Story) คือ เรื่องสั้นที่เน้น ตัวละครเป็นใหญ่หรือเน้นให้ตัวละครเป็นผู้เล่าเรื่องหรือดำเนินเรื่อง โดยต้องการแสดงลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งของตัวละครเป็นสำคัญ

3) ประเภทถือฉากเป็นสำคัญ (Atmosphere Story) คือ เรื่องสั้นที่ผู้เขียนบรรยายฉากหรือสถานที่ ทำให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึก คล้อยตามอารมณ์และความคิดของตัวละคร

4) ประเภทที่แสดงความคิดเห็น (Theme Story) คือ เรื่องที่ผู้เขียนมีอุดมคติหรือต้องการ ชี้ให้เห็นข้อคิดหรือสังขรณ์ของชีวิต

สรุปได้ว่า การแบ่งประเภทของเรื่องสั้นสามารถแบ่งได้หลากหลาย โดยอาศัยหลักเกณฑ์ที่แตกต่างกัน เช่น แบ่งตามลักษณะโครงสร้าง แบ่งตามลักษณะการเขียน แบ่งตามลักษณะเนื้อหา แบ่งตามลักษณะของฉาก แบ่งตามจุดมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์การแต่งและแบ่งตามองค์ประกอบ เป็นต้น

## 2.2 แนวคิดเกี่ยวกับความขัดแย้งในวรรณกรรม

ความขัดแย้ง เป็นองค์ประกอบสำคัญในการวางโครงเรื่องของวรรณกรรมประเภทนวนิยาย และเรื่องสั้น มีความหมายและการแบ่งประเภทต่าง ๆ ดังนี้

### 2.2.1 ความหมายของความขัดแย้งในวรรณกรรม

ความขัดแย้งในโครงเรื่องของวรรณกรรมประเภทเรื่องสั้น เป็นองค์ประกอบที่สำคัญในเรื่องสั้น เป็นปัจจัยสำคัญในการดำเนินเรื่อง สร้างความสัมพันธ์ระหว่างฉากและตัวละคร ทำให้โครงเรื่องกระชับยิ่งขึ้น ความหมายของความขัดแย้งในวรรณกรรม มีดังนี้

ราชบัณฑิตยสถาน (2554 : 111-112) ได้อธิบายความขัดแย้ง คือ การต่อสู้ระหว่างอำนาจ 2 ฝ่ายที่เป็นปฏิปักษ์กันในโครงเรื่องของบทละครหรือบันเทิงคดีส่วนใหญ่ ความขัดแย้ง

ก่อให้เกิดความสนใจ ความระทึกใจและความเครียด (tension) อำนาจที่เป็นปฏิปักษ์กันนี้ฝ่ายหนึ่งมักจะเป็นมนุษย์ เป็นสัตว์ หรือสิ่งไม่มีชีวิตที่สมมุติว่ามีความรู้สึกนึกคิดอย่างมนุษย์ ซึ่งตามปรกติจะเป็นตัวเอก ซึ่งจะเผชิญกับความขัดแย้งต่าง ๆ เช่น 1) ความขัดแย้งระหว่างตัวเอกกับธรรมชาติ 2) ความขัดแย้งระหว่างตัวเอกกับตัวละครที่เป็นปฏิปักษ์ 3) ความขัดแย้งระหว่างตัวเอกกับสังคม 4) ความขัดแย้งภายในใจของตัวละครเอง และ 5) ความขัดแย้งระหว่างตัวเอกกับโชคชะตาหรือพรหมลิขิต

ถ้าตัวเอกต่อสู้กับธรรมชาติหรือกับตัวละครอื่น การต่อสู้นั้นเรียกว่า ความขัดแย้งภายนอก (external conflict) ถ้าตัวเอกต่อสู้กับภาวะภายในใจตัวเอง การต่อสู้นั้นเรียกว่า ความขัดแย้งภายใน (internal conflict)

สายทิพย์ นุกุลกิจ (2543 : 127-128) อธิบายว่า ความขัดแย้ง คือ ปัญหาที่เกิดขึ้นกับตัวละครและตัวละครจะต้องหาทางคลี่คลายปัญหาในตอนจบ

दनया वग्संरुनषष (2542 : 147) อธิบายความขัดแย้งในการพิจารณาเรื่องสั้นว่า ความขัดแย้ง เป็นตัวควบคุมให้เรื่องดำเนินไปตามที่ผู้เขียนต้องการ สิ่งที่ผู้อ่านจะพิจารณา คือ กลวิธีในการสร้างความขัดแย้ง ว่ามีความพิถีพิถัน แนบเนียน สมจริง น่าเชื่อถือ และได้ผลตามประสงค์หรือไม่เพียงไร

สรุไปได้ว่า ความขัดแย้งในวรรณกรรมประเภทเรื่องสั้น คือ องค์ประกอบสำคัญของการสร้างโครงเรื่อง และในบทเรื่องสั้น ความขัดแย้ง คือ ปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างตัวละครสองฝ่าย มีเหตุผล ได้แก่ จุดมุ่งหมายที่ไม่สอดคล้องกัน ความคิดเห็นที่แตกต่างกัน และจุดยืนที่ตรงข้ามกัน เป็นต้น

### 2.2.2 ประเภทของความขัดแย้งในบันเทิงคดี

ยวพาส์ (ประทีประเสน) ชัยศิลป์วัฒนา (2552 : 112-113) อธิบายว่า โดยปกติแล้วโครงเรื่องจะต้องมีความขัดแย้ง (Conflict) ซึ่งก็คือ ปัญหาหรือความขัดแย้งที่จะทำให้เรื่องราวดำเนินต่อไป ความขัดแย้งนี้ต้องเกิดกับตัวเอกของเรื่อง หรือที่เรียกว่า Protagonist กับคู่กรณี que เรียกว่า antagonist ลักษณะของปัญหาหรือความขัดแย้งระหว่างตัวเอกของเรื่องกับคู่กรณีนี้แบ่งออกได้เป็น 3 ลักษณะ คือ

#### 1) ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ (man against man)

ความขัดแย้งระหว่างตัวเอกของเรื่องกับตัวละครอื่น ๆ ที่อยู่กันคนละฝ่าย ปัญหาที่เกิดขึ้นอาจเป็นความขัดแย้งทางพฤติกรรม ความไม่ลงรอยกันทางความคิด หรืออาจจะมี ความปรารถนาที่แตกต่างกัน เป็นต้น

## 2) ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อม (man against environment)

ความขัดแย้งระหว่างตัวเองของเรื่องกับสิ่งแวดล้อมหรืออำนาจต่าง ๆ จากภายนอก ไม่ว่าจะเป็นสภาพทางธรรมชาติ จากดินฟ้าอากาศ สภาพสังคมหรือแม้แต่โชคชะตาที่กำหนดวิถีชีวิตของตัวเองของเรื่องเองก็ตาม

## 3) ความขัดแย้งของมนุษย์กับตัวเอง (man against himself)

ความขัดแย้งระหว่างตัวเองของเรื่องกับตัวของเขาเอง ปัญหาที่เกิดขึ้นอาจเป็นความขัดแย้งทางด้านกายภาพ หรือบุคลิกภาพกับความรู้สึกนึกคิดอารมณ์หรือความรู้สึกผิดชอบชั่วดีในความขัดแย้งนี้ ตัวเอกของเรื่องต้องต่อสู้กับตัวเอง ไม่เกี่ยวข้องกับตัวละครอื่น ๆ หรืออำนาจบีบบังคับจากภายนอกแต่อย่างใดทั้งสิ้น

วนิดา บำรุงไทย (2543 : 112) อธิบายว่า โครงเรื่องส่วนใหญ่เกิดขึ้นจากความขัดแย้งทั้งนี้เป็นธรรมดาของเรื่องที่น่าเล่า ถ้าหากมีผู้อยากฟังหรืออยากอ่าน ย่อมต้องได้แบ่งปันเรื่องเรียบ ๆ แต่จะต้องมีปมปัญหาอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลาย ๆ อย่าง ซึ่งเกิดจากความขัดแย้งในลักษณะต่อไปนี้

1) ความขัดแย้งภายนอก เป็นความขัดแย้งระหว่างตัวละครกับสิ่งแวดล้อมอย่างใดอย่างหนึ่ง ได้แก่ ความขัดแย้งกับมนุษย์ด้วยกัน เป็นโครงเรื่องที่พบมากในนวนิยายไทยแนวรัก แนวผจญภัย และแนวครอบครัว เป็นต้น ความขัดแย้งกับธรรมชาติ และความขัดแย้งกับสังคม

2) ความขัดแย้งภายใน ได้แก่ ปมความขัดแย้งภายในจิตใจของตัวละคร เช่น ความสำนึกฝ่ายสูงต่อสู้กับจิตสำนึกฝ่ายต่ำ การต่อสู้กับสัญชาตญาณภายในตัวเอง รวมทั้งการต่อสู้กับชะตากรรม

สายทิพย์ นุกุลกิจ (2543 : 127-128) ได้แบ่งประเภทของความขัดแย้งเรื่อง ดังนี้

1) ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ คือ ความขัดแย้งระหว่างตัวละครด้วยกันเอง โดยมีสาเหตุมาจากวัย ความคิด อุดมการณ์ ความเชื่อด้านศาสนา หรือชนบประเพณีแตกต่างกัน

2) ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ ได้แก่ สภาพมนุษย์ต้องสู้กับภัยธรรมชาติ ได้แก่ การต่อสู้กับสัตว์ การต่อสู้กับความแห้งแล้งของธรรมชาติ หรือการต่อสู้กับโรคระบาด เป็นต้น

3) ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับสังคม คือ การที่มนุษย์ไม่สามารถปรับตัวเองเข้ากับสภาพแวดล้อม หรือค่านิยมทางสังคมได้

4) ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับอำนาจเหนือธรรมชาติ คือ การที่มนุษย์ต้องต่อสู้กับชะตากรรมของตัวเอง

5) ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นภายในจิตใจของตัวเอง ได้แก่ การต่อสู้ที่เกิดขึ้นในจิตใจของตัวเอง และมีผลทำให้ตัวละครเกิดความทุกข์หรือความสับสนวุ่นวายใจ

จากเอกสารต่าง ๆ สามารถสรุปได้ว่า ความขัดแย้งสามารถแบ่งเป็น 5 ประเภท ได้แก่ ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับสังคม ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์

กับธรรมชาติ ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับอำนาจเหนือธรรมชาติ และความขัดแย้งที่เกิดขึ้นภายในจิตใจของตนเอง ซึ่งจัดกลุ่มได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ คือ ความขัดแย้งแบ่งตามลักษณะได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่ ความขัดแย้งภายนอก และความขัดแย้งภายใน

### 2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการแก้ปัญหาสังคม

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการแก้ปัญหาสังคมในประเด็นต่าง ๆ ได้แก่ ความหมายของปัญหา แนวทางการแก้ปัญหาสังคม เพื่อเป็นแนวทางในการนำไปศึกษาวิเคราะห์ การแก้ปัญหาสังคมของตัวละครในวรรณกรรมไทย ดังนี้

#### 2.3.1 ความหมายของปัญหา

การปรากฏของปัญหาในสังคมเป็นคู่ขนานกับการพัฒนาสังคม คือ การพัฒนาสังคมจะทำให้เห็นชัดเจนว่าสังคมมีปัญหาอะไรบ้างที่ต้องแก้ไขเพื่อให้สังคมได้พัฒนาต่อไปและเพื่อให้ชีวิตของคนมีความสุขต่อไป ผู้วิจัยได้ศึกษาความรู้ที่เกี่ยวกับความหมายของปัญหา ดังต่อไปนี้

โสภณ พรโชคชัย (2556 : 18-19) อธิบายว่า ปัญหาสังคม หมายถึง สภาพการณ์ที่กระทบกระเทือนต่อบุคคลจำนวนมากโดยสภาพการณ์นั้นไม่เป็นที่ต้องการของสังคมและบุคคลในสังคมนั้น ๆ มีความรู้สึกว่าเป็นปัญหานั้นควรจะได้รับแก้ไขให้ดีขึ้น มีลักษณะ ได้แก่ 1) สภาพการณ์ที่กระทบกระเทือนบุคคลจำนวนมาก 2) เป็นวิธีการที่ไม่ชอบธรรมหรือถูกต้อง 3) รู้สึกว่าสามารถจะจัดการอย่างหนึ่งอย่างใดได้ และ 4) ในรูปแบบของการกระทำร่วมกัน

สุเทพ สุวีรางกูร (2551 : 2) อธิบายความหมายของปัญหาสังคมว่า สภาวะทางสังคมและพฤติกรรมของบุคคลที่ไม่พึงปรารถนาที่สร้างความสับสนวุ่นวายเดือดร้อนหรือความทุกข์ให้กับบุคคลจำนวนมาก แสดงถึงความไม่เป็นระเบียบและการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากการวางแผนการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาสังคม ปัญหาสังคมเหล่านี้รวมไปถึงรูปแบบพฤติกรรมเบี่ยงเบนทั้งหลาย เช่น ปัญหา ยาเสพติด อาชญากรรม การว่างงาน หย่าร้าง โสเภณี วัยรุ่นและการฆ่าตัวตาย เป็นต้น หรืออาจอยู่ในรูปแบบความขัดแย้งทางสังคม เช่น ปัญหาความขัดแย้งทางเชื้อชาติ ศาสนา ความรุนแรงในครอบครัว ความขัดแย้งทางการค้าและอุตสาหกรรม เป็นต้น ในสังคมสมัยใหม่แต่ละคนและแต่ละกลุ่มต้องมีสถานภาพ บทบาท หน้าที่ที่แตกต่างกันในองค์กรสังคมทั้งหลายและเมื่อสถานภาพ บทบาท หน้าที่ขัดแย้งกันก็จะก่อให้เกิดปัญหาในสังคม

สุพัตรา สุภาพ (2542 : 4) อธิบายว่า ในสังคมหนึ่งบางครั้งอาจจะไม่มีปัญหาสังคมปรากฏหรือเกิดขึ้นเลย แต่ทั้งนี้ไม่ได้หมายความว่า สังคมนั้นเป็นสังคมในอุดมคติที่มีแต่ความเป็นระเบียบ คนในสังคมมีคุณธรรมสูง ในทางตรงกันข้าม ถ้าดูตามข้อเท็จจริงสังคมนั้นจะต้องมีปัญหาบางประการแอบแฝงอยู่ แต่ปัญหาที่มึนนั้นมิได้ปรากฏออกมาให้เห็นชัด ซึ่งอาจจะยังทำให้ปัญหานั้นทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น เป็นการแสดงว่าสังคมกำลังเสื่อม โดยทั่วไปสังคมที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลง

หรือไม่เจริญก้าวหน้า จะมีปัญหาสังคมน้อยมาก แต่ถ้าเป็นสังคมที่กำลังเปลี่ยนแปลง คนมีความต้องการเปลี่ยนแปลงสังคมของตนให้ดีขึ้นจะมีปัญหามากกว่า เช่น ปัญหาอคติหรือความลำเอียงของกลุ่ม เป็นต้น เป็นปัญหาที่ แต่เดิมแฝงอยู่ในสังคม และยังไม่ได้ปรากฏออกมา จนกระทั่งคนในสังคมนั้นได้แสดงความรู้สึกในเรื่องความเสมอภาคออกมาจากการศึกษาความหมายของปัญหาดังกล่าวสรุปได้ว่า ปัญหาจะเกิดขึ้นใน ทุกเวลาและสถานที่ และปรากฏโดยรูปแบบที่แสดงออกมาอย่างเห็นชัดหรือซ่อนอยู่ เป็นสภาวะทางสังคมและพฤติกรรมของบุคคลที่ไม่พึงปรารถนาที่สร้างความสับสนวุ่นวายเดือดร้อนหรือความทุกข์ให้กับบุคคลจำนวนมาก โดยทั่วไปแล้วที่เห็นได้บ่อย ได้แก่ ปัญหา ยาเสพติด อาชญากรรม การว่างงาน หย่าร้าง โสเภณี วัยรุ่นและการฆ่าตัวตาย หรืออาจอยู่ในรูปแบบความขัดแย้งทางสังคม เช่น ปัญหา ความขัดแย้งทางเชื้อชาติศาสนา ความรุนแรงในครอบครัว ความขัดแย้งทางการค้าและอุตสาหกรรม เป็นต้น

### 2.3.2 แนวทางการแก้ปัญหา

การศึกษาแนวทางการแก้ปัญหาสังคมจะมีส่วนช่วยในการสังเกตการแก้ปัญหาของตัวละครในวรรณกรรม นอกจากนี้แล้ว ยังสามารถนำปัญหาต่าง ๆ ที่ปรากฏอยู่ในวรรณกรรมนั้นมาเชื่อมโยงกับสังคมจริง ในสังคมปัจจุบัน บุคคลมีการใช้วิธีการแก้ปัญหาหลากหลาย ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ที่พบเจอในขณะนั้น และได้รับอิทธิพลจากประสบการณ์การดำรงชีวิต บางครั้งก็เกิดจากปัญญาและความเชื่อของตนเอง เป็นต้น ดังรายละเอียดต่อไปนี้

สุเทพ สุวีรางกูร (2551 : 12-13) อธิบายการแก้ปัญหาสังคมโดยใช้พระพุทธศาสนาเป็นแนวทางเพื่อแก้และดับปัญหาอยู่ 3 ประการ คือ

1) ศีล หลักความประพฤติสุจริตทั้งกายและวาจา หลีกเลี่ยงอบรมพัฒนามนุษย์ให้มีศีลระเบียบวินัย มีพฤติกรรมเป็นระเบียบเรียบร้อยให้เกิดความเคยชิน เป็นการจัดระเบียบชีวิตให้สอดคล้องสัมพันธ์กับปัจจัยภายนอกหรือสภาพแวดล้อมทางสังคม เพื่อการอยู่ร่วมกันและดำเนินชีวิตที่ดีงามไร้ปัญหา

2) สมาธิ เป็นการฝึกจิตให้มีสมรรถภาพ และคุณภาพจิตที่ดี ให้จิตมีคุณธรรมความอดทนเข้มแข็ง แน่วแน่ มั่นคง สะอาด สว่าง สงบ ปราศจากสิ่งรบกวน พร้อมทั้งทำงานต่าง ๆ อย่างไม่ไร้กังวล

3) ปัญญา เป็นหลักฝึกฝนอบรมพัฒนามนุษย์ให้เกิดความรู้ความเข้าใจสิ่งต่าง ๆ ทั้งหลายตามความเป็นจริง รู้จักคิดไตร่ตรอง ตรวจสอบ วิเคราะห์แยกแยะมีเหตุผล เป็นความรู้ที่ถูกต้อง ไม่บิดเบือนไม่มีกิเลสตัณหาครอบงำ รู้เท่าทันข้อเท็จจริงความเป็นไปและการเปลี่ยนแปลงของโลกและชีวิตทางสังคม คิดพิจารณาแก้ไขป้องกันปัญหาต่าง ๆ อย่างมีเหตุผลถูกต้องแม่นยำ เป็นหลักสำคัญของการดำเนินชีวิตที่ดีงามในสังคมมนุษย์

แดเนียล ดานา (2544 อ้างถึงใน จรรยา พุคยาภรณ์. 2549 : 24) ได้เขียนถึง การแก้ปัญหาความขัดแย้งโดยทั่วไป 3 รูปแบบ คือ

1) การต่อสู้ด้วยการใช้อำนาจ โดยคู่กรณีจะใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ เช่น ร่างกายที่แข็งแรง การขมขู่ เสียงดังและพรอคพวกมาก มาบีบบังคับให้ฝ่ายตรงกันข้ามยอมจำนน ซึ่งผลออกมาจะมีผู้แพ้ ผู้ชนะ

2) การต่อสู้ด้วยการใช้สิทธิ โดยคู่กรณีจะยกแหล่งอำนาจต่าง ๆ เช่น ผู้ปกครอง หัวหน้า คู่มือ ขั้นตอน และกฎหมาย มาใช้ในการพิจารณาว่าใครมีสิทธิที่ถูกต้อง ซึ่งผลออกมาจะมีผู้แพ้ ผู้ชนะ

3) การปรองดองด้วยผลประโยชน์ (Interest Reconciliation) เป็นวิธีที่แบ่งปัน ผลประโยชน์กัน หรือมีได้บ้างเสียบ้าง ข้อดีคือไม่เป็นปรปักษ์กัน

การแก้ไขความขัดแย้งแบบเดิมจะใช้ 2 แบบแรก แต่วิธีที่ได้ผลดีในปัจจุบันใช้แบบที่ 3 ทองหล่อ เดชไชย (2540 : 264-265) ได้อธิบายว่าในการจัดการกับความขัดแย้งนั้น เป็นหน้าที่ของผู้บริหารหรือหัวหน้าที่จะต้องทราบและเข้าใจทั้งสาเหตุและวิธีการจัดการ ซึ่งอาจจะ พิจารณาขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้

1) ให้ความสนใจกับประเภทต่าง ๆ ของความขัดแย้ง (Conflict) เช่น ความขัดแย้ง ระหว่างบุคคลภายในบุคคล ความขัดแย้งภายในหน่วยงาน ความขัดแย้งระหว่างกลุ่มงาน ความขัดแย้ง ขององค์กร จะได้ทราบความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันเสมอ

2) ติดต่อสื่อสารที่ชัดเจนต่อเรื่อง (Atriculate Communication) ผู้บริหารจำเป็นที่ จะต้องพยายามหาวิธีการจัดการที่จะช่วยให้มีการติดต่อสื่อสารกันขึ้นมาใหม่ เน้นการติดต่อสื่อสาร ที่เป็นประเด็นปัญหาสำคัญและอยู่บนพื้นฐานแห่งความถูกต้องและเป็นจริง

3) สร้างเป้าประสงค์หรือค่านิยมร่วม (Build a superordinate Gold) ในบางครั้งต้อง พยายามทำให้เกิดการรวมตัวกันหรือมีค่านิยมหรือเป้าประสงค์ของบุคคลให้เป็นส่วนหนึ่งและ เป้าประสงค์หลักขององค์กรเพื่อความเจริญก้าวหน้าขององค์กรในอนาคตโดยวิธีการได้มา ซึ่งเป้าประสงค์หลักหรือค่านิยมร่วมนั้นจะมาจากการทำงานที่บุคคลมีส่วนร่วมในการกำหนดขึ้นโดยมี การยอมรับและความพึงพอใจเป็นที่ตั้ง

4) พิจารณาธรรมชาติของความเป็นอิสระซึ่งกันและกัน (Examine the nature of Independence) ผู้บริหารต้องพยายามเปลี่ยนลักษณะความเป็นอิสระที่ทำให้เกิดการแข่งขันกันเป็น การส่งเสริมสนับสนุนกันเพราะการยอมรับในเป้าประสงค์หรือค่านิยมร่วมของบุคคลและการส่งเสริม สนับสนุนนั้นมักจะเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ถ้าทั้งสองสิ่งนี้เกิดการแยกกันก็จะเกิดเป็นแนวโน้ม การเกิดความขัดแย้ง

5) พร้อมที่จะเสี่ยง (Take Risk) ขั้นตอนที่สำคัญประการหนึ่งในการเปลี่ยนแปลงสถานการณ์ความขัดแย้งให้เกิดความร่วมมือร่วมใจกันก็คือ ต้องเสี่ยงต่อความสูญเสียหรือความผิดหวัง ดังนั้น ต้องเตรียมบุคคลให้เกิดความรู้สึกมั่นใจและเป็นที่ยอมรับของผู้ร่วมงานด้วย โดยเฉพาะบุคคลที่มีความอ่อนไหวและไม่มีความมั่นใจในตัวเองจำเป็นจะต้องใช้วิธีการที่แยบยลซึ่งก็คือ การทำให้เกิดการยอมรับนับถือซึ่งกันและกันในความพยายามเพื่อพัฒนาความเข้มแข็งมั่นคงให้แก่ผู้ที่มีความอ่อนไหวและอ่อนแอกว่า

6) แสดงความมีอำนาจ (Demonstrate Power) เพื่อการยุติการเอาเปรียบซึ่งกันและกัน ผู้บริหารต้องพยายามหาทางป้องกันสิ่งเหล่านั้นด้วยการใช้กำลังอำนาจที่มีอยู่

7) จำกัดขอบเขตในสิ่งที่ทำสำเร็จแล้ว (Confine to fail accompli) เมื่อกลุ่มที่มีความขัดแย้งยอมรับสถานการณ์ที่เขาสามารถอยู่ร่วมกันได้แล้วความรู้สึกแห่งความร่วมมือก็จะเริ่มต้นขึ้นเมื่อเวลาผ่านไปก็จะเริ่มรู้สึกพึงพอใจซึ่งกันและกัน การจำกัดขอบเขตร่วมกันจะช่วยในการพัฒนาการติดต่อสื่อสารและความเข้าใจที่ดี ยอมรับซึ่งกันและกันลดอคติต่าง ๆ สาเหตุแห่งความขัดแย้งก็จะลดลง

8) สร้างความเชื่อมั่นร่วมกัน (Build Mutual Trust) แต่ละคนต้องแลกเปลี่ยนความเชื่อและความคิดเห็นเปิดใจซึ่งกันและกันพร้อมให้และรับแนวคิดต่าง ๆ อย่างจริงใจ

9) ความสมดุลงถูกต้องในการจูงใจ (Legitimize complex Motivation) เนื่องจากบุคคลแต่ละคนมีความต้องการและการจูงใจที่แตกต่างกัน ซึ่งพบว่ามีความสัมพันธ์กับความขัดแย้งเมื่อการจูงใจของกลุ่มสองกลุ่มเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

10) สร้างความเห็นอกเห็นใจ (Build Empathy) ในสถานการณ์แห่งความขัดแย้งนั้น แต่ละกลุ่มจะตระหนักถึงเป้าประสงค์ ความสนใจ และความรู้สึกสำหรับกลุ่มตนเอง น้อยครั้งที่กลุ่มอื่นจะเข้าใจด้วย ดังนั้น ต้องให้แต่ละคนสามารถที่จะคิดเข้าใจความต้องการของผู้อื่นก็จะสามารถลดความขัดแย้งได้

จากการศึกษาแนวทางการแก้ปัญหาดังกล่าว สรุปได้ว่า วิธีการแก้ปัญหาของบุคคลเป็นไปได้ว่าเกิดจากความเชื่อของตนเอง อย่างเช่น ในสังคมไทย คนไทยมักมีการใช้หลักปฏิบัติของพุทธศาสนาแก้ปัญหา เช่น ศีล สมาธิ และปัญญา เป็นต้น นอกจากนี้แล้ว วิธีการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันจะไม่ตายตัว สามารถสร้างขึ้นใหม่ตามกาลเทศะ เช่น ติดต่อสื่อสารที่ให้ชัดเจนสร้างเป้าประสงค์หรือค่านิยมร่วมกัน พิจารณาธรรมชาติของความเป็นอิสระซึ่งกันและกัน พร้อมที่จะเสี่ยง แสดงความมีอำนาจ จำกัดขอบเขตในสิ่งที่ทำสำเร็จแล้ว สร้างความเชื่อมั่นร่วมกัน และการสร้างความเห็นอกเห็นใจ เป็นต้น ซึ่งวิธีการแก้ปัญหาดังกล่าวนี้มีส่วนช่วยในการวิจัยครั้งนี้ ที่สามารถนำมาเป็นแนวทางการศึกษาแก้ปัญหาของตัวละครในเรื่องสั้นได้



## 2.4 ความรู้เกี่ยวกับรางวัลซีไรต์

สมบัติ จำปาเงิน (2548 : 11-13) อธิบายว่าซีไรต์หรือภาษาไทย คือ “รางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (S.E.A. WRITE AWARD)” ซึ่งย่อมาจากคำว่า The South East Asian Write Award จุดเริ่มต้นของรางวัลซีไรต์ จัดขึ้นครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. 2522 โดยโรงแรมโอเรียลเต็ล การบินไทย และบริษัทในเครืออิตัลไทย โดยมีศาสตราจารย์พระวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าเปรมบุรฉัตร ทรงเป็นประธานและได้รับความร่วมมือจากสมาคมนักเขียนแห่งประเทศไทย และสมาคมภาษาและหนังสือแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์

สุทัศน์ วงศ์กระบอกถาวร (2550 : 40-41) อธิบายว่า การประกวดรางวัลวรรณกรรมยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน ซึ่งเริ่มในปี พ.ศ. 2522 ส่งผลให้การเขียนเรื่องสั้นมีชีวิตชีวามากขึ้นเช่นเดียวกับนวนิยายและกวีนิพนธ์ซึ่งในแต่ละรอบปีจะมีการพิจารณาให้รางวัลแก่วรรณกรรมแต่ละประเภทหมุนเวียนกันไป

การคัดเลือกวรรณกรรมซีไรต์มีพัฒนาการที่แบ่งได้เป็น 2 ช่วง คือ ช่วงแรกตั้งแต่ปี พ.ศ. 2522-2528 และช่วงที่ 2 ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2528-ปัจจุบัน ในช่วงปีแรกสมาคมภาษาและหนังสือฯ และสมาคมนักเขียนฯ ได้ร่วมกันเชิญผู้ทรงคุณวุฒิทางวรรณกรรมซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นอาจารย์มหาวิทยาลัยนักเขียนอาวุโส นักแปล ตลอดจนบรรณาธิการเป็นกรรมการคัดเลือกวรรณกรรมเพื่อรับรางวัลซีไรต์ ช่วงที่ 2 จะมีการวิพากษ์วิจารณ์แง่มุมต่าง ๆ ของวรรณกรรมซีไรต์เสมอ ทั้งในด้านบวกและด้านลบ รวมทั้งมีบทวิจารณ์ทั้งเห็นด้วยและไม่เห็นด้วยกับการตัดสินของคณะกรรมการในแต่ละปี กระแสซีไรต์จะเข้มข้นขึ้นหลังจากที่มีการประกาศผลเล่มที่ได้รับรางวัล การวิพากษ์วิจารณ์จะมุ่งไปในประเด็น เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยกับการ และคำวิจารณ์ที่ตีพิมพ์ในนิตยสาร วารสารและหนังสือพิมพ์ต่าง ๆ เริ่มเป็นที่สนใจของผู้อ่านมากขึ้นเรื่อย ๆ

สังภูมิ ละออ (2551 : 10) อธิบายว่า การประกวดวรรณกรรมรางวัลซีไรต์มีวัตถุประสงค์ดังนี้

- 1) เพื่อให้เป็นที่รู้จักถึงความสามารถด้านการสร้างสรรค์ของนักเขียนในกลุ่มประเทศอาเซียน
- 2) เพื่อให้ทราบถึงโทษภัยทางวรรณกรรม ทรัพย์สินทางปัญญา วรรณศิลป์แห่งกลุ่มประเทศอาเซียน
- 3) เพื่อรับทราบ รับรอง ส่งเสริมและจรรโลงเกียรติ อัจฉริยะทางวรรณกรรมของนักเขียนผู้สร้างสรรค์
- 4) เพื่อส่งเสริมความเข้าใจและสัมพันธภาพอันดีในหมู่นักเขียนและประชาชนทั่วไปในกลุ่มประเทศอาเซียน

สรุปได้ว่า การประกวดรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียนหรือรางวัลซีไรต์ จัดขึ้นครั้งแรกเมื่อปีพ.ศ. 2522 โดยมีประวัติอันยาวนานถึง 38 ปี และมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างปัญญาทางวรรณกรรมให้แก่สังคมและพัฒนาวรรณกรรมไทยให้มากยิ่งขึ้น

## 2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้ 1) งานวิจัยที่เกี่ยวกับเรื่องสั้นที่ได้รับรางวัลซีไรต์ 2) งานวิจัยที่เกี่ยวกับความขัดแย้งในวรรณกรรมไทย และ 3) งานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับปัญหาสังคมที่ปรากฏในวรรณกรรม ดังต่อไปนี้

### 2.5.1 งานวิจัยที่เกี่ยวกับเรื่องสั้นที่ได้รับรางวัลซีไรต์

รางวัลซีไรต์จะมีการประกวดวรรณกรรมประเภทเรื่องสั้นทุก 3 ปี ส่วนเรื่องสั้นที่ได้รับรางวัลนั้นจะมีเหตุผลหรือคุณค่าของหนังสือที่เฉพาะ ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวกับเรื่องสั้นที่ได้รับรางวัลซีไรต์ ดังต่อไปนี้

กรรภา สุขุม (2559) ศึกษาวิจัยเรื่อง ภาพลักษณ์ครูในเรื่องสั้นรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียนตั้งแต่ปี พ.ศ. 2524 ถึง พ.ศ. 2557 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาพลักษณ์และกลวิธีการนำเสนอภาพลักษณ์ในเรื่องสั้นรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (ซีไรต์) ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2524 ถึง พ.ศ. 2557 โดยศึกษาจากเรื่องสั้นรางวัลซีไรต์ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2524 – 2557 จำนวน 11 เล่ม ประกอบด้วยเรื่องสั้น 24 เรื่อง ผลการวิจัยพบว่า ภาพลักษณ์ครูในเรื่องสั้นรางวัลซีไรต์ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2524 ถึง พ.ศ. 2557 แบ่งเป็น 3 ด้าน ได้แก่ 1) ภาพลักษณ์ด้านการปฏิบัติหน้าที่ 2) ภาพลักษณ์ด้านการเมือง 3) ภาพลักษณ์ด้านความเป็นปัจเจกบุคคล โดยภาพลักษณ์ด้านการปฏิบัติหน้าที่พบ 2 ภาพลักษณ์ คือ ครูที่ไม่ปฏิบัติตนตามหน้าที่และความรับผิดชอบ และครูผู้อุทิศตนเพื่อหน้าที่และความรับผิดชอบ ภาพลักษณ์ด้านการเมืองพบ 4 ภาพลักษณ์ คือ ครูนักปฏิวัติ ครูผู้ต่อต้านคอมมิวนิสต์ ครูผู้อุทิศตนเพื่อชาติบ้านเมือง และครูผู้มีศรัทธาต่อการเมือง ภาพลักษณ์ด้านความเป็นปัจเจกบุคคล พบ 5 ภาพลักษณ์ คือ ครูผู้ยึดมั่นถือมั่น ครูผู้เห็นแก่ตัว ครูผู้ผิดศีลธรรม ครูผู้มีความกรุณา และครูผู้มีศรัทธาต่อตนเอง การศึกษาภาพลักษณ์ครูในเรื่องสั้นรางวัลซีไรต์ทำให้ทราบมุมมองของนักเขียนที่มีต่อภาพลักษณ์ของครู ในยุคสมัยของนักเขียนส่วนใหญ่ภาพลักษณ์ครูที่ปรากฏมักเป็นภาพลักษณ์เชิงลบ เพื่อสะท้อนภาพปัญหาสังคม และปัญหาของครูในสังคมชนบทและสังคมเมืองด้านกลวิธีการนำเสนอภาพลักษณ์ พบ 3 กลวิธี คือ การนำเสนอภาพลักษณ์ผ่านแก่นเรื่อง การนำเสนอภาพลักษณ์ผ่านฉาก และการนำเสนอภาพลักษณ์ผ่านตัวละคร ซึ่งทำให้เห็นความสามารถของนักเขียนในการเลือกใช้กลวิธีต่าง ๆ ในการเสนอภาพลักษณ์ที่น่าสนใจและชัดเจนยิ่งขึ้น

วิชาดา ถาวรประภาสวัสดิ์ (2557) ศึกษาวิจัยเรื่อง กระบวนการสร้างสรรค์แอนิเมชันจากวรรณกรรมซีไรต์ มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างสรรค์งานแอนิเมชันจากวรรณกรรมที่ได้รับรางวัลซีไรต์ ขอบเขตการวิจัยคือ วรรณกรรมซีไรต์ เรื่อง ขอตัวหนึ่งใบกลับไปสู่วัยเด็ก ผลการวิจัยพบว่าการสร้างสรรค์แอนิเมชันจากวรรณกรรมซีไรต์ ผู้สร้างจะต้องตีความให้ชัดเจนว่าเรื่องนั้นสะท้อนวัฒนธรรมของชาตินั้น ๆ มากน้อยเพียงใด ในกรณีของเรื่อง ขอตัวหนึ่งใบกลับไปสู่วัยเด็ก มีลักษณะ

เป็นสากลสูง นักสร้างสรรค์ควรเพิ่มเติมความเป็นเวียดนามเข้าไป เช่น สิ่งของประดับประดาในบ้าน เสียงดนตรี นอกจากนี้ พบว่าเนื่องจากเนื้อเรื่องในวรรณกรรมมีรายละเอียดมากเมื่อตัดทอนให้เหลือเพียง 20 นาที ทำให้การเล่าเรื่องในแอนิเมชันขาดความเชื่อมโยง ความราบรื่น อย่างไรก็ตาม ในส่วนของการออกแบบตัวละคร ฉากและสีสันทันโดยรวมสามารถออกแบบให้มีสีสันสดใสชวนติดตาม ส่วนเสียงพากย์ เสียงประกอบ ดนตรีประกอบสามารถดึงดูดความสนใจของผู้ชมได้ในระดับดี แต่สิ่งที่น่าจะเพิ่มเติมมากที่สุด คือ เอกลักษณ์ของความเป็นเวียดนามเพื่อช่วยให้เห็นวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของชาวเวียดนามให้ชัดเจนขึ้น ด้านทัศนคติพบว่า กลุ่มผู้ชมมีความคิดเห็นตรงกันว่า ในด้านการออกแบบตัวละครและองค์ประกอบต่าง ๆ ของแอนิเมชันตัวละครมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว และมีรูปลักษณ์ที่เป็นกลางและการออกแบบเครื่องแต่งกายได้แสดงความเป็นเวียดนามผ่านทางชุดแต่งกายอ่าวหย่าย รวมถึงการใช้สีสันทันของตัวละครและสามารถเชื่อมโยงระหว่างตอนเด็กและตอนโตได้เป็นอย่างดี และสีสันทันของงานมีสีสันทันสวยงามสามารถดึงดูดผู้ชมได้ แต่องค์ประกอบฉากของแอนิเมชันเรื่องนี้ยังขาดรายละเอียดที่น่าจะแสดงถึงความเป็นประเทศเวียดนาม

กุสุมา เทพรักษ์ (2548) ศึกษาวิจัยเรื่อง กระบวนการสร้างสรรค์ละครสำหรับเด็ก จากเรื่อง “เจ้าหญิง” ของบินหลา สันกาลาศีรี นักเขียนรางวัลซีไรต์ ประจำปี 2548 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการสร้างสรรค์ละครสำหรับเด็กที่นำมาจากบทประพันธ์ในระดับรางวัลสำหรับผู้ใหญ่ และเพื่อศึกษาสาร์ตละและสุนทรียรสของผู้ชมกลุ่มเด็กวัย 6-12 ปี และผู้ใหญ่ โดยมีขอบเขตการวิจัยคือ งานละครสำหรับเด็ก จำนวน 1 เรื่อง คือ ลูกหามกับสามสหายกับสายรุ้งสีที่แปด ซึ่งเป็นละครที่สร้างสรรค์จากผลงานรวมเรื่องสั้น “เจ้าหญิง” จำนวน 2 เรื่อง คือ เรื่อง ลูกหามสามสหายและเรื่องสีที่แปดของรุ้งกินน้ำ ผลการวิจัยพบว่า ตัวละครเด็กในรูปแบบนิทาน แสดงเทคนิคต่าง ๆ อย่างหลากหลาย โดยสื่อผ่านการใช้แสงสีชมพู และเสียงกลองดนตรีและเปียโนเป็นดนตรีประกอบการออกแบบเครื่องแต่งกาย ฉากและอุปกรณ์ประกอบฉาก เน้นที่ความเรียบง่ายเพื่อสื่อแก่นความคิดของเรื่องที่มีแง่มุมเสียดสีระบอบเศรษฐกิจและวิถีคิดแบบทุนนิยม ผลการรับรู้สาร์ตละและสุนทรียรสสรุปได้ว่า ผู้ชมในทุกเพศทุกวัยมีระดับความชอบละครเฉลี่ย 4.40 จากคะแนนเต็ม 5 องค์ประกอบของละครสามอันดับแรกที่ผู้ชมชื่นชอบ คือ นักแสดง บทละคร ดนตรีและเสียงประกอบ เฉลี่ยร้อยละ 21.80 , 16.80 และ 15.80 ตามลำดับ ในส่วนของตัวละครนั้นส่วนใหญ่ชื่นชอบตัวละครที่มีความตลก มีทักษะทางการแสดงสูง และมีบทบาทปรากฏตัวบนเวทีมากพอสมควร เช่น ทหาร เจ้าหญิง และพระราชินี อย่างไรก็ตาม ตัวละครเจ้าหญิง ผู้ชมวัยเด็กกับผู้ใหญ่ชื่นชอบไม่เหมือนกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเจ้าหญิงมีความแตกต่างจากเจ้าหญิงในชนบท ทั้งรูปร่างหน้าตา และอุปนิสัย ส่วนสาร์ตละที่ผู้ชมได้รับจากละคร ผู้ชมที่เป็นเด็กวัย 6-12 ปี คิดว่าละครต้องการสื่อสารเรื่อง อย่างมองคนที่ภายนอก การปรับตัว ไม่เอาแต่ใจ และความสามัคคี ส่วนผู้ชมที่เป็นผู้ใหญ่คิดว่า ละครต้องการสื่อสารเรื่อง ความพอเพียง ทุกอย่างอยู่ที่เราคิด และสอนการดำเนินชีวิตในโลกทุกวันนี้

นิชาธิย์ อธิธรรมคุณ (2547) ศึกษาวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์บทวิจารณ์เรื่องสั้นซีไรต์ (พ.ศ. 2524-2545) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิเคราะห์องค์ประกอบของบทวิจารณ์เรื่องสั้นซีไรต์ รวมทั้งแนวทางและทฤษฎีที่ปรากฏในบทวิจารณ์เรื่องสั้นซีไรต์ ระหว่างปี พ.ศ. 2524-2545 ขอบเขตคือ การวิเคราะห์บทวิจารณ์เรื่องสั้นที่ได้รับรางวัลซีไรต์ตั้งแต่ พ.ศ. 2524-2545 ผลการวิจัยพบว่า 1) องค์ประกอบด้านรูปแบบของบทวิจารณ์เรื่องสั้นซีไรต์มี 3 ส่วน ได้แก่ เกริ่นนำ เนื้อหา และสรุป 2) ลักษณะของบทวิจารณ์เรื่องสั้นซีไรต์พบว่า 2.1) มักอ้างอิงถึงคำประกาศของคณะกรรมการตัดสินรางวัลซีไรต์ 2.2) นักวิจารณ์ให้ความสำคัญกับภูมิหลังวรรณกรรมและนักเขียน 2.3) การวิจารณ์เรื่องสั้นซีไรต์ไม่มีรูปแบบตายตัว อาจใช้แนวทางการเปรียบเทียบ อ้างอิงคำพูดของบุคคลที่มีชื่อเสียง ใช้กรอบความคิดที่มาจากทฤษฎีวรรณคดีวิจารณ์ นักวิจารณ์อาจใช้กลวิธีวินิจฉัยเรื่องสั้นด้วยประสบการณ์ทัศนคติในเชิงอัตวิสัย 3) การวิจารณ์เรื่องสั้นซีไรต์มีแนวทางและทฤษฎีการประเมินคุณค่าวรรณกรรมจำแนกได้เป็น 3.1) ทฤษฎีสุนทรียศาสตร์ 3.2) ทฤษฎีตามแนววรรณกรรม และ 3.3) ทฤษฎีโครงสร้างนิยม

มานอช ดินลานสกุล (2545) ศึกษาวิจัยเรื่อง กลวิธีการเล่าเรื่องแบบกระแสนำในเรื่องสั้นเขารอบสุดท้ายรางวัลซีไรต์ พ.ศ. 2524-2542 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากลวิธีการเล่าเรื่องแบบกระแสนำในเรื่องสั้นเขารอบสุดท้ายรางวัลซีไรต์ พ.ศ. 2524-2542 ขอบเขตการวิจัย คือ หนังสือรวมเรื่องสั้นที่เขารอบสุดท้ายรางวัลซีไรต์ตั้งแต่ พ.ศ. 2524-2542 จำนวน 17 เล่ม ผลการวิจัยพบว่า เหตุผลของผู้เขียนในการใช้กลวิธีการเล่าเรื่องแบบกระแสนำ ประกอบด้วย เหตุผลทางการประพันธ์ เหตุผลทางจิตวิทยา และเหตุผลทางสังคมวิทยา ส่วนลักษณะและความสำคัญของการใช้กลวิธีการเล่าเรื่องแบบกระแสนำ ประกอบด้วย ลักษณะของการใช้กลวิธีการเล่าเรื่องแบบกระแสนำมี 2 ประเด็นย่อย คือ ใช้อย่างเป็นระบบระเบียบและใช้อย่างไม่เป็นระบบระเบียบ และความสำคัญของการใช้กลวิธีการเล่าเรื่องแบบกระแสนำ มี 2 ประเด็นย่อย คือ ใช้ตลอดเรื่องและใช้เป็นส่วนประกอบเรื่องด้านเหตุผลของผู้เขียนในการใช้กลวิธีเล่าเรื่องแบบกระแสนำ พบว่า ผู้เขียนได้ใช้เหตุผลทางการประพันธ์ 2 ประการ คือ เหตุผลเชิงผลสัมฤทธิ์ทางการประพันธ์และเหตุผลเชิงทดลองทางการประพันธ์ เหตุผลทางจิตวิทยา 2 ประการ คือ ความขัดแย้งที่เกิดจากสิ่งเร้าภายนอกจิตใจและความขัดแย้งที่เกิดจากสิ่งเร้าภายในจิต เหตุผลทางสังคม 3 ประการ คือ เหตุผลด้านการเมือง เหตุผลด้านเศรษฐกิจ เหตุผลด้านค่านิยม ซึ่งทุกประการผู้เขียนมุ่งที่จะให้ผู้อ่านรับรู้และเข้าใจความรู้สึกนึกคิดของตัวละครทั้งในลักษณะการพูดคนเดียวในใจ การรำพึงรำพัน การวิเคราะห์ภายใน และการระบายความรู้สึก จากผลการวิจัยดังกล่าวแสดงว่า การใช้กลวิธีการเล่าเรื่องแบบกระแสนำในเรื่องสั้น เป็นกลวิธีที่มีความน่าสนใจ สามารถนำเสนอความรู้สึกนึกคิดที่แท้จริงและซ่อนเร้นของตัวละครได้อย่างอิสระ

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าวสรุปได้ว่า เรื่องสั้นรางวัลซีไรต์มีลักษณะของ ตัวเอง ได้แก่ กลวิธีการเล่าเรื่อง บทวิจารณ์ กระบวนการสร้างสรรค์และภาพลักษณ์ตัวละคร เป็นต้น ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการเน้นคุณค่าของวรรณกรรมรางวัลซีไรต์

### 2.5.2 งานวิจัยที่เกี่ยวกับการวิเคราะห์ความขัดแย้งในเรื่องสั้นไทย

ความขัดแย้งมีความสำคัญต่อโครงเรื่องของวรรณกรรม และเป็นองค์ประกอบที่ขาดไม่ได้สำหรับเรื่องสั้นเชิงสร้างสรรค์ ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวกับการวิเคราะห์ความขัดแย้งในเรื่องสั้นไทย ดังต่อไปนี้

ZHAO DANPING (2558) ศึกษาวิจัยเรื่อง ความขัดแย้งในเรื่องสั้นรางวัลสุภาวดี เทวกุลฯ พ.ศ. 2546-2556 มีวัตถุประสงค์ในการวิจัยเพื่อวิเคราะห์ความขัดแย้ง วิเคราะห์วิธีการแก้ปัญหาของ ตัวละครในเรื่องสั้นรางวัลสุภาวดี เทวกุลฯ พ.ศ. 2546-2556 ขอบเขตการศึกษา คือ เรื่องสั้นในหนังสือ รางวัลสุภาวดี เทวกุลฯ ที่พิมพ์เผยแพร่ระหว่างปี พ.ศ. 2546-2556 จำนวน 4 เล่ม 64 เรื่อง ผลการวิจัย พบว่า ลักษณะความขัดแย้งที่ปรากฏในเรื่องสั้นรางวัลสุภาวดี เทวกุลฯ พ.ศ. 2546-2556 มี 4 ประเภท

1) ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ แบ่งเป็นความขัดแย้งระหว่างญาติกับญาติ ความขัดแย้งระหว่างบิดามารดากับบุตร ความขัดแย้งระหว่างสามีกับภรรยา ความขัดแย้งระหว่าง คนในสังคม

2) ความขัดแย้งภายในจิตใจของตัวละคร เป็นความขัดแย้งทางด้านกายภาพหรือ บุคลิกภาพกับความรู้สึกนึกคิด อารมณ์หรือความรู้สึก รับผิดชอบชั่วดี

3) ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติแบ่งเป็นความขัดแย้งระหว่างตัวละครกับ สภาพร่างกาย ความขัดแย้งระหว่างตัวละครกับความต้องการตามธรรมชาติของมนุษย์ และ ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับสัตว์

4) ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับสังคมแบ่งเป็นความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับ ความเชื่อ ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับกฎหมาย ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับเชื้อชาติ ความ ขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับค่านิยม ความขัดแย้งเหล่านี้สะท้อนให้เห็นภาพสังคมไทยด้านความเชื่อ ด้านความกตัญญูต่อบิดามารดา การมีสติสัมปชัญญะ ความรักในชีวิตคู่และการอนุรักษ์ธรรมชาติ

ในการวิเคราะห์วิธีการแก้ปัญหาของตัวละครในเรื่องสั้นรางวัลสุภาวดี เทวกุลฯ พ.ศ. 2546-2556 สรุปผลการวิจัยดังนี้

1) การแก้ปัญหาด้วยการยอมรับ ได้แก่ การร้องไห้ การนิ่งเฉย การยอมรับจำนน และ การปรับเปลี่ยนความคิด เป็นต้น

2) การแก้ปัญหาด้วยตัวเอง ได้แก่ การใช้วาจา การฆ่าตัวตาย การแสวงหาข้อมูล และ การใช้พฤติกรรม เป็นต้น

3) การแก้ปัญหาด้วยการพึ่งพาสิ่งอื่น ได้แก่ การขอความช่วยเหลือและการแสวงหาสิ่งอื่นหรือใช้สิ่งอื่นแทน

LI YAN (2558) ศึกษาวิจัยเรื่อง ความขัดแย้งที่ปรากฏในเรื่องสั้นช่อการะเกด ปี 2553 มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ลักษณะของความขัดแย้งที่วิเคราะห์วิธีแก้ไขปัญหาความขัดแย้งที่ปรากฏในเรื่องสั้นช่อการะเกดปี 2553 ขอบเขตการวิจัย คือ เรื่องสั้นในนิตยสารช่อการะเกดที่ตีพิมพ์เผยแพร่ในปี 2553 ตั้งแต่ฉบับที่ 51-54 มีจำนวนเรื่องสั้น 69 เรื่อง ผลการวิจัยพบว่า ลักษณะความขัดแย้งที่ปรากฏในเรื่องสั้นช่อการะเกดปี 2553 มี 4 ประเภท ได้แก่

1) ความขัดแย้งภายในใจของตัวละคร เป็นปัญหาเกิดในจิตใจของตัวละคร ในเรื่องสั้นช่อการะเกดมีความคิด ความรู้สึกหลายอย่างแปลกแยกในเวลาเดียวกัน ทำให้ตัวละครมีความสับสนและลำบากใจ เพราะต้องต่อสู้กับความคิดและความรู้สึกของตนเอง และจะต้องตัดสินใจเลือกอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยเฉพาะในเรื่องของความกตัญญู การรักษาโรค งานดีแรก และความรัก

2) ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ เรื่องสั้นช่อการะเกดได้เสนอเรื่องของความขัดแย้งระหว่างสามีกับภรรยา ซึ่งส่วนมากเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นจากสามีหรือภรรยาที่มีความประพฤตินอกใจ คู่ครองไปมีคนอื่น ไม่รับผิดชอบต่อครอบครัวเพราะติดเหล้าติดการพนันหรือต้องทำงานหนักจนไม่มีเวลาเอาใจใส่ซึ่งกันและกัน นอกจากนี้ ยังเป็นปัญหาที่มาจากการเลี้ยงดูอบรมลูก เพราะมีความคิดในการเลี้ยงลูกที่ไม่ตรงกัน

3) ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับสังคม มี 5 ประการ คือ ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับกฎหมายและศีลธรรม ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับเชื้อชาติ ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับค่านิยมทางสังคม ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับจารีตประเพณี และความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับศีลธรรม

4) ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ มี 3 ประการ คือ ประการแรกเป็นความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับภัยธรรมชาติ ประการที่ 2 เป็นความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับสัตว์ และประการที่ 3 เป็นความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับสิ่งเหนือธรรมชาติ

วิธีการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในเรื่องสั้นช่อการะเกดปี 2553 มีดังนี้

1) การขอความช่วยเหลือ เมื่อตัวละครเผชิญปัญหาแล้วไม่สามารถแก้ไขด้วยตัวเองก็จะแก้ปัญหาด้วยการขอความช่วยเหลือจากผู้ที่มิวิชาความรู้ความสามารถด้านใดด้านหนึ่งและมีประสบการณ์

2) การฆ่าตัวตาย เป็นสถานการณ์ที่ตัวละครสิ้นหวังกับชีวิต หรือระบายอารมณ์เพื่อแก้แค้นผู้อื่น ตัวละครก็จะใช้วิธีการฆ่าตัวตาย เพื่อหนีปัญหาและให้พ้นจากความทุกข์

3) การใช้วาจา เป็นวิธีการแก้ปัญหาที่ไม่รุนแรง ด้วยการใช้อำพุดแนะนำ สั่งสอน อ้อนวอน แสดงความคิดเห็น หรือแสดงเหตุผล

4) การแสวงหาสิ่งอื่นช่วยเหลือหรือใช้สิ่งอื่นทดแทน เมื่อตัวละครเผชิญปัญหาที่แก้ไขไม่ได้ด้วยตัวเอง ก็ให้นำสิ่งอื่นมาช่วยทดแทน มีทั้งสิ่งของ บุคคล สัตว์ ศาสนา เป็นต้น

5) การพึ่งศาสนา ตัวละครจะให้หลักของศาสนาที่ตัวเองเคารพนับถือมาปฏิบัติ ซึ่งจะช่วยให้จิตใจสบายขึ้น เป็นการผ่อนคลายปัญหาที่เกิดขึ้นได้

6) การยอมรับ เมื่อตัวละครเผชิญปัญหาแล้วไม่สามารถแก้ไขได้ด้วยตัวเองหรือในสถานการณ์ที่ถูกบังคับ ก็แก้ปัญหาด้วยการยอมรับสภาพนั้นโดยไม่มีข้อโต้แย้ง

7) การนิ่งเฉย ตัวละครใช้วิธีการแก้ไขปัญหาสองลักษณะ คือ นิ่งเฉยเพื่อสะท้อนกลับว่าตัวละครไม่ยอมแพ้ต่อปัญหา และนิ่งเฉยเพราะยอมจำนนต่อปัญหา โดยที่ไม่โต้แย้งและปล่อยให้ปัญหานั้นเกิดขึ้นต่อเนื่องต่อไป

8) การกระทำด้วยตัวเอง ตัวละครแก้ปัญหาด้วยตัวเองหลังจากวิเคราะห์แล้วว่าตนเองสามารถแก้ปัญหานั้นได้โดยไม่ต้องพึ่งพาคนอื่น

พิชญ์ ไชยโรจน์ (2554) ศึกษาวิจัย เรื่อง ทรรศนะต่อปัญหาความขัดแย้งในจังหวัดชายแดนภาคใต้ จากรวมเรื่องสั้นชุด “แขกในบ้านตัวเอง” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทัศนคติเกี่ยวกับปัญหาความขัดแย้งและความรุนแรงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้จากรวมเรื่องสั้นชุด “แขกในบ้านตัวเอง” และเพื่อศึกษาการนำเสนอภาพลักษณ์มุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ผ่านมุมมองนักเขียนขอบเขตการวิจัย คือ 1) เอกสารที่เป็นข้อมูลเบื้องต้น (primary sources) ได้แก่ รวมเรื่องสั้นชุด “แขกในบ้านตัวเอง” และ 2) เอกสารที่เป็นแหล่งข้อมูล ได้แก่ หนังสือด้านทฤษฎีวรรณคดีวิจารณ์ บทวิจารณ์วรรณกรรม หนังสือทฤษฎีของนักวิชาการด้านอื่น ๆ ที่มีความสำคัญต่อการศึกษาวិเคราะห์ประเด็นเรื่องอัตลักษณ์ การแบ่งแยก ความขัดแย้ง และความรุนแรง

ผลการวิจัยแบ่งเป็น 2 ประเด็น ได้แก่

1) นักเขียนมีการแสดงปัญหาความขัดแย้งที่เกิดจากการเข้ามาของคนนอกพื้นที่ เช่น ในแต่ละยุค นักเขียนสะท้อนที่มาของปัญหาในเรื่องสั้น รวมถึงระดับความรุนแรงและที่มาของปัญหาที่แตกต่างกันออกไป ผ่านการนำมามีพหุวิชาการความผิดพลาด ความไม่เข้าใจที่เกิดขึ้นระหว่างคนไทยเชื้อสายมลายูมุสลิมกับคนไทยพุทธ ระหว่างคนในพื้นที่กับเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักเขียนส่วนใหญ่สะท้อนให้เห็นตัวตนของชาวมลายูมุสลิมในรูปแบบของผู้ที่มีความยึดมั่นในหลักคำสอนของศาสนาอย่างเคร่งครัดและมีความระแวงระวังต่อโลกและบุคคลภายนอกที่แตกต่างจากตัวเอง ดังจะเห็นได้ว่าเรื่องสั้นหลายเรื่องสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาความขัดแย้งที่เกิดจากการเข้ามาของคนนอกพื้นที่ นักเขียนจำนวนหนึ่งได้ชี้ให้เห็นว่าปัญหาความยากจนของคนในพื้นที่ ความเหลื่อมล้ำทางชนชั้นและความแตกต่างด้านเรื่องเชื้อชาติ ชาตินิยม ศาสนา การเมืองและวัฒนธรรมเป็นปัจจัยเสริมให้เกิดความขัดแย้งระหว่างคนมลายูมุสลิมในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ ความขัดแย้งที่ขยายไปสู่การใช้ความรุนแรงส่วนใหญ่เกิดจากการเหยียดเขาประเด็นด้านศาสนาเป็นข้ออ้างในการสร้างความรู้สึก

แปลกแยกให้กับคนในพื้นที่เพื่อรับใช้กลุ่มผลสร้างประโยชน์ทั้งด้านการเมืองและเศรษฐกิจ ด้วยเหตุนี้ประชาชนในท้องถิ่นซึ่งมีอำนาจ สถานะทางการเงินและฐานะทางสังคมที่ด้อยกว่าจึงมักจะตกเป็นฝ่ายถูกระงับ

2) การวิเคราะห์ด้วยทฤษฎีการชนกันเผยให้เห็นว่า ประเด็นเรื่องมายาคติแห่งอัตลักษณ์เป็นประเด็นสำคัญที่ผู้เขียนส่วนใหญ่กล่าวถึงว่าเป็นสาเหตุแห่งความขัดแย้งและการใช้ความรุนแรงในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ ไม่ว่าจะเป็นการคิดว่าชนชั้นของตนเป็นจุดหลัก (class-centeredness) การยึดศาสนาเป็นศูนย์กลาง (religious-centeredness) หรือลัทธิเชื้อชาตินิยมและการคิดว่าเชื้อชาติพันธุ์ของตนเหนือกว่าเชื้อชาติอื่น (ethnocentrism) นักเขียนแสดงให้เห็นว่ามุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้นั้นมีหลักปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม เช่น การกิน การพูด ภาษา การใช้ชีวิตประจำวันที่ค่อนข้างเคร่งครัด ดังนั้น การปรับเปลี่ยนค่อนข้างทำได้ยาก เมื่อมีคนจากทางการ คนจากนอกพื้นที่ซึ่งไม่ได้เข้าใจวิถีชีวิตประจำท้องถิ่นนั้น ๆ และไม่ได้ศึกษาวัฒนธรรมของมุสลิม ขาดการทำความเข้าใจปัญหาต่าง ๆ ที่พบในเรื่องสั้นจึงเกิดจากมุมมองที่แตกต่าง และความไม่เข้าใจของคนนอกต่อศาสนาและวัฒนธรรมเป็นหลัก

สุวรรณา เกรียงไกรเพ็ชร์ (2550) ศึกษาวิจัยเรื่อง ความขัดแย้งทางค่านิยมที่ปรากฏในเรื่องสั้นไทยสมัยพัฒนาเศรษฐกิจ (พ.ศ. 2493-2523) มีวัตถุประสงค์เพื่อเสนอภาพของความขัดแย้งทางค่านิยมในช่วงระยะเวลาความเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย ขอบเขตของการวิจัย คือ เรื่องสั้นจำนวน 26 เรื่อง ที่ตีพิมพ์ในนิตยสารและวารสาร 38 ฉบับ ในช่วงเวลา พ.ศ. 2500-2530 ผลการวิจัยพบว่า

1) ความขัดแย้งทางค่านิยมในช่วงระยะเวลาความเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย ได้แก่ ความขัดแย้งระหว่างประเพณีกับสมัยนิยม ความขัดแย้งที่เกิดจากปัจเจกนิยมกับความเป็นปึกแผ่นของชุมชน ความขัดแย้งที่เกิดจากการศึกษากับการเลื่อนชั้นทางสังคม และความขัดแย้งที่เกิดจากความสับสนทางอุดมการณ์

2) สังคมไทยแบบเดิมกำลังอยู่ในภาวะปรับเปลี่ยนอย่างมากและยังยากที่จะจัดให้เกิดสมดุลได้เพราะการปรับเปลี่ยนยังคงดำเนินอยู่ตลอดเวลา การปรับเปลี่ยนเพื่อหาจุดสมดุลนี้ตั้งอยู่บนแกนหลัก 2 แกน แกนหนึ่งเป็นด้านสังคมและอีกแกนหนึ่งคือด้านวัฒนธรรม ในขณะที่ความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและระบบสังคมเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว การปรับตัวทางวัฒนธรรมยังอยู่ในระดับเชิงช้า ภาพของความขัดแย้งที่สะท้อนจากเรื่องสั้นร่วมสมัยนี้อาจจะทำให้รู้สึกว่าเป็นการมองการพัฒนาเศรษฐกิจในด้านลบและภาพของความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นก็ค่อนข้างหม่นมัวหดหู่ไม่ชวนให้เกิดความชื่นชมหรือพึงพอใจ

นันทวัลย์ สุนทรภาระสถิตย์ (2547) ศึกษาวิจัยเรื่อง เรื่องสั้นบันทึกเหตุการณ์ทางการเมือง 14 ตุลาคม 2516 และ 6 ตุลาคม 2519 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ประกอบและกลวิธี



การประพันธ์เรื่องสั้นบันทึกเหตุการณ์ทางการเมือง 14 ตุลาคม 2516 และ 6 ตุลาคม 2519 และเพื่อศึกษาบทบาทหน้าที่ของเรื่องสั้นบันทึกเหตุการณ์ทางการเมือง 14 ตุลาคม 2516 และ 6 ตุลาคม 2519 ที่มีต่อวรรณกรรม ประวัติศาสตร์และการเมือง ขอบเขตการวิจัยคือ เรื่องสั้น 61 เรื่อง ซึ่งตีพิมพ์ระหว่างปี พ.ศ. 2519-2545 ผลการวิจัยพบว่า

1) เรื่องสั้นบันทึกเหตุการณ์ทางการเมือง 14 ตุลาคม 2514 และ 6 ตุลาคม 2519 มีแก่นเรื่องสำคัญแบ่งได้เป็น 4 กลุ่ม คือ 1.1) กลุ่มความเปลี่ยนแปลงของคนและอุดมการณ์ที่เกิดขึ้นเมื่อเวลาผ่านไป 1.2) กลุ่มเผยแพร่ความรุนแรงโหดร้ายของเหตุการณ์ 6 ตุลา 1.3) กลุ่มปลุกจิตสำนึกให้ต่อสู้ และ 1.4) กลุ่มยกย่องเชิดชูการกระทำของผู้เสียสละในเหตุการณ์ 14 ตุลา และ 6 ตุลา

2) ตัวละครที่พบมากที่สุด คือ ตัวละครสมมติซึ่งผู้แต่งสร้างขึ้นโดยนำรายละเอียดข้อเท็จจริงบางประการในเหตุการณ์มาผสมผสานไว้ นอกจากนี้ยังมีตัวละครที่นำมาจากบุคคลจริงในประวัติศาสตร์อันช่วยสร้างความสมจริงให้แก่เรื่อง โครงเรื่องที่มีปรากฏมี 2 แบบ คือ 2.1) โครงเรื่องแบบลำดับปรกติ และ 2.2) โครงเรื่องแบบสลับลำดับเหตุการณ์ โดยใช้กลวิธีการเล่าย้อนหลังซึ่งจะพบในงานเขียนประเภทบันทึกเช่นกัน

3) ความขัดแย้งหลักของเรื่อง คือ ความขัดแย้งระหว่างตัวละครฝ่ายรัฐกับตัวละครฝ่ายนิสิตนักศึกษาซึ่งสอดคล้องกับเหตุการณ์ประวัติศาสตร์ที่เกิดขึ้น ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าเรื่องสั้นบันทึกเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 และ 6 ตุลาคม 2519 มีฉากเฉพาะที่ตรงกับสถานที่และเวลาของเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์ แต่ส่วนมากจะถูกนำเสนอในลักษณะของฉากที่ไม่ระบุเวลาและสถานที่ การให้รายละเอียดของเหตุการณ์ทางการเมืองในเรื่อง ช่วยทำให้ผู้อ่านสามารถเชื่อมโยงฉากที่ไม่ระบุเวลาและสถานที่เข้ากับเวลาและสถานที่จริงตามประวัติศาสตร์ได้

จากงานวิจัยที่ศึกษา สรุปว่า งานวิจัยที่เกี่ยวกับการวิเคราะห์ความขัดแย้งทางสังคมที่ปรากฏอยู่ในวรรณกรรมไทยมีจำนวนมาก และมักจะแบ่งความขัดแย้งเป็น 4 แบบได้แก่ ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับสังคม และความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับจิตใจของตัวเอง ส่วนสาเหตุที่ทำให้เกิด ความขัดแย้งเหล่านี้จะมีส่วนเชื่อมโยงกับการเมือง เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อมและสังคม เป็นต้น งานวิจัยกลุ่มนี้จะนำไปเป็นแนวความคิดในการศึกษาความขัดแย้งในเรื่องสั้นรางวัลซีไรต์ได้ ซึ่งสามารถนำความขัดแย้ง 4 ประเภทดังกล่าวมาประยุกต์ใช้ในการศึกษาเรื่องสั้น

### 2.5.3 งานวิจัยที่เกี่ยวกับปัญหาที่ปรากฏในวรรณกรรมไทย

ปัญหาที่ปรากฏในวรรณกรรมจะสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาสังคมที่เกิดขึ้นในชีวิตจริง ดังนั้น การเข้าใจปัญหาที่ปรากฏในวรรณกรรมไทยมีส่วนช่วยในการทำความเข้าใจสังคมไทยให้มากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวกับปัญหาที่ปรากฏในวรรณกรรมไทย ดังต่อไปนี้

Qin Hongbo (2555) ศึกษาวิจัยเรื่อง วิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมไทยจากเรื่องสั้นที่ได้รับรางวัลพานแว่นฟ้า พ.ศ. 2550-2553 มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ภาพสะท้อนของสังคมและความคิดเห็นทางการเมืองที่ปรากฏในเรื่องสั้นที่ได้รับรางวัลพานแว่นฟ้า พ.ศ. 2550-2553 ขอบเขตการวิจัยคือ เรื่องสั้นที่ได้รับรางวัลพานแว่นฟ้า พ.ศ. 2550-2553 จำนวน 48 เรื่อง ผลการวิจัยพบว่า วรรณกรรมรางวัลพานแว่นฟ้าสะท้อนปัญหาต่าง ๆ ในสังคม ได้แก่ 1) ปัญหาทางด้านสังคม ประกอบด้วย ปัญหาความยากจนหรือปัญหาปากท้องของประชาชน ปัญหาวัฒนธรรม ปัญหาความแตกต่างของค่านิยม ความเชื่อศาสนาระหว่างบุคคล 2) ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ ประกอบด้วย ปัญหาการพัฒนาเศรษฐกิจ และปัญหาสินค้าเกษตรในช่วง พ.ศ. 2559 - 2553 และ 3) ปัญหาสังคม ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า ด้านสถานการณ์ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เหตุการณ์ความรุนแรงเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง คนร้ายออกเคลื่อนไหวลอบสังหารเจ้าหน้าที่รัฐและประชาชน ผู้บริสุทธิ์ มาตรการควบคุมสถานการณ์ที่รัฐบาลประกาศใช้ไร้ประสิทธิภาพอย่างสิ้นเชิง เหตุการณ์ความรุนแรงมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น และส่งผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนอย่างมาก ทั้งด้านการทำมาหากิน ด้านความสัมพันธ์ระหว่างชาวบ้าน และวิถีชีวิตแต่เดิม ด้านปัญหาความขัดแย้งในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ปรากฏว่า ระหว่างคนไทยพุทธกับคนไทยมุสลิมมีความไม่เข้าใจและขัดแย้งกันไม่เชื่อถือนั่นไว้วางใจกัน ความสัมพันธ์ระหว่างคนในสองศาสนาเป็นไปอย่างตึงเครียด นอกจากนี้ การปฏิบัติหน้าที่และพฤติกรรมของเจ้าหน้าที่รัฐไม่เที่ยงธรรมไม่เอาใจใส่ต่อความเดือดร้อนของประชาชน จึงทำให้ระหว่างเจ้าหน้าที่กับประชาชนในพื้นที่เกิดความขัดแย้งและไม่เข้าใจกัน

นภสมน นิจรัตน์ (2554) ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัญหาวัยรุ่นในสังคมไทย : ภาพสะท้อนจากเรื่องสั้นรางวัลวรรณกรรมรามคำแหง ประจำปี 2554 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของวัยรุ่นในสังคมไทย และเพื่อวิเคราะห์ปัญหาของวัยรุ่นในสังคมไทยที่สะท้อนจากเรื่องสั้นรางวัลวรรณกรรมรามคำแหง ประจำปี 2554 ขอบเขตการวิจัย คือ เรื่องสั้นรางวัลวรรณกรรมรามคำแหง เกี่ยวกับปัญหาของวัยรุ่นที่มีอายุระหว่าง 12-24 ปี จำนวน 10 เรื่อง ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาของวัยรุ่นทั้ง 5 ด้าน คือ 1) ปัญหาค่านิยม 2) ปัญหาด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ 3) ปัญหาพฤติกรรมรุนแรง 4) ปัญหาการพนัน และ 5) ปัญหายาเสพติด มีความเกี่ยวข้องกับวิถีการดำเนินชีวิตของวัยรุ่น เพราะการอยู่ร่วมกันในสังคมนั้นแต่ละคนมีความต้องการต่าง ๆ ทั้งทางกายภาพ และความต้องการทางด้านจิตใจ และความต้องการของวัยรุ่นนั้นมักขึ้นอยู่กับค่านิยมที่แต่ละคนยึดถือ และส่วนใหญ่ค่านิยมของกลุ่มที่วัยรุ่นเป็นสมาชิกอยู่จะมีอิทธิพลมาก เช่น ค่านิยมของเพื่อนในโรงเรียน ดังนั้นความต้องการที่เป็นจริงก็คือความต้องการของตนเองบวกกับความต้องการของสังคมนั้นเอง โดยความต้องการของวัยรุ่น คล้ายกับความต้องการของมนุษย์ทั่วไป คือ ความต้องการความมั่นคง ต้องการยอมรับ และความต้องการประสบการณ์ใหม่ ๆ ดังนั้น หากเป้าหมายหรือความต้องการ

ดังกล่าวกับสิ่งที่สถาบันทางสังคมต่าง ๆ เช่น สถาบันเศรษฐกิจ สถาบันครอบครัว หรือ สถาบันการศึกษา สามารถตอบสนองให้มีความสมดุล รวมทั้งค่านิยมและบรรทัดฐานเป็นที่ยอมรับจากสมาชิกและมีความชอบธรรม ปัญหาวัยรุ่นนั้นก็ยากที่จะเกิดขึ้น ในทางกลับกันหากความต้องการหรือ คาดหวังดังกล่าวไม่ได้รับการตอบสนอง ไม่ว่าจะเกิดจากสาเหตุในตัววัยรุ่นหรือสาเหตุจาก สภาพแวดล้อมรอบตัวที่เป็นปัจจัยเสริมซึ่งกันและกันก็จะ ทำให้เกิดปัญหาวัยรุ่นขึ้นได้ โดยเฉพาะเมื่อ สังคมมีขนาดใหญ่ขึ้น สมาชิกมีจำนวนมากขึ้น มีการติดต่อสื่อสารระหว่างสังคมและพัฒนาทางด้าน เทคโนโลยีมากขึ้น ปัญหาเรื่องการปรับตัวของบุคคลและของสถาบันเพื่อให้เข้ากับสภาวะของสังคมที่ เปลี่ยนแปลงไปย่อมเกิดตามมา ซึ่งหากบุคคลหรือสถาบันทางสังคมใดไม่อาจปรับตัวได้ดีก็มักมีปัญหา ทั้งด้านบุคลิกภาพและด้านความเป็นระเบียบของสังคมที่อาจนำไปสู่ปัญหาของบุคคลและปัญหาของ สังคมได้ หากไม่เข้าใจสภาพ ลักษณะและความรุนแรงของปัญหาสังคมที่อยู่รอบตัวก็จะดำรงชีวิตอยู่ใน สังคมอย่างไม่เป็นสุขหรืออาจกลายเป็นตัวปัญหาสังคมเสียเองก็ได้ ดังนั้น จึงควรมองปัญหาวัยรุ่นว่า เป็นปัญหาสังคมที่ส่งผลกระทบต่อสมาชิกในสังคมไม่ทางตรงก็ทางอ้อมเพื่อให้ทุกฝ่ายได้ร่วมมือกัน ป้องกันแก้ไขปัญหาต่อไป

ทิพย์โชค ไชยวิศิษฐ์กุล (2549) ศึกษาวิจัยเรื่อง ภาพสะท้อนสังคมกรุงเทพฯ จากเรื่อง สั้นที่เข้ารอบสุดท้ายของการประกวดชิงรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียนระหว่างปี พ.ศ. 2536-2545 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาพสะท้อนสังคมกรุงเทพฯ จากเรื่องสั้นที่เข้ารอบสุดท้าย ของการประกวดชิงรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียนระหว่างปี พ.ศ. 2536-2545 และเพื่อศึกษาบทบาทของเรื่องสั้นที่มีต่อสังคมในช่วง พ.ศ. 2536-2545 ขอบเขตการวิจัย คือ หนังสือ รวมเรื่องสั้นที่เข้ารอบสุดท้ายของการประกวดชิงรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (ซีไรต์) ระหว่างปี พ.ศ. 2536-2545 รวม 58 เล่ม ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาที่สะท้อนในเรื่องสั้นมี ทั้งหมด 12 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านจริยธรรม คือ คนกรุงเทพฯ ขาดจริยธรรมมากขึ้น เพราะสภาพสังคมมี การแข่งขันกันสูง ทำให้คนในสังคมทำเพื่อผลประโยชน์ของตนโดยไม่สนใจความเดือดร้อนของผู้อื่น 2) ด้านเทคโนโลยี คือ การใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยช่วยผ่อนแรงงานมนุษย์ แต่หากใช้มากเกินไปก็จะ ทำให้แรงงานมนุษย์ด้อยความสำคัญลง 3) ด้านค่านิยม คือ คนกรุงเทพฯ รับค่านิยมจากตะวันตก เข้ามาใช้มากขึ้น และยึดติดกับวัตถุนิยม บางครั้งอาจมองข้ามค่านิยมที่ดีงามของคนไทย 4) ด้านครอบครัว คือ ปัญหาการหย่าร้างทำให้เด็กมีปัญหา 5) ด้านอาชญากรรม 6) ด้านเศรษฐกิจ คือ ปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำทำให้ประเทศไทยต้องกู้ยืมเงินจากกองทุนการเงินระหว่างประเทศ 7) ด้านการขยายบริการทางเพศ สะท้อนภาพของกลุ่มผู้ชายบริการที่มีทั้งเพศหญิงและเพศชาย มาจาก หลากสาขาอาชีพ โดยเฉพาะกลุ่มนักศึกษาส่วนใหญ่ประกอบอาชีพนี้ด้วยความสมัครใจ เพราะต้องการ เงินไปตอบสนองความต้องการทางวัตถุ 8) ด้านการจราจรติดขัด สะท้อนภาพการจราจรติดขัดเพราะ จำนวนรถยนต์ที่เพิ่มขึ้น และการตัดถนนที่ขาดการวางผังเมืองที่ดี ประกอบกับผู้ขับขี่ขาดระเบียบวินัย

จึงทำให้การจราจรติดขัดมากขึ้น 9) ด้านการเมือง สะท้อนให้เห็นว่า การปกครองของประเทศไทยยังไม่เน้นประชาธิปไตยอย่างแท้จริง เพราะรัฐบาลใช้อำนาจเผด็จการในการออกคำสั่ง ประชาชนขาดความเข้าใจ และละเลยสิทธิหน้าที่ของตน 10) ด้านสิ่งแวดล้อม สะท้อนให้เห็นปัญหาแผ่นดินทรุดตัวในเมืองกรุงเทพฯ มาจากการสูบน้ำบาดาลขึ้นมาใช้ และเพิ่มน้ำหนักบนผิวดิน ส่วนปัญหาควันพิษจากโรงไฟฟ้า เกิดขึ้นเพราะโรงไฟฟ้าไม่ติดตั้งระบบกรองอากาศ 11) ด้านความเชื่อ สะท้อนให้เห็นว่าแม้สังคมจะเจริญด้านเทคโนโลยีที่ทันสมัย แต่คนในสังคมบางกลุ่มก็ยังคงมีความเชื่อด้านไสยศาสตร์และพิธีกรรมอยู่ 12) ด้านศาสนา สะท้อนให้เห็นพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของพระสงฆ์ที่ปลุกเสกเครื่องรางของขลังและใบ้หวย เพื่อนำเงินบริจาคมาใช้ตอบสนองความต้องการทางวัตถุ

พิเชษฐ คงโต (2546) ศึกษาวิจัยเรื่อง แนวความคิดและภาพสะท้อนสังคมในเรื่องสั้นของประชาคม สุนาชัย : การศึกษาเชิงวิเคราะห์ มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์แนวความคิดและภาพสะท้อนสังคมในเรื่องสั้นของประชาคมสุนาชัย ขอบเขตการวิจัย คือ ศึกษาวิเคราะห์เรื่องสั้นของประชาคม สุนาชัย คือ รวมเรื่องสั้นจำนวน 3 เล่ม จำนวน 37 เรื่อง และเรื่องสั้นที่ไม่ได้รวมเล่มจำนวน 62 เรื่อง รวมเรื่องสั้นที่นำมาศึกษาวิเคราะห์ครั้งนี้จำนวนทั้งสิ้น 99 เรื่อง ผลการวิจัยพบว่า ภาพสะท้อนสังคมที่ปรากฏในเรื่องสั้นของประชาคม สุนาชัย ได้แก่

1) ปัญหาสังคม ได้แก่ 1.1) ปัญหาการล่องละเมิดทางเพศ ประกอบด้วยปัญหาการล่องละเมิดทางเพศทั้งการข่มขืน ทำร้ายร่างกาย และปัญหาโสเภณีเด็ก 1.2) ปัญหาเด็กและเยาวชน คือ ปัญหาการใช้แรงงานเด็กอย่างไม่เป็นธรรมตลอดจนการทารุณกรรม 1.3) ปัญหาความยากจน ซึ่งเห็นได้จากสภาพการณ์ของผู้ประกอบอาชีพหาเช้ากินค่ำ ไม่ว่าจะเป็นอาชีพเกษตรกรรม ชาวไร่ชาวนา หรือผู้ที่จากบ้านเกิดเข้ามาหางานทำให้เมืองหลวง ขยายแรงงานตามโรงงาน เป็นคนรับใช้ตามบ้าน 1.4) ปัญหาอาชญากรรม คือ ความไร้ระเบียบของสังคม การประทุษร้ายต่อชีวิตและทรัพย์สินของผู้อื่น 1.5) ปัญหาสิ่งแวดล้อม ซึ่งเกิดขึ้นจากการไม่เห็นคุณค่าของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจนทำให้เกิดการทำลายสิ่งแวดล้อม การนำความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยี และวิทยาการสมัยใหม่เข้ามาใช้ทำให้เกิดปัญหามลภาวะต่าง ๆ ตามมาทั้งสิ่งแวดล้อมเป็นพิษ อากาศเป็นพิษ

2) ปัญหาเศรษฐกิจ เศรษฐกิจแบบทุนนิยมที่เข้ามามีบทบาทในสังคมไทย ตลอดจนเกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ และส่งผลให้สภาพจิตใจของมนุษย์ในสังคมแปรเปลี่ยนตามมนุษย์ยึดถือนิยมในวัตถุมากขึ้น ขาดจิตสำนึกต่อกัน ในทางกลับกันจิตใจของมนุษย์ยังเสื่อมถอยลงตามไป นอกจากนั้น เศรษฐกิจตกต่ำอันเนื่องมาจากนโยบายลดค่าเงินบาทของรัฐบาล ส่งผลต่อภาคธุรกิจทั้งผู้ประกอบการและลูกจ้าง

3) ด้านปัญหาการเมือง คือ ปัญหาประชาชนเสื่อมศรัทธาต่อการเมืองและรัฐบาล ตลอดจนขาดความเชื่อมั่นในนโยบายของพรรคการเมืองต่าง ๆ อันเนื่องมาจากนักการเมืองทำงาน ไม่จริงจัง ดังคำกล่าวไว้ในตอนหาเสียง บางคนยังทุจริตในหน้าที่ จึงส่งผลให้ประชาชนเกิดทัศนคติที่ไม่ดีกับนักการเมือง

4) ด้านปัญหาวัฒนธรรม ได้แก่ ปัญหาระหว่างสมาชิกครอบครัว ค่านิยมและความเชื่อที่แตกต่างกันไป และปัญหาความไร้มนุษยธรรม

ส่วนผลการศึกษาด้านแนวคิดในเรื่องสั้นของประชาคม สุนาชัย สรุปได้ดังนี้

1) แนวความคิดเกี่ยวกับมนุษย์กับสังคม ประชาคม สุนาชัยได้เสนอแนวความคิดในประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นในด้านปัญหาการเมืองการปกครอง ปัญหาเศรษฐกิจและปัญหาที่เน้นปรากฏการณ์ของสังคม

2) แนวความคิดเกี่ยวกับมนุษย์กับมนุษย์ ประชาคม สุนาชัยได้เสนอแนวความคิดเกี่ยวกับมนุษย์กับมนุษย์ไว้ 2 ประเด็น ได้แก่ มนุษย์ในฐานะปัจเจกบุคคล และมนุษย์ในฐานะพลเมืองของสังคม

3) แนวความคิดเกี่ยวกับมนุษย์กับการดำเนินชีวิต ประชาคม สุนาชัยได้เสนอแนวความคิดในเรื่องนี้ไว้ว่า มนุษย์ควรดำเนินชีวิตด้วยความเรียบง่าย ตลอดจนมีความเชื่อมั่นและมีความหมาย ความสุขที่แท้จริงสำหรับชีวิตของมนุษย์อยู่ที่จิตใจ รู้จักหน้าที่ของคนและปฏิบัติหน้าที่ของตนอย่างสมบูรณ์ที่สุด

4) แนวความคิดเกี่ยวกับมนุษย์กับธรรมชาติ ประชาคม สุนาชัยได้เสนอแนวความคิดในเรื่องนี้ไว้ว่า มนุษย์ควรตระหนักถึงคุณค่าและประโยชน์ที่จะได้รับจากธรรมชาติ ตลอดจนการอยู่ร่วมกันของมนุษย์และธรรมชาติ

สุนิภา ไกรนรา (2542) ศึกษาวิจัยเรื่อง การนำปัญหาสังคมและสี่สันท้องถิ่นภาคใต้มาใช้ในการแต่งเรื่องสั้นของ กนกพงศ์ สงสมพันธุ์ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิเคราะห์การนำปัญหาสังคมและสี่สันท้องถิ่นภาคใต้มาใช้ในการแต่งเรื่องสั้นของ กนกพงศ์ สงสมพันธุ์ ขอบเขตการวิจัยคือ รวมเรื่องสั้นของกนกพงศ์ สงสมพันธุ์ 3 เล่ม คือ รวมเรื่องสั้นชุดสะพานขาตซึ่งประกอบด้วยเรื่องสั้นจำนวน 10 เรื่อง รวมเรื่องสั้นชุดคนใบเลี้ยงเดี่ยว ประกอบด้วยเรื่องสั้นจำนวน 12 เรื่อง และรวมเรื่องสั้นชุดแผ่นดินอื่น ประกอบด้วยเรื่องสั้นจำนวน 8 เรื่อง รวมทั้งสิ้นจำนวน 30 เรื่อง ในจำนวนนี้ได้คัดเลือกเรื่องที่เสนอปัญหาสังคมและสี่สันท้องถิ่นภาคใต้ รวม 17 เรื่อง ผลการวิจัยพบว่า กนกพงศ์ สงสมพันธุ์ ใช้กลวิธีการนำเสนอปัญหาสังคมและสี่สันท้องถิ่นภาคใต้หลาย ๆ วิธี ซึ่งน่าสนใจและมีเนื้อหาระที่ให้คุณค่าแก่ผู้อ่าน ด้านปัญหาสังคมท้องถิ่นภาคใต้ ผู้เขียนได้เสนอปัญหาในสองระดับ คือ ปัญหาระดับสังคม และปัญหาระดับครอบครัว ซึ่งปัญหาสังคมนั้น ประกอบด้วย 1) ปัญหาการเมือง ได้แก่ ปัญหาผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ ปัญหาชนกลุ่มน้อย และปัญหาเจ้าหน้าที่ของรัฐ 2) ปัญหาเศรษฐกิจ ได้แก่ ปัญหาค่าครองชีพ และปัญหาค่าจ้างแรงงาน 3) ปัญหาเทคโนโลยี ได้แก่ ปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมถูกทำลาย และปัญหาเรื่องความสัมพันธ์ทางด้านศีลธรรม ส่วนปัญหาในระดับครอบครัว มี 2 ปัญหา คือ ปัญหาที่เกิดจากสภาพแวดล้อม และปัญหาที่เกิดจากความยากจน ด้านกลวิธีการนำเสนอปัญหาสังคม ผู้เขียนได้ใช้กลวิธีการนำเสนอหลายวิธี

คือ การนำเสนอโดยผ่านชื่อเรื่อง ฉาก ตัวละคร การดำเนินเรื่อง และแนวคิดของเรื่อง จึงอาจกล่าวได้ว่า กนกพงศ์ สงสมพันธุ์ มีกลวิธีการนำเสนอปัญหาสังคมได้น่าสนใจและชวนติดตาม ทั้งยังแทรกแง่คิด ในเรื่องต่าง ๆ ไว้ให้ผู้อ่านได้ขบคิดอีกด้วย

จากการศึกษางานวิจัยดังกล่าวสรุปได้ว่า ปัญหาสังคมที่ปรากฏอยู่ในวรรณกรรมไทยจะ แบ่งได้หลากหลาย ได้แก่ ปัญหาด้านการเมือง ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ ปัญหาด้านการพัฒนา วัฒนธรรม ปัญหาสังคม ปัญหาสิ่งแวดล้อม และปัญหาความแตกต่างของค่านิยม ความเชื่อศาสนา ระหว่างบุคคล การศึกษาปัญหาที่ปรากฏในวรรณกรรมไทยเหล่านี้ นอกจากจะสามารถตระหนักถึง สังคมจริงได้ ให้รู้จักสังคมไทยได้มากยิ่งขึ้นและ ยังช่วยให้การวิจัยในทางด้านความขัดแย้งในเรื่องสั้น รางวัลซีไรต์ได้ครบถ้วนยิ่งขึ้น

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งหมดดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจะนำแนวคิด ทฤษฎี และผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องมาเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาวิจัย เรื่อง ความขัดแย้งในเรื่องสั้น รางวัลซีไรต์ พ.ศ. 2551-2560 เพื่อให้การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีแนวทางการวิจัยที่ชัดเจน

### บทที่ 3

#### ความขัดแย้งในเรื่องสั้นรางวัลซีไรต์ พ.ศ. 2551-2560

ความขัดแย้งในเรื่องสั้นรางวัลซีไรต์มีความสำคัญในการสะท้อนภาพสังคมจริง เป็นผลมาจากความคิด ความเชื่อ ประเพณี วัฒนธรรม การพัฒนาของสังคม การศึกษา และผลประโยชน์ เป็นต้น ความขัดแย้งมีบทบาทสำคัญในการช่วยให้เรื่องได้ดำเนินต่อไปและช่วยสร้างความเพลิดเพลินให้กับผู้อ่าน ในขณะเดียวกัน ความขัดแย้งนั้นจะสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาต่าง ๆ ทำให้ผู้อ่านสามารถหาวิธีแก้และประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้ จากการศึกษาความขัดแย้งในเรื่องสั้นรางวัลซีไรต์ พ.ศ. 2551-2560 พบความขัดแย้ง 4 ประเภท ได้แก่ ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับสังคม ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ และความขัดแย้งภายในจิตใจของตัวละคร ดังรายละเอียดต่อไปนี้

##### 3.1 ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับมนุษย์

###### 3.1.1 ความขัดแย้งระหว่างคนในสังคม

###### 3.1.2 ความขัดแย้งระหว่างบิดามารดากับบุตร

###### 3.1.3 ความขัดแย้งระหว่างญาติ

###### 3.1.4 ความขัดแย้งระหว่างเพื่อน

##### 3.2 ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับสังคม

###### 3.2.1 ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับกฎหมาย

###### 3.2.2 ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับอำนาจการปกครอง

###### 3.2.3 ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับค่านิยม

###### 3.2.4 ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับวิถีชีวิต

###### 3.2.5 ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับเทคโนโลยี

##### 3.3 ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ

###### 3.3.1 ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับภัยธรรมชาติ

###### 3.3.2 ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับสัตว์

##### 3.4 ความขัดแย้งภายในจิตใจของตัวละคร

###### 3.4.1 ความขัดแย้งภายในจิตใจด้านความรัก

###### 3.4.2 ความขัดแย้งภายในจิตใจด้านศีลธรรมจริยธรรม

###### 3.4.3 ความขัดแย้งภายในจิตใจด้านจิตสำนึกเชิงสังคม

###### 3.4.4 ความขัดแย้งภายในจิตใจด้านความศรัทธาต่อศาสนา

3.4.5 ความขัดแย้งภายในจิตใจด้านการเมือง

3.4.6 ความขัดแย้งภายในจิตใจด้านอำนาจการเมือง

ความขัดแย้งต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้นมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

### 3.1 ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับมนุษย์

ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ จะแสดงออกในรูปแบบที่ตัวละครกับตัวละครอยู่กันคนละฝ่าย มีหลากหลายสาเหตุทำให้เกิดความขัดแย้ง ได้แก่ ความต้องการ ความคิด ผลประโยชน์ส่วนตัวและความรู้สึกที่แตกต่างกัน ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ที่ปรากฏในรวมเรื่องสั้น รางวัลซีไรต์ พ.ศ. 2551-2560 สามารถแบ่งออกเป็น 5 กลุ่ม ได้แก่ ความขัดแย้งระหว่างคนในสังคม ความขัดแย้งระหว่างบิดามารดากับบุตร ความขัดแย้งระหว่างญาติและความขัดแย้งระหว่างเพื่อน มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

#### 3.1.1 ความขัดแย้งระหว่างคนในสังคม

ความขัดแย้งระหว่างคนในสังคม คือ ความขัดแย้งที่เกิดระหว่างบุคคลต่าง ๆ ที่มีตำแหน่ง อำนาจ เพศ ฐานะ อาชีพ หรือ สัญชาติที่ต่างกันจะปรากฏเป็นแบบอยู่กลุ่มต่างกันและเกลียดชังกันและกัน ดังนี้

เรื่อง กุหลาบย้อมสี ในหนังสือรวมเรื่องสั้น สิงโตนอกคอก กล่าวถึงเมืองแห่งหนึ่งที่ทุกคนนับถือเทพเจ้า และมีกลุ่มคนที่อาศัยอยู่ในป่าเป็นชนเผ่านอกริต พวกนอกริตมีวิถีชีวิตแบบอิสระ นับถือธรรมชาติ โจนารานเป็นคนที่เคยอาศัยอยู่ในเมือง แต่ในที่สุดหนีไปดำรงชีวิตอยู่กับชนเผ่านอกริต หลังจากที่โจนารานหนีไปจากเมือง ทุกคนในเมืองก็แสดงความเกลียดชังเขา ทั้ง ๆ ที่เมื่อก่อนมีความสัมพันธ์อย่างดีกับคนในเมืองก็ตาม ก็เพราะว่าค่านิยมไม่เหมือนกันแล้ว โจนารานก็ตกเป็นคนชายขอบ ดังตัวอย่าง

โจนารานเป็นหลานชายห่าง ๆ ของเฒ่าเออร์วินเขาหนีไปอยู่ในป่ากับพวกนอกริต

ช่วงหลังมานี้ เหตุการณ์แบบนี้เกิดบ่อยขึ้นเท่าที่ผมระลึกได้น้อย ๆ ก็ปีละสามถึงสี่ครั้ง คนที่เราเคยเห็นหน้าค่าตาในเมืองหนีออกไปอยู่กับพวกนอกริตในป่าส่วนใหญ่เป็นคนหนุ่มสาว พวกเขาเหล่านั้นไปอยู่กับคนป่าเล็กนับถือเทพเจ้า เลิกนับถือศาสนา หากคนพวกนี้ถูกพบตัวถูกจับได้จะถูกนำมาประหารที่ลานกลางเมือง ทุกครั้งที่ผมได้ทราบข่าวการหลบหนี ผู้คนจะเล่าขานอ้ออิงไปทั่วพูดถึงคนที่หนีไปอย่างจงชังเคียดแค้นจนผมรู้สึกหวาดกลัวแทนคนหนุ่มสาวเหล่านั้น

(สิงโตนอกคอก. 2560 : 156)



จากตัวอย่างเห็นได้ว่าเป็นความขัดแย้งระหว่างกลุ่มคนที่ถือค่านิยมแตกต่างกัน กลุ่มหนึ่งมีน้อยคนและถูกกลุ่มใหญ่มองว่าเป็นคนชายขอบและไม่ได้รับการยอมรับจากสังคม คนเหล่านี้จำเป็นต้องหลีกเลี่ยงสังคมที่ไม่ยอมรับพวกเขา และหนีไปอาศัยอยู่ในกลุ่มที่ยอมรับพวกเขา ประโยคที่ว่า “หากคนพวกนี้ถูกพบตัวถูกจับได้จะถูกนำมาประหารที่ลานกลางเมือง” แสดงให้เห็นว่าถึงแม้ว่าคนที่ถูกมองว่าเป็นคนชายขอบนั้นพยายามหลีกเลี่ยงหนีจากสังคมแล้ว แต่ก็ถูกกลุ่มคนกลุ่มใหญ่บังคับและไม่ให้ทางรอดชีวิต การนับถือค่านิยมของตนเองบางที่จะทำให้ตัวเองตกอยู่ในภาวะอันตราย แต่ถึงแม้ว่าการที่เลือกนับถือค่านิยมใด ๆ จะทำให้ชีวิตต้องเผชิญกับความเสี่ยง แต่ “ช่วงหลังมานี้ เหตุการณ์แบบนี้เกิดบ่อยขึ้น” แสดงให้เห็นว่าถึงแม้ว่ารู้ความเสี่ยง แต่ก็ยืนยันค่านิยมของตนเอง

เรื่อง คล้ายว่าเริ่มจากฝน ในหนังสือรวมเรื่องสั้น แดดเข้าร้อนเกินกว่าจะนั่งจิบกาแฟ ฮะตุเป็นเด็กที่ทุกคนคิดว่าเขาเป็นชาวพม่า ฮะตุถูกเข้าใจผิดว่าเป็นฝ่ายเดียวกับพวกที่เผาวัดแล้วจับพระนเรศวรไปเป็นองค์ประกัน ฝ่ายเดียวกับพวกที่ถืออาวุธบุกโรงพยาบาลจับคนไข้เป็นตัวประกัน ดังนั้น นักเรียนในห้องเดียวกันรู้สึกรังเกียจฮะตุ และคิดวิธีต่าง ๆ มาแกล้งฮะตุ โดยครั้งหนึ่งเรียกฮะตุไปเล่นบอลลูกด้วยกัน ทั้ง ๆ ที่ทราบว่าจะถูขาพิการ ดังตัวอย่าง

*ครูน้ำฝนอบรมด้วยน้ำเสียงนุ่มนวล ว่าถึงการอยู่ร่วมกัน ความรักใคร่ ความสามัคคีในหมู่คณะ ต่อด้วยหลักสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน ฮะตุนั่งอยู่ข้างสนาม ขาเทียมตั้งบนโต๊ะ หน้าของเขาก็มงุด ธงรู้ว่าเหตุใดเขาจึงไม่กล้ามองหน้าใคร และรู้ว่ามิมีเพื่อนคนไหนบ้างที่กำลังจ้องหน้าฮะตุอย่างเคียดแค้น*

[...]

*พันประตุโรงเรียนมาไกล พอดีเอกและเพื่อนอีกเกือบสิบคน ดักรอใต้ต้นมะขามใหญ่ ท่ามกลางสายลมกรรโชก ท่ามกลางฝนเดือนห้า ท่ามกลางกลุ่มเด็กเกเร ธงเพิ่งรู้ว่าตัวเองกล้าหาญเพียงใด เด็กตัวเล็กที่ยืนหยัดปกป้องเพื่อนร่วมทาง เขาเดียว ต่อหน้าฝ่ายตรงข้ามนับสิบ นั้นใช่ธงแม่หรือ*

*“นายหลีกไปดีกว่า แล้วส่งพมานั้นมา” เอกพูด*

*“ไม่ได้หรอก”*

*“หรือนายเป็นเพื่อนมัน”*

*ธงอีกอึก น้ำฝนไหลเข้าปากจนต้องบ้วนทิ้ง*

*“ใช่ ฮะตุเป็นเพื่อนเรา”*

*“งั้นนายก็ไม่ใช่เพื่อนเรา” จบคำ เอกก็ปล่อยหมัดกระแทกหน้าธง ความเจ็บแล่นจิตคล้ายโดนตัวต่อต่อๆ นั้นยังไม่ร้ายเท่ากับความรู้สึกคล้ายรังต่อหล่นใส่ในอึดใจต่อมา*

(แดดเข้าร้อนเกินกว่าจะนั่งจิบกาแฟ. 2554 : 83-85)

จากตัวอย่างดังกล่าวเห็นได้ว่า เป็นความขัดแย้งระหว่างคนในสังคมเดียวกันแต่อยู่กันคนละกลุ่ม ฝ่ายหนึ่งเป็นเด็กคนมอญ แต่ไม่ได้คิดทำร้ายกับคนสักคนหนึ่ง แต่ฝ่ายตรงข้ามคือนักเรียนที่อยู่ห้องเดียวกัน เห็นคนมอญเป็นคนชายขอบและเห็นพวกเขาเป็นกลุ่มเดียวกันกับคนพม่าที่เคยทำร้ายกับหมู่บ้านของพวกเขา และไม่ยอมให้เด็กคนมอญคนนั้นเข้าไปในกลุ่มตัวเอง จึงหาวิธีมาแกล้งเด็กคนมอญ สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาการแยกกลุ่ม และผลกระทบจากความขัดแย้งที่ระหว่างกลุ่มคนมีต่อ การสั่งสอนเด็ก

เรื่อง มิติทับซ้อนในโลกซ้อนเร้น ในหนังสือรวมเรื่องสั้น แดดเข้าร้อนเกินกว่าจะนั่งจิบกาแฟ “เขา” เป็นผู้ชายที่แต่งงานแล้วและมีลูกสาว แต่การอาศัยอยู่ในอำเภอที่มีการทับซ้อนของมิติ ลักษณะการทับซ้อนเป็นไปแบบทวีคูณคู่ขนาน ภรรยาของเขาทำงานที่ต่างอำเภอ เขาได้รู้จักผู้หญิงอีกคนหนึ่งและอาศัยอยู่ด้วยกัน สองคนนี้ตกลงว่าห้ามรักกันเด็ดขาดและไม่ก้าวล่วงไปในโลกของกันและกัน แต่ในที่สุด เขาฝ่าฝืนข้อตกลงนี้ และไม่ยอมให้ผู้หญิงคนนั้นคบผู้ชายคนอื่นจึงเกิดความขัดแย้งกัน ในครั้งหนึ่งที่เจอเธอกับผู้มีอิทธิพลอยู่ในห้องเดียวกัน เขาก็รู้สึกหึงมากจึงเกิดความขัดแย้งกับผู้มีอิทธิพล ดังตัวอย่าง

“วางปืนเถอะ มันไม่ได้เป็นอย่างที่เธอคิดหรอก” เธอยังพูดโดยการบังคับ  
น้ำเสียงต่อไป

“ใช่ วางปืนเสีย มันเป็นปืนของฉัน แกไม่ควรหยิบของของใครโดยพลการ  
นะ”

[...]

“ถามฉันสิว่ารักเธอไหม” เขาพูดเหมือนลละเมอ “เธอผ่านชีวิตแบบนี้  
มาได้ไง”

“เด็กที่เกิดจากความลำอ่อนของพ่อ ขนาดแม่ยังรังเกียจ มีอะไรบ้างที่ฉันจะ  
ทำไม่ได้ เว้นจาก...” เธอเว้นจังหวะ “เรื่องที่เธอคิด”

[...]

“แกเมา แกบ้า ขาดสติ วางปืนเสีย เรารู้จักกัน อย่าทำให้เรื่องมันยุ่งกัน  
ไปใหญ่”

ผู้มีอิทธิพลพูดถูก ทั้งหมดรู้จักกัน จากสนามเปตอง จากร้านกาแฟ  
จากทุกพื้นที่ในอำเภอ แต่เขาคงบ้าไปแล้วจริง ๆ

“ถามสิ ว่ารักเธอไหม” เขาลดปืนลง แต่ยังพูดต่อ

“รักสิ หึงด้วย ใช่ ฉันผิดกฎ คงสมใจเธอแล้ว ฉันไม่โกรธเธอ แต่ฉันต้อง  
ยิงเขา...”

(แดดเข้าร้อนเกินกว่าจะนั่งจิบกาแฟ. 2554 : 276-277)

จากตัวอย่างดังกล่าวเห็นได้ว่า เป็นความขัดแย้งระหว่างตัวละครเอกกับผู้หญิงที่คบในอีกมิติหนึ่งและผู้ชายคนใหม่ของผู้หญิงคนนั้น สาเหตุคือเกิดเพราะความรักที่ไม่สมควร ข้อตกลงของตัวละครเอกกับผู้หญิงที่คบในอีกมิติ คือ ห้ามรักกันเด็ดขาดและไม่ก้าวล่วงไปในโลกของกันและกัน เหมือนเป็นข้อปกป้องตัวเองให้ลดปัญหาลง แต่ตัวละครรู้ว่าตัวเองหลงรักผู้หญิงคนนี้ การฝ่าฝืนข้อตกลงจะทำให้เกิดปัญหาได้ เมื่อตัวละครเจอผู้ชายคนใหม่ที่คบกับผู้หญิงที่ตัวเองรักจึงเกิดความขัดแย้งระหว่างสามคนนี้

เรื่อง ในโลกที่ทุกคนอยากเป็นคนดี ในหนังสือรวมเรื่องสั้น สิงโตนอกคอก กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างไฟกับมนุษย์ มนุษย์ทุกคนเกิดมาพร้อมไฟคนละหนึ่งใบ เมื่อเกิดมาไฟจะเป็นสีขาวยังไง แต่เมื่อใดก็ตามที่คน ๆ นั้นทำอะไรที่สังคมตัดสินว่าผิด ไฟจะกลายเป็นสีดำและคน ๆ นั้นก็จะถูกมองว่าเป็นคนเลวในสังคม นอกจากนี้แล้ว คนที่ถือไฟสีขาวยังมีสิทธิ์ประหารชีวิตคนเลวได้โดยไม่ผิดกฎหมาย “ผม” เคยสงสัยบรรทัดฐานของไฟเกี่ยวกับการตัดสินถูก ผิด ทั้ง ๆ ที่บางสถานการณ์สิ่งที่ไฟตัดสินเป็นผิดนั้นกลับเป็นสิ่งที่ถูก เมื่อผมสงสัย ไฟของผมก็กลายเป็นสีดำ และหลังจากนั้นผมก็ได้เห็นผู้หญิงคนหนึ่งถือไฟสีดำถูกประหารชีวิต ผมจึงตั้งคำถามว่า จริง ๆ แล้วผู้หญิงคนนั้นเป็นคนดีหรือคนชั่ว หรือเป็นเพียงผู้ที่มีความสงสัยเช่นเดียวกับ “ผม” ดังตัวอย่าง

*ทุกคนปรี่เข้ามาตบตีและขว้างปาผู้หญิงคนนั้นด้วยหนังสือปกแข็ง เธอล้มลงกับพื้น พยายามยกแขนขึ้นกันใบหน้าและลำตัว ผู้ชายหลายคนยกเท้าถีบลงไปทีหน้าท้องของเธอ หญิงสาวร้องด้วยความเจ็บปวด*

[...]

*ผมมองภาพนั้น นิ่งคิด ถ้าเป็นเมื่อก่อนผมต้องออกไปร่วมในฐานะพลเมืองดีแน่ ๆ แต่ตอนนี้ละ ไฟของผมก็ดำไม่ต่างอะไรไปจากเธอคนนั้น ผมไม่ได้มีไฟขาวอันน่าภาคภูมิใจแล้ว ผมจะออกไปฆ่าเธอได้อีกหรือ*

*คำตอบคือได้สิ ถ้าผมอยากทำอะไรให้มันแนบเนียนเข้าไว้ ผมก็ควรออกไปร่วมวงศ่ไฟบุลย์ด้วย แต่ว่า... ถ้าหากเธอเพียงแค่สงสัย...*

(สิงโตนอกคอก. 2560 : 59)

ในตัวอย่างทำให้เห็นความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ คือ ผู้หญิงที่ถือไฟสีดำขัดแย้งกับคนที่ถือไฟขาว คนที่ถือไฟสีขาวใช้อำนาจของตัวเองไปฆ่าผู้หญิงคนนั้น ทำให้เกิดปัญหาอย่างรุนแรง ในที่นี้ถือว่า คนฆ่าคนเป็นเรื่องปกติ สิ่งที่ทำให้บุคคลตระหนักถึงความไม่ถูกต้องนั้นเป็นความรู้สึกที่เกิดขึ้นใหม่ในขณะที่ตัวเองตกอยู่ในภาวะเสี่ยงภัยเช่นเดียวกับคนที่ได้อยู่ฐานะ เพิ่งจะรู้จักว่าสิ่งที่เคยทำร้ายคนอื่นนั้นเป็นสิ่งผิด ทั้ง ๆ ที่เมื่อก่อนคิดว่าเป็นเรื่องที่น่าภูมิใจ อย่างเช่นเมื่อก่อนที่ “ผม” ยังถือไฟขาว การฆ่าคนที่ถือไฟดำโดยไม่คิดอะไร แต่ในขณะที่ไฟของตัวเองเปลี่ยนเป็นสีดำทำให้ตัวเองเริ่มคิดว่า “ทำไม” เริ่มตระหนักถึงข้อเสียที่รู้แต่เชื่อฟังกฎเกณฑ์หรือบรรทัดฐาน และทำให้

คนเริ่มเกิดความสงสัยต่อสิ่งที่เคยทำนั้นที่ถูกมองว่าเป็นเรื่องปกติก่อนที่จะมีความสงสัยเกิดขึ้น นอกจากนี้ โฟโนเรื่องนี้เป็นสัญลักษณ์ภายนอกที่ฉายฉายในการมองคนดีหรือเลวแต่ภายนอกเท่านั้น บางคนข้างนอกดูดี สวยงามแต่ในจิตใจอาจเป็นคนชั่วอย่างร้ายกาจตรงข้ามกับภาพที่เห็นภายนอก ตรงกันข้ามกับคนที่ข้างนอกดูน่ากลัว ชั่วร้ายด้วยสัญลักษณ์ของสีดำ แต่จิตใจอาจเป็นคนดีก็ได้

เรื่อง เพลงชาติไทย ในหนังสือรวมเรื่องสั้น เราหลงลืมอะไรบางอย่าง กล่าวถึง น้ำแสงเป็นคนเสียสติที่ชอบทำกริยาท่าทางตลกในขณะที่เพลงชาติดังขึ้น ตำรวจคนหนึ่งมาสำรวจตลาดเห็นว่า น้ำแสงทำกริยาท่าทางแบบนี้ จึงไปถามและหาว่าน้ำแสงไม่เคารพชาติ สองคนนี้เกิดความขัดแย้งกัน ดังตัวอย่าง

ส่วนในตลาด แกจะโผล่มาพร้อมกับเพลงชาติทุก ๆ เข้าและเย็น เดิมทีแกจะนั่งเจียบ จับเจ้าอยู่แต่ในร้านกาแฟ เจียหูฟังเสียงวิพากษ์วิจารณ์การเมืองจากคอกการเมืองประจำร้าน แต่เมื่อเริ่มมีเสียงเพลงชาติดังขึ้นทุก ๆ เข้า แกกลับเปลี่ยนไปเดินผ่านไปทั่วตลาด แล้วอากัปกริยาแปลก ๆ ก็จะเกิดขึ้น

[...] ตำรวจหนุ่มก็พุ่งปราดไปที่แก พร้อมตวาดขึ้น

“ทำไมเอ็งถึงไม่ยืนตรงเคารพเพลงชาติหือ” น้ำแสงตีหน้างุนงง ฉายยิ้มเลื่อนลอยแบบเดิมออกมาอีก แกกวาดสายตามองตำรวจหนุ่มตั้งแต่หัวจรดปลายเท้า แล้วหันกลับไปเดินต่อ

“เฮ้ย!” ตำรวจหนุ่มกระซอกแซกแกกลับ “เอ็งไม่ได้ยินที่ข้าถาม หรือไง ทำไมเอ็ง...”

“อูย!” แกถ่มน้ำลายลงพื้น แล้วเอ่ยขึ้น “ประเทศชาติคงไม่ถึงกับระยำฉิบหายหรอกวะ หากคนอย่างกูไม่เคารพเพลงนั่นนะ”

“ไม่รู้ล่ะ เอ็งทำผิดกฎหมาย เอ็งต้องโดนปรับหรือไม่ก็เข้าตะราง” ตำรวจหนุ่มขู่ น้ำแสงกลับหัวเราะร่วน

“ให้ระยำตายห่าซี! หากคนอย่างกูจะติดตะราง”

(เราหลงลืมอะไรบางอย่าง. 2551 : 89-91)

จากตัวอย่างเห็นได้ว่า เป็นความขัดแย้งระหว่างชาวบ้านกับตำรวจ ตัวอย่างเขียนถึงสองฉากและเปรียบเทียบทั้งสองฉากนี้ ได้แก่ ฉากที่หนึ่ง คือ “เดิมทีแกจะนั่งเจียบ จับเจ้าอยู่แต่ในร้านกาแฟ เจียหูฟังเสียงวิพากษ์วิจารณ์การเมืองจากคอกการเมืองประจำร้าน” ฉากที่สอง คือ “เริ่มมีเสียงเพลงชาติดังขึ้นทุก ๆ เข้า แกกลับเปลี่ยนไป เดินผ่านไปทั่วตลาด” การเปรียบเทียบสองฉากนี้ทำให้เห็นถึงความเปลี่ยนแปลงของตัวละครในทางจิตใจที่ไม่ยอมปฏิบัติตามที่ตำรวจพูดให้ต้องยืนเคารพเพลงชาติอย่างเดียว จากการพูดโต้เถียงกันระหว่างตัวละครและตำรวจ สามารถเห็นว่าตัวละครยืนยันว่าไม่ยืนขึ้นไม่ได้แสดงว่าไม่เคารพ เพราะไม่ทำให้ชาติสูญเสียอะไร และรู้จักสถานการณ์

การเมือง แต่สำหรับตำรวจแล้ว เป็นผู้แทนของผู้รักษากฎหมาย คิดว่าการยื่นเครพเพลงชาติเป็นข้อกำหนด ใครไม่ปฏิบัติทำก็ต้องถูกลงโทษ แสดงให้เห็นถึงการใช้อำนาจโดยไม่พิจารณาว่าควรใช้กฎหมายหรือไม่ เพราะได้ใช้กฎหมายบังคับแม้กระทั่งกับคนเสียสติ ชาวบ้านและตำรวจล้วนมีจุดยืนของตัวเอง จึงเกิดความขัดแย้งกัน

ความขัดแย้งระหว่างคนในสังคมที่ปรากฏอยู่ในเรื่องสั้นรางวัลซีไรต์ พ.ศ. 2551-2560 นั้น เป็นความขัดแย้งที่สะท้อนให้เห็นถึง ปัญหาการแยกกลุ่มและปัญหาเด็กที่ได้รับผลกระทบจากการกระทำการมองคนมอญเป็นคนชายขอบ นอกจากนี้แล้ว ยังเป็นความขัดแย้งที่เกิดจากปัญหาสังคม อย่างเช่น การที่มีครอบครัวแล้วยังหาคนที่สาม ผู้ที่มีอำนาจกลับใช้อำนาจผิดทางเพื่อแสดงฐานะการเมืองของตัวเอง

### 3.1.2 ความขัดแย้งระหว่างบิดามารดากับบุตร

บิดามารดา เป็นผู้ให้กำเนิดและผู้เลี้ยงดูบุตร ความขัดแย้งระหว่างบิดามารดากับบุตร มีสาเหตุมาจากความแตกต่างของอายุ ความคิด และความต้องการ ทำให้บิดามารดากับบุตร เกิดความไม่เข้าใจและเกิดความขัดแย้งกัน ดังนี้

เรื่อง กุหลาบย้อมสี ในหนังสือรวมเรื่องสั้น สิงโตนอกคอก กล่าวถึงตัวละครเซท เป็นคนเมืองที่อาศัยอยู่ในเมืองที่นับถือเทพเจ้า ซึ่งทุกคนในเมืองเชื่อว่าทุกสิ่งทุกอย่างจะเป็นไปตามที่เทพเจ้ากำหนดไว้ มนุษย์ไม่มีทางฝ่าฝืนอำนาจของเทพเจ้า เพราะฉะนั้น เทพเจ้าจะให้คนตายหรือมีชีวิตต่อไปขึ้นอยู่กับความต้องการของเทพเจ้า แม่ของเซทเป็นคนหนึ่งที่ศรัทธาต่อเทพเจ้าอย่างสูง และไม่ยอมให้ลูกชายของตัวเองซึ่งเป็นหมอไปรักษาคนไข้ด้วยยาต่าง ๆ เพราะคิดว่าเป็นการฝ่าฝืนเทพเจ้า ดังนั้น แม่ลูกสองคนนี้มีความขัดแย้งกันในเรื่องความคิดในการรักษาผู้ป่วย ดังตัวอย่าง

ก็จริง เทพเจ้า – หรืออย่างน้อยก็ท่านวัล – ยังไม่ได้บอกเลยว่า เฒ่าเออร์วิน จะไม่มีวันหาย ส่วนหมอยาอย่างผมก็แน่ใจว่าแกจะหาย

แต่ความแน่ใจที่เทพเจ้ายังมิได้รับประกันของผมนั้น ในสายตาแม่ผมนั้นก็ผิดศีลอีกนั่นแหละ...

“การจะหายหรือไม่หายนั้นเป็นเรื่องแล้วแต่ดวงชะตาฟ้าลิขิต”

ครับแม่ ผมเอ๋ยแบบนั้น เสี่ยงจึงงำลึก ๆ อยู่ในคอ

[...]

บางทีก็เชื่อที่ต้องเถียงกับแม่ในเรื่องเดิม ๆ แม่เชื่อว่าการที่ผมจ่ายยาให้กับคนไข้เป็นเรื่องผิดหลักศาสนาเพราะถ้าคนป่วยเหล่านั้นสมควรจะหายจากโรค เทพเจ้าก็ต้องทำให้พวกเขาหายเองโดยไม่ต้องรับยาใด ๆ เราเถียงกันเรื่องนี้มาไม่ต่ำกว่าสิบครั้งแล้ว ก็อาซีพท์ “กึ่งเกือบจะผิดหลักศาสนา” ของผมนี่ไม่ใช่หรือที่

ทำให้เราทั้งคู่มีกินกันอยู่ทุกวันนี้ ผมที่ “มีครุฑธำน่วยจนน่าอัศจรรย์” คนนี้ไม่ใช่หรือ  
ที่หาเลี้ยงครอบครัวในขณะที่แม่ไปบูชาอยู่ในวิหาร

(สิงโตนอกคอก. 2560 : 151-158)

จากตัวอย่างดังกล่าวเห็นได้ว่า แม่ลูกสองคนเกิดความคิดเห็นที่แตกต่างกันในเรื่อง  
ความเชื่อถือเทพเจ้ากับการรักษาโรค ความขัดแย้งในเทพเจ้าในที่นี้ มีลักษณะ คือ ฝ่ายหนึ่ง  
มีความเชื่อถือเทพเจ้าเป็นอย่างมาก คิดว่าทุกสิ่งทุกอย่างไม่มีทางที่จะเปลี่ยนได้ เพราะทุกสิ่งถูก  
กำหนดไว้เรียบร้อยแล้ว แต่สำหรับอีกฝ่ายหนึ่ง ไม่ได้เชื่อว่าเทพเจ้าจะเป็นผู้บันดาลทุกสิ่งทุกอย่าง  
ทั้งหมดคิดว่าควรมีความคิดและการกระทำของตัวเองด้วยจึงจะสามารถมีชีวิตอยู่ได้ ดังนั้น ถ้าสองฝ่าย  
เผชิญกับเรื่องการนับถือเทพเจ้าที่แตกต่างกันก็จะเกิดความขัดแย้งกันได้

นอกจากนี้แล้ว ในเรื่องสั้นเรื่องนี้ยังกล่าวถึงตัวละคร ท่านวัล ซึ่งเป็นผู้นำทาง  
จิตวิญญาณของทุกคนในเมือง เพราะเป็นคนที่ได้รับเลือกเป็นผู้ส่งสารจากเทพเจ้า คนในเมืองจะนิยม  
ขอคำแนะนำต่าง ๆ จากท่านวัล คำพูดของท่านวัลถือเป็นประกาศิตที่ทุกคนยึดถือปฏิบัติตาม  
ทุกอย่างที่ท่านวัลตัดสินใจให้ทำนั้นต้องทำตามไปด้วย มิฉะนั้นจะถูกมองว่าเป็นพฤติกรรมฝ่าฝืน  
เทพเจ้าหรือไม่เคารพเทพเจ้า สิ่งที่เกิดขึ้นในชีวิตของตัวละครเอก เซท คือ ถูกแม่บังคับให้แต่งงานกับ  
ลูกสาวของซาริยา ถึงแม้ว่าแม่กับซาริยาไม่เคยคุยกันมาก่อน แต่เมื่อซาริยาไปขอคำตัดสินจากท่านวัล  
และได้รับการอนุมัติให้ลูกเธอแต่งงานกับเซท แม่ของเซท ในฐานะที่เป็นผู้ที่ได้รับความนิยมนจาก  
คนในเมืองในเรื่อง การนับถือศาสนา แสดงความยินดีกับคำตัดสินนั้นและยอมให้ลูกรักของตัวเอง  
แต่งงานกับคนที่ไม่เคยรู้จักกัน แต่สำหรับเซทแล้ว เรื่องแต่งงานเป็นเรื่องสำคัญยิ่ง จึงทำให้แม่ลูก  
สองคนมีความขัดแย้งในเรื่องนี้ ดังตัวอย่าง

ไปวิหารมาวันนี้ ซาริยาคนขายดอกไม้ถามท่านวัลว่า จะเหมาะไหม  
ถ้าให้ลูกสาวของเธอแต่งงานกับผม ดูจากสีหน้า ผมคิดว่าท่านวัลคงไม่รู้จักลูกสาว  
ของเธอและผมแม่แต่นิดเดียว แต่เขาก็พยักหน้า “คงเหมาะ” จากนั้นก็เดินผ่านไป  
อย่างไร้ความรู้สึก คล้ายจะลืมการตัดสินใจดังกล่าวได้ภายในไม่กี่วินาที

เมื่อเราสองแม่ลูกกลับมาบ้าน ผมได้สนทนากับแม่ในเรื่องนี้ แม่เห็นด้วยกับ  
การแต่งงานเพราะท่านวัลเป็นคนอนุมัติ ก่อนหน้านั้นแม่ไม่เคยสนิทสนมอะไรกับ  
ซาริยาเลยด้วยซ้ำ ผมต่อต้าน แม่ก็เลยตบหน้าผมและบอกว่าผมลบหลู่เทพเจ้า

ทำไมทุกการกระทำถึงได้ลบหลู่เทพเจ้าไปเสียหมด เทพเจ้าเป็นใคร  
อยู่ที่ไหน ทำไมเราจึงไม่เคยเห็นท่าน ท่านรู้อะไรเกี่ยวกับเราบ้าง เทพเจ้าไม่ได้รู้  
อะไรเกี่ยวกับเราเลย ขนาดท่านวัลที่เคยเห็นหน้าค่าตากันยังไม่รู้อะไรเกี่ยวกับ  
ตัวผมเลยด้วยซ้ำ

(สิงโตนอกคอก. 2560 : 160)

จากตัวอย่างดังกล่าวเห็นได้ว่า ความขัดแย้งเป็นความขัดแย้งระหว่างแม่กับลูก ในที่นี้เป็นความขัดแย้งในด้านนับถือเทพเจ้า ซึ่งแม่ลูกมีความคิดต่อเทพเจ้าแตกต่างกันมาก ในตัวอย่างสิ่งที่ถือเป็นเรื่องทั่วไปบางอย่างเป็นลบลู่เทพเจ้า ทั้ง ๆ ที่เป็นสิ่งที่ไม่สมเหตุสมผล มีแต่ว่าตามหลักศาสนาที่คนในเมืองว่ากัน ในมุมมองหนึ่ง ความคิดสงสัยของลูกที่มีต่อเทพเจ้านั้นมีบทบาททำให้ผู้อ่านเกิดความสงสัยเช่นกัน คือ การที่นับถือเทพเจ้าหรือเปล่าอยู่ที่ความคิดของตัวเอง นอกจากนี้แล้ว ในอีกมุมมองหนึ่ง จะได้ความหมายจากตัวละครแม่ การตัดสินใจทุกสิ่งทุกอย่างตามหลักศาสนา ไม่รู้จักคิดด้วยตัวเอง ชีวิตมีความหมายเป็นเพราะว่านับถือเทพเจ้า ได้รับความชื่นชมจากสังคมและการดำรงชีวิตเป็นไปตามหลักศาสนาเท่านั้น ก็จะทำให้ผู้อ่านตั้งคำถามว่า การที่นับถือเทพเจ้านั้นเกินสมควรหรือเปล่า

นอกจากความขัดแย้งระหว่างแม่ลูกแล้วยังมีความขัดแย้งระหว่างพ่อลูก เรื่อง สมาชิกในหลุมหลบภัย ในหนังสือรวมเรื่องสั้น สิงโตนอกคอก ครอบครัวของ “ผม” ดำรงชีวิตอยู่ในหลุมหลบภัยมาหลายสิบปีเพื่อหนีภัยสงคราม ซึ่งมีมหาอำนาจคาดว่าสงครามจะดำเนินตลอดระยะเวลา 40-50 ปี เมื่อพ่อและเพื่อนของพ่อทราบข่าวก่อนที่สงครามจะเกิดขึ้นหลายเดือนก็เริ่มลงมือขุดหลุมหลบภัยนี้ขึ้น และเตรียมอาหารกระป๋องที่เพียงพอให้ 8 คนกินได้ตลอดเวลา 40 ปี มีน้ำพอกินพอใช้ ทุกคนที่อยู่ในหลุมหลบภัยตอนแรกจะได้ยินข่าวและเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายนอกผ่านวิทยุ แต่ในปีที่สิบสอง วิทยุเสียจึงขาดการรับรู้เรื่องจากภายนอกและไม่มีใครรู้สงครามจบหรือยัง “ผม” ซึ่งมีลูกหนึ่งคน ลูกเกิดอยู่ในหลุมหลบภัย จึงมีคำถามมากมายเกี่ยวกับโลกภายนอก “ผม” ในฐานะที่เป็นพ่อและสงสารลูกที่ไม่เคยเห็นโลกภายนอกจึงอยากพาลูกไปดูโลกภายนอกบ้าง แต่พ่อของ “ผม” ไม่เห็นด้วยและโต้แย้งว่า ข้างนอกสงครามยังไม่จบ ไม่ยอมให้ “ผม” พาลูกออกไป ทั้งสองคนจึงเกิดความขัดแย้งดังตัวอย่าง

ผมเห็นด้วยกับภรรยาจึงนำความไปบอกพ่อว่าเราสองคนอยากจะลง  
ชะงักออกไปข้างนอกสักหน่อย

พ่อระเบิดความเกรี้ยวกวาดอย่างที่ผมไม่คิดว่าคนอายุหกสิบกว่าจะทำได้  
พ่อบอกว่าผมกับภรรยาเป็นแค่เด็กจะมารู้ดีไปกว่าพ่อได้อย่างไร

“แต่ผมก็โตแล้วนะครับ”

กล่าวให้ชัดคือผมเป็นพ่อคนแล้วผมควรจะเป็นผู้ใหญ่แล้วไม่ใช่หรือ

“แกลืมนึกไปแล้วหรือไม่ว่าแกอยู่ในหลุมนี้มาตั้งแต่ยังเป็นเด็ก แกบอกว่าอะไรนะ  
ลูกของแกไม่รู้จักรั้วโลกที่แท้จริง แกกลัวลูกจะโง่เซอะงั้นใช่ไหม ฉันทจะบอกความจริง  
ให้ก็ได้ แกเองก็ไม่รู้จักรั้วโลกที่แท้จริงเหมือนกัน คนที่ใช้เวลาเกือบทั้งชีวิตอยู่ใน

หลุมแบบแกะาะ ไม่ได้ฉลาดไปกว่าเด็กคนนั้นสักเท่าไรหรอก เด็กที่ไม่รู้จักโลก  
อย่างแกอย่ามาตั้งข้อสงสัยในสิ่งที่ฉันสอนเลยจะดีกว่า”

(สิงโตนอกคอก. 2560 : 178)

จากตัวอย่างเห็นได้ว่า ความขัดแย้งระหว่างพ่อลูกนั้นมีสาเหตุจากความคิดและ  
ความต้องการที่แตกต่างกัน ลักษณะความขัดแย้งที่ปรากฏอยู่ในตัวอย่าง คือ ฝ่ายหนึ่งคือพ่อ คิดว่า  
ตัวเองมีฐานะที่เป็นหัวหน้าของทั้งครอบครัว มีหน้าที่ปกป้องชีวิตของสมาชิกทุกคน แม้แต่ความเสี่ยง  
เพียงเล็กน้อยก็ต้องการให้เกิดขึ้น ทุกคนต้องฟังคำสั่งของตนเอง ตนเองจะเป็นคนที่ถูกต้องคนเดียว  
เท่านั้น ความคิดของพ่อ คือ ไม่ต้องการมีชีวิตที่เสี่ยงอันตรายอีก และอยากให้สมาชิกครอบครัวอยู่  
อย่างปลอดภัย แต่อีกฝ่ายหนึ่งคือลูกชาย คิดว่า ตนเองก็เป็นผู้ใหญ่เช่นเดียวกัน เป็นคนที่มีรู้จักคิด  
มีหน้าที่แสวงหาอนาคตที่แจ่มใสให้แก่สมาชิกของครอบครัวทุกคน ความขัดแย้งของสองฝ่ายนี้เป็น  
ความคิดที่แตกต่างกัน ความคิดของลูกชายเกิดจากความต้องการตามธรรมชาติของมนุษย์ที่ต้องการ  
ชีวิตใหม่ และเป็นอิสระ

เรื่อง เมถุนสังโยค ในหนังสือรวมเรื่องสั้น อสรพิษและเรื่องอื่น ๆ “ข้าพเจ้า” รักผู้หญิง  
คนหนึ่ง ผู้ใหญ่ของทั้งสองฝ่ายรับรู้ แต่ปัญหาอยู่ที่ผู้หญิงคนนั้นนิยมในระบบบูรณาญาสิทธิราชย์  
ส่วนข้าพเจ้าเป็นผู้นิยมยินดีกับการกระทำของคณะผู้ก่อการเปลี่ยนแปลงการปกครองและเป็นนักข่าว  
เดินทางไปทำข่าวฆาตกรรม ผู้ใหญ่ทางฝ่ายหญิงไม่ชอบข้าพเจ้า พ่อและพี่ชายของผู้หญิงเป็นนักเลง  
และมีสมัครพรรคพวกมาก ด้วยสาเหตุดังกล่าวนี้ข้าพเจ้ากับผู้หญิงคนนั้นจึงพบกันได้ยากยิ่งขึ้น  
พ่อของผู้หญิงมีความขัดแย้งกับผู้หญิงเพื่อไม่ให้เธอพบ “ข้าพเจ้า” อีกดังตัวอย่าง

ข้าพเจ้าได้พบกับหล่อนในย่านตลาด ข้าพเจ้ากำลังระห่ำด้วยพิษรัก ข้าพเจ้า  
ตรงเข้าไปหาหล่อนและถามหล่อนว่า “ใครทำกับผมของเธออย่างนี้” หล่อนเป็น  
ผู้หญิงผมสวย ดกดำ หยิกสลายตามธรรมชาติและยาวถึงกลางหลัง  
แต่เย็นวันนั้น ในย่านตลาด ผมของหล่อนถูกหั่นออกจนสั้นกุดและเว้าแหว่ง “พ่อ”  
หล่อนตอบ “พ่อพูดว่าถ้าหากฉันลอบมาพบเธออีก พ่อจะจับฉันโกนหัวเสีย”  
ข้าพเจ้าสงสารหล่อนจับใจ

(อสรพิษและเรื่องอื่น ๆ . 2557 : 318)

จากตัวอย่างเห็นได้ว่า คำพูดที่ว่า “พ่อพูดว่าถ้าหากฉันลอบมาพบเธออีก พ่อจะจับฉัน  
โกนหัวเสีย” แสดงให้เห็นถึงความขัดแย้งระหว่างพ่อและลูก และได้้นำประโยค “ผมของหล่อนถูก  
หั่นออกจนสั้นกุดและเว้าแหว่ง” มาเปรียบเทียบกับ “หล่อนเป็นผู้หญิงผมสวย ดกดำ หยิกสลายตาม  
ธรรมชาติและยาวถึงกลางหลัง” แสดงให้เห็นถึงความรุนแรงของความขัดแย้ง ที่ “พ่อ” ได้ใช้  
พฤติกรรมมาหยุดการกระทำของลูก และยังทำให้เห็นถึงการยืนยันตัวของลูก คือ ยืนยันในความรัก  
แม้ผมจะถูกกลั่นหล่อนก็ยังออกมาพบคนรัก โดยไม่สนใจการลงโทษของพ่อ



จากตัวอย่างดังกล่าวเห็นได้ว่า ความขัดแย้งระหว่างบิดามารดากับบุตรในเรื่องสั้น รางวัลซีไรต์ พ.ศ. 2551-2560 มีสาเหตุคือความคิดและความต้องการที่ขัดแย้งกัน ทั้งในด้านศาสนา การแสดงความเป็นผู้ใหญ่ในครอบครัวและจุดยืนในความรักของตน

### 3.1.3 ความขัดแย้งระหว่างญาติ

ญาติ เป็นคนในวงศ์วานที่นับรู้กันได้ทางสายเลือด กฎหมาย และประเพณี ความขัดแย้งระหว่างญาติในเรื่องสั้นรางวัลซีไรต์ พ.ศ. 2551-2560 คือ ผู้ที่เป็นญาติกันมีผลประโยชน์ส่วนตัวที่ขัดแย้งกัน จึงทำให้ทะเลาะกัน ไม่เคารพกันเพื่อแสดงตัวเองเป็นฝ่ายถูกต้อง ดังตัวอย่าง

เรื่อง สมาชิกในหลุมหลบภัย ในหนังสือรวมเรื่องสั้น สิงโตนอกคอก ในเวลาที่ครอบครัวของ “ผม” ดำรงชีวิตอยู่ในหลุมหลบภัยเป็นเวลาสิบกว่าปี ผมได้แต่งงานกับลูกสาวของเพื่อนพ่อสองครอบครัวจึงกลายเป็นญาติกัน ผมมีความคิดอยากพาลูกออกไปข้างนอก เพื่อให้ลูกได้สัมผัสโลกภายนอก ไม่ใช่ให้ลูกรู้จักสิ่งต่าง ๆ ที่มีในโลกใบนี้เพียงจากคำบอกเล่าของผู้ใหญ่เท่านั้น แต่สำหรับครอบครัวที่ดำรงอยู่ในหลุมหลบภัยมาเป็นหลายสิบปีนั้น ไม่ใช่ทุกคนอยากดำรงชีวิตภายนอกเหมือนกับ “ผม” ความคิดของผมเป็นฝ่ายหนึ่ง ซึ่งแตกต่างจากความคิดของน้องภรรยา ดังตัวอย่าง

“ฉันรู้ว่าพี่ไปพูดอะไรกับลุงเขา” หญิงสาวสะบัดผ้าชีรีว “อยากออกไปข้างนอก อยากออกไปใช้ชีวิตเหมือนคนอื่น ๆ เหอะน่าหัวเราะ”

“น่าหัวเราะยังไง” ผมจ้องตาเธอกลับ ทำแววตาแข็งที่สุดเท่าที่เคยทำมาในชีวิต

“พี่ทำไม่ได้หรอก” เธอทำเอว เอ่ยตอบ “ฉันก็ทำไม่ได้ไม่มีใครในหลุมหลบภัยนี้กลับไปมีชีวิตในสังคมปกติได้ทั้งนั้น พวกเราอยู่ในนี้มานานเกินไป ถ้าเรากลับไปอยู่ในสังคม เราจะกลายเป็นบ้า ทางที่ดีที่สุดสำหรับเราคือใช้ชีวิตไปแบบนี้ อยู่ในหลุมแบบนี้ แม้มันจะไม่ปกติในสายตาคนอื่น แต่นี่แหละคือสิ่งที่เราต้องเป็น”

“ความคิดของเธอมันความคิดของคนบ้า” ผมร้องแล้วอุ้มลูกเดินออกจากห้อง

“ถ้าพี่ออกไป พี่ก็อยู่ไม่ได้หรอก ทั้งพี่และเมียของพี่ นังพี่สาวโง่ของฉัน พวกพี่ไม่มีทางไปอยู่ร่วมกับคนอื่น ๆ ได้ พวกเรามันตัวแปลกแยก” เธอตะโกนไล่หลังมา

“เธอมันนังบ้า” ผมตะโกนกลับ

(สิงโตนอกคอก. 2560 : 182)

จากตัวอย่างดังกล่าวเห็นได้ว่า เป็นความขัดแย้งระหว่างตัวละครเอกและน้องสาวฝ่ายหนึ่งรู้สึกพอใจกับชีวิตที่อยู่สบายในสถานะการณ์ขณะนี้ อีกฝ่ายหนึ่งมีความคิดเพื่ออนาคตของสมาชิกครอบครัว แต่ละฝ่ายมีเหตุผลของตัวเองอย่างชัดเจน ความเคยชินกับชีวิตที่อยู่อย่างสบาย ๆ ไม่ต้องกังวลอะไรที่เสี่ยงต่อชีวิตที่มีอยู่ตอนนี้ ก็เกิดการต่อต้านอย่างรุนแรงกับความคิดที่คิดจะออกไปแสวงหาสิ่งใหม่ ๆ คิดนอกกรอบและหาความเป็นจริง ไม่อยากถูกบังคับอยู่ใน “กรอบ” ทั้งชีวิต

แต่สองฝ่ายนี้มีจุดประสงค์หนึ่งที่คล้ายกัน คือ คิดเพื่อให้สมาชิกทุกคนมีความสุขในโลกนี้ ความขัดแย้งอยู่ที่วิธีแสวงหาความสุขไม่เหมือนกัน

เรื่อง คล้ายว่าเริ่มจากฝน ในหนังสือรวมเรื่องสั้น แดดเข้ร้อนเกินกว่าจะนั่งจิบกาแฟ กล่าวถึง ธง ตัวละครเอกของเรื่อง กับฮะตูซึ่งเป็นคนมอญ เป็นเพื่อนกัน แต่พี่ชายของฮะตูเป็นคนในกลุ่มก่อการร้ายในหมู่บ้านเพื่อ “กู้ชาติ” ของคนมอญ และเมื่อกลุ่มพี่ชายของฮะตูดวางแผนจะทำร้ายนักเรียนธงเป็นหนึ่งในนักเรียนที่จะถูกทำร้าย ด้วยความกังวล ฮะตูพยายามหยุดการกระทำของพี่ชาย จึงเกิดความขัดแย้งกันระหว่างสองพี่น้อง ดังกล่าวนี้

ทั้งสองกำลังเถียงกัน ฮะตูห้ามพี่ชายตัวเองให้หยุดแล้ววางอาวุธ ข้างนอกมีตำรวจและทหารอยู่เต็ม แต่พี่ชายของฮะตูกลับต่อน้องชาย และยืนยันจะทำตามแผนเดิมต่อไป

[...]

ธงมั่นใจว่าฮะตูไม่มีปืน พี่ชายของเขาต่างหากที่ซุกปืนสั้นออกมา ซึ่ไปมาประกอบคำพูด

พี่ชายของฮะตูจ่อปืนเข้าที่หัวของธง แม้เจ็บ แต่สายตาของธงยังจ้องที่โทรทัศน์ – ขณะนั้นฝ่ายตรงข้ามเลี้ยงบอลหลบกองหลังฝ่ายไทยเข้าไปถึงหน้าประตู จ้างเท้าจะยิง...เสียงพี่ชายของฮะตูดังยังไม่หยุด

แล้วเสียงปืนก็ดังขึ้น – เสียงหวีดร้อง – เสียงกระจกแตก – เสียงคนวิ่ง ควันพุ่งไปทั่ว จากนั้นเสียงปืนก็ดังขึ้นอีกหลายนัด ธงนอนหมอบราบกับพื้น

ธงผืนหนึ่ง ปลิวร่วงลงข้างตัว

(แดดเข้ร้อนเกินกว่าจะนั่งจิบกาแฟ. 2554 : 106-107)

จากตัวอย่างดังกล่าว แสดงให้เห็นถึงความขัดแย้งระหว่างสองพี่น้อง ฝ่ายที่เป็นน้องอยากให้พี่ชายหยุดการทำร้ายนักเรียน แต่ฝ่ายที่เป็นพี่ชายคิดว่า เรื่องที่ตัวเองกำลังทำนั้นล้วนแต่เป็นการ “กู้ชาติ” ของคนมอญ รู้สึกแค้นที่ชาวบ้านในหมู่บ้านคิดว่าพวกเขาเป็นพวกพม่า อยากให้ธงชาติของคนมอญขึ้นในยอดเสาในสักวันหนึ่ง แต่ฝ่ายที่เป็นน้องตอนแรกไม่ได้ว่าอะไรกับพี่ชายทั้งที่กลุ่มพี่ชายมีการกระทำ ได้แก่ เผาวัด ถืออาวุธบุกโรงพยาบาล แต่ในครั้งนี้นักกลุ่มพี่ชายอยากทำร้ายนักเรียนในวันที่ทุกคนนั่งรวมกันดูโทรทัศน์รายการ “ทีมบอลไทยเพื่อชาติ” เพราะไม่อยากให้เพื่อนของตนได้รับอันตราย น้องชายจึงเลือกยื่นออกมาปกป้องเพื่อนและคนอื่นที่ไม่ได้ทำอะไรผิด และในขณะที่สองพี่น้องเกิดความขัดแย้งกัน “เสียงปืนดังขึ้น” แสดงให้เห็นถึงบรรยากาศที่รุนแรงและตึงเครียด

จากตัวอย่างที่ยกมาดังกล่าวนี้เห็นได้ว่า ความขัดแย้งระหว่างญาติพี่น้อง มีสาเหตุหลักคือ มุมมองของการดำรงชีวิตและจุดยืนทางการเมืองแตกต่างกัน สำหรับมุมมองของการดำรงชีวิตเป็นความขัดแย้งระหว่างมุมมองการแสวงหาสิ่งใหม่ให้กับชีวิตอนาคต และอีกมุมมองคือความคุ้นเคย

กับความเคยชิน อยากรู้ชีวิตไม่เกิดความวุ่นวาย และสำหรับจุดยืนทางการเมืองแตกต่างกันนั้น ฝ่ายหนึ่ง มีความคิดเพื่อกอบกู้ชาติ แต่ใช้วิธีการทำร้ายคนอื่นที่ไม่เกี่ยวข้อง และอีกฝ่ายหนึ่งคิดเพื่อเพื่อนและกลับต่อต้านกับฝ่ายคิดเพื่อชาติที่เป็นญาติของตนเอง สองตัวอย่างนี้แสดงให้เห็นถึงความขัดแย้งระหว่างพี่น้องที่เกิดจากความคิดทั้งในการมองโลกและรักชาติที่แตกต่างกัน

### 3.1.4 ความขัดแย้งระหว่างเพื่อน

เพื่อนเป็นผู้รักใคร่ชอบพอกันหรือผู้คุ้นเคยกันดีมาเป็นสองคนหรือสองคนขึ้นไป ความขัดแย้งระหว่างเพื่อนมักเกิดจากความไม่เข้าใจกัน กระบวนการทางความคิดและการสื่อสารไม่ตรงกัน เรื่องสั้นรางวัลซีไรต์ พ.ศ. 2551-2560 มีการพูดถึงความขัดแย้งระหว่างเพื่อน ดังนี้

เรื่อง แดดเขาร้อนเกินกว่าจะนั่งจิบกาแฟ ในหนังสือรวมเรื่องสั้น แดดเขาร้อนเกินกว่าจะนั่งจิบกาแฟ “ผม” และเพื่อนเป็นคนกลางที่รับเงินพนันจากผู้เล่นไปให้เจ้ามือ ครั้งหนึ่งผู้มีอิทธิพลถือกระบอกปืนมาถามผมและเพื่อน ด้วยเหตุยอดเงินพนันหายไปร่วมหมื่นและการกดดันของผู้มีอิทธิพล ซึ่งมีข้อกำหนดว่าการทำผิดก็เอาสิ่งที่มีค่าของตัวเองมาแลกกับความเสียหาย ผมโกรธที่เพื่อนโกง ทั้ง ๆ ที่ไม่ทราบความจริง จึงเกิดปากเสียงและความขัดแย้งกัน ดังนี้

“มึงใช้ไหม!” ผมตะคอกเพื่อน แต่คำตอบที่ได้กลับมาก็คือกำปั้น ผมอุยเลือด ก่อนโหมเข้าหา จากนั้นเราก็พัดกันเหมือนหมาบ้าแย่งตัวเมีย ลืมคำว่าเพื่อน ลืมแล้วว่าขณะนี้มันมีปืนจ่อหัวพวกเราอยู่ อย่างไรก็ตาม เราทั้งสองก็ถูกแยกจากกันด้วยการใช้ค้ำมปีนตบหน้าคนละที

(แดดเขาร้อนเกินกว่าจะนั่งจิบกาแฟ. 2554 : 319)

จากตัวอย่างดังกล่าวเห็นได้ว่าเป็นความขัดแย้งระหว่างเพื่อนที่เกิดจากการไม่พอใจคำพูด และด้วยอารมณ์ร้อนจึงเกิดการชกต่อยกัน โดยต่างฝ่ายต่างไม่ให้อีกฝ่ายซึ่งกันและกัน ในการอธิบาย ในเรื่องสั้นใช้คำว่า “ตะคอก” “คำตอบคือกำปั้น” “พัดกันเหมือนหมาบ้า” และ “ลืมคำว่าเพื่อน” แสดงให้เห็นถึงความขัดแย้งอย่างรุนแรงระหว่างเพื่อน เมื่อเจอสถานการณ์ที่อาจส่งผลเสียต่อผลประโยชน์ของตัวเองก็เลือกการปกป้องตัวเองเป็นหลัก “คำว่าเพื่อน” ก็ไร้ประโยชน์ ในขณะนี้ แสดงให้เห็นถึงวัยรุ่นบางคนที่ใช้วิธีรุนแรงมาแก้ความสงสัยเมื่อเผชิญกับสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ส่วนตัว

สรุปได้ว่า ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับมนุษย์จะแบ่งออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่ ความขัดแย้งระหว่างคนในสังคม ความขัดแย้งระหว่างบิดามารดากับลูก ความขัดแย้งระหว่างญาติ และความขัดแย้งระหว่างเพื่อน ความขัดแย้งระหว่างคนในสังคมทำให้เห็นถึงปัญหาแยกกลุ่มและปัญหาครอบครัว ความขัดแย้งระหว่างบิดามารดากับลูกทำให้เห็นความคิดเห็นต่างกันในทางด้านศาสนาและการเมือง ความขัดแย้งระหว่างญาติทำให้เห็นปัญหาวิธีการเลี้ยงดูลูก และความขัดแย้งระหว่างเพื่อนทำให้เห็นปัญหาชกต่อยกันด้วยความไม่เข้าใจกัน

### 3.2 ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับสังคม

ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับสังคม หมายถึง มนุษย์ขัดแย้งกับสิ่งมนุษย์สร้างขึ้น เช่น วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต ค่านิยม กฎหมาย และเทคโนโลยี ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับสังคม ในเรื่องสั้นรางวัลซีไรต์ พ.ศ. 2551-2560 ได้แก่ ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับกฎหมาย ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับอำนาจ ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับค่านิยม ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับวิถีชีวิต และความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับเทคโนโลยี

#### 3.2.1 ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับกฎหมาย

กฎหมาย หมายถึง กฎเกณฑ์ คำสั่ง หรือข้อบังคับ มีวัตถุประสงค์เพื่อควบคุมความประพฤติของมนุษย์ในสังคมนั้น ๆ ผู้ที่ฝ่าฝืนกฎหมายจะได้รับการลงโทษ มนุษย์ที่สามารถอยู่ร่วมในสังคมเดียวกันเป็นเพราะมีกฎเกณฑ์มาบังคับ ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับกฎหมายหรือกฎเกณฑ์นั้นเกิดจากความต้องการหรือความเรียกร้องของมนุษย์ไม่ตรงกับกฎเกณฑ์ที่มีไว้ ดังนี้

เรื่อง ในโลกที่ทุกคนอยากเป็นคนดี ในหนังสือรวมเรื่องสั้น สิงโตนอกคอก ได้กล่าวถึงทุกคนเกิดมาพร้อมกับไฟสีขาว เมื่อทำสิ่งที่ไฟตัดสินใจเป็นเรื่องผิด ไฟจะกลายเป็นสีดำ และคนที่ถือไฟสีขาวก็จะมีสิทธิ์ประหารชีวิตผู้ที่มีไฟสีดำโดยไม่ผิดกับกฎหมาย ดังตัวอย่าง

มนุษย์ทุกคนบนโลกนี้เกิดมาพร้อมไฟคนละหนึ่งใบ ด้านหลังไฟจะเป็นลายตารางสีขาวสลัปดาห์ ประทับตรารัฐบาลโลก ส่วนด้านหน้าของไฟนั้นในตอนแรกจะเป็นสีขาวหมดจนไร้ลวดลายใด ๆ แต่เมื่อใดก็ตามที่คนนั้นทำสิ่งที่สังคมตัดสินว่าผิด ไฟจะกลายเป็นสีดำ และคนคนนั้นก็จะเป็นคนเลวของสังคมเมื่อนั้นบรรดาคนดีของสังคมที่ครอบครองไฟสีขาวจะมีสิทธิ์สังหารคนเลวได้โดยไม่ผิดกฎหมาย

[...]

เขาร้องขอชีวิตและยืนยันว่าไม่ได้ทำผิด ‘อย่าทำฉัน ฉันไม่ได้ทำอะไรเลย พวกแกไม่เคยสงสัยกันบ้างหรือไม่ว่าไฟมันอาจจะผิดพลาดได้’

[...]

ก่อนเขาตาย ผมจ้องเข้าไปในแววตาของเขา ในพริบตานี้ไม่รู้ว่าเพราะอะไรอยู่ ๆ ผมก็เชื่อว่าเขาพูดจริง

[...]

ผมเชื่อว่าหัวหน้างานของผมไม่เคยละเมิดแม้แต่กฎชุดครองไฟของเขาต้องเปลี่ยนสีเองโดยที่เขาไม่ได้ทำอะไรผิดแน่ ๆ

(สิงโตนอกคอก. 2560 : 39-42)

จากตัวอย่างดังกล่าวเห็นได้ว่า ไฟแบ่งคนดีกับคนเลวด้วยวิธีอย่างตายตัว ก่อนที่จะมีความสงสัยการทำงานของไฟ จะทำให้มนุษย์กลายเป็นเหยื่อของสังคมไม่เป็นธรรม อย่างเช่น “เขา” เป็นหัวหน้า “ผม” ในบทได้บอกว่าตัวเองไม่ได้ทำอะไรผิด แต่ไฟของเขาตัวเอง ทำให้ “เขา” ถูกประหารชีวิตโดยไม่ได้รับโอกาสในการอธิบาย ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับกฎหมายสอนให้คนรู้จักสงสัยกฎเกณฑ์ที่ไม่ได้สร้างขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการของบุคคลสังคม เป็นเพราะว่า บางครั้งบางกฎเกณฑ์สร้างขึ้นมาเป็นเพราะคิดแต่ประโยชน์เฉพาะคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง คนส่วนใหญ่มีแต่รู้จักว่า กฎเกณฑ์ก็คือกฎเกณฑ์ ตัวเองต้องปฏิบัติตาม โดยไม่เคยสงสัยว่าทำไมจะต้องปฏิบัติตามข้อนี้ บางคนจะมีความคิดแตกต่างจากความคิดเดิม เมื่อเกิดความสงสัยต่อกฎเกณฑ์อันใดอันหนึ่งก็จะทำให้ความขัดแย้งเกิดขึ้น

### 3.2.2 ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับอำนาจการปกครอง

อำนาจ หมายถึง การกระทำให้บังคับให้ผู้อื่นต้องยอมทำตามไม่ว่าจะด้วยความสมัครใจหรือไม่ เช่น อำนาจบังคับของกฎหมาย ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับอำนาจ หมายถึง กลุ่มคนที่มีจำนวนคนน้อยใช้อำนาจมาบังคับคนอื่นเพื่อผลประโยชน์ของตนเอง การใช้อำนาจเพื่อผลประโยชน์ส่วนตัวนั้นจะทำให้สังคมไม่เป็นธรรม ดังนี้

เรื่อง ราพันพิลาป เหนือหลุมฝังศพ ในหนังสือรวมเรื่องสั้น อสรพิษและเรื่องอื่น ๆ กล่าวถึง แอคติออน ตัวละครเอกมีความสามารถในการสะกดรอย การแอบแฝงกำลังตน มีความรอบรู้เกี่ยวกับธรรมชาติของสัตว์ ทำให้เขาเป็นพรานที่ยิ่งใหญ่ที่สุด ความสามารถของเขาสร้างความฉงนสนเท่ห์แก่ผู้คนและก่อให้เกิดความประหวั่นพรั่นพรึงขึ้นในหมู่เทพเจ้า เมื่อเทพธิดาพรหมจารีได้ยินผู้คนกล่าวขานกันว่า ความสามารถของแอคติออนจะสูงส่งกว่าความสามารถของอาร์เทมิสเทพธิดาแห่ง การล่าเสียอีก เทพธิดาพรหมจารีก็ยิ่งขุ่นเคืองหนัก และความชิงชังที่นางมีต่อเขาก็แปรเปลี่ยนไปเป็นความมุงร้ายดังตัวอย่าง

แต่นางกลับยังดีแฉ่งกล่าวว่า “ข้าเป็นเทพธิดาพรหมจารี (เออ นางช่างปราศจากความละอาย) เรือนกายของข้าที่เจ้าได้เห็นอยู่นี้ไม่มีเทพเจ้าหรือมนุษย์คนใดได้เห็นมาก่อน (ก็แล้วโอดุสและเอพิอันติสเล่า ก็แล้วโอเรียนเล่า) นี่คือทิพย์สุนทรีย์อันลับเฉพาะและต้องห้าม อย่างน้อยเจ้าก็ควรคุกเข่าลงวอนขอความเมตตาจากข้า” และแอคติออนตอบ “ท่านขอร้องในสิ่งที่เป็นไปไม่ได้ ท่านก็รู้ว่าข้าไม่ใช่คนารยชน ข้าไม่เคยพูดกับสิงโต หรือกวาง หรือหมีป่า หรืองู หรือวัวป่า หรือนกอินทรีที่กำลังจะตกเป็นเหยื่อของข้าเลยว่า ‘คุกเข่าลงสิ แล้วข้าจะไว้ชีวิตเจ้า’” นางเดือดดาลพลุ่งพล่านกล่าวว่า ‘มรรตัยชนโอหัง ความทรนงของเจ้าจะเป็นเหตุแห่งความพินาคของเจ้า ข้าจะขอร้องเป็นครั้งสุดท้ายให้เจ้าคุกเข่าลง’ และ

แอกคือตอบ ‘ข้าเกรงว่าข้าคงไม่อาจทำตามความต้องการของท่านได้ ข้า  
ปฏิเสธการคุกเข่าให้แก่ผู้ใดเช่นเดียวกับที่ข้าปฏิเสธที่จะเสพอาภรณ์ต่างภาษาอาหาร’

(อสรพิษและเรื่องอื่น ๆ. 2557 : 213)

จากตัวอย่างดังกล่าวเห็นได้ว่า เป็นความขัดแย้งระหว่างตัวละครและอำนาจ  
การปกครอง ฝ่ายหนึ่งเป็นคนที่การดำรงชีวิตตามความต้องการและตามความเป็นธรรมชาติของมนุษย์  
ไม่ได้คิดว่าจะต่อต้านกับอำนาจเทพเจ้าแต่อย่างใด แต่ฝ่ายอำนาจเห็นผลสำเร็จของบุคคลธรรมดานั้น  
เป็นความเสี่ยงต่อการปกครองและฐานะของตนเอง ทำให้ฝ่ายอำนาจพยายามหาข้อหากับบุคคล  
ธรรมดา และอยากให้บุคคลนั้นแสดงความเคารพนับถือต่ออำนาจของตน เมื่อฝ่ายที่เป็นมนุษย์นั้น  
ไม่ยอมก้มหัวให้กับฝ่ายผู้ที่มีอำนาจ ก็เกิดความขัดแย้งกันระหว่างสองฝ่าย ฝ่ายผู้ที่มีอำนาจนั้น  
ก็ใช้อำนาจของตัวเองมา “ลงโทษ” คนที่ไม่เคยทำผิดอะไร เพื่อปกป้องสถานะของตัวเอง

เรื่อง ซินเดอเรลล่าแห่งเมืองหุ่นยนต์ ในหนังสือรวมเรื่องสั้น สิ่งนอกคอก หุ่นยนต์  
เป็นผู้ปกครองโลก และรัฐมีมนุษย์ช่วยทำงานให้กับหุ่นยนต์ มนุษย์เหล่านี้จะมีอำนาจบริหารเมือง  
เด็ก ๆ ที่กำเนิดในโลกนี้ได้รับการสอนว่าเมืองนี้ตั้งแต่เริ่มแรกก็อยู่ภายใต้การปกครองของหุ่นยนต์  
แต่พ่อแม่มักจะบอกลูกว่าโลกนี้ไม่ใช่อย่างนี้มาก่อน มนุษย์เคยเป็นผู้ปกครองเอง ถ้าใครถูกจับว่าสอน  
ลูกแบบนี้จะถูกนำไปฆ่า จึงเกิดความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับอำนาจ ดังตัวอย่าง

เรื่องราวของการเปลี่ยนยุคเลื่อนร่างอยู่ในเมฆหมอก เด็ก ๆ รุ่นใหม่ได้รับการ  
การสอนในโรงเรียนว่าโลกนี้เป็นเช่นนี้มาตั้งแต่เริ่มแรกเป็นไปตามขอบธรรม และ  
จะเป็นต่อไปตราบชั่วฟ้าสลาย ไม่มีแม้คำขู่ว่า หากไม่เป็นเช่นนี้โลกจะวินาศ  
พวกเด็ก ๆ ไม่รู้แม้แต่ว่ามันสามารถ “ไม่เป็นเช่นนี้” ได้

หากแกไม่มีภาพในหัวเลยแม้แต่น้อยว่าหาก “ไม่เป็นเช่นนี้” แล้วมันจะเป็น  
แบบไหน การปกครองที่เด็ก ๆ รู้จักมีแต่การปกครองระบอบหุ่นยนต์ธิปไตย  
การปกครองโดยมนุษย์ไม่ว่าจะในระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ เผด็จการทหาร  
คอมมิวนิสต์ หรือประชาธิปไตย ไม่เคยบรรจุอยู่ในแบบเรียนจึงเป็นภาระของพ่อแม่  
ที่ต้องคอยกระซิบบอกเรื่องเหล่านี้ข้างหูลูกในยามค่ำคืน “โลกเราเคยไม่มีหุ่นยนต์  
พวกเราเคยปกครองกันเอง” พวกเขาต้องแอบกระซิบบอก เพราะถ้ารัฐรู้ว่าพวกเขาสอน  
ลูกแบบนี้ เขาจะต้องถูกฆ่า ให้เพื่อนบ้านรู้ก็ได้ เพราะเพื่อนบ้านอาจขายเราให้รัฐ  
แลกกับน้ำมันสักกระป๋อง ดังนั้น ทุกคนจึงต้องกระซิบบอกกระซิบกันอยู่ในความมืด

(สิ่งนอกคอก. 2560 : 135-136)

จากตัวอย่างดังกล่าวนี้เห็นได้ว่า เป็นความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับอำนาจการปกครอง  
ใครฝ่าฝืนข้อห้ามที่มีผลกระทบต่อฐานะอำนาจของผู้ปกครอง จะถูกฆ่าอย่างโหดร้าย จากประโยค  
ที่ว่า “จึงเป็นภาระของพ่อแม่ที่ต้องคอยกระซิบบอกเรื่องเหล่านี้ข้างหูลูกในยามค่ำคืน” ทำให้เห็นว่ามนุษย์

พยายามสืบทอดประวัติของมนุษย์ตัวเอง สอนลูกว่าอย่าลืมหัก แต่ในฝ่ายตรงข้ามคืออำนาจการปกครองในด้านการศึกษาและความคิด ใช้กลวิธีการสอนแบบเรียนทำให้มนุษย์เชื่อว่าหุ่นยนต์เป็นผู้ปกครองมาโดยตลอด และใช้อำนาจมากดันผู้ที่รู้ความจริง ทำให้บุคคลเหล่านี้ได้แต่แอบบอกลูกของตัวเองว่าความจริงคืออะไร นอกจากนี้แล้ว ยังใช้พฤติกรรมฆ่าคนมาลงโทษเพื่อแสดงอำนาจอันสูงส่งที่ฝ่าฝืนไม่ได้ของผู้มีอำนาจ

จากตัวอย่างเห็นได้ว่า ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับอำนาจการปกครอง จะแสดงออกเป็นรูปแบบมนุษย์ได้รับผลกระทบจากอำนาจการปกครองทำให้ชีวิตเปลี่ยนไปและบางทีจะไม่เป็นธรรมชาติเสียหาคือ ผู้มีอำนาจมีวัตถุประสงค์เพื่อปกป้องฐานะอำนาจอันสูงส่งของตัวเองและถือผลประโยชน์ส่วนตัวเป็นหลัก

### 3.2.3 ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับค่านิยม

ค่านิยม หมายถึง ทุกอย่างที่คุณส่วนมากในกลุ่มบางกลุ่มหรือทั้งหมดทำ มีทิศทางเดียวกันในด้านต่าง ๆ ได้แก่ พฤติกรรม วัฒนธรรมทางวัตถุและทางกาย เป็นต้น ถ้าค่านิยมอย่างหนึ่งมีคนจำนวนมากนับถือ ค่านิยมนั้นจะกลายเป็นค่านิยมกระแสหลัก ส่วนค่านิยมที่มีน้อยคนนับถือจะตกอยู่ในภาวะถูกบีบบังคับ ดังตัวอย่าง

เรื่อง จะขอรับผิดชอบทั้งหมดแต่เพียงผู้เดียว ในหนังสือรวมเรื่องสั้น สิงโตนอกคอก กล่าวถึงในฤดูหนาวของเมืองในปีนี้อากาศที่ผ่าน ๆ มา สิ่งที่สามารถนำไปเผาเพื่อสร้างความอบอุ่นนั้น เช่น ไม้และฟืนนั้น เเผาหมดแล้ว ชาวเมืองทุกคนคิดจะเผาหนังสือในโบสถ์ แต่หนังสือเหล่านั้นเป็นหนังสือมีคุณค่ามากที่สุดเพราะสืบทอดมาจากบรรพบุรุษ เมืองนี้ก็มีชื่อเสียงเพราะมีหนังสือโบราณเหล่านี้ แต่เมื่อเผชิญกับความหนาวเหน็บเป็นอย่างมาก ชาวเมืองแทนที่จะรักษาหนังสือเหล่านี้ กลับเลือกเผาหนังสือเหล่านี้ไปหมดเพื่อให้มีชีวิตรอดพ้นจากภัยหนาว เมื่อฤดูหนาวผ่านไปแล้ว นักบวชมาถึงเมืองนี้เพื่อมาศึกษาหนังสือโบราณ แต่พบเห็นเพียงเก้าของหนังสือจึงตกใจมากและมีการถกเถียงกับชาวเมืองเป็นอย่างมากในเรื่องนี้ ดังตัวอย่าง

อันที่จริงแล้วพวกเขาจะพยายามรักษามันไว้เพื่อมนุษยชาติทำไม [...] มองให้  
ดี ๆ แล้ว มันคือฟืนที่ปู้ย่าตายายของพวกเขายังไม่หนาวและจนตรอกพอที่จะเผา  
ทิ้งเพราะฤดูหนาวในอดีตไม่ได้โหดร้ายเช่นนี้

[...]

ผ่านไปเดือนกว่า ๆ หลังฤดูหนาวจบสิ้นลง คณะนักบวชของศาสนจักร  
เดินทางออกจากวัดกันอีกครั้ง พวกเขาไปถึงประตูเมืองและตรงไปยังโบสถ์เพื่อจะ  
พบว่า ชาวเมืองที่ไว้ใจให้ดูแลรักษาหนังสือหายากได้เผาทุกอย่างเป็นจุณไป  
หมดแล้ว

"พวกแกมันคนโง่งม ไม่เข้าใจความสำคัญของหนังสือพวกนี้สินะ" หัวหน้าคณะนักบวชตะโกนใส่หน้ามอเดรีตจนน้ำลายกระเด็นเต็มหน้าเขา ชุติเดชแดงเลือดหมูของพระคาร์ดินัลสะบัดอยู่ด้านหลัง "ต้นฉบับของแท้จากสมัยเดียวกับพระเยซูไม่สามารถเรียกคืนได้อีก เราไวใจให้พวกแกดูแลมันเพราะท่านนักบุญมรณภาพที่นี่ และท่านไม่ยอมให้ย้ายหนังสือของท่านไปไหน แล้วพวกแกก็เฝ้ามัน พวกโง่ มีแต่คนโง่กับเผด็จการเท่านั้นที่เฝ้าหนังสือ พวกแกทำลายชุมชนปัญญาของมนุษยชาติ"

มอเดรีตนิ่งเงียบ รู้สึกเหมือนก้อนหินถ่วงหนักอยู่ในหัวใจ เขาไม่สามารถโต้ตอบได้แม้แต่คำเดียว

(สิงโตนอกคอก. 2560 : 10- 15)

จากตัวอย่างดังกล่าวนี้เห็นได้ว่า เป็นความขัดแย้งระหว่างมนุษย์คนกลุ่มเล็กกับค่านิยมที่คนกลุ่มใหญ่ที่ถือ กลุ่มฝ่ายหนึ่ง คือ ฝ่ายชาวเมืองที่เพิ่งประสบเหตุหนาวที่โหดร้ายมา อีกกลุ่มหนึ่งคือ นักบวชที่จะมาศึกษาหนังสือโบราณในแต่ละปี แต่ละฝ่ายมีจุดยืนของตัวเอง ได้แก่ ฝ่ายชาวเมืองมีความคิดว่าการอยู่รอดชีวิตได้จะมีคุณค่ามากกว่าการคุ้มครองหนังสือ และคิดว่าพวกนักบวชไม่เคยประสบเหตุหนาวที่โหดร้ายจึงไม่มีสิทธิที่จะโทษพวกเขา ส่วนในฝ่ายนักบวช มีค่านิยมว่าพวกหนังสือโบราณที่สืบทอดจากบรรพบุรุษ และเป็นภูมิปัญญาที่รวบรวมมาเป็นหลายรุ่นกันนับไม่ถ้วน เมื่อก่อนมีคนเสนอว่าย้ายหนังสือเหล่านี้ไปเมืองอื่น แต่ไม่ได้รับการยอมรับ ซึ่งถือค่านิยมที่ว่าหนังสือโบราณสำคัญมากกว่าชีวิตของคน ชาวเมืองไม่ได้ดูแลหนังสือพวกนี้ตามค่านิยมการคุ้มครองหนังสือ แต่กลับนำไปเผา

### 3.2.4 ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับวิถีชีวิต

ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับวิถีชีวิต หมายถึง เมื่อมนุษย์ดำรงชีวิตด้วยวิถีชีวิตแบบหนึ่ง เมื่อสิ่งแวดล้อมเปลี่ยนแปลงหรือเข้าสู่สังคมต่างจากเมื่อก่อน จะทำให้ความขัดแย้งเกิดขึ้นได้ ดังนี้

เรื่อง นฤมิตมาया ในหนังสือรวมเรื่องสั้น อสรพิษและเรื่องอื่น ๆ กล่าวถึง “เขา” รับจ้างกระทรวงวัฒนธรรม ทำงานวิจัยเป็นการเฉพาะกิจ หัวข้อในการวิจัยของเขาก็คือ “การวิเคราะห์คุณค่าในเชิงสุนทรียภาพของจิตรกรรมฝาผนังในอุโบสถวัดป่าศาลาปางสัก อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่” เขาต้องเดินทางมาเชียงใหม่และเมื่อเขาถึงจุดเป้าหมายซึ่งเป็นวัดป่าศาลาปางสักนั้น โทรศัพท์กลับใช้ไม่ได้ การขาดมือถือและติดต่อสื่อสารกับโลกภายนอกไม่ได้ ทำให้ “เขา” รู้สึกไม่ชินกับชีวิตที่กำลังดำรงอยู่ ดังตัวอย่าง

เขาติดต่อสื่อสารกับโลกภายนอกไม่ได้โดยสิ้นเชิง เขาไม่ได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารใด ๆ แรก ๆ เขาค้นเคเยออยากรับรู้ถึงผลการแข่งขันฟุตบอลในศึก วันแดงเดือดระหว่างลิเวอร์พูลกับแมนเชสเตอร์ยูไนเต็ด คิกเอล กลาสโกอันสุดระทึกที่ระหว่างริลมาดริดกับบาร์เซโลนา การชิงดีชิงเด่นในสงครามแย่งชิง ประชาชนระหว่าง



ประชาธิปไตยกับเพื่อไทย ความคับหน้าของศึกซูเปอร์ไฟท์ระหว่างแมนนี่ ปาเกียว กับฟลอยด์ เมย์เวทเธอร์จูเนียร์ เขายังเล่นหาอภิลักษณ์อยู่กับสาวแล้วร้ายผู้เป็นคู่ซิ่น คู่เซยของเขา บางขณะเขาก็นึกถึงสเด็กที่ร้านลิปสามเหรียญ แฉงหนังสือเก่าและร้านขายต้นไม้ที่สวนจตุจักร ร้านกาแฟริมทอสมุดของมหาวิทยาลัยที่เขาเคยเรียน และยังคงนึกอยากอยู่บ้างที่จะอ่านนวนิยายเล่มใหม่ของคอร์แม็ค แม็คคาร์ธี และนึกอยากดูภาพยนตร์เรื่องใหม่ของสองพี่น้องตระกูลโคห์น แต่มีทันไรเขาก็มีได้ คำนึงถึงวันและคืนอีกเลย กรุงเทพฯ ผู้คนและสถานที่ต่าง ๆ ในกรุงเทพฯ อติตของเขาทั้งมวลที่เพิ่งผ่านไปหยก ๆ กลายเป็นแต่เพียง รูปเงาที่อยู่ในม่านควัน ความทรงจำต่าง ๆ นานาของเขาถูกราวกับเกิดขึ้นในความฝัน รวงเลือนอย่างยิ่ง อวลคลุ้งอยู่ด้วยผงธุลี ขาดความต่อเนื่องและก็เช่นเดียวกับความฝันมันช่างดูปราศจากตรรกวิทยาเสียนี้กระไร

(อสรพิษและเรื่องอื่น ๆ. 2557 : 262)

จากตัวอย่างเห็นได้ว่า ตัวละครขัดแย้งกับสังคมใหม่ที่เขาไปอยู่ เพราะสังคมนั้นเป็นชุมชนบ้านป่าที่ไม่มีเทคโนโลยีการสื่อสารที่เข้าถึงได้ ทำให้เขาติดต่อกับคนอื่นเหมือนเดิมไม่ได้ ในสมัยปัจจุบันที่ข้อมูลสื่อสารอย่างรวดเร็ว ความเปลี่ยนแปลงของมนุษย์ก็เปลี่ยนแปลงตามการพัฒนาของเทคโนโลยีวิถีชีวิตของมนุษย์ก็เกิดความเคยชินกับชีวิตในปัจจุบันนี้ แต่พอถึงชีวิตเปลี่ยนเป็นอีกแบบหนึ่งที่ไม่เคยสัมผัสมาก่อน ก็จะทำให้ตัวเองไม่ชินกับชีวิตที่มีอยู่ในตอนนี้ และยังทำให้มนุษย์คิดถึงชีวิตที่เคยมีในตัวอย่างแสดงให้เห็นถึงการพึ่งพาอาศัยโทรศัพท์หรือเทคโนโลยีไปถึงขนาดที่ชีวิตขาดแคลนไม่ได้ ถึงกับโทรศัพท์เหมือนกลายเป็นชิ้นส่วนส่วนหนึ่งของร่างกาย เป็นแรงกำลังใจของชีวิตประจำวัน ทำให้เกิดตัวละครขัดแย้งกับวิถีชีวิตในขณะนี้ได้

### 3.2.5 ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับเทคโนโลยี

ในสังคมที่พัฒนาได้อย่างรวดเร็ว ชีวิตความเป็นอยู่ของคนขาดเทคโนโลยีไม่ได้ บุคคลทั่วไปพึ่งพากับเทคโนโลยี การพัฒนาเทคโนโลยีอยู่คู่กับการพัฒนาสังคม ในขณะที่เทคโนโลยีช่วยให้เกิดความสะดวกในชีวิตมนุษย์ได้ แต่ก็สร้างปัญหาเกิดขึ้น ดังนั้น ความเป็นอยู่ของมนุษย์ในบางเวลาจะขัดแย้งกับเทคโนโลยี คือ เทคโนโลยีมาปกครองชีวิตของมนุษย์ มนุษย์ต้องต่อต้านกับเทคโนโลยีถึงกับเอาชีวิตเดิมคืนมา ในเรื่องรางวัลซีไรต์ พ.ศ. 2551-2560 ปรากฏความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับเทคโนโลยี ดังตัวอย่าง

เรื่อง โอนถ่ายความเป็นมนุษย์ ในหนังสือรวมเรื่องสั้น *สิงโตนอกคอก* ก็ได้กล่าวถึงอเล็กซ์ เคยเป็นมนุษย์ แต่เพื่ออยู่กับแอล ดาวเทียมเครื่องหนึ่งอย่างตลอดกาล จึงถ่ายความรู้สึก ความคิด ความทรงจำของตนเองเข้าไปในซูเปอร์คอมพิวเตอร์ แต่แอลเกิดปัญหาภายในเครื่องบ่อยครั้ง และทุกครั้งจะลืมความทรงจำระหว่างเธอกับอเล็กซ์ อเล็กซ์รู้สึกเจ็บปวด จึงเลือกตัดความทรงจำที่เกี่ยวกับแอลออก แต่ทุกครั้งที้อเล็กซ์ตัดความทรงจำตามแอลก็จะทำให้อเล็กซ์เกิด

ปัญหาเช่นกันในที่สุดอเล็กซ์จึงเชื่อมั่นว่าตนเองเป็นมนุษย์ และเชื่อมั่นว่าตนเองเป็นเครื่องคอมพิวเตอร์เท่านั้น ดังตัวอย่าง

ครั้งแรกที่อเล็กซ์ลบความทรงจำของตนเองนั้น สิ่งที่เกิดขึ้นตามมานับว่าเลวร้ายอย่างยิ่ง อเล็กซ์ลืมไปว่าตัวเองเคยเป็นมนุษย์เพราะความทรงจำเกี่ยวกับแอลย์มรวมไปถึงเรื่องราวในช่วงที่อเล็กซ์ยังอยู่ในกายเนื้อด้วย ความทรงจำในช่วงเวลาที่อเล็กซ์สร้างแอลจนกระทั่งโอนถ่ายตัวเองลง ALX001 เป็นอันหายลับ เหลือเพียงความทรงจำก่อนหน้านั้นคาเอาไว้ นั่นทำให้ระบบปฏิบัติการเกิดคำถาม อเล็กซ์จำได้แค่ตัวเองเป็นมนุษย์ เพิ่งจบมหาวิทยาลัย เข้าทำงานในศูนย์วิจัย ในหัวยังไม่มีเรื่องดาวเทียมอะไรทั้งนั้น และอยู่ ๆ เขาก็กลายเป็นคอมพิวเตอร์ ความสับสนจากความทรงจำที่ไม่ปะติดปะต่อนั้นทำให้อเล็กซ์วิปลาส แล้วระบบก็ตอบโต้ความสับสนนี้โดยลบข้อมูลในอดีตทั้งหมดทิ้งหมดสิ้นไม่เหลือซาก กลายเป็นเพียงคอมพิวเตอร์ที่ไม่รู้อดีตของตน

(สิงโตนอกคอก. 2560 : 82)

จากตัวอย่างดังกล่าวเห็นได้ว่า ข้อดีข้อเสียของเทคโนโลยีที่มีต่อชีวิตความเป็นอยู่ของมนุษย์ ดาวเทียมเป็นสิ่งประดิษฐ์ของตัวละครเอก แต่เมื่อก่อนตัวละครเป็นมนุษย์ แต่หลงรักดาวเทียม หลังจากที่ตัวละครโอนถ่ายตัวเองเป็นคอมพิวเตอร์ เพราะรักดาวเทียมจึงยอมที่จะสูญเสียความทรงจำอดีตไปอย่างครั้งแล้วครั้งเล่าเพราะไม่ยอมรับความจริงที่ดาวเทียมเสียข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเขาไป จนถึงสุดท้ายตัวละครเอก “กลายเป็นเพียงคอมพิวเตอร์ที่ไม่รู้อดีตของตน” ผู้เขียนนำดาวเทียมเปรียบเทียบเป็นเทคโนโลยี และตัวละครเอกหลงรักเทคโนโลยีอย่างไม่รู้ตัว ในที่สุดก็ลืมตัวว่าเป็นใคร ตัวอย่างนี้มีความหมายซ่อนอยู่ คือ ในปกติแล้วเทคโนโลยีจะอำนวยความสะดวกต่อการใช้ชีวิตของมนุษย์ แต่ถ้าเทคโนโลยีเกิดข้อผิดพลาดอย่างใดอย่างหนึ่ง จะทำให้มนุษย์ลืมตัว เทคโนโลยีนั้นจึงจะสูญเสียความหมายหรือวัตถุประสงค์เดิมไป การพึ่งพากับเทคโนโลยีในทุกสิ่งนั้นก็ทำให้พวกเราสูญเสียสิ่งที่มีความหมายสักอย่างไร

จากตัวอย่างที่ยกมาดังกล่าวนี้สรุปได้ว่า ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับเทคโนโลยีแสดงออกเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่ 1) การพึ่งพาเทคโนโลยีมากเกินไปจะทำให้ขาดเทคโนโลยีไม่ได้ ถ้าในวันใดวันหนึ่ง เทคโนโลยีใช้ไม่ได้แล้ว ชีวิตก็ดำเนินต่อไปไม่ได้ 2) การใช้เทคโนโลยีมากเกินไป ทำให้พวกเราหลงลืมสิ่งที่มีความหมายบางอย่างไป ไม่เห็นความหมายจริงของการใช้ชีวิตและลืมลักษณะธรรมชาติความเป็นมนุษย์

ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับสังคมแบ่งออกเป็น 5 ประเภท ได้แก่ ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับกฎหมาย ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับอำนาจการปกครอง ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับค่านิยม ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับวิถีชีวิตและความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับเทคโนโลยี

### 3.3 ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ

ธรรมชาติ คือ ปรากฏการณ์ของโลกกายภาพ และยังหมายถึงชีวิตโดยรวม ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติในเรื่องสั้นจะสะท้อนให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับภัยธรรมชาติและความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสัตว์ ดังนี้

#### 3.3.1 ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับภัยธรรมชาติ

ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับภัยธรรมชาติ หมายถึง ผลกระทบของภัยธรรมชาติที่มีต่อมนุษย์ ซึ่งในขณะที่เกิดภัยธรรมชาติ มนุษย์ไม่สามารถทำอะไรได้ มีแต่คาดการณ์ว่าจะได้รับอิทธิพลอะไรบ้างและพยายามหาวิธีมาปกป้องชีวิตของตนเอง และพยายามหลีกเลี่ยงผลกระทบจากภัยธรรมชาติที่มีต่อชีวิตความเป็นอยู่ ดังตัวอย่าง

เรื่อง จะขอรับผิดชอบทั้งหมดแต่เพียงผู้เดียว ในหนังสือรวมเรื่องสั้น สิงโตนอกคอก พูดถึงฉากที่มนุษย์ต่อสู้กับธรรมชาติที่ส่งผลร้ายต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ มอเดรีต เป็นเจ้าเมืองเมืองหนึ่ง เมืองนี้ต้องประสบฤดูหนาวที่โหดร้ายในทุกปี แม้ว่าชาวเมืองที่อยู่ในเมืองมีความเคยชินกับฤดูหนาวแล้ว แต่ฤดูหนาวครั้งนี้สำหรับคนในเมืองแล้ว เป็นสัญลักษณ์ที่ว่า ถึงฤดูต่อสู้แล้ว ซึ่งเป็น การต่อสู้ระหว่างชาวเมืองและฤดูกาล ดังนี้

แต่มอเดรีตรู้ว่าเขาไม่อาจโทษความเหน็บหนาวได้ ความเหน็บหนาวเป็นเพียงธรรมชาติ อันใล้ชื่อที่โลกมอบให้กับมนุษย์เป็นของขวัญ เธอแวะมาเยี่ยมเยียนปีละครั้งด้วยความคิดถึง หวังจะได้รับการต้อนรับฉันทมิตร โดยไม่รู้ตัวเลยว่าเธอได้พาความเจ็บปวดโหดร้ายทารุณมาสู่เจ้าบ้านมากมายเพียงใด ความใล้ชื่อและสวยงามบริสุทธิ์ของหิมะแรกในฤดูหนาวเป็นสิ่งที่ไม่อาจมีใครสาปส่ง แม้ทุกคนจะรู้ว่าหลังจากนี้ สิ่งที่มาจะมาจะทารุณโหดร้ายเกินทานรับ

(สิงโตนอกคอก. 2560 : 3)

จากตัวอย่างดังกล่าวเห็นได้ว่า เป็นความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ อากาศหรือธรรมชาติเป็นสิ่งที่ไม่มีอารมณ์ ไม่มีจิตใจ และยิ่งไม่มีความเมตตา แต่สำหรับชาวเมืองแล้ว เป็นมนุษย์ที่มีความรู้สึก รู้จักเจ็บ รู้จักปวด และมีเนื้อไม้เลือด ประโยคที่ว่า “หลังจากนี้ สิ่งที่มาจะมาจะทารุณโหดร้ายเกินทานรับ” “สิ่งที่ตามมา” หมายถึง ภัยธรรมชาติ ได้แก่ อากาศหนาวเหน็บไม่ปกติ ไม่มีของกิน เมื่อชาวเมืองประสบภัยธรรมชาติ การดำรงชีวิตภายใต้เงื่อนไขจำกัดทำให้คนเมืองมีแต่ยอมรับและในเวลาต่อไปนี้จะเข้าสู่ขั้นตอนการหาวิธีแก้ไขและปกครองตัวเองให้สามารถต่อสู้กับความโหดร้ายของภัยหนาวได้

เรื่อง โอนถ่ายความเป็นมนุษย์ ในหนังสือรวมเรื่องสั้น สิงโตนอกคอก ในโลกที่ทุกคนขาดแคลนเทคโนโลยีไม่ได้ ในขณะที่เกิดพายุสุริยะ พายุจะส่งผลกระทบต่อการทำงานของสิ่งประดิษฐ์ของมนุษย์ ซึ่งจะทำให้ชีวิตประจำวันของมนุษย์เกิดความเสี่ยง ก็จะทำให้โลกตกอยู่ในภาวะวุ่นวาย ดังตัวอย่าง

ข่าวใหญ่ที่ทุกคนสนใจกันในขณะนี้ คือ เรื่องพายุสุริยะที่กำลังจะมาถึงหลายร้อยปีก่อนพายุสุริยะยังไม่ใช่ปัญหาใหญ่ของมนุษยชาติเพราะมันไม่มีผลกระทบต่อสุขภาพ เพียงแค่รบกวนการสื่อสารและดาวเทียมเท่านั้น ในอดีตการเกิดขึ้นของพายุสุริยะเป็นเพียงช่วงเวลาที่การสื่อสารอาจถูกตัดขาดชั่วคราว หรืออาจมีการเลื่อนเวลาการบินออกไป แต่ในปัจจุบันพายุสุริยะกลายเป็นมหันตภัยที่โลกต้องเตรียมรับมือทุก ๆ ลิบเอ็ดปี

เพราะข่าวของเครื่องใช้ทุกอย่างของมนุษย์กลายเป็นสิ่งที่ต้องพึ่งพาสัญญาณดาวเทียมไปจนหมดแล้ว หากการสื่อสารถูกตัดขาดมันไม่ได้หมายถึงแค่การติดต่อที่ชะงักงันเท่านั้น ทว่ายังหมายถึงช่วงเวลาที่ระบบคำสั่งเสียงต่อเครื่องใช้ไฟฟ้าในบ้านจะไม่ทำงาน ระบบการ์ดอิเล็กทรอนิกส์สำหรับจ่ายเงินซื้อสินค้าจะใช้งานไม่ได้ ในศตวรรษนี้การสั่งจ่ายโดยตัดเงินจากบัญชีได้เข้ามาแทนที่เงินสดหมดแล้ว นั่นย่อมหมายความว่า การซื้อขายทั้งหมดจะเป็นอันระงับลง

(สิงโตนอกคอก. 2560 : 65-66)

จากตัวอย่างดังกล่าวเห็นได้ว่า เป็นความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ อิทธิพลจากภัยธรรมชาติที่มีต่อมนุษย์นั้นจะแสดงอยู่ในการส่งอิทธิพลต่อเทคโนโลยี ซึ่งในอดีต ภัยธรรมชาติมักจะหมายถึง อุทกภัย ภัยแห้งแล้ง ไฟไหม้ภูเขา โคลนถล่ม แผ่นดินไหว เป็นต้น แต่ในบทนี้ ภัยธรรมชาติหมายถึงอิทธิพลด้านลบต่อเทคโนโลยี ประโยคที่ว่า “เครื่องใช้ทุกอย่างพึ่งพาสัญญาณดาวเทียม” “การสื่อสารถูกตัดขาด” “ระบบไฟฟ้าไม่ทำงาน” และ “ระบบการ์ดอิเล็กทรอนิกส์ใช้ไม่ได้” แสดงให้เห็นถึงยุคสมัยที่พัฒนาอย่างรวดเร็ว มนุษย์ใช้ชีวิตโดยพึ่งพาเทคโนโลยีอย่างเดียว ถ้าเกิดภัยธรรมชาติอย่างใดอย่างหนึ่งที่สามารถส่งอิทธิพลต่อการทำงานของสิ่งประดิษฐ์เทคโนโลยีนั้น ชีวิตความเป็นอยู่ของมนุษย์ก็จะได้รับอิทธิพลทางลบเป็นอย่างมากจากภัยธรรมชาตินั้น

เรื่อง หุ่นร่าง ในหนังสือรวมเรื่องสั้น อสรพิษและเรื่องอื่น ๆ ได้กล่าวถึงสภาพความเป็นอยู่ของชานาเมื่อเผชิญกับภัยน้ำท่วม ชานาทำอะไรไม่ได้ รู้สึกหดหู่และสิ้นหวัง ดังตัวอย่าง

ลมหนาวพัดเอากลิ่นอายของท้องทุ่งแห่งฤดูเก็บเกี่ยวเข้ามาด้วย ปีนี้ฤดูเก็บเกี่ยวช่างแสนสั้น ด้วยข้าวหวงรังน้ำที่ท่วมหลากมาในช่วงเดือนสิบสองทำให้ทุ่งกว้างไกลเป็นทะเล ต้นข้าวชุกชอดไหว ๆ เหมือนมือที่ร้องขอความกรุณาและสำลึคน้ำตายไปในที่สุด ในขณะที่ชานาจ้องมองภาพนี้ด้วยความรู้สึกหดหู่และสิ้นหวัง ลอยกระทงกลายเป็นเทศกาลที่ไร้ความหมาย แต่สงกรานต์ที่จะมาถึงเดือนห้าจะไร้ความหมายยิ่งกว่า เพราะชานาทุกคนในหมู่บ้านได้ข้าวแทบจะไม่ติดพื้นฉางกันแทบทั้งสิ้น ฤดูเก็บเกี่ยวที่แสนสั้นเป็นกลางของความวิบัติอย่างแน่แท้

[...]

เป็นอีกปีหนึ่งที่ไม่มีเสียงเพลงเกี่ยวข้าว ท่วงทำนองซึ่งปลูกเร้าและยั่วยุที่หนุ่มชวานาแผ่ร้องออกมาจากแพงอกกำยำเพื่อให้ตนเองและเพื่อนร่วมงานมีพลังฟาดฟันกับความเหน็บหนาวและเหนื่อยยากนั้นจมอยู่ในความรู้สึกที่คับแค้นและอับจน ข้าวที่ไม่ลืดอกบงามรวงหักในบางปีนั้นมาปีนี้กลับลืบ เรียว เบา และดูช่างไร้ค่า นี่แหละคือผลตอบแทนจากการทุ่มเทแรงกายลงบนผืนดิน ฤดูเก็บเกี่ยวปีนี้ช่างทรมาณเหลือแสน น่าสมเพชนักที่ชวานาต้องออกไปเป็นเหยื่อลมหนาวอยู่กลางทุ่งเพื่อจะคุ้มกายลงเกี่ยวข้าวที่แห้งกรอบเหมือนฟาง พวกเขาได้แต่มองตากันเมื่อพูดถึงข้าวในนา “เอาไว้ปีหน้าฟ้าใหม่เถิด” พวกเขาจะปลูกปลูกกันเช่นนี้ด้วยความหวังที่เลื่อนลอย

(อสรพิษและเรื่องอื่น ๆ. 2557 : 136-137)

จากตัวอย่างดังกล่าวเห็นได้ว่า เป็นความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับภยธรรมชาติ หลายสิ่งหมดความหมายของมันไป ได้แก่ ความรู้สึกดีใจด้วยเสียงเพลงเกี่ยว ลอยกระทงและสงกรานต์ที่จะมาถึงเดือนห้าล้วนกลายเป็นเทศกาลที่ไร้ความหมาย ความทุ่มเทของชวานาแลงมาเป็นสิ่งเปล่า ๆ การทำอะไรไม่ได้ทำให้ชวานามีแต่รู้สึกหดหู่และสิ้นหวัง แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของธรรมชาติที่ให้อำนาจกับมนุษย์ได้ ขณะเดียวกันก็สามารถทำให้มนุษย์เดือดร้อนได้ เป็นความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ นอกจากนี้แล้ว ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับภยธรรมชาติให้บุคคลตระหนักว่า ผลกระทบต่าง ๆ ที่ภยธรรมชาติส่งต่อมนุษย์ ได้แก่ 1) ชวานาจะดำรงชีวิตไม่ได้เพราะต้องพึ่งพากับอากาศธรรมชาติ 2) เมื่อเกิดภยธรรมชาติ ถ้าหากไม่มีวิธีมาแก้อย่างประสิทธิภาพ มีแต่ปล่อยข้าวสูญเสียไป

เรื่อง หวังว่ากิมาซังจะไม่พลาดอีก ในหนังสือรวมเรื่องสั้น แดดเข้าร้อนเกินกว่าจะนั่งจิบกาแฟ กล่าวถึงคลื่นยักษ์มาถึงหมู่บ้านใกล้ทะเล เกิดเป็นภยธรรมชาติ คลื่นยักษ์ครั้งนี้ทำให้ “ผม” และเพื่อนสูญเสียชีวิตในครอบครัว คนที่รอดชีวิตนั้นต่างอยู่ในบรรยากาศเศร้าโศก “ผม” สงสัยว่ากิมาซัง ผู้สร้างคลื่นยักษ์ มีวัตถุประสงค์ที่ต้องพาคนไป ดังตัวอย่าง

นี่ข้าควรอ่อนนอนหรือก่นด่ากิมาซังกันแน่

วันหนึ่งผ่านไปเชื่องช้าราวชั่วกัลป์ ทุกแห่งที่ข้ายังมีแต่ศพ หูข้าแว่ว แต่เสียงคลื่นคลั่ง จมูกมีแต่กลิ่นความตายอบอวล ในอกรวดร้าวเกินบอกกล่าว แต่แปลกที่ข้ากลับไม่มีน้ำตา

[...]

ก่อนวันที่พวกเราค้นหาศพ และเมื่อมีผู้รอดชีวิตคนอื่น ๆ อีก ศพที่พบจะถูกลบมารวมกันที่ตีนภู ซากเนื้อแหลกเหลวปนโคลน บาดแผลเหวอะหะ และ

เศษอวัยวะที่กองรวมกันจนให้นึกถึงซากฉลามที่ถูกชำแหละในพิธีล่าปลาประจำปี  
บางคนถึงกับอาเจียน บางคนถึงกับหมดสติ

(แดดเข้าร้อนเกินกว่าจะนั่งจิบกาแฟ. 2554 : 212-213)

จากตัวอย่างดังกล่าวเห็นได้ว่า เป็นความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับอุทกภัย หมู่บ้านอยู่ใกล้ทะเล ถ้าไม่มีวิธีการปกป้องตัวเองก็จะทำให้ได้รับสูญเสียมากยิ่งขึ้น คำว่า “คันทาศพ” “ซากเนื้อแหลกเหลว” และ “เศษอวัยวะที่กองรวมกัน” แสดงให้เห็นถึงความรุนแรงที่ภัยธรรมชาติก่อให้เกิดขึ้นกับมนุษย์ ขณะเดียวกันมนุษย์ก็เคยเป็นผู้ล่าทำร้ายธรรมชาติ เช่น การตัดไม้ทำลายป่า การทำลายสิ่งแวดล้อม ทำให้เห็นถึงการทวงคืนจากธรรมชาติ

จากการยกตัวอย่างดังกล่าว สรุปได้ว่า ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับภัยธรรมชาติ ในเรื่องสั้นรางวัลซีไรต์ พ.ศ. 2551-2560 จะประกอบด้วย ภัยที่เกิดจากอากาศผิดปกติ ภัยที่เกิดจากสภาวะธรรมชาติที่ส่งผลกระทบต่อการใช้เทคโนโลยี อุทกภัยทำให้ฤดูเก็บเกี่ยวสูญเสียความหมายไปและคลื่นใหญ่เอาชีวิตคนในหมู่บ้านใกล้ทะเลไป แสดงให้เห็นถึง ภัยธรรมชาติจะส่งผลกระทบต่อ การดำรงชีวิตของมนุษย์ ดังนั้น ธรรมชาติเป็นสิ่งที่ควรเคารพสำหรับพวกเราทุกคน

### 3.3.2 ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับสัตว์

ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับสัตว์ หมายถึง มนุษย์กับสัตว์อยู่ในห่วงโซ่อาหารเดียวกัน มนุษย์กับสัตว์สลับเปลี่ยนกันใครเป็นผู้ล่าใครเป็นผู้ถูกล่า แต่ไม่ว่าใครจะเป็นผู้ล่าหรือผู้ถูกล่า ในมุมมองของการมองฝ่ายตรงข้ามเป็นอาหารนั้น ก็แสดงให้เห็นถึงความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับสัตว์ ดังตัวอย่าง

เรื่อง จะขอรับผิดชอบทั้งหมดแต่เพียงผู้เดียว ในหนังสือรวมเรื่องสั้น สิงโตนอกคอก กล่าวถึงเมืองแห่งหนึ่งที่กำลังอยู่ในฤดูหนาว คนเมืองได้สร้างกำแพงเพื่อแยกเมืองกับป่าข้างนอกเพื่อปกป้องตัวเองไม่ให้สัตว์ใหญ่เข้ามาและตกอยู่ในภาวะอันตราย แต่สำหรับหมาป่าที่อยู่นอกกำแพงแล้ว ฤดูหนาวก็ส่งอันตรายมาถึงชีวิตของพวกมันเช่นกัน มันจึงอาศัยอยู่ในเขตป่าใกล้กำแพงเมือง เพื่อรอคนสักคนหนึ่งที่หลงออกจากกำแพงและนำมาเป็นอาหารแบ่งกันในกลุ่มหมาป่า ดังตัวอย่าง

หมาป่าสี่เงินเห่าหอนอยู่ในป่า พวกมันบางตัวจำศีล แต่ความแห้งแล้งที่ดำเนินต่อเนื่องมาตั้งแต่ฤดูใบไม้ร่วงทำให้หลายตัวสะสมอาหารไว้ไม่มากพอที่จะจำศีลได้ ดังนั้น ความหิวจึงบังคับมันให้ตื่น ตระเวนไปมาในป่าและรอบกำแพงเมือง รอโอกาสที่จะได้ฆ่ามนุษย์ที่หลงออกมาสักคนหนึ่ง

เมื่อการเดินทางออกไปนอกกำแพงสูงอาจหมายถึงความตาย

[...]

แล้วฤดูหนาวก็ผ่านพ้นไปพร้อมข้อพิสูจน์ว่าไม่มีอะไรที่มนุษย์ผู้หิวและหนาว  
จะทำได้ มอเดิร์ดกับคนหนุ่มอีกสี่ห้าคนในเมืองล่าหมาป่าไปสามตัวหลังจาก  
เนื้อม้าหมด

(สิงโตนอกคอก. 2560 : 4)

จากตัวอย่างดังกล่าวนี้ เห็นได้ว่ามนุษย์กับสัตว์ต่างเป็นศัตรูกัน ตามตัวอย่างที่ว่า  
เมื่อฤดูหนาวมาถึง หมาป่าไม่มีกิน มนุษย์ไม่มีกินเช่นเดียวกัน ทั้งสองฝ่ายต้องอดอยากและทน  
ความเหน็บหนาว ภายใต้สถานการณ์เช่นนี้ ป่าหมาคิดจะลากคนเป็นอาหาร และมนุษย์เองก็ล่า  
หมาป่าเพื่อนำเป็นอาหาร ห่วงโซ่อาหารเป็นแบบคนเป็นเหยื่อหรือหมาป่าเป็นเหยื่อก็ได้

เรื่อง เรื่องเล่าจากหนองเตย ในหนังสือรวมเรื่องสั้น เราหลงลืมอะไรบางอย่าง กล่าวถึง  
ตำนานพรายน้ำที่ทำให้หนองเตยน่าสนใจและน่าหวาดกลัวไปพร้อม ๆ กัน ชาวบ้านเห็นหนองเตยเป็น  
ที่อัปมงคล แต่น้ำซัยเป็นคนที่ไม่ได้คิดร้ายใด ๆ ทั้งสิ้น ตั้งใจจะปลูกพื้นที่แกวหนองเตยให้สามารถเป็น  
แหล่งเพาะปลูกเพื่อเลี้ยงครอบครัวได้ น้ำซัยมีลูกชายหนึ่งคน ครั้งหนึ่งที่น้ำซัยออกไปทำนา กลับถึง  
บ้านพบลูกชายถูกงูรัดจนเสียชีวิต ซึ่งเป็นการตอกย้ำเหมือนให้ชาวบ้านเห็นความอัปมงคลของ  
หนองเตยอีกครั้ง ดังตัวอย่าง

น้ำซัยหวดมีดพรวดตรงแนวไปที่หัวมันอย่างแรง คมพรวดตัดหัวมันขาดกระเด็น  
ไปในพุ่มไม้ เลือดกระเซ็นประอระทั่วบริเวณ ลำตัวอวบเหลืองดินเร้ามันนกระหวัด  
พลิกไปมาด้วยความเจ็บปวด ชาวบ้านต่างถอยกรูด ตะลึงงันกับภาพเบื้องหน้า  
น้ำซัยรีบกระซากลำตัวของมันให้คลายจากร่างลูกชาย น้ำซัยถึงกับโฮออกมา  
ตรงนั้น ยกร่างลูกกอดไว้แนบอก ร่างทั้งร่างอ่อนยวบ กระตุกแหลกละเอียด  
ทุกส่วน น้ำซัยรีบนำร่างลูกในอ้อมอกวิ่งกลับบ้าน กุลิกจอล้างคราบเลือดจากร่าง  
เหมือนยังมีความหวังว่าลูกชายจะฟื้นคืน

(เราหลงลืมอะไรบางอย่าง. 2551 : 55)

จากตัวอย่างดังกล่าวเห็นได้ว่า เป็นความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับสัตว์ คือ ความขัดแย้ง  
ระหว่างพ่อกับงู เพราะงูได้พรากคนที่รักไป จากประโยคที่ว่า “น้ำซัยหวดมีดพรวดตรงแนวไปที่หัวมัน  
อย่างแรง คมพรวดตัดหัวมันขาด” แสดงให้เห็นถึงผู้ที่เป็พ่อใช้พฤติกรรมต่อต้านกับงู เพื่อช่วยชีวิตลูก  
ให้ออกจากลำตัวของงูอย่างรวดเร็วที่สุด แต่ในที่สุด จากประโยคที่ว่า “เหมือนยังมีความหวังว่าลูกชายจะ  
ฟื้นคืน” แสดงให้เห็นถึงลูกเสียชีวิตไป นอกจากนี้ยังแสดงให้เห็นถึงความหวังของพ่อที่มีต่อลูก  
และไม่ยอมให้ลูกเสียชีวิตไป

จากตัวอย่างเห็นได้ว่า ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับสัตว์จะเกิดขึ้นในสถานการณ์ที่  
ต้องมีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเป็นผู้เอาชนะ “สิ่งพนัน” คือ ชีวิตมนุษย์กับสัตว์อยู่ในห่วงโซ่เดียวกัน ใครเป็น  
ผู้ล่า ใครเป็นผู้ถูกล่าจะตามสถานการณ์ขณะนั้น

สรุปได้ว่า ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติจะแบ่งเป็น 2 ประเภท ได้แก่ ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับภัยธรรมชาติ และ ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับสัตว์ ภัยธรรมชาติ เช่น ฤดูกาลผิดปกติ น้ำท่วม และคลื่นใหญ่ จะส่งผลกระทบต่อ การดำรงชีวิตของมนุษย์และ ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับสัตว์ทำให้เห็นหลักการธรรมชาติต้องมีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเป็นผู้ล่าและ ผู้ถูกล่า

### 3.4 ความขัดแย้งภายในจิตใจของตัวละคร

ความขัดแย้งภายในจิตใจของตัวละคร จะแสดงออกในรูปแบบที่ตัวละครต่อต้านกับความคิด ของตัวละครเอง ตัวละครจะรู้สึกเป็นทุกข์ในระหว่างการเลือก ซึ่งไม่ว่าจะตัดสินใจทำอะไร ก็จะทำให้ ตัวเองสูญเสียสิ่งอะไรสักอย่างไป เช่น หลักการการใช้ชีวิต ความปลอดภัย และความหวัง เป็นต้น ในขณะที่เดียวกัน ความขัดแย้งที่เกิดภายในจิตใจของตัวละครนั้น บางทีก็จะสร้างผลประโยชน์ต่อ ตัวละครเช่นกัน ได้แก่ การรู้จักตัวเอง การเกิดความคิดใหม่ และการหาสัจจะชีวิตได้ เป็นต้น ในเรื่องสั้นรางวัลซีไรต์ พ.ศ. 2551-2560 มีความขัดแย้งภายในจิตใจของตัวละคร ได้แก่ ความขัดแย้ง ภายในจิตใจด้านความรัก ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านจิตสำนึกเชิงสังคม ด้านความศรัทธาต่อศาสนา ด้านการเมืองและด้านอำนาจการเมือง ดังนี้

#### 3.4.1 ความขัดแย้งภายในจิตใจด้านความรัก

ความขัดแย้งภายในจิตใจด้านความรัก หมายถึง ภาวะที่ตัวละครต้องตัดสินใจเลือก กระทำอย่างใดอย่างหนึ่งซึ่งเปลี่ยนแปลงไปจากวิถีชีวิตเดิมของตัวละครเพราะมีสาเหตุจากความรัก ไม่ว่าจะเป็นความรักระหว่างหนุ่มสาว ความรักเพื่อน และความรักบิดามารดาหรือบุตรก็ตามความรัก ทำให้ตัวละครต้องเลือกอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังมีตัวอย่างต่อไปนี้

เรื่อง กุหลาบย้อมสี ในหนังสือรวมเรื่องสั้น สิงโตนอกคอก กล่าวถึงความขัดแย้งภายใน จิตใจของตัวละคร ตัวละครเอกชื่อเซท เป็นคนในเมืองมีกุหลาบสีขาวประจำตัวซึ่งเป็นสัญลักษณ์ว่า เป็นคนในเมืองและต้องนับถือเทพเจ้า แต่เซทเป็นคนที่น่าเชื่อถือเจ้าน้อยนักและไฟฝันจะมีชีวิต ความเป็นอยู่อย่างอิสระเหมือนชนนอกริต ซึ่งคนในเมืองต่างเกลียดชังชนนอกริต ใครมีความสัมพันธ์ กับเผ่านอกริต ถ้าถูกจับได้ก็จะถูกประหารชีวิตโดยคนในเมือง เซทหลงรักกับเนวา ผู้หญิงคนหนึ่งที่เป็น ชนเผ่านอกริต เซทอยากเปลี่ยนสีดอกไม้เป็นสีน้ำเงินซึ่งเป็นประจำสีของเผ่านอกริตเพื่อกลายเป็นหนึ่ง ในเผ่านอกริต แต่ก็กลัวจะถูกคนในเมืองไล่ล่า เมื่อกังวลถึงความปลอดภัยของชีวิต ความขัดแย้งภายใน จิตใจจึงเกิดขึ้น ดังนี้

ผมแน่ใจว่าตัวเองยังไม่ได้กลายเป็นพวกนอกริต ผมยังอยู่ในเมืองและกุหลาบ ของผมก็ยังเป็นสีขาวอยู่ไม่ใช่หรือ แต่ความสนิทใจที่ผมมีให้เนวามันทำให้รู้สึก รวากับว่าเราไม่ได้ยืนอยู่คนละฝั่งกันอีกแล้ว



ไม่เคยมีพื้นที่ให้ใครได้ยืนตรงกลาง ถ้าผมรู้สึกเหมือนเป็นพวกเดียวกับเนวาก็แปลว่าผมไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งของเมืองนี้อีกแล้วใช่ไหม ผมจะต้องโดนไล่ล่าเหมือนโจนาธานหรือเปล่า

[...]

ทำไมทุกการกระทำถึงได้ลบหลู่เทพเจ้าไปเสียหมด เทพเจ้าเป็นใคร อยู่ที่ไหน ทำไมเราจึงไม่เคยเห็นท่าน ท่านรู้อะไรเกี่ยวกับเราบ้าง เทพเจ้าไม่ได้รู้อะไรเกี่ยวกับเราเลย.....

ผมควรจะได้ตัดสินใจเองว่าต้องการสิ่งใด ไม่ใช่เชื่อฟังแต่เทพเจ้า

ผมควรจะได้เป็น...อิสระ

(สิงโตนอกคอก. 2560 : 160)

จากตัวอย่างดังกล่าวเห็นได้ว่าเป็นความขัดแย้งภายในใจด้านความรัก ระหว่างความรักกับความมั่นคงปลอดภัยในชีวิต รวมถึงความรักยังขัดแย้งกับแบบแผนวิถีชีวิตของสังคม และเหตุผลคือ ไม่เชื่อถือกฎเกณฑ์ของเทพเจ้าทำให้ตัวเองตกอยู่ในภาวะเสี่ยงภัย ความขัดแย้งในตัวอย่างที่ยกมานี้อยู่ที่การต้องเลือกระหว่างความสมหวังในความรักและความต้องการมีวิถีชีวิตที่อิสระกับการอยู่อย่างปลอดภัยตลอดชีวิต สองฝ่ายมีข้อดีและข้อเสียเช่นกัน การที่เลือกทำตามความต้องการของตัวเอง ข้อดีคือตนเองจะมีชีวิตที่เมื่อก่อนใฝ่ฝันตลอดมานั้นเกิดขึ้นเป็นความจริงและจะได้อยู่กับคนที่ตนเองรักอย่างมีความสุข แต่ข้อเสีย คือ จะต้องฝ่าฝืนความคิดกระแสหลักของสังคม จะห่างไกลกับคนที่เคยใกล้ชิดหรือมีความเสี่ยงเสียชีวิตไปด้วย ถ้าเลือกอยู่อย่างปลอดภัยในเมืองตลอดชีวิต ข้อเสียคือมักจะต้องดำรงชีวิตที่ตนเองไม่ชอบและห่างจากผู้หญิงที่ตนเองรัก เมื่อเผชิญกับสภาวะอย่างนี้เซทตัดสินใจเลือกอยู่กับเผ่านอกรีตในที่สุด ซึ่งเป็นการคลี่คลายความขัดแย้งภายในจิตใจของตนเอง ผู้เขียนอยากจะสื่อคุณสมบัติของบุคคลที่มีความใฝ่ฝันและกล้าทำให้เกิดขึ้นเป็นจริง กล้าต่อสู้กับอำนาจจากคนกลุ่มใหญ่มีความคิดต่างจากตัวเอง และกล้าต่อสู้กับความคิดของกลุ่มคนกลุ่มใหญ่นั้นที่เห็นคนที่ต่างความเชื่อ ต่างที่พิกอาศัยและต่างความคิดเป็นคนชายขอบ ในสังคมเดียวกันน่าจะแบ่งเป็นกลุ่มคนหลายกลุ่ม โดยแบ่งจากสัญชาติ ศาสนาและชนชั้น เป็นต้น ต่างกลุ่มต่างความคิดเป็นเหตุที่ทำให้เกิดความขัดแย้ง ดังตัวอย่าง ตัวละครมักจะเลือกยืนยันมั่นความคิดของตัวเองหลังจากมีความขัดแย้งในใจ การที่รู้ตัวเองอะไรคือสิ่งสำคัญสำหรับตัวเองน่าจะเป็นวิธีแก้ไขอย่างหนึ่งสำหรับการใช้ชีวิต

นอกจากนี้แล้ว เรื่องรถไฟเที่ยงคืน ในหนังสือรวมเรื่องสั้น สิงโตนอกคอก กล่าวถึงอนันตากับสิทธาเป็นเพื่อนสนิทกัน และเกิดอยู่ในเมืองที่มีกฎธรรมชาติ คือ ทุกคนไม่มีวันตาย มีแต่วันเปลี่ยนผ่าน หมายถึง ทุกคนถ้าถึงวัยแก่เฒ่าแล้ว จะเปลี่ยนผ่านเป็นเด็กทารกอีกครั้งและการเปลี่ยนผ่านนั้นจะไม่มีวันสิ้นสุด ในเมืองมีรถไฟเที่ยงคืนที่สามารถพาคนหายไปจากโลกนี้ สิทธา

เปลือกโลกใบนี้ จึงชวนอนันดาไปกับเขาด้วย ในจิตใจของอนันดา ฝ่ายหนึ่งคิดว่าตัวเองไม่เคยรู้สึกเปลือกโลกนี้เลย และมีความเคยชินกับการเปลี่ยนผ่าน แต่จิตใจอีกฝ่ายหนึ่งก็รักเพื่อน ไม่อยากให้สิทธิเสียใจ และต้องการอยู่กับสิทธิตลอดกาล การที่ต้องเลือกระหว่างสองฝ่ายนี้ทำให้ภายในจิตใจเกิดความขัดแย้ง ดังตัวอย่าง

รถไฟขบวนนี้ไม่มีหน้าต่าง ความจริงหน้าต่างก็ถูกสร้างเอาไว้หรอก แต่มีแผ่นเหล็กสีดำตีปิดทับเอาไว้ทุกบาน ผมจึงไม่สามารถมองเห็นสิ่งที่เกิดขึ้นภายในรถได้ เมื่อทุกคนขึ้นไปจนครบแล้วสิทธิก็เดินมาที่ช่องประตู เอ่ยกับผมว่า

“อนันดา เธอจะมากับฉันไหม”

แต่บนใบหน้าของเขามีร่องรอยกังวลใจ

“ถ้าหากเธอยังลังเล...ฉันก็ไม่อยากบีบบังคับเธอ”

ผมยืนนิ่งอยู่บนขอบที่ปูด้วยหินอ่อนสีขาวของชานชาลา รู้สึกหวาดหวั่นเกินกว่าจะขึ้นไปบนนั้น แต่ก็รู้สึกอับอายที่ต้องแสดงต่อหน้าเขาว่าผมเป็นคนขี้ขลาด

“มันจะเป็นเส้นทางที่ดี อนันดา” เขาเอ่ยย้ำให้หลักประกัน

ผมสูดลมหายใจ ไม่ต้องการจะสูญสลายไป แต่ก็ไม่อยากทำให้สิทธิผิดหวัง เขายื่นมือมาให้เมื่อผมก้าวเท้าขึ้นไปบนบันไดขึ้นรถ แต่เมื่อผมพยายามก้าวเข้าไปในตัวรถ ผมกลับไม่สามารถเข้าไปได้ คล้ายมีบางอย่างที่ใสและเหนียวเหมือนขนมวุ้น ก่อร่างตัวเป็นกำแพงกั้นผมเอาไว้

(สิงโตนอกคอก. 2560 : 96-97)

จากตัวอย่างดังกล่าวเห็นได้ว่า ความรักระหว่างเพื่อนเป็นสาเหตุอย่างหนึ่งที่ทำให้ภายในจิตใจเกิดความขัดแย้งได้ ในที่นี้เป็นความขัดแย้งระหว่างคำชวนจากเพื่อนและความรู้สึกความคิดของตัวเอง ตัวละครอยากขึ้นรถไฟไปกับเพื่อนเพราะรักเพื่อน อยากอยู่กับเพื่อน แต่การขึ้นรถไฟหมายถึงจะจากโลกนี้ไป ซึ่งขัดแย้งกับความต้องการของตัวเอง คือ ตัวเองยังไม่เบื่อโลกนี้ ไม่เบื่อการเปลี่ยนผ่านเป็นเด็กทารก ยังรู้สึกมีความสุขกับการใช้ชีวิตในขณะนี้ ในสุดท้าย การ “ตัดสินใจ” ของรถไฟ ขบวนนี้ที่ไม่ให้ตัวละครเอกเข้าไปได้ แสดงให้เห็นถึงหลังจากความลังเลแล้ว ตัวละครเลือกการปล่อยเพื่อนไปและใช้ชีวิตในโลกนี้อีกต่อไป

ความรักที่ทำให้ภายในจิตใจเกิดขัดแย้ง อย่างเช่น ความรักระหว่างคู่รัก ความรักที่มีต่อเพื่อน แล้ว ยังมีความรักระหว่างบิดามารดาและบุตรที่สร้างความขัดแย้ง เช่น เรื่องกุหลาบยอมสีในหนังสือรวมเรื่องสั้น สิงโตนอกคอก เขต เป็นหมอคคนเดียวในเมืองได้หลบหนีจากเมืองมาดำรงชีวิตอยู่กับผู้หญิงที่เป็นชนเผ่าอกริต ซึ่งคนในเมืองเกลียดชังชนเผ่าอกริต หลังจากเขตดำรงชีวิตนอกเมืองอยู่ไม่นาน แม่ของเขาก็ป่วยหนัก เขตอยากกลับไปรักษาแม่ คิดถึงแม่จนอยากเจอแม่

แต่ถ้าเขากลับเข้าเมืองและถูกจับจะต้องถูกนำไปประหารชีวิต การเลือกระหว่างแม่และชีวิตของตัวเอง ทำให้เซทเกิดความขัดแย้งในจิตใจและรู้สึกเป็นทุกข์มาก ดังตัวอย่าง

ผมร้องให้ทุกคืนและทำให้เนว้าเป็นทุกข์

ผมคิดว่าตอนนี้แม่คงเกลียดผมที่หนีมา ผมรู้จักแม่ดี แม่จะไม่เสียใจที่ลูกชาย หายไป ไม่เหงาและไม่เจ็บปวด แม่จะเกลียดและสาปแช่งผม แม่จะไม่โทษตัวเองว่า แม่เลี้ยงดูลูกผิดพลาดจนผมกลายเป็นพวกนอกกรีต เพราะอย่างไรเสีย แม่ก็ สวดภาวนาเสมอ นั่นทำให้แม่เป็นคนดีและไม่มีทางผิดอยู่แล้ว

มีแค่คนที่จากไปเท่านั้นแหละที่เป็นคนโง่และเป็นคนเลว

ความคิดนี้ทำให้ผมกราดเกรี้ยว โกรธแค้นแม่ แต่อีกใจหนึ่งผมก็เกลียดตัวเอง ที่โกรธแค้นผู้มีพระคุณเช่นแม่ รู้สึกตัวเองเลวทรามต่ำช้าเหลือทน ความรู้สึกนั้น ทำให้ผมเป็นทุกข์

(สิงโตนอกคอก. 2560 : 163)

จากตัวอย่างเห็นได้ว่า เป็นความขัดแย้งภายในจิตใจระหว่างการเลือกรักษาชีวิตของแม่ และการปกป้องตัวเอง หลังจากที่ได้ยินข่าวว่า แม่ป่วยหนัก ทำให้ “ผม” ต้องเลือกว่าจะแอบกลับเมือง เพื่อไปรักษาแม่หรือไม่กลับ คำว่า “ร้องให้ทุกคืน” แสดงให้เห็นว่า ตัวเองรู้สึกลำบากใจมากที่ต้อง เลือก และคำว่า “โกรธแค้นแม่” และ “อีกใจหนึ่งผมก็เกลียดตัวเอง” แสดงให้เห็นถึงความขัดแย้ง ในจิตใจอย่างชัดเจนที่ตัวเองโกรธแม่ในเรื่องที่คิดถึงแต่กฎเทพเจ้า แต่เพราะว่าผมรักแม่จึงเกลียด ตัวเองที่โกรธแค้นแม่ ดังนั้น การช่วยชีวิตของแม่และช่วยชีวิตของตนเอง ถ้าต้องเลือกอันใดอันหนึ่ง ความขัดแย้งในรูปแบบนี้ก็แสดงให้เห็นถึงคุณธรรมที่ดีที่อยู่ในสังคมจริง ที่รู้จักตอบแทนพระคุณของคุณแม่ที่เลี้ยงและสั่งสอนตัวเอง แต่ก็ให้ความสำคัญกับบทบาทอิสระต่อชีวิต

นอกจากนี้แล้ว เรื่องสมาชิกในหลุมหลบภัย ในหนังสือรวมเรื่องสั้น สิงโตนอกคอก ครอบครัวของ “ผม” ได้อาศัยอยู่ในหลุมหลบภัยมาเป็นเวลานานถึงยี่สิบกว่าปี ลูกของผมคลอดอยู่ในหลุมหลบภัยนั้น โลกของลูกจึงมีแต่สิ่งที่มีอยู่ในหลุมนี้เท่านั้น การรู้จักสิ่งภายนอกมีแต่ฟังจาก คำบอกเล่าของผู้ใหญ่ ผมเคยเสนอกับพ่อว่าจะออกไปจากหลุมหลบภัยนี้ เพื่อพาลูกและครอบครัวไป ดำรงชีวิตภายนอก แต่พ่อไม่ยอม ดังนั้น เมื่อลูกผมถามถึงสิ่งภายนอก ผมก็เกิดความคิดที่ขัดแย้งกัน ในฝ่ายหนึ่งอยากเล่าให้ลูกฟังว่าโลกข้างนอกช่างสวยงาม แต่เมื่อคิดถึงว่าจะไม่มีวันได้ออกไป ก็ไม่ยอมให้ลูกรู้สิ่งที่หลุมแห่งนี้ไม่มี ภายในจิตใจจึงเกิดความขัดแย้ง ดังตัวอย่าง

“พ่อ ๆ เล่าให้ฟังอีกสิว่าข้างนอกมีอะไรบ้าง”

ที่ผ่านมา พวกเรามักจะผลัดกันเล่าเรื่องภายนอกให้เด็กชายน้อยฟัง เพราะหวังว่าเรื่องเล่าจะช่วยทดแทนประสบการณ์ของแกได้ หวังว่าเรื่องเล่าจะ ทำให้แกได้รู้ในสิ่งที่แกไม่รู้...

แต่ตอนนี้ผมกลับลังเลเสียแล้ว ถ้าลูกของผมไม่มีโอกาสได้ออกจากหลุมนี้ตลอดไปละ ถ้าเป็นแบบนั้น จะดีกว่าไหมถ้าเราจะปล่อยให้แกไม่รู้อะไรเกี่ยวกับโลกภายนอกเลย

ให้แกคิดว่าโลกใบนี้มีแค่หลุมหลบภัยและพวกเราแปดคน แกน่าจะมีความสุขกว่า ถ้าผมให้แกรู้ว่าโลกภายนอกมีผู้คนมากมาย มีดอกไม้ สัตว์น่ารัก และไอศกรีม แต่แกจะต้องอยู่ในนี้ ไม่มีทางได้เห็นพวกมันและตะวันดวงเดือน บางทีนั่นอาจจะทำให้แกเป็นทุกข์ก็ได้

(สิงโตนอกคอก. 2560 : 180-181)

จากตัวอย่างดังกล่าวเห็นได้ว่า ความขัดแย้งที่เกิดภายในจิตใจของผู้ปกครองนั้นมิสาเหตุ คือ ความปรารถนาดีที่มีต่อลูก เห็นความสำคัญของอนาคตของลูก ใส่ใจกับการสั่งสอนลูก ดูแลลูก สนใจกับความแข็งแรงทางด้านจิตใจและร่างกายของลูก เป็นต้น ในตัวอย่าง นำความคิดขณะ “ที่ผ่านมา” และ “ตอนนี้” มาเปรียบเทียบกัน คือ ที่ผ่านมาจะพยายามเล่าให้ลูกว่า โลกภายนอกเป็นอย่างไรแต่ตอนนี้ ถึงแม้ว่าอยากให้ลูกของตัวเองได้รู้จักโลกภายนอกบ้าง แต่ด้วยเหตุไม่ทราบว่าคุณจะมีวันออกจากหลุมหลบภัยนี้หรือไม่ การเล่าให้ฟังแล้วถ้าไม่มีโอกาสเห็นโลกภายนอกด้วยตัวเองจะกลายเป็นทุกข์หรือไม่ จึงเกิดความขัดแย้งในใจว่า สมควรที่จะบอกเล่าให้ลูกฟังหรือไม่

เรื่องราตรีมิชีวิต ในหนังสือรวมเรื่องสั้น *เราหลงลืมอะไรบางอย่าง* ได้กล่าวถึง จำเริญ เป็นคนทำงานเก็บขยะตอนกลางคืน และเป็นพ่อธรรมดาที่มีลูกสาวคนหนึ่ง ลูกสาวชอบกินไก่ทอดของเคเอฟซี จำเริญตั้งใจอยากเข้าร้านนี้เพื่อซื้อไก่ทอดให้ลูกสาว แต่ด้วยความอับอายและกลัวสั่งอาหารไม่ถูก จึงลังเลอย่างยิ่งว่าจะเข้าร้านเคเอฟซีหรือเปล่า ดังตัวอย่าง

จำเริญมองไปอีกฟาก ร้านไก่ทอดและอาหารยี่ห้อฝรั่งยังไม่ปิด ผู้คนเริ่มประปราย เขาพยายามคิดหาทางที่จะเข้าไปซื้อไก่ทอดในร้านนั้น จริง ๆ แล้วมันง่ายนิดเดียว เขาเพียงอาศัยความกล้าเท่านั้นเอง ใจแล้ว เขาจะต้องกล้า มันคงไม่ยากหรอกกับการซื้อไก่ทอดสักสองสามชิ้น เขาจะกลัวอะไรละ ในเมื่อเงินเขาก็มี คิดเสียว่าเหมือนการซื้อขนมข้างถนนธรรมดา

(เราหลงลืมอะไรบางอย่าง. 2551 : 139)

จากตัวอย่างเห็นได้ว่า เป็นความขัดแย้งในจิตใจของพ่อที่มีความรักลูก อยากให้ลูกสาวดีใจ แต่ขณะเดียวกันก็เกิดความกลัว ไม่กล้าเข้าร้านไก่ทอดเพราะกลัวทำตัวไม่ถูก คนทั่วไปนอกจากคนเก็บขยะไม่ยอมเข้าร้านอาหารที่มีคนเก็บขยะเป็นแขกประจำ จึงรู้สึกกลัวกับการเข้าไปอยู่ท่ามกลางกลุ่มคนทั่วไปอย่างนั้น ความขัดแย้งดังกล่าวนี้แสดงให้เห็นถึงคนที่มีความระมัดระวังในสังคม แม้มีสิทธิ์ในการใช้บริการอย่างเป็นทางการเท่าเทียมกับคนอื่น แต่จริง ๆ แล้วในจิตใจก็ไม่มั่นใจตนเอง ไม่มั่นใจว่าตัวเองจะได้รับการเคารพเช่นเดียวกับคนทั่วไปหรือไม่

เรื่อง สิ่งชำรุดของพระเจ้า ในหนังสือรวมเรื่องสั้น แดดเข้าร้อนเกินกว่าจะนั่งจิบกาแฟ “ผม” เป็นหมอคัลยกรรมคนหนึ่ง และได้รับเด็กสาวคนหนึ่งที่ถูกค้าทิ้งเป็นลูกเลี้ยง เด็กสาวนั้นมีหน้าตาอัปลักษณ์ “ผม” รับมาเป็นลูกเลี้ยง แต่ด้วยความพยายามของ “ผม” ที่ช่วยผ่าตัดกับลูกสาวเพื่อให้ลูกสาวสวยขึ้น แต่ลูกสาวยิ่งโตขึ้นก็ยิ่งไม่ฟัง “ผม” ทำสิ่งที่ไม่ถูกต้อง และด้วยเหตุที่ครั้งหนึ่งลูกสาวรู้ว่าตัวเองเป็นลูกเลี้ยง ยิ่งทำเรื่องไม่ถูกต้อง “ผม” มีแต่ตามใจลูกสาว แต่พี่ชายของ “ผม” ซึ่งเป็นจิตใต้สำนึกของ “ผม” คิดไม่เหมือนกับ “ผม” คิดว่าลูกสาวทำผิดก็ต้องลงโทษบ้าง ดังตัวอย่าง

ถ้าเธอยังเหมือนเดิม ป่านนี้เธอก็ยังเป็นลูกที่ดี พระเจ้าสร้างเธอ ทั้งรู้ว่าเธอมีจิตใจเป็นแบบไหน จึงสร้างใบหน้าขึ้นเพื่อกันไม่ให้เธอทำอะไรได้ตั้งใจ

บางทีคำว่า พระเจ้า อาจมีไว้เรียกโรงงานผลิตมนุษย์ ที่มีแผนกต่าง ๆ แผนกสร้างจิตใจ แผนกประกอบใบหน้า แผนกแขนขา แต่ละแผนกก็มีโรงงานย่อยที่สร้างขึ้นส่วน

จากวันนั้นผมก็ไม่อาจทำอะไรกับลูกสาวได้ ไม่ว่าเธอจะไปเที่ยวที่ไหน พาใครมานอนบ้าน แค่ผมมองเธอก็ตอกด้วยคำพูดประเภทว่าหึงเธอหรือ ผมต้องปล่อยเธอไว้อย่างนั้น ปล่อยชีวิตจมกองทุกข์ กระทั่งไม่ยอมไปทำงาน เลิกเป็นหมอ เปลี่ยนคลินิกศัลยกรรมให้เป็นโรงงานเซรามิก บั่นถ้วยเล่นไปวัน ๆ ปล่อยลูกสาวไปตามยถากรรม

แต่พี่ชายของผมไม่ได้คิดเหมือนผม เขายังถือมีดผ่าตัดและเฝ้ามองหาโอกาส เขาไม่ได้บอกว่าลูกสาวสมควรตาย เพียงแต่ผมก็ไม่รู้ว่าเขาจะจัดการกับเธออย่างไร

(แดดเข้าร้อนเกินกว่าจะนั่งจิบกาแฟ. 2554 : 51-52)

จากตัวอย่างดังกล่าวเห็นได้ว่า เป็นความขัดแย้งในจิตใจของผู้เป็นพ่อเพราะความรักคิดเพื่อลูก แต่จริง ๆ แล้ว เมื่อเจอปัญหากลับไม่ทราบว่าจะแก้ไขและสอนลูกอย่างไร ความคิดแบ่งออกเป็นสองฝ่ายก็แสดงให้เห็นถึงความรักจากผู้เป็นพ่อเลี้ยง ซึ่งฝ่ายหนึ่งคิดว่าให้ลูกทำในสิ่งที่ต้องการอย่างอิสระไม่ห้ามปรามแม้เรื่องที่ถูกทำนั้นไม่ถูกต้อง เป็นเพราะว่าถึงแม้ตัวเองว่ากล่าวลูกอย่างไรก็ไม่มีผลและไม่ได้คิดว่าจะลงโทษลูก แต่อีกฝ่ายหนึ่งคิดว่าการตามใจลูกเป็นสิ่งที่ผิดและการที่ลูกทำผิดก็ต้องลงโทษ จึงเป็นวิธีการเลี้ยงดูลูกที่ถูกต้องจะทำให้ลูกรู้จักถึงความผิดของตัวเอง

จากตัวอย่างที่ยกมาดังกล่าวนี้ สรุปได้ว่า ความขัดแย้งภายในจิตใจที่มีสาเหตุสำคัญมาจากความรักแบ่งได้เป็น 4 ลักษณะ ได้แก่ ความรักระหว่างคู่รัก ความรักระหว่างเพื่อน ความรักของลูกต่อพ่อแม่ และความรักของผู้ปกครองต่อลูก ความรักทำให้ตัวละครต้องเลือกระหว่างความรักกับวิถีชีวิตที่ตนต้องการ ซึ่งเห็นได้จากตัวอย่างของความรักระหว่างคู่รัก ความรักระหว่างเพื่อนและความรักของลูกที่มีต่อพ่อแม่ และความรักทำให้ต้องเลือกความถูกต้องเหมาะสมในการเลี้ยงดูบุตร ดังจะเห็นได้ในตัวอย่างความรักของผู้ปกครองต่อลูก ซึ่งแต่ละลักษณะที่แสดงออกมานั้นสามารถสะท้อนให้เห็นถึงความขัดแย้งที่เกิดขึ้นทั่วไปในสังคม

### 3.4.2 ความขัดแย้งภายในจิตใจด้านศีลธรรมจริยธรรม

มนุษย์ต้องปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของสังคม เพื่อให้สังคมอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขไม่เกิดความวุ่นวาย ศีลธรรม เป็นกฎเกณฑ์อย่างหนึ่งที่ทำให้คนในสังคมอยู่ร่วมกันอย่างเป็นสุข ดังนั้นคุณสมบัติที่ดีของมนุษย์ คือ ต้องรู้จักสิ่งที่เป็นคุณธรรมจริยธรรม คุณธรรมและจริยธรรมทำให้สังคมมนุษย์มีความหวังและมีความหมายมากยิ่งขึ้น ความขัดแย้งในจิตใจด้านศีลธรรมจริยธรรม หมายถึง ภาวะที่ตัวละครต้องเลือกระหว่างการยึดมั่นทำตามหรือการฝ่าฝืนศีลธรรมจริยธรรมที่ตนเองและสังคมยึดถือปฏิบัติ เรื่องสั้นรางวัลซีไรต์ พ.ศ. 2551-2560 ปรากฏความขัดแย้งภายในจิตใจด้านศีลธรรมจริยธรรม ดังตัวอย่างต่อไปนี้

เรื่อง มิติทับซ้อนในโลกซ้อนเร้น ในหนังสือรวมเรื่องสั้น แดดเข้าร้อนเกินกว่าจะนั่งจิบกาแฟ กล่าวถึง “เขา” เป็นผู้ชายที่แต่งงานแล้วและมีลูกสาว อาศัยอยู่ในอำเภอที่มีการทับซ้อนของมิติแบบทวิภาคชุกฉาน ส่วนภรรยาของ “เขา” ทำงานที่ต่างอำเภอ และ “เขา” ได้รู้จักผู้หญิงคนหนึ่งและอาศัยอยู่ด้วยกัน สองคนนี้มีข้อตกลงว่าห้ามรักกันเด็ดขาดและไม่ก้าวล่วงไปในโลกของกันและกัน “เขา” พยายามปฏิเสธไม่รัก “เธอ” แต่ความรู้สึกหึงหวงเธอกับผู้ชายคนอื่นเกินทน ความรู้สึกหึงหวงที่เกิดขึ้นทำให้ “เขา” เกิดความขัดแย้งภายในจิตใจทางด้านศีลธรรมจริยธรรม ดังตัวอย่าง

ไม่มีทาง เขานึกแย้ง จะรักกันได้อย่างไร ในเมื่อมันเป็นข้อตกลงข้อแรกสุด  
ก่อนเขาจะเดินผ่านประตูเข้ามา ห้ามรักกันเด็ดขาด ไม่ว่าจะกรณีใด ๆ

[...]

“รักฉันแล้วสิ” เธอแยมยิ้ม นัยน์ตาเป็นประกาย

จะรักได้ไง มันอยู่ในข้อตกลง ฉันมีครอบครัวและฉันรักมัน รักเมียซึ่งฉัน  
ไม่คิดว่าจะรักใครได้อีก เขาอยากตอบแบบนั้น แต่เขากลับเงิบ ประคองใบหน้าเธอ  
ด้วยสองมือ จูบแผ่วเบาที่หน้าผากซึ่งเธอชอบให้ทำบ่อย ๆ เขาไม่ปฏิเสธว่าไม่

ตะขิดตะขวงใจ หรือรังเกียจเธอตรงไหน แต่เขาไม่คิดว่าเขาและเธอจะพูด  
คำว่ารักต่อกันได้

[...]

“ถามสิ ว่ารักเธอไหม” เขาลดปิ่นลง แต่ยังไม่พูดต่อ

“รักสิ หึงด้วย ไซ้ ฉันผิดกฎ คงสมใจเธอแล้ว ฉันไม่โกรธเธอ แต่ฉันต้องยิงเขา...”

(แดดเข้าร้อนเกินกว่าจะนั่งจิบกาแฟ. 2554 : 272-273)

จากตัวอย่างเห็นได้ชัดว่า เป็นความขัดแย้งภายในจิตใจด้านศีลธรรมจริยธรรม ก่อนที่ “เขา” ออกปากว่ารักผู้หญิงคนนั้นจริง ๆ “เขา” มีความขัดแย้งภายในจิตใจ ซึ่งความคิดภายในจิตใจแบ่งออกเป็นสองฝ่าย ฝ่ายหนึ่งยังถือคุณธรรมจริยธรรมที่ไม่ควรรักคนอื่นหลังจากตนเองมีครอบครัวแล้ว แต่ในขณะเดียวกัน “เขาอยากตอบแบบนั้น แต่เขากลับเงิบ” ตนเองได้หลงรักกับคนอื่นอย่าง

ไม่สมควรโดยไม่รู้สีกตัว ความรู้สึกกับค่านิยมจริยธรรมจึงเกิดความขัดแย้งกัน ทำให้ตนเองรู้สึกลำบากว่าจะเลือกยืนยืนข้อตกลงเดิมหรือแสดงความรู้สึกจริงใจของตัวเอง พื้นที่มิติทับซ้อนในเรื่องนี้มีความหมายแฝง คือการที่เขามีความรักซ้อนให้กับผู้หญิงอีกคนหนึ่งซึ่งไม่ใช่ภรรยาของเขา เป็นความผิดที่ปกปิดซ่อนไว้ และการตกลงกันเรื่องความรักเป็นการบอกห้ามผู้หญิงอีกคนหนึ่งไม่ให้ไปยุ่งเกี่ยวกับครอบครัวของตนเอง

นอกจากนี้ ความยากจนยังเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดความขัดแย้งด้านศีลธรรม ซึ่งจะส่งข้อเสียต่อการพัฒนาสังคม เนื่องจากความยากจน จะทำให้ความคิดของราษฎรคนดินนั้นเปลี่ยนได้เพื่อความอยู่รอดของชีวิต ในเรื่องสั้นจะมีการสร้างสังคมที่เศรษฐกิจที่ไม่พอเพียงหรือการเมืองที่วุ่นวาย เป็นเหตุให้เกิดอาชญากรรมขึ้น ในระหว่างตัวละครตัดสินใจทำอะไรบางอย่างเพื่ออยู่รอดกับชีวิตที่ยากจน และจำเป็นที่จะทำอะไรไม่ดี ถือเป็นขั้นตอนของตนเองต่อต้านกับความคิดไม่ดีของตนเอง ซึ่งเป็นความขัดแย้งภายในจิตใจด้านศีลธรรม

เรื่อง ชินเดอเรลล่าแห่งเมืองหุ่นยนต์ ในหนังสือรวมเรื่องสั้น สิงโตนอกคอก ในเมืองที่ปกครองโดยหุ่นยนต์ สิ่งที่แพงที่สุด คือ น้ำมัน ซึ่งประชาชนเกือบทุกคนมีครอบครัวยากจนวันแต่บางคนที่เป็นผู้รับผิดชอบช่วยพวกหุ่นยนต์บริหารบ้านเมือง ความยากจนนั้นทำให้ “ผม” ร่วมกับสมาชิกในครอบครัวไปขโมยน้ำมันในคลังน้ำมัน ดังตัวอย่าง

*หลังจากนั้น ผมนั่งครุ่นคิดเรื่องธรรมาและเรื่องความรักระหว่างพี่สาวและอีร์ ผมไม่เคยคิดมาก่อนเลยว่าจะต้องเสียน้องชายและเพื่อนไป บางทีเพราะเราไม่ควรไปยุ่งกับคลังน้ำมันตั้งแต่แรกแต่เราก็ยากจนเหลือเกิน... เพราะนั่งคิดถึงสาเหตุของความยากจน คิดถึงระบอบการปกครองที่กดหัวพวกเราอยู่ แต่คิดได้ไม่*

*นานก็รู้สึกเบื่อ คงเพราะผมไม่ใช่นักอุดมการณ์ผู้อยากเปลี่ยนแปลงสังคมโลกหรืออะไรเทือกนั้น ที่ผมปล้นคลังน้ำมัน ไม่ใช่เพื่อต่อต้านรัฐบาล ผมเป็นแค่คนจนที่ต้องการเงินเท่านั้นเอง...*

(สิงโตนอกคอก. 2560 :143)

จากตัวอย่างดังกล่าวเห็นได้ว่า บางคนที่เป็นคนดีเมื่อเดิมมีโอกาสเปลี่ยนความคิดของตัวเองได้ ความขัดแย้งภายในจิตใจในที่นี้มีสาเหตุเกิดจากภาวะยากจน ตัวละครจะมีความคิดเป็นคนดีและความคิดการอยู่รอดชีวิตต่อต้านกัน “เราไม่ควรไปยุ่งกับคลังน้ำมันตั้งแต่แรก” แต่ในที่สุดก็เปลี่ยนความคิดนี้ไปเป็นเพราะว่ายากจนเหลือเกิน ความคิดสองข้อนี้ขัดแย้งกัน ถ้าเลือกเป็นคนดี เป็นราษฎรดี จะทำให้ตัวเองเสียชีวิตได้หรือมีชีวิตที่ยังยากลำบาก ถ้าเลือกการอยู่รอดชีวิต ก็จะฝ่าฝืนการเป็นคนดีนี้เป็นความขัดแย้งภายในจิตใจด้านศีลธรรม

จากตัวอย่างทั้งหมดดังกล่าวเห็นได้ว่า ศีลธรรมจริยธรรมที่นับถือนั้นจะกำหนดพฤติกรรมของตัวเองได้ เมื่อความต้องการของตนเองขัดแย้งกับศีลธรรมจริยธรรม ตอนแรกจะทำให้

ความรู้สึกลำบาก อย่างเช่น การที่มีภรรยาอยู่แล้ว ออกไปหาคนใหม่ ถึงแม้ว่ามีการตกลงกันว่าจะไม่ให้คนใหม่นั้นแทรกแซงกับชีวิตของตัวเอง แต่ในที่สุดก็ฝ่าฝืนคำตกลงนั้น การที่เลือกปฏิบัติตามข้อตกลงหรือไม่ปฏิบัติล้วนจะทำให้ลำบากใจ นอกจากนี้แล้ว ถ้าการยึดมั่นในศีลธรรมจริยธรรมเดิมจะทำให้ตัวเองอยู่รอดชีวิตไม่ได้ น่าจะกลายเป็นปัจจัยอย่างหนึ่งที่ทำให้ตัวเองมีกระทำฝ่าฝืนกับศีลธรรมจริยธรรม

### 3.4.3 ความขัดแย้งภายในจิตใจด้านจิตสำนึกเชิงสังคม

จิตสำนึกเชิงสังคม (Sociable) หมายถึง ความคิด ท่าที และความเชื่อของกลุ่มคนกลุ่มใหญ่ที่มีต่อโลกและตัวเอง รวมไปถึง การเมือง เศรษฐกิจ ศาสนา กฎหมาย ปรัชญา ศิลปะ ศีลธรรมจริยธรรม และวิทยาศาสตร์ เป็นต้น ความขัดแย้งภายในจิตใจด้านจิตสำนึกเชิงสังคม หมายถึง ตัวละครมีความคิดของตนเอง แต่ไม่เหมือนกับความคิดกระแสหลักหรือความคิดของบุคคลส่วนใหญ่ เพราะไม่ยอมทำให้ตัวเองตกเป็นคนขายขอบ จึงต้องแสดงตัวเองแบบมีความคิดที่เข้ากลุ่มคนกลุ่มใหญ่ แม้ว่าในใจทราบได้ชัดเจนว่าเป็นสิ่งที่ผิดจริยธรรมหรือหลักการที่เคยนับถือก็ตาม ในเรื่องสั้นรางวัลซีไรต์ พ.ศ. 2551-2560 ดังตัวอย่าง

เรื่อง จะขอรับผิดชอบทั้งหมดแต่เพียงผู้เดียว ในหนังสือรวมเรื่องสั้น สิงโตนอกคอก มอเดรีต เป็นเจ้าเมืองแห่งหนึ่ง เมืองนี้มีชื่อเสียงเพราะมีหนังสือเก่าล้ำค่าเก็บอยู่ในเมือง ปีนี้เมืองแห่งนี้ได้เข้าสู่ฤดูหนาวที่หนาวสุดในรอบ 11 ปี สิ่งที่สามารถนำไปเผาเพื่อสร้างความอบอุ่นนั้นถูกเผาหมดแล้ว เหลือแต่หนังสือที่ล้ำค่าเก็บไว้ในห้องสมุดเท่านั้น ในฐานะของผู้นำ มอเดรีตจึงตั้งคำถามกับตัวเองว่า ควรรักษาชีวิตของผู้คนในเมืองหรือรักษาหนังสือ ดังตัวอย่าง

ลมหายใจของมนุษย์ผู้ต่ำต้อยมีค่ามากกว่าความรู้ของบรรพชนจริง ๆ นะหรือ  
แต่เขาก็สลัดความคิดนั้นทิ้งไป จะเป็นอย่างไรหากเขาไม่เผาหนังสือและ  
ปล่อยให้ทุกคนในเมืองตายด้วยความหนาวเหน็บ แล้วพอฤดูร้อนมาถึง พ่อค้า  
ที่เดินทางมากับคาราวานก็พบว่าพวกเขาทุกคนตายแล้ว ทั้งที่มีเชื้อเพลิงอย่าง  
ดีกองเต็มห้องสมุด  
โลกใบนี้จะมองว่าพวกเขาเป็นผู้เสียสละสูงส่ง หรือจะมองว่าพวกเขาเป็นคนโง่  
มอเดรีตถามตัวเอง  
แล้วหากเขาเผามัน โลกใบนี้จะเข้าใจความจำเป็นของเขา หรือคิดว่าเขาเป็น  
คนโง่ที่เผาบันทึกฉบับแท้ของยูดาสมุทหระยศทั้ง

(สิงโตนอกคอก. 2560 : 12)

จากตัวอย่างดังกล่าวเห็นได้ว่า ความขัดแย้งในจิตใจของตัวละครมีโอกาสเกิดขึ้น เพราะได้รับอิทธิพลจากจิตสำนึกเชิงสังคม (Sociable) เป็นเพราะว่า ธรรมชาติของมนุษย์เป็นสัตว์สังคม (Social Animal) คือ ต้องการอาศัยอยู่เป็นกลุ่ม ๆ สิ่งที่ทำให้มนุษย์สามารถอยู่ด้วยกันอย่าง



ปรองดอง คือการหาความคิดจุดยืนเหมือนกันและจุดที่ทุกคนเห็นด้วยกันหรือรับได้ในขณะที่มี ปัญหาเกิดขึ้นในตัวอย่างนี้ ตัวละครเอกและคนในเมืองที่ประสบเหตุหนาวที่หนาวสุดล้น สามารถ ตกเป็นคนชายขอบไม่ว่าจะเลือกเผาหรือรักษาหนังสือเพราะว่ามีทั้งคนที่เห็นเรื่องการเผาหนังสือเก่า เป็นเรื่องโง่ และคนที่เห็นว่าการปล่อยให้คนในเมืองเสียชีวิตแทนเผาหนังสือเป็นคนโง่เช่นเดียวกัน แต่ในขณะที่กำลังเผชิญกับอากาศที่หนาวสุด คนในเมืองกลายเป็นกลุ่มใหญ่ที่ต่างคิดว่าจะเผาหนังสือ เพื่อความอบอุ่น ตัวละครเอกจึงรู้สึกลำบากใจ สงสัยตัวเองว่าการสั่งให้เผาหนังสือเก่าเป็นเรื่อง ถูกหรือไม่ รู้สึกความขัดแย้งภายในจิตใจเพราะว่าไม่ว่าตัวเองทำอะไรล้วนมีโอกาสที่ทำให้ตัวเอง ตกเป็นคนชายขอบได้

#### 3.4.4 ความขัดแย้งภายในจิตใจด้านความศรัทธาต่อศาสนา

ความศรัทธาต่อศาสนา หมายถึง การถือหลักการศาสนาอย่างเข้มงวด แต่เมื่อเกิด ความลังเลในระหว่างแสวงหาสัจจะทางศาสนาจะทำให้ตัวเองเกิดความสงสัยต่อตัวเองว่าควร ยืนยันต่อความเชื่อเดิมหรือไม่ และเกิดความขัดแย้งภายในจิตใจของตัวเอง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

เรื่อง เมถุนสังโยค ในหนังสือรวมเรื่องสั้น อสรพิษและเรื่องอื่น ๆ “ข้าพเจ้า” กำลังเดิน ในป่าเพื่อตามหาอาจารย์ศิลาดำ ข้าพเจ้าเลือกเดินทางโดยลำพังและพบเจออุปสรรคมากมาย ในป่า ในระหว่างการเดินทาง ข้าพเจ้าเกิดความลังเลว่าตัวเองควรยืนยันเดินไปตามหาอาจารย์ศิลาดำ ต่อหรือไม่ ดังตัวอย่าง

*เสียงนกใหญ่ร้องหวีดแหลมระคายโสตดังมาจากทิศทางนั้นบ้างทิศทางนี้บ้าง ขวนให้ขนลุกขนพอง ปากำลังสะกดจิตข้าพเจ้า ข้าพเจ้ายังมีอินทรีย์ที่ไม่แก่กล้า พอที่จะเดินรุดงค์แต่เพียงลำพัง จริงอย่างที่อลัชชีพวกนั้นปรามาสไว้จริง ๆ เสียด้วย อากาศหนาวจนกายข้าพเจ้าสั่นระทกและพันกระทบกัน อับและขึ้นจนหายใจ ไม่สะดวก ข้าพเจ้าเริ่มลังเล อยากจะหันหลังกลับตามชายชาวบ้านผู้สะพาย กระชุกเห็ดป่าผู้ขึ้นไป ให้ข้าพเจ้าได้ทางกลดพักนอนอยู่ใกล้ ๆ หมูบ้านของเขาก็ยังดี*

*แต่ข้าพเจ้าก็ยังไม่ได้อยู่ลำพังในป่าใหญ่ยามราตรีนี้หรอก ข้าพเจ้าบอกตนเอง อย่างปริดาขณะเดินไต่ไปตามของห้วยอันขรุขระนั้น เพราะเบื้องหน้าข้าพเจ้า ในแสงสีมืดมัวที่มโหฬารขอบฟ้าค่ำและประกายวาววามของหยาดฝน ใครคนหนึ่ง กำลังมุ่งมาเดินสวนทางมา ถือบ่ตองใหญ่บังศีรษะต่างร่ม ส่วนโคนของใบกล้วย ฉีกลุย*

(อสรพิษและเรื่องอื่น ๆ. 2557 : 300)

จากตัวอย่างดังกล่าวเห็นได้ว่า เป็นความขัดแย้งภายในจิตใจด้านความศรัทธาต่อ ศาสนา ซึ่งในจิตใจของตัวเอง ความคิดแบ่งออกเป็นสองฝ่าย ฝ่ายหนึ่งคิดว่าการเดินทางครั้งนี้เป็นสิ่ง อันเสี่ยงมากต่อชีวิต รู้สึกท้อถอย และอยากยกเลิกการเดินทางครั้งนี้ แต่อีกฝ่ายเป็นตัวแทนของ

ความหวัง พยายามหาหรรษบัณฑิตใจเดินต่อไป เพื่อก้าวหน้าถึงเป้าหมายของตัวเอง แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของความศรัทธาต่อศาสนา ความศรัทธาทำให้คนหาทางออกในสถานการณ์ที่ตัวเองรู้สึกหวาดกลัวและทำให้ตัวเองมั่นใจกับการยืนยันจุดยืนเดิม

### 3.4.5 ความขัดแย้งภายในจิตใจด้านการเมือง

ความขัดแย้งภายในจิตใจด้านการเมือง เกิดขึ้นเมื่อสถานการณ์การเมืองมีความวุ่นวายและอาจส่งผลกระทบต่อชีวิตตัวเอง ทำให้ตัวละครไม่ยอมเผชิญกับสถานการณ์การเมืองที่จริงและพยายามหลีกเลี่ยง ดังตัวอย่าง

เรื่อง แดดเขาร้อนเกินกว่าจะนั่งจิบกาแฟ ในหนังสือรวมเรื่องสั้น แดดเขาร้อนเกินกว่าจะนั่งจิบกาแฟ กล่าวถึง “ผม” ไปกลับใน “ความฝัน” และ “ความจริง” ความฝันนั้นมีสามฉาก ได้แก่ “แสวงหาเธอที่ฉันเคยรักแต่ตอนที่เล่าเรียน” “เปิดร้านกาแฟกับเพื่อนที่รัก” และ “เป็นทหารที่มีชีวิตลำบาก” ทั้งสามฉากมีผู้ปรากฏเป็นประจำ คือ ผู้มีอิทธิพล สามฉากนี้เกี่ยวกับการเมือง และสำหรับตัวเองแล้ว สามฉากนี้เป็นเงาของการเมือง เมื่อเผชิญกับปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดเพราะการเมือง ตัวละครอยากหลับแต่ไม่อยากฝันถึงเรื่องเหล่านี้ต่างหาก แต่ถ้าไม่หลับก็ไม่อยากเผชิญกับความจริง ดังนั้นการที่จะหลับหรือไม่หลับเป็นข้อขัดแย้งภายในใจของตัวเอง ดังตัวอย่าง

กดปุ่มหม้อต้มกาแฟ ทั้งที่ตั้งแต่หัวค่ำมาถึงตอนนี้ผมดื่มไปแล้วหลายแก้ว แต่ช่างเถอะ จะทำแก้วหรือสลิปแก้ว ขอเพียงไม่หลับเป็นพอ แต่อย่างที่ว่า ไม่ว่าจะดื่มไปกี่แก้ว สุดท้ายผมก็ผลอหลับจนได้

[...]

เนื้อข่าวพามผมพันเรื่องตรงหน้าชั่วขณะ มันพามผมไปรับรู้อีกหลายเรื่องภายในจิตใจ ดำรงจับโต๊ะพนันบอลรายใหญ่และกิจการผิดกฎหมายอีกมาก ข่าวการปราบปรามผู้มีอิทธิพลเป็นผลสำเร็จ ข่าวปัญหาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้รับการแก้ไขเรียบร้อยแล้ว ไม่มีระเบิดรายวัน ไม่มีข่าวผู้เสียชีวิตจากสามจังหวัด ไม่มีข่าวน้ำตาของผู้สูญเสีย และไม่ปรากฏข่าวของแม่ผู้แลกชีวิตลูกชายให้กับนโยบายของรัฐ

[...]

ชีวิตบางครั้งเป็นเช่นนี้ ปลายข้างหนึ่งยึดติดไว้กับความจริง ขณะอีกปลายผูกติดกับความฝัน

ทั้งที่บอกตัวเองว่าไม่อยากหลับ แต่จริง ๆ แล้ว ผมอยากหลับเป็นที่สุด หลับจากโลกนี้เพื่อจะตื่นขึ้นในอีกโลก ก่อนนี้ผมคิดว่าโลกที่ผมเผชิญอยู่คือโลกของความฝัน ไม่รู้ว่ามีมันเกิดอะไรขึ้น รู้เพียงว่าเมื่อผมหลับผมจะฝันถึงคนอื่นซึ่งอยู่ในโลกอื่น

(แดดเขาร้อนเกินกว่าจะนั่งจิบกาแฟ. 2554 : 307-331)

จากตัวอย่างดังกล่าวเห็นได้ว่า เป็นความขัดแย้งภายในจิตใจ คือ “ผม” พยายามไม่ให้ตัวเองหลับและฝันเพราะไม่อยากจะประสบสิ่งรุนแรงและรู้สึกอึดอัด แต่ถ้าตัวเองหลับแล้วก็จะฝันถึงเรื่องเลวร้ายที่เป็นเงาของปัญหาการเมืองในชีวิตจริง สิ่งที่ได้ฝันนั้นเป็นตัวสะท้อนชีวิตจริง ชีวิตจริงมีผลกระทบต่อความฝัน ดังนั้น ในขณะที่ปัญหาการเมืองในชีวิตจริงได้รับการคลี่คลายลงก็ทำให้ความฝันที่เป็น “เงา” นั้นลดความรุนแรงลงเช่นกัน “ตำรวจจับได้ะพนันบอล” “ข่าวการปราบปรามผู้มีอิทธิพลเป็นผลสำเร็จ” “ไม่ปรากฏข่าวของแม่ผู้แลกชีวิตลูกชายให้กับนโยบายของรัฐ” ที่ได้รับรายงานในหนังสือพิมพ์นั้นทั้งหมดเป็นเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับตัวความฝันของตัวละคร ความขัดแย้งระหว่างความต้องการหลับและไม่หลับนั้นแสดงให้เห็นถึงการทำอะไรไม่ได้กับความจริง

#### 3.4.6 ความขัดแย้งภายในจิตใจด้านอำนาจการเมือง

ความขัดแย้งภายในจิตใจด้านอำนาจการเมือง หมายถึง ตัวละครมีความขัดแย้งภายในจิตใจด้วยสาเหตุจากอำนาจทางการเมืองกดดันให้ตัวละครต้องเลือกกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งดังตัวอย่าง

เรื่อง ซินเดอเรลล่าแห่งเมืองหุ่นยนต์ ในหนังสือรวมเรื่องสั้น สิงโตนอกคอก กล่าวถึงเมืองที่ปกครองโดยหุ่นยนต์ ครอบครัวของ “ผม” มีฐานะยากจน ดังนั้น ต้องหาทางออกเพื่อความอยู่รอดของชีวิต “ผม” และครอบครัวจึงตัดสินใจจะขโมยน้ำมัน ซึ่งเป็นสิ่งที่มีค่าที่สุดในโลกปัจจุบันนี้ เพื่อนำมาใช้เองและขายให้คนอื่นเพื่อได้เงินมาใช้สอยในชีวิตประจำวัน ฝ่ายตรงข้ามคืออำนาจรัฐ หุ่นยนต์เป็นผู้ปกครองรัฐ การขโมยน้ำมันจึงกลายเป็นเรื่องรุนแรงสำหรับสังคม รัฐใช้วิธีการโหดร้ายปกครองสังคม น้องชายของ “ผม” ถูกประหารชีวิตเพราะขโมยน้ำมัน ถึงแม้ว่า “ผม” เสียใจมากที่น้องชายถูกประหารชีวิตและมีความรู้สึกเกลียดชังรัฐ แต่ “ผม” ต้องตัดความสัมพันธ์กับน้องชายเพื่อให้ตัวเองอยู่รอด ดังตัวอย่าง

สายตาของผมเหลือบลงต่ำจนเห็นศพของน้องชายที่ถูกลากมาตามพื้น พวกเขาแขวนคोन้องชายผมเมื่อฟ้าสว่าง และนำศพกลับมาบ้านในสภาพแยกว่าหมาข้างถนน

‘ฆ่าพวกมันซะ ฆ่าพวกมันให้หมดทุกคน’ บางอย่างในตัวผมร้องสั่ง

‘ไม่ได้ คนพวกนี้มีอำนาจ ถ้าทำอะไรลงไป ก็จะมีจุดจบไม่ต่างจากธรรมา’  
อีกเสียงในตัวผมบอก

ผมรู้สึกน้ำตาเริ่มขึ้นที่ขอบตา มันช่างเป็นวาระที่ผลมปนเปทางอารมณ์อย่างบอกไม่ถูก ผมเศร้าใจที่น้องชายตายอย่างน่าสมเพช พวกนักรังเกียจที่ทำให้ผมคั่งแค้น สิ่งที่พวกเขาปฏิบัติต่อศพราราทำให้ผมคลื่นเหียนด้วยความสงสาร

และกระอักกระอ่วน แต่กระนั้นผมก็กำลังสยบยอมต่อคนที่ฆ่าน้องของผม  
สยบยอมด้วยความหวาดกลัวต่ออำนาจ ต่อความตาย ต่อการถูกรุมประชาทัณฑ์  
จากเพื่อนบ้านผู้สนิทชิดเชื้อที่กำลังจ้องดูอยู่

(สิงโตนอกคอก. 2560 : 132-133)

จากตัวอย่างดังกล่าวเห็นได้ว่า ตัวละครเอกรู้สึกเคียดแค้นกับผู้ที่ทำงานกับหุ่นยนต์ที่มี  
อำนาจในมือ ฆ่าคนอย่างโหดร้าย คนที่ถูกฆ่านั้นเป็นน้องชายของตัวละครเอก แต่พอตัวเองรู้สึก  
เศร้าโศกและแค้นมาก จึงอยากแก้แค้น แต่ “ความหวาดกลัวต่ออำนาจ” “ต่อความตาย” จึงบอก  
ตัวเองว่า “ไม่ได้ คนพวกนี้มีอำนาจ ถ้าทำอะไรลงไป ก็จะมีจุดจบไม่ต่างจากธารา” ซึ่งเป็น “อีกเสียง”  
ที่แสดงให้เห็นถึงในจิตใจของตัวละคร มีเสียงสองฝ่าย ความคิดสองฝ่ายนี้ขัดแย้งกัน ทำให้ตัวละครเอก  
รู้สึกลำบากใจมาก

สรุปได้ว่า ความขัดแย้งภายในจิตใจจะแบ่งออกเป็น 6 ประเภท ได้แก่ ความขัดแย้ง  
ภายในจิตใจด้านความรัก ความขัดแย้งภายในจิตใจด้านคุณธรรมจริยธรรม ความขัดแย้งภายในจิตใจ  
ด้านจิตสำนึกเชิงสังคม ความขัดแย้งภายในจิตใจด้านความศรัทธาต่อศาสนา ความขัดแย้งภายในจิตใจ  
ด้านการเมืองและ ความขัดแย้งภายในจิตใจด้านอำนาจการเมือง ความขัดแย้งที่ปรากฏมากที่สุด คือ  
ความขัดแย้งภายในจิตใจด้านความรัก ความขัดแย้งภายในจิตใจในด้านต่าง ๆ เหล่านี้สามารถสะท้อน  
ให้เห็นถึงความกดดันจากสังคมที่สามารถนำเป็นแหล่งการประดิษฐ์เรื่องสั้น ทำให้เรื่องสั้นใกล้ชิดกับ  
ชีวิตจริงมากยิ่งขึ้น

จากการศึกษาความขัดแย้งในเรื่องสั้นรางวัลซีไรต์ พ.ศ. 2551-2560 สรุปได้ว่า ความขัดแย้ง  
จะแบ่งเป็น 4 ประเภท ได้แก่ ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับ  
สังคม ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ และความขัดแย้งภายในจิตใจของตัวละคร  
1) ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับมนุษย์จะแสดงออกเป็น 4 รูปแบบ ได้แก่ ความขัดแย้งระหว่าง  
คนในสังคม ความขัดแย้งระหว่างบิดามารดากับบุตร ความขัดแย้งระหว่างญาติและความขัดแย้ง  
ระหว่างเพื่อน 2) ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับสังคมมี 5 รูปแบบ ประกอบด้วย ความขัดแย้งระหว่าง  
มนุษย์กับกฎหมาย ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับอำนาจการปกครอง ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับ  
ค่านิยม ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับวิถีชีวิต และความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับเทคโนโลยี  
3) ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติมี 2 รูปแบบ ได้แก่ ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับ  
ภัยธรรมชาติและความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับสัตว์ อีกทั้ง 4) ความขัดแย้งภายในจิตใจของตัวละคร  
จะแสดงออกเป็น 6 รูปแบบ ได้แก่ ความขัดแย้งภายในจิตใจด้านความรัก ความขัดแย้งภายในจิตใจ  
ด้านคุณธรรมจริยธรรม ความขัดแย้งภายในจิตใจด้านจิตสำนึกเชิงสังคม (Sociable) ความขัดแย้ง  
ภายในจิตใจด้านความศรัทธาต่อศาสนา ความขัดแย้งภายในจิตใจด้านการเมืองและความขัดแย้ง  
ภายในจิตใจด้านอำนาจการเมือง

ความขัดแย้งต่าง ๆ ที่ปรากฏในเรื่องสั้นซีไรต์สะท้อนให้เห็นสังคมปัจจุบันที่มีความซับซ้อน ในทางด้านการเมือง เช่น การใช้อำนาจผิดทาง การใช้อำนาจปกครองเพื่อปกป้องฐานะตัวเอง การก่ออาชญากรรมเพื่อผลประโยชน์ส่วนตัว เป็นต้น นอกจากนี้แล้ว ในการศึกษาสะท้อนให้เห็นถึง ปัญหาความสับสนในการสั่งสอนเด็กทั้งในโรงเรียนและครอบครัว อีกทั้งยังสะท้อนให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ ที่มนุษย์เคยทำลายธรรมชาตินั้นจะได้รับคืนจากธรรมชาติ ในสุดท้าย ความขัดแย้งที่เกิดในจิตใจนั้นทำให้พวกเราได้ทราบตัวเราเองได้มากยิ่งขึ้นทั้งในจิตวิทยา และสรีรวิทยา



## บทที่ 4

### แนวทางการแก้ปัญหาความขัดแย้งของตัวละคร

เรื่องสั้นรางวัลซีไรต์ พ.ศ. 2551-2560 ได้นำเสนอความขัดแย้งของตัวละครในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับสังคม ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ และความขัดแย้งภายในจิตใจตัวละคร เมื่อเผชิญกับความขัดแย้งเหล่านี้ตัวละครจะแสวงหาวิธีแก้ไขความขัดแย้งเพื่อทำให้ความขัดแย้งนั้นคลี่คลายลง เรื่องสั้นรางวัลซีไรต์ พ.ศ. 2551-2560 นำเสนอแนวทางการแก้ความขัดแย้งของตัวละคร ดังต่อไปนี้

#### 4.1 แนวทางการแก้ปัญหาความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับมนุษย์

- 4.1.1 การเพิกเฉยต่ออำนาจที่กดขี่
- 4.1.2 การยืนยันความคิดของตัวเอง
- 4.1.3 การสืบค้นหาความจริงเกี่ยวกับอำนาจ
- 4.1.4 การใช้วาจาตอบโต้
- 4.1.5 การโต้ตอบด้วยความรุนแรงต่อฝ่ายตรงข้าม
- 4.1.6 ขอความช่วยเหลือเพื่อประนีประนอม
- 4.1.7 การหลีกหนีความจริง

#### 4.2 แนวทางการแก้ปัญหาความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับสังคม

- 4.2.1 การปกปิดตัวตนที่แท้จริง
- 4.2.2 การกู่ยืมเงิน
- 4.2.3 การฆ่าตัวตาย

#### 4.3 แนวทางการแก้ปัญหาความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ

- 4.3.1 การใช้สัญชาตญาณ
- 4.3.2 การพึ่งสิ่งศักดิ์สิทธิ์และประเพณี

#### 4.4 แนวทางการแก้ปัญหาความขัดแย้งภายในจิตใจของตัวละคร

- 4.4.1 การขอความช่วยเหลือจากผู้อื่น
- 4.4.2 การลักขโมย
- 4.4.3 การสยบยอมต่ออำนาจ

แนวทางการแก้ปัญหาสังคมของตัวละครในหนังสือรวมเรื่องสั้นรางวัลซีไรต์ พ.ศ. 2551-2560 ได้แก่ แนวทางการแก้ความขัดแย้งภายในจิตใจของตัวละคร แนวทางการแก้ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ แนวทางการแก้ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ และแนวทางการแก้ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับสังคม มีรายละเอียดดังนี้

#### 4.1 แนวทางการแก้ปัญหาความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับมนุษย์

ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับมนุษย์มีสาเหตุ ได้แก่ ความคิด ความเชื่อ ประเพณี วัฒนธรรม การศึกษา และผลประโยชน์ที่ต่างกัน เมื่อตัวละครประสบความขัดแย้งจึงต้องคิด แนวทางการแก้ปัญหา เพื่อให้ความขัดแย้งนั้นได้รับการคลี่คลายลง แนวทางการแก้ปัญหาความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ ได้แก่ การเพิกเฉยต่ออำนาจที่กดขี่ การยืนยันความคิดของตนเอง การสืบค้นหาความจริงเกี่ยวกับอำนาจ การใช้วาจาตอบโต้ การโต้ตอบด้วยความรุนแรงต่อฝ่ายตรงข้าม ขอความช่วยเหลือเพื่อประนีประนอม และการหลีกเลี่ยงความจริง มีรายละเอียดดังนี้

##### 4.1.1 การเพิกเฉยต่ออำนาจที่กดขี่

การเพิกเฉยต่อการกดขี่ คือ การไม่ยอมรับ ไม่เอาใจใส่ ละเลย และไม่นำพาในอำนาจ ถึงแม้ว่าอำนาจจะสร้างความกดดัน ความคุกคามกับตัวละครก็ตาม ตัวละครจะแสดงตัวเป็นแบบไม่สนใจ มีตัวอย่างดังนี้

เรื่อง เพลงชาติไทย ในหนังสือรวมเรื่องสั้น เราหลงลืมอะไรบางอย่าง กล่าวถึง ในตลาด มีตำรวจคอยตรวจตราอยู่เสมอเพื่อสำรวจว่าชาวบ้านคนไหนไม่ได้ยืนตรงในขณะที่เพลงชาติดังขึ้น การยืนตรงในขณะที่เพลงชาติดังขึ้นนั้นถือว่าเป็นการเคารพชาติ แต่ความเข้มงวดของตำรวจทำให้ชาวบ้านในตลาดต้องประสบกับความวุ่นวาย ดังตัวอย่าง

*สักครู่ เมื่อนกหวีดของตำรวจหนุ่มกรีดเสียง เพลงชาติก็เริ่มดังขึ้น...*

*ผมยืนนิ่งอยู่หน้าบ้าน อดขำไม่ได้เมื่อทุกคนในตลาดต่างชะงักงัน ผลจากสิ่งที่กำลังทำอยู่ ลูกยืนโดยอัตโนมัติคล้ายหุ่นยนต์ยังงัยงั้น ลูกค้าดูจะไม่เดือดร้อนเท่าไรหรอก แต่พ่อค้าแม่ค้าลำบากหนัก กว่าจะยกแยะยกยันลุกขึ้นช่วงทุลัทธิเลี้ยวของหล่นโครมครามชวนเวียนหัวยิ่ง บ้างตะคริวกินชาไปทั้งชา พวกแก่ ๆ หน่อยถึงกับหน้ามืด รำ ๆ จะเป็นลมล้มพับ*

*(เราหลงลืมอะไรบางอย่าง. 2551 : 87-88)*

จากตัวอย่างดังกล่าวเห็นได้ว่า ตำรวจมาสร้างความกดดันให้กับชาวบ้านในตลาด ไม่เห็นความลำบากของชาวบ้าน เห็นได้จากประโยคที่ว่า “พ่อค้าแม่ค้าลำบากหนัก” เพราะตอนที่เพลงชาติดังขึ้น ทุกคนก็ต้องรีบลุกขึ้นและยืนตรง ทำให้ “ข้าวของหล่นโครมครามชวนเวียนหัวยิ่ง” และ “ตะคริวกินชาไปทั้งชา” ยิ่งกว่านั้น “พวกแก่ ๆ หน่อยถึงกับหน้ามืด รำ ๆ จะเป็นลมล้มพับ” เป็นการสร้างภาพที่วุ่นวาย สำหรับ “ผม” แล้ว คิดว่าการใช้ยืนตรงมาแสดงเคารพเพลงชาตินั้นเป็นเรื่องน่าขำ แต่ด้วยความกดดันจากตำรวจก็ต้องยืนนิ่งเหมือนกับชาวบ้านในตลาด เป็นปัญหาความขัดแย้งที่ทำให้เห็นถึงการกดขี่จากตำรวจที่ใช้อำนาจมาบังคับบุคคลและไม่เห็นความวุ่นวายของชาวบ้าน

นอกจากนี้แล้ว ในเรื่องนี้กล่าวถึงความกตัญญูจากตำรวจต่อชาวบ้านอย่างรูปธรรม คือน้ำแสงทุกคนรู้ว่าเป็นคนบ้าที่ชอบทำตัวในกรียาท่าทางอย่างตลกในขณะที่เพลงชาติดังขึ้น ทุกคนอยู่นิ่ง ๆ ไม่กล้าทำอะไร ตำรวจคนหนึ่งมาสำรวจตลาดเห็นว่าน้ำแสงทำกรียาท่าทางแบบนี้ จึงไปถามและกล่าวหาว่าน้ำแสงไม่เคารพชาติ สองคนนี้เกิดความขัดแย้งกัน ดังตัวอย่าง

ส่วนในตลาด แกจะโผล่มาพร้อมกับเพลงชาติทุก ๆ เข้าและเย็น เดิมทีแกจะนั่งเจียบ จับเจ้าอยู่แต่ในร้านกาแฟ เจียหูฟังเสียงวิพากษ์วิจารณ์การเมืองจากคอกการเมืองประจำร้าน แต่เมื่อเริ่มมีเสียงเพลงชาติดังขึ้นทุก ๆ เข้า แกกลับเปลี่ยนไปเดินพล่านไปทั่วตลาด แล้ววาก็ปกริยาแปลก ๆ ก็จะเกิดขึ้น

[...] ตำรวจหนุ่มก็พุ่งปราดไปที่แก พร้อมตวาดขึ้น

“ทำไมเอ็งถึงไม่ยืนตรงเคารพเพลงชาติหือ” น้ำแสงตีหน้างุนงง ฉายยิ้มเลือนลอยแบบเดิมออกมาอีก แกกวาดสายตามองตำรวจหนุ่มตั้งแต่หัวจรดปลายเท้า แล้วหันกลับไปเดินต่อ

[...]

“ดูย!” แกถ่มน้ำลายลงพื้น แล้วเอ่ยขึ้น “ประเทศชาติคงไม่ถึงกับระยำฉิบหายหรอกวะ หากคนอย่างกูไม่เคารพเพลงนั่นนะ”

“ไม่รู้ละ เอ็งทำผิดกฎหมาย เอ็งต้องโดนปรับหรือไมก็เข้าตะราง” ตำรวจหนุ่มขู่น้ำแสงกลับหัวเราะร่วน

“ให้ระยำตายห่าซิ! หากคนอย่างกูจะติดตะราง”

[...]

ฝ่ามือตำรวจหนุ่มพาดเข้าบังหูหน้าแสงเต็มแรง จนหน้าสะท้อนขนไปชนกับบานหน้าต่าง เขาไขกุญแจมือออก น้ำแสงรีบกุมหน้าด้วยความเจ็บปวด

(เราหลงลืมอะไรบางอย่าง. 2551 : 89-91)

จากตัวอย่างเห็นได้ว่า เรื่องสั้นนำสองฉากมาเปรียบเทียบพฤติกรรมของชาวบ้านคนนี้ในท่าทีการเมือง เมื่อก่อน ชาวบ้านคนนั้น “เจียหูฟังเสียงวิพากษ์วิจารณ์การเมืองจากคอกการเมืองประจำร้าน” แต่เมื่อถึงเวลาเพลงชาติดังขึ้น คนนี้กลับ “เปลี่ยนไป เดินพล่านไปทั่วตลาด แล้ววาก็ปกริยาแปลก ๆ” แสดงให้เห็นว่าชาวบ้านคนนี้เป็นราษฎรที่สนใจการเมืองและประโยชน์ของชาติ แต่การไม่ยืนตรงเคารพเพลงชาตินั้น เขารู้สึกว่าไม่ได้สร้างความสูญเสียกับประเทศชาติแต่อย่างใด แสดงให้เห็นถึงความคิดที่ว่า การรักชาติไม่ใช่สนใจเรื่องผิวเผิน คือ ต้องสนใจเรื่องที่จะส่งอิทธิพลต่อประโยชน์ของประเทศชาติ นอกจากนี้แล้ว ตัวอย่างสร้างความขัดแย้งระหว่างชาวบ้านและตำรวจเพราะตำรวจใช้อำนาจผิดทาง และตำรวจเพื่อปกป้องอำนาจของตัวเองก็ต้องใช้กำลังทำร้ายผู้มีสถานภาพต่ำกว่า ทำให้ปัญหาเกิดขึ้นรุนแรงยิ่งขึ้น



ด้วยสถานการณ์จากตัวอย่างข้างต้น ชาวบ้านคนอื่นอยู่หนึ่ง ๆ ไม่คิดจะมาขัดขวางตำรวจ แต่น้ำแสงใช้วิธีการแก้ปัญหาการบังคับคดีจากอำนาจตำรวจ ที่ไม่เหมือนกับชาวบ้านคนอื่น ดังตัวอย่าง

ครั้นเข้ากลางเพลง ผมตะลึงงันคล้ายเห็นผี เมื่อเห็นน้ำแสงไหลออกมาจาก  
ท้ายตลาดด้วยกิริยาท่าทางแบบเดิม ตำรวจหนุ่มเดือดจัด รีวโกรธคล้ายเต็นระริก  
บนเรียวน้ำ น้ำแสงฉายยิ้มแบบเดิม แก้มด้านขวายังเป็นรอยข้ำ แกถอดผ้าขาวม้า  
ผืนเก่าสบัดไปมาบนหัวอย่างสนุกสนาน ไม่มีหระต่อท่าทีของตำรวจหนุ่ม น้ำแสงคง  
มั่นใจว่าตำรวจหนุ่มจะไม่กระดิกกระเดี้ยไปไหนจนกว่าเพลงชาติจบ ให้ตายเถอะ  
ผมอยากหนีออกไปให้พ้นตลาดเหลือเกิน ผมอยากบินโผลู่ท่องทุ่งกว้างอย่าง  
วาดฝันไว้

“มึงล้อเลียนประเทศชาติหรือใจไอ้บ้า”

ด้ามปืนในมือตำรวจหนุ่มพาดท้ายทอยน้ำแสงเต็มแรง ร่างเปลือยทรุดฮวบลง  
กับพื้น

ตลาดเจียบงนั้นคล้ายป่าช้า

(เราหลงลืมอะไรบางอย่าง. 2551 : 94-95)

จากตัวอย่างดังกล่าวเห็นได้ว่า เมื่อความขัดแย้งระหว่างชาวบ้านกับตำรวจเกิดขึ้น ถึงแม้ว่าชาวบ้านคนนั้นโดนค่าและถูกใช้พฤติกรรมที่รุนแรงจากตำรวจ แต่ก็ไม่ยอมถอนตัว ประโยคที่ว่า “ฉายยิ้มแบบเดิม” แสดงว่าไม่ได้ยอมรับการกดขี่จากตำรวจ และ “แกถอดผ้าขาวม้าผืนเก่าสบัดไปมาบนหัวอย่างสนุกสนาน ไม่มีหระต่อท่าทีของตำรวจหนุ่ม” แสดงให้เห็นว่าชายคนนั้นกล้าที่จะท้าทายกับอำนาจของตำรวจ เป็นวิธีการแก้ปัญหาแบบไม่ท้อถอย ไม่ยอมรับการกดขี่ และใช้พฤติกรรมมาแสดงความไม่พอใจ ไม่สนใจกับอำนาจการกดขี่

#### 4.1.2 การยืนยันความคิดของตัวเอง

การยืนยันความคิดของตัวเอง หมายถึง หลังจากที่ได้ทราบถึงความคิดหรือข้อเสนอจากสมาชิกครอบครัวคนอื่นแล้ว ไม่ว่าจะสมาชิกครอบครัวคนอื่นกับตัวเองมีความคิดเหมือนกันหรือต่างกันก็ตาม ตัวละครจะเลือกยืนยันความคิดของตัวเองในที่สุด มีตัวอย่างดังนี้

เรื่อง สมาชิกในหลุมหลบภัย ในหนังสือรวมเรื่องสั้น สิงโตนอกคอก หลังจากที่ “ผม” ใช้วิธีการของคำแนะนำจากผู้ใหญ่ว่า จะพาสมาชิกครอบครัวออกหลุมหลบภัยที่ตำรังชีวิตมาหลายปี เพื่อได้รับชีวิตใหม่ในโลกภายนอก แต่ในที่สุดท้ายกลับไม่ได้รับการยอมรับและเกิดความขัดแย้งกับผู้ใหญ่ ด้วยเหตุที่สมาชิกในครอบครัวความคิดเห็นและวิธีการเลี้ยงดูลูกที่แตกต่างกัน “ผม” ก็ต้องคิดวิธีอื่นมาแก้ ซึ่งด้วยวัตถุประสงค์ของ “ผม” ที่อย่างน้อยให้ลูกของ “ผม” ใช้ชีวิตอยู่ข้างนอก ในที่สุดก็ต้องพึ่งพาพลังของตัวเองคนเดียว ดังตัวอย่าง

ผมลุกขึ้นจากโต๊ะอาหาร วิ่งไปที่ทางเดิน ไม่มีใครตามมา พวกเขาคงคิดว่าผมแค่หนีจากสถานการณ์แย่ ๆ เหมือนที่ผมมักจะทำทุกครั้ง แต่ครั้งนี้ไม่เหมือนครั้งก่อนหรอก ครั้งนี้จะต่างออกไป ผมวิ่งผ่านห้องเก็บอาหาร ผมวิ่งผ่านห้องเก็บน้ำ ผมวิ่งไปจนถึงประตูนิรภัย

ผมหมุนคันโยกที่ปิดสนิท ช่างพวกเราเอาไว้มากลอคด้วยลิบปี เสียงเหล็กเสียดสีกับเหล็กดังสนั่น เสียงฝีเท้าของทุกคนวิ่งออกมาจากห้องอาหาร มุ่งตรงมาที่ประตูนี้ ผมดันประตูเปิด ไต่ตามบันไดเหล็กทาสีแดงขึ้นไปสู่ประตูอีกบานด้านบน ผมหมุนตัวล็อก ผลักมันให้เปิดออก

(สิงโตนอกคอก. 2560 : 188)

จากตัวอย่างดังกล่าวเห็นได้ว่า เมื่อหาคำปรึกษาจากผู้อื่นแล้วแก้ปัญหาไม่ได้ ตัวละครเอกเลือกพึ่งพาพลังของตัวเองและการตัดสินใจอย่างมั่นใจว่าจะทำอย่างไรเพื่อสร้างโอกาสการใช้ชีวิตใหม่ในโลกข้างนอกของลูก จากคำว่า “ลุกขึ้น” “วิ่งไป” และ “ครั้งนี้ไม่เหมือนครั้งก่อน” แสดงให้เห็นถึงความมั่นใจของตัวละครต่อความตัดสินใจของตัวเอง

#### 4.1.3 การสืบค้นหาความจริงเกี่ยวกับอำนาจ

การสืบค้นหาความจริงเกี่ยวกับอำนาจ หมายถึง ตัวละครมีความสงสัยต่อการดำเนินการของการใช้อำนาจ จึงใช้วิธีสืบค้นข้อมูล หนังสือ และกฎหมายเพื่อหาคำตอบได้ มีตัวอย่างดังนี้

เรื่อง ในโลกที่ทุกคนอยากเป็นคนดี ในหนังสือรวมเรื่องสั้น สิงโตนอกคอก กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างไฟกับมนุษย์ ซึ่งก็คือ มนุษย์ทุกคนเกิดมาพร้อมไฟคนละหนึ่งใบ ในตอนแรกไฟจะเป็นสีขาวทั้งใบ แต่เมื่อใดก็ตามที่คน ๆ นั้นทำสิ่งที่สังคมตัดสินว่าผิด ไฟจะกลายเป็นสีดำและคน ๆ นั้นก็จะถูกมองว่าเป็นคนเลวในสังคม นอกจากนี้แล้ว คนที่ถือไฟสีขาวยังมีสิทธิ์ประหารชีวิตคนเลวได้โดยไม่ผิดกฎหมาย ในครั้งหนึ่งที่ไฟของหัวหน้า “ผม” เปลี่ยนสีเป็นสีดำจึงถูกพนักงานคนอื่นกระทุบและทำให้เสียชีวิตไป ดังตัวอย่าง

เขาร้องขอชีวิตและยืนยันว่าไม่ได้ทำผิด ‘อย่าทำฉัน ฉันไม่ได้ทำอะไรเลย พวกแกไม่เคยสงสัยกันบ้างหรือไม่ว่าไฟมันอาจจะผิดพลาดได้’

[...]

เขาพยายามแก้ตัวอย่างนั้น ทว่าคำแก้ตัวของเขาไม่ได้ทำให้ใครสะดุด พวกเขายังคงกระทุบเขาต่อไป เขาคงโกหก ก็แหงอยู่แล้ว คนเลวล้วนแต่ทำอะไรก็ได้เพื่อให้รอดพ้นจากความตาย ผมถือท้องน้อยของเขา หัวหน้ากระอักไอลออกมาถี่ ๆ แต่ผมไม่สนใจ ไม่นึกเลยแม้แต่น้อยว่านี่คือหัวหน้าผู้สอนงานและเลี้ยงข้าวเลี้ยงน้ำผมนานปีเขาเป็นคนเลวแล้วนี่ เขาไม่มีค่าอะไรให้ต้องสนใจอีกแล้ว

ก่อนเขาตาย ผมจึงเข้าไปในแววตาของเขา ในพริบตาฉันไม่รู้ว่าจะเพราะอะไร  
อยู่ ๆ ผมเชื่อว่าเขาพูดจริง

(สิงโตนอกคอก. 2560 : 41)

จากตัวอย่างดังกล่าวเห็นได้ว่า คนที่ถือไฟสีขาวยังมีสิทธิ์ประหารชีวิตคนที่ถือไฟสีดำได้ โดยไม่ผิดกฎหมาย ทั้ง ๆ ที่คนที่ถือไฟดำนั้นไม่ได้ทำอะไรผิด แค่สงสัยการทำงานของไฟอย่างเดียว ในตัวอย่างแสดงให้เห็นถึงปัญหาความขัดแย้งระหว่างผู้มีอำนาจกับผู้ไร้อำนาจเพราะสาเหตุการกดขี่ฝ่ายที่ไ้กดขี่ ได้แก่ 1) ฝ่ายปกครองที่ควบคุมการทำงานของไฟ สงสัยการทำงานของไฟจะถูกไฟตัดสินว่า เป็นเรื่องผิด ไฟขาวจะสามารถเปลี่ยนเป็นสีดำได้ นอกจากนี้แล้ว จากประโยคที่ว่า “ไม่นึกเลย แม้แต่น้อยว่านี่คือหัวหน้าผู้สอนงานและเลี้ยงข้าวเลี้ยงน้ำมนานปี” แสดงให้เห็นถึงไฟทำให้ประชาชน เชื่อว่าไฟเป็นสิ่งที่สามารถตัดสินอะไรคือถูกหรือผิดอย่างเด็ดขาด ทำให้ประชาชนลี้ภัยธรรมชาติของตัวเอง ไฟควบคุมคนที่ไม่ได้สงสัย ไฟนั้นไปทำร้ายกับคนที่เคยสงสัยเหล่านี้ เป็นปัญหาเกิดขึ้นมาจากผู้มีอำนาจที่ สร้างไฟขึ้นมา 2) กลุ่มคนที่ถือไฟขาว โดยเชื่อการทำงานของไฟอย่างสิ้นเชิง จากประโยคที่ว่า “พวกเรา ยังคงกระตือรือร้นต่อไป เขาคงโกหก ก็แหงอยู่แล้ว คนเลวล้วนแต่ทำอะไรก็ได้เพื่อให้รอดพ้นจากความตาย” แสดงให้เห็นถึงความรุนแรงของปัญหาที่เกิดขึ้นที่ไม่ให้โอกาสอธิบายใด ๆ กับผู้ที่ถูกตัดสินว่าเป็นคนผิด คิดกฎหมายกำหนดว่าคนที่ถือไฟสีขาวมีสิทธิ์ประหารชีวิตคนแล้วได้โดยไม่ผิดกฎหมาย จึงใช้อำนาจของ ผู้ถือไฟขาวมาประหารชีวิตผู้ถือไฟดำอย่างง่าย แสดงให้เห็นถึงผู้ที่กล้าสงสัยและหาความจริงนั้นเป็นฝ่าย ด้อยโอกาส การแสวงหาความจริงนั้นยากลำบาก ความจริง บางทีจะถูกปิดบังจากผู้มีอำนาจเพื่อ คงอำนาจของตัวเองมาควบคุมสังคมต่อไป

เมื่อเกิดปัญหาเกิดขึ้นจากผู้มีอำนาจ “ผม” ตัวละครเอกในเรื่องนี้ หลังจากจึงเข้าไป ในแววตาของหัวหน้าก่อนเขาจะตาย นึกว่าหัวหน้าไม่ได้ทำอะไรผิดก็ได้ “ผม” เริ่มสงสัยการทำงานของไฟ “ผม” ต้องคิดวิธีออกมาเพื่อหาคำตอบ ดังตัวอย่าง

ผมเชื่อว่าผมไม่ใช่คนแรกหรือคนที่เคยสงสัยเรื่องพวกนี้ วันอาทิตย์นั้นผมจึง  
เดินทางไปยังห้องสมุดประชาชน และสอบถามบรรณารักษ์สวมแว่นกรอบดำว่า  
หนังสือเกี่ยวกับไฟหรือกฎของรัฐบาลอยู่ที่ชั้นไหน

(สิงโตนอกคอก. 2560 : 47)

จากตัวอย่างดังกล่าวเห็นได้ว่า หลังจากตัวละครเอกเข้าร่วมเป็นหนึ่งในฝ่ายอำนาจสร้างความกดดันกับผู้ถือไฟดำ ตัวละครเอกเริ่มสงสัยการทำงานของไฟและคิดว่ายังมีคนอื่นกำลังสงสัยอยู่ เหมือนกับเขา ด้วยเหตุนี้ ตัวละครเอกเลือกใช้วิธีการแสวงหาข้อมูลเพื่อหาคำตอบได้

#### 4.1.4 การใช้วาจาตอบโต้

การใช้วาจาตอบโต้ คือ ตัวละครใช้วาจาหรือคำพูดต่อต้านหรือตอบโต้กับฝ่ายตรงข้ามที่ความคิดต่างจากตัวเอง การใช้วาจาตอบโต้ขึ้นเพื่อแสดงจุดยืน ท่าทีต่อเรื่องหรือสถานการณ์ขณะนั้นมีตัวอย่างดังนี้

เรื่อง รำพันพิลาป เหนือหลุมฝังศพ ในหนังสือรวมเรื่องสั้น อสรพิษและเรื่องอื่น ๆ กล่าวถึง แอคตือออน ตัวละครเอกมีความสามารถในการสะกดรอย การแอบแฝงกำกับตน มีความรอบรู้เกี่ยวกับธรรมชาติของสัตว์ ทำให้เขาเป็นพรานที่ยิ่งใหญ่ที่สุด ความสามารถของเขาสร้างความฉงนสนเท่ห์แก่ผู้คน และก่อให้เกิดความประหวั่นพรังขึ้นในหมู่เทพเจ้า เมื่อเทพธิดาพรหมจารีได้ยินผู้คนกล่าวขานกันว่าความสามารถของแอคตือออนจะสูงส่งกว่าความสามารถของอาร์เทมิสเทพธิดาแห่งการล่าเสียอีก เทพธิดาพรหมจารีก็ยิ่งขุ่นเคืองหนัก และความชิงชังที่นางมีต่อเขาก็แปรเปลี่ยนไปเป็นความมุ้งร้าย และมาเจอแอคตือออนเพื่อคิดวิธีสร้างความกดดันต่อแอคตือออน ดังตัวอย่าง

แต่นางกลับยังคือแผลงกล่าวว่า “ข้าเป็นเทพธิดาพรหมจารี (เออ นางช่างปราศจากความละอาย) เรือนกายของข้าที่เจ้าได้เห็นอยู่นี้ไม่มีเทพเจ้าหรือมนุษย์คนใดได้เห็นมาก่อน (ก็แล้วไอตุสและเอพ็อนตีสเล่า ก็แล้วโอเรียนเล่า) นี่คือทิพยสุนทรีย์อันลับเฉพาะและต้องห้าม อย่างน้อยเจ้าก็ควรคุกเข่าลงวอนขอความเมตตาจากข้า” และแอคตือออนตอบ “ท่านขอร้องในสิ่งที่เป็นไปไม่ได้ ท่านก็รู้ดีว่าข้าไม่ใช่อนารยชน ข้าไม่เคยพบกับสิงโต หรือกวาง หรือหมีป่า หรืองู หรือวัวป่า หรือนกอินทรีที่กำลังจะตกเป็นเหยื่อของข้าเลยว่า ‘คุกเข่าลงซี แล้วข้าจะไว้ชีวิตเจ้า’” นางเดือดดาลพลุ่งพล่านกล่าวว่า ‘มรรตัยชนโอหัง ความทรนงของเจ้าจะเป็นเหตุแห่งความพินาศของเจ้า ข้าจะขอร้องเป็นครั้งสุดท้ายให้เจ้าคุกเข่าลง’ และแอคตือออนตอบ ‘ข้าเกรงว่าข้าคงไม่อาจทำตามความต้องการของท่านได้ ข้าปฏิเสธการคุกเข่าให้แก่ผู้ใดเช่นเดียวกับที่ข้าปฏิเสธที่จะเสพอาจรมต่างภักษาหาร’

[...]

เพียงแค่นางสลัดน้ำหยาดหนึ่งออกจากเรียวหัตถ์แห่งนางให้ตกต้องลงบนหน้าผากแห่งแอคตือออน ร่างของเขาก็กลับกลายเป็นกวางไปในบัดดล

(อสรพิษและเรื่องอื่น ๆ. 2557 : 213-214)

จากตัวอย่างดังกล่าวเห็นได้ว่า เป็นความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับผู้มีอำนาจ ที่ทำให้เห็นถึงการอำนาจดขี่บุคคลที่อยู่ภายใต้ปกครอง ในตัวอย่าง ประโยคที่ว่า “เรือนกายของข้าที่เจ้าได้เห็นอยู่นี้ไม่มีเทพเจ้าหรือมนุษย์คนใดได้เห็นมาก่อน” แสดงให้เห็นถึง ฝ่ายที่มีพลังและอำนาจนั้นใช้วาจา มาแสดงฐานะอันสูงส่งของตัวเองก่อน ส่วนประโยคที่ว่า “อย่างน้อยเจ้าก็ควรคุกเข่าลงวอนขอความเมตตาจากข้า” แสดงให้เห็นถึงการกดขี่จากฝ่ายที่มีอำนาจเพื่อแสดงและปกป้องฐานะของตัวเอง

แต่ตัวละครที่อยู่ภายใต้การปกครองอำนาจนั้นไม่ยอมรับและใช้วาจาโต้ตอบ ในที่สุดฝ่ายที่มีอำนาจนั้นก็ต้องใช้พฤติกรรมทำให้ผู้ที่ขัดขวางหนทางการเมืองของตนเองหายไปด้วยวิธีการคุกคามและใช้พฤติกรรมลงโทษ ดังในตอนท้ายที่นาง “เพียงแค่นางสลัดน้ำหยาดหนึ่งออกจากเรียวหัตถ์แห่งนางให้ตกต้องลงบนหน้าผากแห่งแอดตีออน ร่างของเขาก็กลับกลายเป็นกวางไปในบันดล” คำว่า “เพียงแค่อัน” แสดงให้เห็นถึงพลังอำนาจมหาศาลที่ผู้มีอำนาจเหนือกว่ามีและแสดงให้เห็นความแตกต่างของพลังอำนาจระหว่างสองฝ่ายที่ห่างไกลมาก บุคคลที่อยู่ภายใต้อำนาจนั้นถ้าไม่ยอมรับหรือใช้วาจาโต้ตอบฐานะของฝ่ายที่มีอำนาจที่มีฐานะสูงนั้นก็จะถูกทำร้ายในที่สุด

เรื่อง คล้ายว่าเริ่มจากฝน ในหนังสือรวมเรื่องสั้น แดดเขาร้อนเกินกว่าจะนั่งจิบกาแฟ สร้างความเสี่ยงต่อชีวิตของนักเรียน ซึ่งได้รับทราบจากประโยคที่ว่า “เขาบอกว่าจะยิงหัวนักเรียนหนึ่งคนต่อหนึ่งประตูที่ทีมไทยทำได้” ถึงขณะนี้ เด็กคนมอญออกมาเพื่อคลี่คลายปัญหาที่กลุ่มพี่ชายสร้างขึ้นดังตัวอย่าง

เกมกำลังจะเริ่มอีกครั้งในครั้งหลัง พวกเขาก็กำลังจะเริ่มเกมของเขาต่อ ถ้าไม่มีเสียงหนึ่งดังขึ้นก่อน

“พอเออะพี” ไม่ใช่ภาษาไทย แต่ฟังแล้วแปลได้แบบนั้น

จากนั้นไม่นาน ตำรวจและทหารก็บุกเข้าไป

[...]

ทั้งสองกำลังเถียงกัน ฮะตูห้ามพี่ชายของตัวเองให้หยุดแล้ววางอาวุธ ข้างนอกมีตำรวจและทหารอยู่เต็ม แต่พี่ชายของฮะตูกลับด่าว่าน้องชาย และยืนยันจะทำตามแผนเดิมต่อไป

(แดดเขาร้อนเกินกว่าจะนั่งจิบกาแฟ. 2554 : 105-106)

จากตัวอย่างดังกล่าวเห็นได้ว่า เมื่อพี่ชายของเด็กคนมอญใช้ความรุนแรงมาแก้ปัญหาคความขัดแย้ง กลับทำให้ความขัดแย้งสู่ความวุ่นวายอีก เด็กคนมอญก็ต้องหาวิธีใหม่มาแก้ความขัดแย้งนี้เพื่อทำให้ความรุนแรงลดลงและเพื่อช่วยชีวิตของเพื่อนร่วมห้อง วิธีการแก้ความขัดแย้งของเด็กคนมอญได้แก่ การใช้วาจา จากคำว่า “พอเออะพี” และ “ทั้งสองกำลังเถียงกัน” เห็นได้ว่าสองพี่น้องมีการใช้วาจาเพื่อยุติปัญหา และจากย่อหน้าสุดท้ายของตัวอย่างเห็นได้ว่า บริบทที่สองพี่น้องเถียงกันนั้น คือเด็กคนมอญที่เป็นน้องนั้นพยายามอยากหยุดการกระทำของพี่ชายและอยากให้พี่ชายมอบตัว ก่อนที่ตำรวจเข้ามาแสดงให้เห็นถึงน้องชายพยายามหาโอกาสการปรับแก้ความผิดให้พี่ชาย แต่ในสุดท้าย “จากนั้นไม่นานตำรวจและทหารก็บุกเข้ามา” แสดงให้เห็นถึงปัญหาความขัดแย้งได้รับการแก้เพราะตำรวจเข้ามาช่วยไว้

#### 4.1.5 การโต้ตอบด้วยความรุนแรงต่อฝ่ายตรงข้าม

การใช้ความรุนแรงโต้ตอบฝ่ายตรงข้าม หมายถึง ในสถานการณ์ที่ตัวละครใช้สันติวิธีแก้ความขัดแย้งไม่ได้ จึงเลือกใช้ความรุนแรงต่อฝ่ายตรงข้ามด้วยสาเหตุต่าง ๆ เช่น ถูกกดดัน ถูกทำร้าย ถูกบีบบังคับและถูกแบ่งแยกกลุ่ม เพื่อแสดงตัวเองทั้งในด้านจุดยืนและความคิดของตัวเอง เป็นต้น มีตัวอย่างดังนี้

เรื่อง ซินเดอเรลล่าแห่งเมืองหุ่นยนต์ ในหนังสือรวมเรื่องสั้น สิงโตนอกคอก เมื่อเผชิญกับปัญหาความขัดแย้งที่ตัวละครถูกกดขี่จากอำนาจการปกครอง ผู้ที่เป็นพี่สาวเป็นคนที่ไม่กลัวกดขี่จากอำนาจ ดังนั้นต้องทำอะไรสักอย่างต่อศัตรูเพื่อแก้แค้น รัฐมนตรีมักจัดงานเลี้ยงเดือนละสองสามครั้งในเมืองต่าง ๆ ทั่วประเทศ พี่สาวจึงใช้โอกาสนี้วางแผนเข้าไปฆ่ารัฐมนตรีในงานเลี้ยง ดังตัวอย่าง

พี่สาวขยับเรียวปากที่เคลือบสีแดงสดให้เป็นรอยยิ้ม เอ่ยตอบ “พี่ไม่พลาดหรอก”

ก่อนออกจากบ้าน เธอหันกลับมาและพูดกับผมว่า “รู้ไหมพี่เป็นคนไม่พูดอะไรถ้าอยากทำอะไรที่จะไม่นั่งพาล่ามว่าตนเองอยากทำ แต่จะลงมือทำเลย”

[...]

ไม่รู้ว่เธอวางแผนมานานเท่าไรแล้ว ใคร ๆ ก็รู้ว่าท่านรัฐมนตรีชอบผู้หญิงสวย ๆ และมักจะเลือกลูกสาวชาวบ้านที่หน้าตาต้องใจให้ขึ้นห้องด้วยเสมอ เด็กสาว ๆ เหล่านั้นแม้จะขยะแขยงท่าน แต่ก็ยอมเพราะของกำนัลที่ท่านมอบให้จะทำให้ตนและพ่อแม่สุขสบายไปได้อีกหลายเดือน พี่สาวของผมคงคิดจะใช้ประโยชน์จากเรื่องนี้ และเธอก็ทำสำเร็จ

(สิงโตนอกคอก. 2560 : 142-147)

จากตัวอย่างเห็นได้ว่า ตัวละครใช้วิธีการแก้ปัญหาที่แตกต่างกัน ซึ่งการแก้ปัญหาความขัดแย้งโดยการต่อสู้กับผู้มีอำนาจ ตัวละครใช้วิธีการฆ่าศัตรูซึ่งเป็นผู้มีอำนาจมาแก้ความขัดแย้งจากคำพูดของตัวละครเช่น “พี่ไม่พลาดหรอก” และ “ถ้าอยากทำอะไรที่จะไม่นั่งพาล่ามว่าตนเองอยากทำ แต่จะลงมือทำเลย” แสดงให้เห็นถึงการถือโอกาสวางแผนแก้แค้นและการตัดสินใจอย่างแน่วแน่ของตัวละคร

เรื่อง ฟ้าเดียวกัน ในหนังสือรวมเรื่องสั้น เราหลงลืมอะไรบางอย่าง กล่าวถึง พ่อของฟ้าเดียวกันเป็นนักปฏิวัติที่มีชื่อเสียงของเมืองนี้ เมืองที่เคยมีสงครามกลางเมืองเมื่อประมาณสามสิบปีที่แล้ว ใคร ๆ ก็อาจจะจินตนาการฟ้าเดียวกันที่เกิดเป็นลูกนักปฏิวัติผู้ยิ่งใหญ่ ใคร ๆ มักชื่นชมและอยากใกล้ชิดกับนักปฏิวัติด้วยกันทั้งนั้น แต่สำหรับฟ้าเดียวกันแล้ว พฤติกรรมหลายอย่างของพ่อทำให้ฟ้าเดียวกันไม่เข้าใจพ่อ คิดว่าพ่อไม่เหมือนพ่อ วิธีการสั่งสอนลูกก็ไม่เหมือนพ่อของคนอื่น จึงเกิดความขัดแย้งระหว่างพ่อกับลูก ดังตัวอย่าง

เมื่อฟ้าเดียวกันโตพอรับรู้สิ่งต่าง ๆ ได้มากขึ้น พฤติกรรมหลายอย่างของพ่อทำให้ฟ้าเดียวกันประหลาดใจ สงสัยเหลือเกินว่าบทบาทนักปฏิวัติของพ่อผ่านมาเกือบสามสิบปี แต่ทำไมพ่อยังฝังใจคิดว่าตัวเองเป็นนักปฏิวัติอยู่ ฟ้าเดียวกันรู้สึกว่าคุณที่อยู่ด้วยกันขณะนี้ไม่ใช่พ่อ แต่เป็นนักปฏิวัติเมื่อสามสิบปีที่แล้ว ทำไมพ่อถึงไม่ทำตัวเป็นพ่อของลูกเหมือนคนทั่ว ๆ ไป ทำไมเลือกสวมวิญญาณนักปฏิวัติเลี้ยงดูฟ้าเดียวกัน

(เราหลงลืมอะไรบางอย่าง. 2551 : 214)

จากตัวอย่างดังกล่าวเห็นได้ว่า พ่อลูกเกิดความขัดแย้งเพราะวิธีการสั่งสอนลูกของพ่อเข้มงวดเกินไป ถึงขนาดที่ลูกไม่เข้าใจพ่อ การสั่งสอนลูกแบบนักปฏิวัติของพ่อไม่ได้เหมาะกับการเติบโตทางความคิดและทางจิตใจของลูก แสดงให้เห็นถึงวิธีการสั่งสอนลูกแบบไม่ให้ความสำคัญกับการฟังความคิดของลูก การดูแลลูกแบบ “เผด็จการ” ทำให้ลูกเกิดความเครียดและรู้สึกกดดัน ในที่สุดลูกก็ต้องใช้พฤติกรรมบางอย่างมาแสดงความคิดของตัวเอง

ในครั้งหนึ่ง พ่อแม่ของฟ้าเดียวกันออกไปเที่ยวในวันหยุด ฟ้าเดียวกันชวนเพื่อน ๆ มาเที่ยวบ้านและซ้อมการแสดง แต่พ่อกลับมาเห็นสภาพนั้นก็โกรธมาก พ่อลูกเกิดความขัดแย้งกัน ด้วยเหตุนี้ฟ้าเดียวกันต้องหาวิธีมาแก้สถานการณ์นี้ ดังตัวอย่าง

ถึงตอนนี้ ฟ้าเดียวกันไม่กลัวเจ้าปีศาจร้ายอีกต่อไป มุ่งตรงไปยังสวนหลังบ้าน การเผชิญหน้ากับมันในขณะนี้จะเป็นทางออกที่ดีที่สุด มันกำลังนั่งอยู่ตรงเก้าอี้ประจำฟ้าเดียวกันเดินไปหยุดนิ่งข้างหลังมัน ควันบุหรีลอยอวล คงบายลิต่ากับสิ่งที่ได้ทำไป ฟ้าเดียวกันตะโกนเรียกเสียงเข้ม เจ้าปีศาจร้ายหันมาอย่างเชื่องช้า สีหน้าไม่มีหระ ฟ้าเดียวกันยกปืนขึ้นเล็ง มันผงะนิดหนึ่งแล้วยิ้มขึ้น

[...]

ฟ้าเดียวกันยังเดินรีเข้าไป มันถอยไปอีกทาง เอาละ คราวนี้จะมอบบทเรียนครั้งสำคัญให้เจ้าปีศาจร้ายบ้างละ ฟ้าเดียวกันกระชับปืนมันอีกครั้งแล้วตัดสินใจดลใจดลใจปืน

(เราหลงลืมอะไรบางอย่าง. 2551 : 226-227)

จากตัวอย่างดังกล่าวเห็นได้ว่า ลูกใช้วิธี “ปฏิวัติ” มาแก้ปัญหา เพราะพ่อมักจะสั่งสอนอย่างเข้มงวดแบบผู้ปฏิวัติทำให้ลูกรู้สึกกดดันและความทุกข์ หลังจากที่ถูกตัดสินใจจะใช้พฤติกรรมสักอย่างมาแก้ปัญหาความขัดแย้ง จึงคิดวิธียิงปืนมาได้ตอบวิธีสั่งสอนลูกแบบ “นักปฏิวัติ” ของพ่อ ด้วยการใช้พฤติกรรมการยิงปืนเพื่อสร้างสถานะของตัวเองในครอบครัว เพื่อให้พ่อรู้ว่าบางทีควรรับฟังลูกบ้าง ไม่ใช่คิดแต่ตัวเองอย่างเดียว คิดว่าตัวเองเป็นนักปฏิวัติ การสั่งสอนลูกแบบความคิดนักปฏิวัติทำให้ลูกนำวิธีความรุนแรงมาแก้ปัญหาความขัดแย้งเพื่อโต้ตอบคืนความรุนแรงของพ่อ

เรื่อง คล้ายว่าเริ่มจากฝน ในหนังสือรวมเรื่องสั้น แดดเข้ร้อนเกินกว่าจะนั่งจิบกาแฟ กล่าวถึงเด็กคนมอญชื่อฮะตุ ถูกเพื่อนร่วมห้องรังแกเพราะเข้าใจผิดว่า ฮะตุอยู่ในฝ่ายเดียวกับกลุ่มคนพม่า

ที่ทำร้ายชาวบ้าน ส่วนตัวละครเอกชื่อธง เป็นคนไทย หลังจากรู้จักสะตุก็ตกลงจะเป็นเพื่อนของเขา แต่ในสายตาของเพื่อน ๆ สะตุเป็นคนในฝ่ายไม่ดี ส่วนธงเป็นเพื่อนของสะตุก็ต้องถูกแบ่งแยกจากกลุ่มเดิม ธงจึงตกเป็นชายขอบเช่นเดียวกับสะตุ ดังตัวอย่าง

ธงรู้จักเขา เด็กคนนั้น เขาเป็นชาวพม่า ฝ่ายเดียวกับพวกที่เผาวัดแล้วจับ  
พระนเรศวรไปเป็นองค์ประกัน ฝ่ายเดียวกับพวกที่ถืออาวุธบุกโรงพยาบาลจับคนไข้  
เป็นตัวประกัน

[...]

“นายหลีกไปดีกว่า แล้วส่งพมานั้นมา” เอกพูด

“ไม่ได้หรอก”

“หรือนายเป็นเพื่อนมัน”

ธงอีกอึก น้ำฝนไหลเข้าปากจนต้องบ้วนทิ้ง

“ใช่ สะตุเป็นเพื่อนเรา”

“งั้นนายก็ไม่ใช่เพื่อนเรา” จบคำ เอกก็ปล่อยหมัดกระแทกหน้าธง

ความเจ็บแสบจี้ดคล้ายโดนตัวต่อต่อย นั้นยังไม่ร้ายเท่ากับความรู้สึกคล้ายรังต่อ  
หล่นใส่ในอึดใจต่อมา

(แดดเขาร้อนเกินกว่าจะนั่งจิบกาแฟ. 2554 : 73-85)

จากตัวอย่างดังกล่าวเห็นได้ว่า เป็นความขัดแย้งระหว่างคนในสังคมด้วยสาเหตุสัญชาติ ไม่เหมือนกัน จึงมีการแบ่งแยกกลุ่มกัน จากย่อหน้าแรกของตัวอย่างทราบได้ว่า กลุ่มคนพม่าทำร้ายชาวบ้านหลายครั้งและทำให้ชีวิตของชาวบ้านวุ่นวาย เช่น “เผาวัดแล้วจับพระนเรศวรไปเป็นองค์ประกัน” และ “ถืออาวุธบุกโรงพยาบาลจับคนไข้เป็นตัวประกัน” เรื่องสั้นนี้ได้สร้างตัวละครที่เป็นเด็กคนมอญ ถูกเพื่อนร่วมห้องเข้าใจผิดว่า ตัวเองอยู่ในกลุ่มเดียวกันของพวกคนพม่า ดังนั้น เด็กคนมอญถูกเพื่อนร่วมห้องรังแกและถูกแกล้ง นอกจากนี้แล้ว เรื่องสั้นสร้างตัวละครเอกที่เห็นเด็กคนมอญนั้น เป็นเพื่อน เมื่อเผชิญกับการคุกคามจากเพื่อนเก่า ตัวละครเอกเลือกปกป้องเพื่อนคนมอญ ในที่สุดก็ถูกเพื่อนเก่าแยกออกจากกลุ่ม และจากคำว่า “ปล่อยหมัดกระแทกหน้าธง” และ “ความเจ็บแสบจี้ดคล้ายโดนตัวต่อต่อย” เห็นได้ว่า การแบ่งแยกกลุ่มทำให้เกิดความรุนแรงระหว่างสองกลุ่ม ดังนั้น ในตัวอย่างนี้ สาเหตุของการแบ่งแยกกลุ่มคือความเข้าใจผิดกัน และผลจากปัญหาการแบ่งแยกกลุ่มคือ เกิดความรุนแรง

เมื่อเกิดความขัดแย้งการแบ่งแยกกลุ่ม เด็กคนมอญถูกรังแก คนที่เป็นเพื่อนของเด็กคนมอญนั้นถูกเพื่อนเก่ากระแทกหน้า เรื่องสั้นสร้างตัวละครที่เป็นพี่ชายของเด็กคนมอญนั้น มาทำหน้าที่แก้ปัญหการแบ่งแยกกลุ่มในโรงเรียน ดังตัวอย่าง



ความโกลาหลเกิดขึ้นไม่เกินห้านาที เกมฟุตบอลยังไม่มီးอะไรตื่นเต้น คนที่เป็น  
หัวหน้าก็แสดงตัว พร้อมความจำนงที่ทำให้ทุกคนขลุก

เขาบอกว่าจะยิงหัวนักเรียนหนึ่งคน ต่อหนึ่งประตูที่ทีมไทยทำได้

[...]

เมื่อจบครั้งแรก คนเป็นหัวหน้าก็ดึงธงออกมาผืนหนึ่ง เขาขอธงชาติไทยที่เอก  
ยังถือค้างเอาไว้ ปลดธงชาติไทยออกจากด้ามแล้วติดธงผืนนั้นเข้าไปแทน ธงผืนนั้นสีแดง  
มีรูปหงส์เหินสีทองอยู่ตรงกลาง แล้วบอกว่านี่เป็นธงชาติของพวกเขา ดูให้ดีกว่ามัน  
ไม่ได้เป็นธงชาติพม่าทั้งยังไม่ใช่ธงของประเทศไหนที่คนรู้จักจึงไม่ควรเรียกพวกเขา  
รวมไปกับพวกไหน ไม่ว่าจะเป็พวกที่ยึดโรงพยาบาล พวกที่ค้ายาเสพติดที่ชายแดน  
และหรือแม้แต่พวกที่ทำสงครามสมัยยังชี้ข้างกันอยู่

[...]

“เราไม่ได้เป็นสมาชิกองค์การสหประชาชาติ ไม่ได้เข้าร่วมแข่งขันกีฬาไม่ว่าจะ  
รับไหน ไม่ควรอยู่ในประเทศผู้อื่น ทั้งอาจไม่สมควรอยู่ในโลกนี้ในสายตา

ชาวโลก แต่เรายังอยู่ในค่ายลี้ภัยที่เฟ็งโดนเผา เราไม่ควรถูกปฏิบัติเช่นนี้  
ทั้งเราก็ไม่คิดจะปฏิบัติเช่นนี้กับใคร” เขาถามต่อถึงเด็กผู้ชายคนหนึ่งซึ่งมาเรียนใน  
โรงเรียนนี้ เด็กคนนั้นใส่ขาเทียมและโดนแกล้งจนขาเทียมหัก

(แดดเขาร้อนเกินกว่าจะนั่งจิบกาแฟ. 2554 : 101-105)

จากตัวอย่างดังกล่าวเห็นได้ว่า กลุ่มคนมอญได้รับอิทธิพลจากการแบ่งแยกกลุ่มของ  
ชาวบ้าน เช่น ประโยค “แต่เรายังอยู่ในค่ายลี้ภัยที่เฟ็งโดนเผา” และ “เขาถามต่อถึงเด็กผู้ชายคนหนึ่ง  
ซึ่งมาเรียนในโรงเรียนนี้ เด็กคนนั้นใส่ขาเทียมและโดนแกล้งจนขาเทียมหัก” แสดงให้เห็นถึง เพราะ  
ความเข้าใจผิดและการแบ่งแยกกลุ่มของชาวบ้าน ทำให้คนมอญดำเนินชีวิตต่อไม่ได้ จึงต้องคิดวิธี  
มาแก้ปัญหา ในตัวอย่างได้กล่าวถึงวิธีการแก้ปัญหาหลายอย่าง ได้แก่ 1) การใช้พฤติกรรมรุนแรง  
นักเรียนรวมตัวที่โรงเรียนเพื่อนั่งดูทีวีในวันที่ทีมไทยออกแข่งขันฟุตบอลกับประเทศอื่น กลุ่มคนมอญที่  
เป็นทหารซึ่งรวมกับพี่ชายของเด็กคนมอญเข้าห้องเรียนเพื่อควบคุมคนในทั้งห้อง จากประโยคว่า “จะยิงหัว  
นักเรียนหนึ่งคน ต่อหนึ่งประตูที่ทีมไทยทำได้ ” ยิ่งแสดงให้เห็นถึงความรุนแรงของวิธีการแก้ปัญหา  
นอกจากนี้แล้ว ประโยคว่า “ปลดธงชาติไทยออกจากด้ามแล้วติดธงผืนนั้นเข้าไปแทนธงผืนนั้นสีแดง  
มีรูปหงส์เหินสีทองอยู่ตรงกลาง” ก็แสดงให้เห็นถึงตัวละครอยากแสดงธงชาติของตัวเองว่ากลุ่มพวกเขา  
ไม่ใช่คนพม่า 2) การใช้วาจา หัวหน้ากลุ่มคนมอญหรือพี่ชายของเด็กคนมอญที่ถูกแกล้งนั้นพยายามใช้  
วาจามาอธิบายว่า พวกเขาไม่ใช่คนพม่า และไม่ได้คิดจะทำร้ายกับชาวบ้าน พร้อมเรียกร้องว่า “เราไม่ควร  
ถูกปฏิบัติเช่นนี้ ทั้งเราก็ไม่คิดจะปฏิบัติเช่นนี้กับใคร” ดังนั้น การใช้พฤติกรรมและวาจาของตัวละครนั้น

มีวัตถุประสงค์ ได้แก่ 1) แสดงความยืนยันของตัวเองว่าไม่ใช่คนพม่า 2) แสดงความเป็นบริสุทธิ์ในเหตุการณ์การทำร้ายกับชาวบ้านต่าง ๆ และ 3) แสดงความเป็นตัวตน อยากรับความยอมรับจากสังคม

#### 4.1.6 ขอความช่วยเหลือเพื่อประนีประนอม

ขอความช่วยเหลือเพื่อประนีประนอม คือ แสวงหาพลังหรือความสนับสนุนจากคนอื่น มาช่วยแก้ปัญหาความขัดแย้งในสถานการณ์ที่ตัวเองไม่สามารถแก้ปัญหาได้โดยใช้พลังลำพัง มีตัวอย่าง ดังนี้

เรื่องแก้วสองใบ ในหนังสือรวมเรื่องสั้น เราหลงลืมอะไรบางอย่าง กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่าง “ฉัน” และภรรยาไม่ดีมาก สามีมักหนีจากบ้านหลายวัน และมักทะเลาะกัน พฤติกรรมต่าง ๆ ของสามีที่ไม่เห็นความสำคัญของครอบครัว “ฉัน” ไม่อยากทะเลาะกับสามี สองสามีภรรยาจึงเกิดความขัดแย้งกัน ดังตัวอย่าง

ภาพสามีหล่อนผุดขึ้นมาในสมอง เขาหายไปสองวันเต็ม ๆ เพิ่งโผล่เมื่อเช้านี้ และเป็นปกติที่หล่อนกับสามีจะทะเลาะกันอีก แม้ว่าจะพยายามหลีกเลี่ยงการถกเถียง ทอต่อหน้าหยदनน้ำ แต่เมื่อเชื้อไฟถูกจุดติดขึ้น ไฟนรกดั่งจะลุกท่วมโต๊ะอาหาร ไฟเขียววาบขึ้น หล่อนกระซากรถออกอย่างหัวเสีย หล่อนเจ็บปวดเสมอเมื่อเห็นแววตาของหยदनน้ำตั้งคำถามกับเหตุการณ์เบื้องหน้า

หล่อนเหลืออดกับพฤติกรรมของสามี เขากลายเป็นคนละคนกับตอนแต่งงานใหม่ ๆ หลังจากมีหยदनน้ำ พฤติกรรมเขาเปลี่ยนไป เสเพลมากขึ้น พุดจาชู้ตะคอกเสียงดัง หายไปจากบ้านโดยไม่มีสาเหตุ และชอบเอากลืนเหล้าคละคลั่งกลับมา ที่สุดทนจนรับไม่ได้คือการขอมืออะไรกับหล่อนทั้ง ๆ ที่เมามาย หล่อนโกรธจัด ต่ำเขาไม่ไว้หน้า และมักหนีไปนอนกับลูก หล่อนอดตั้งคำถามไม่ได้ว่ามันเกิดอะไรขึ้นกับชีวิตของหล่อน หล่อนและเขาใช้ชีวิตกันแบบไหนกันแน่ ความรักความหวังหาอาหารแต่ครั้งอดีตเหือดหายไปไหนหมด

(เราหลงลืมอะไรบางอย่าง. 2551 : 174-175)

จากตัวอย่างเห็นได้ว่า เป็นปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างสามีภรรยา จากคำว่า “ทะเลาะกันอีก” และ “ไฟถูกจุดติดขึ้น” แสดงให้เห็นถึงสถานการณ์สัมพันธ์ระหว่างสามีภรรยาสู่ความรุนแรง การกระทำของสามีมัก “หายไปจากบ้านโดยไม่มีสาเหตุ” “ชอบเอากลืนเหล้าคละคลั่งกลับมา” แสดงให้เห็นถึงความไม่รับผิดชอบต่อครอบครัว ส่วนภรรยา “ต่ำเขาไม่ไว้หน้า” ทำให้เห็นถึงความขัดแย้งระหว่างสองสามีภรรยาที่มีความรุนแรงยิ่งขึ้น

ในเรื่องสั้นนี้ได้เชื่อมโยงฉากอยู่ในบ้านและอยู่ที่ทำงาน มาอธิบายภรรยาแก้ปัญหาอย่างไร คือ เรื่องสั้นกล่าวถึง “ฉัน” มีแก้วสองใบ แก้วใบเล็กเป็นแก้วที่ใช้มาตลอดเวลา หลังจากใช้แก้วใบเล็กหน้าที่การงานของ “ฉัน” เจริญก้าวหน้าขึ้นอย่างไม่เคยเป็นมาก่อน ส่วนแก้วใบใหญ่ เป็นของสามีที่ใคร

คงให้เขามา หรือเขาอาจหยิบติดไม้ติดมือมาจากที่ไหนสักแห่ง แล้วเผชิญแวมมาทิ้งไว้ในห้องทำงาน ครั้งหนึ่ง “ฉัน” เอาแก้วน้ำทั้งสองใบล้าง โดยผลอเอาแก้วกาแฟใบเล็กใส่ไว้ในแก้วกาแฟใบใหญ่ พอจะหยิบออกมาล้าง ปรากฏว่าดึงเอาแก้วเล็กออกจากแก้วใหญ่ไม่ได้ ด้วยเหตุที่ “ฉัน” ไม่รู้ว่าจะเลือกยังไง จึงหาความช่วยเหลือจากแม่บ้าน และ “ฉัน” ได้นำปัญหาครอบครัวมาเปรียบเทียบกับเรื่องแก้วสองใบ ในที่สุดโน้ใจของ “ฉัน” หาคำตอบได้ในเรื่องการจัดการปัญหาสัมพันธ์ระหว่าง “ฉัน” กับสามี

“เรียบร้อยแล้วค่ะผอ.” เสียงมาลีแว่วเข้ามาก่อนตัว หล่อนหลุดจากห้วงคิด  
มาลียื่นแก้วกาแฟใบเล็กให้หล่อน

“เก่งนี้ ทำไงล่ะ” มาลียิ้ม หล่อนรับแก้วมาถือไว้ หมุนแก้วตรวจสอบสภาพทุกอย่าง  
ยังปกติ ไม่มีแม้แต่วรอยบิ่น

“อ้าว...แล้วอีกใบล่ะ” หล่อนถาม มาลีหุบยิ้ม นิ่งเงียบ

“แก้วใบใหญ่หรือคะ” มาลีทวนคำเหมือนไม่อยากจะตอบ

“หนูจำเป็นจริง ๆ ค่ะ ไม่งั้นผอ.คงไม่ได้กินกาแฟ” หล่อนยิ้มเจื่อน ๆ

“หมายความว่า...”

“ก็ทำนองนั้นแหละค่ะ หนูจำเป็นจริง ๆ ทำยังไงมันก็ไม่ออก ลองให้แม่บ้าน  
คนอื่นช่วยก็ได้เรื่องได้ราวเสียที หนูก็เลย...”

“ทุบมันทิ้งเสียเลย”

“ใช่ค่ะ” มาลีพยักหน้ารับ หล่อนนิ่งไปสักพัก มาลีไม่กล้าสบตา

“ในเมื่อจำเป็นต้องทำอย่างนั้น ก็ไม่เห็นเป็นไรนี่” มาลียิ้มออก “แต่หนูก็ซัง  
น้ำหนักแล้วละค่ะว่าผอ.ชอบแก้วใบเล็กมากกว่า ก็เลยเลือกเก็บแก้วใบเล็กไว้ หนูคิด  
ของหนูอย่างนี้แหละค่ะ ผอ.คงไม่ว่าอะไรนะค่ะ” มาลีรีบชิงอธิบายเมื่อเห็นหล่อน  
ไม่ว่าอะไร

“ดีแล้วล่ะ ชอบใจมาก”

(เราหลงลืมอะไรบางอย่าง. 2551 : 183-184)

จากตัวอย่างดังกล่าวเห็นได้ว่า ได้นำแก้วใบเล็กมาอุปมาความขัดแย้งและปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างสามีภรรยา ในตัวอย่าง แก้วใบเล็กติดกับแก้วใบใหญ่ ใช้แก้วใบไหนไม่ได้ แสดงให้เห็นถึงความสับสนและลังเลของตัวละครในการตัดสินใจเลือกอันใดอันหนึ่ง ตัวอย่างนำแก้วเล็กเป็นตัวแทนของการทำงาน และแก้วใบใหญ่เป็นตัวแทนของสามี สามีของตัวละครเอกนั้นไม่ได้สนใจกับครอบครัว มีแต่ทะเลาะกับตัวละครเอกด้วยเหตุต่าง ๆ การที่หาความช่วยเหลือจากแม่บ้านให้จัดการให้ นั่นถือเป็นวิธีการแก้ปัญหา แม่บ้านเลือกทุบแก้วใบใหญ่ เหลือแค่แก้วใบเล็ก เพราะช่างน้ำหนักว่า แก้วใบเล็กจะสำคัญกว่าที่สามารถช่วยหน้าที่การทำงานของตัวละครเอกได้ ส่วนแก้วใบใหญ่ที่ถือว่าเป็นตัวแทนของสามีนั้น แสดงให้เห็นถึงการส่งผลวุ่นวายกับชีวิตของตัวละครเอก เมื่อตัวละครเอกไม่สามารถเลือกเอา

ระหว่าง “แก้วสองใบ” นี้ หรือยังไม่สามารถดูออกกว่าอะไรจะสำคัญกว่าสำหรับชีวิตของตัวเอง ในขณะที่ คนที่อยู่ข้าง ๆ นั้นจะสามารถดูชัดเจนกว่าตัวเอง เป็นการใช่วิธีการขอคำแนะนำจากบุคคลใกล้ชิด มาแก้ปัญหาความขัดแย้งในครอบครัวของตัวเอง

เรื่อง คล้ายว่าเริ่มจากฝน ในหนังสือรวมเรื่องสั้น แดดเข้าร้อนเกินกว่าจะนั่งจิบกาแฟ ฮะตุเป็นเด็กคนมอญที่ถูกเพื่อนร่วมห้องรังแก กลุ่มพี่ชายของฮะตุก็ถูกมองว่าเป็นพวกเดียวกันกับคนพม่า ที่ทำร้ายกับชาวบ้านและถูกชาวบ้านโจมตี ด้วยสาเหตุดังกล่าวนี้ กลุ่มพี่ชายของฮะตุเลือกควบคุม นักเรียนเพื่อแก้ความขัดแย้ง แต่กลับสร้างปัญหาความขัดแย้งมากยิ่งขึ้น ถึงขณะนี้ ฮะตุจึงออกมาเพื่อ คลี่คลายปัญหาความขัดแย้งที่กลุ่มพี่ชายสร้างขึ้น ดังตัวอย่าง

*เกมกำลังจะเริ่มอีกครั้งในครั้งหลัง พวกเขาก็กำลังจะเริ่มเกมของเขาต่อ ถ้าไม่มี เสียงหนึ่งดังขึ้นก่อน*

*“พอเถอะพี่” ไม่ใช่ภาษาไทย แต่ฟังแล้วแปลได้แบบนั้น*

*จากนั้นไม่นาน ตำรวจและทหารก็บุกเข้าไป*

*[...]*

*เรื่องมันซับซ้อนเรื่อย ๆ ธงมารู้จากปากตำรวจตอนหลังว่า ฮะตุถูกสั่งให้ซ่อนตัว บนภูเขา แต่ฮะตุกลับไปบอกพ่อของธง พ่อพาไปหาชุดคุ้มครองหมู่บ้าน ก่อนเรื่องจะถึง ตำรวจ ขณะที่ฟุตบอลจบครั้งแรกกำลังตำรวจและทหารก็ล้อมหอประชุมไว้หมดแล้ว*

*(แดดเข้าร้อนเกินกว่าจะนั่งจิบกาแฟ. 2554 : 105-106)*

จากตัวอย่างเห็นได้ว่า ตัวละครใช้วิธีหาความช่วยเหลือจากคนอื่นเพราะตัวเองไม่มีความสามารถไปหยุดยั้งแนวโน้มอันร้ายกาจของสถานการณ์ขณะนั้นได้ด้วยพลังลำพัง ประโยค “ฮะตุถูกสั่งให้ซ่อนตัวบนภูเขา ฮะตุกลับไปบอกพ่อของธง” แสดงให้เห็นถึงเด็กคนมอญหาความช่วยเหลือจากชาวบ้านเพื่อเรียกตำรวจไปหยุดการกระทำของกลุ่มคนมอญที่จะสร้างความรุนแรง

#### 4.1.7 การหลีกเลี่ยงความจริง

การหลีกเลี่ยงความจริงคือ ตัวละครเมื่อมีความขัดแย้งกับคนอื่นและเผชิญกับอุปสรรคต่าง ๆ ในขณะที่ตัวละครไม่ยอมยอมรับหรือไม่มีความสามารถรับผิดชอบและเปลี่ยนสถานการณ์ นำอิต้อัดใจของตนได้ จึงคิดวิธีการหลีกเลี่ยงความจริงเพื่อแก้ความขัดแย้ง เช่น การหนีจากบ้าน การปล่อยตามใจลูก การหลีกเลี่ยงออกจากกลุ่มคู่ขัดแย้ง และการหลบหนีซ่อนตัวจากผู้มีอำนาจ มีตัวอย่างดังนี้

การหนีจากบ้าน คือ ตัวละครแสดงจุดยืนต่างกับสมาชิกครอบครัวคนอื่น มีสาเหตุ ได้แก่ ความเชื่อ ศาสนา และความคิดทางการเมืองแตกต่างกัน ดังตัวอย่าง เรื่องกุหลาบย้อมสี ในหนังสือรวมเรื่องสั้นสิงโตนอกคอก เซท เป็นคนที่นับถือเทพเจ้าน้อยนัก แต่แม่ของเซทเป็นศาสนิกชนที่ดี เซทกับแม่มีความขัดแย้งกันในเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเทพเจ้าเพราะมีความคิดเห็นแตกต่างกัน ดังตัวอย่าง

บางทีก็เบื่อกับเรื่องเดิม ๆ แม่เชื่อว่าการที่ผมจ่ายยาให้กับคนไข้เป็นเรื่องผิดหลักศาสนาเพราะถ้าคนป่วยเหล่านั้นสมควรจะหายจากโรคเทพเจ้าก็ต้องทำให้พวกเขาหายเองโดยไม่ต้องรับยาใด ๆ เราเถียงกันเรื่องนี้มาไม่ต่ำกว่าสิบครั้งแล้ว ก็อาชีพที่ “กึ่งเกือบจะผิดหลักศาสนา” ของผมนี่ไม่ใช่หรือที่ทำให้เราทั้งคู่มีกินกันอยู่ทุกวันนี้ ผมที่ “มีศรัทธาอ่อนจนน่าอับอาย” คนนี้ไม่ใช่หรือที่หาเลี้ยงครอบครัวในขณะที่แม่ไปบูชาอยู่ในวิหาร

[...]

เมื่อเราสองแม่ลูกกลับบ้าน ผมได้สนทนากับแม่ในเรื่องนี้ แม่เห็นด้วยกับการแต่งงานเพราะท่านวัลเป็นคนอนุมติ ก่อนหน้านี้ แม่ไม่เคยสนิทสนมอะไรกับซารียา เสียด้วยซ้ำ ผมต่อต้าน แม่ก็เลยตบหน้าผมและบอกว่าผมหลบหลู่เทพเจ้า

(สิงโตนอกคอก. 2560 : 158-160)

จากตัวอย่างดังกล่าวเห็นได้ว่า เป็นความขัดแย้งระหว่างแม่กับลูกในด้านศาสนา เพราะสองแม่ลูกมีความคิดแตกต่างกันในด้านศาสนา แม่เชื่อเทพเจ้าถึงขนาดที่เชื่อว่าทุกอย่างที่เป็นเทพเจ้ากำหนดไว้ทั้งหมด คำว่า “จ่ายยาให้กับคนไข้เป็นเรื่องผิดหลักศาสนา” แสดงให้เห็นถึงความคิดของแม่คือ โรคไข้เจ็บป่วยของคนเป็นที่เทพเจ้ากำหนดไว้ ถ้ามีหมอเข้ามาช่วยรักษาก็ถือว่าฝ่าฝืนกฎระเบียบของเทพเจ้า เป็นเรื่องที่ผิดศาสนา เป็นเรื่องไม่ดีสำหรับศาสนิกชนที่ได้อย่างแม่ และประโยคที่ว่า “แม่เห็นด้วยกับการแต่งงานเพราะท่านวัลเป็นคนอนุมติ” แสดงให้เห็นว่า แม่เชื่อฟังทุกอย่างที่ตัวเองคิดว่าเป็นความต้องการของเทพเจ้า และไม่ฟังความต้องการของลูกเองที่เป็นคน “มีศรัทธาอ่อน” จึงทำให้สองแม่ลูกเกิดความขัดแย้งในด้านศาสนา

เมื่อเผชิญกับความขัดแย้งระหว่างแม่กับลูกในด้านศาสนา เพราะว่าความนับถือของสองแม่ลูกไม่เหมือนกัน เซท ผู้ที่เป็นลูกเลือกใช้ชีวิตหลบหนีจากบ้านและดำรงชีวิตกับเพื่อนอกกรีตเพื่อแก้ความขัดแย้งกับแม่อย่างชั่วคราว ดังตัวอย่าง

พาดหัวข่าวหนังสือพิมพ์ประจำเมือง

เซท ลูกชายของมาร์ธา ได้หลบหนีไปอยู่กับพวกนอกรีต

ขอให้ประชาชนทุกคนในเมืองช่วยกันเป็นหูเป็นตา

หากพบเห็นเซท กรุณารายงานเจ้าหน้าที่อย่างรวดเร็ว

(สิงโตนอกคอก. 2560 : 161)

จากตัวอย่างดังกล่าวเห็นได้ว่า ตัวละครเอกที่เป็นลูกใช้ชีวิตหลบหนีจากบ้านไปอยู่กับเพื่อนอกกรีตมาแก้ความขัดแย้ง เพื่อนอกกรีตเชื่อถือความอิสระและธรรมชาติ ตัวละครเอกเลือกดำรงชีวิตอยู่กับเพื่อนอกกรีตเพื่อแก้ความขัดแย้งกับแม่ในเรื่องการถูกบังคับให้แต่งงานกับคนที่ไม่เคยรู้จักนอกจากนี้แล้ว ประโยคที่ว่า “ได้หลบหนีไปอยู่กับพวกนอกรีต” และ “หากพบเห็นเซท กรุณารายงาน

เจ้าหน้าที่อย่างรวดเร็ว” เป็นการชี้ให้เห็นว่า ความขัดแย้งระหว่างสองแม่ลูกนั้นเป็นตัวแทนของความขัดแย้งระหว่างลูกกับคนในเมืองที่นับถือเทพเจ้า การแก้ความขัดแย้งด้วยวิธีการหลบหนีจากบ้านนั้น แม้ว่า จะแก้ความขัดแย้งระหว่างแม่ลูกได้อย่างชั่วคราว แต่ก็ทำให้ลูกได้รับผลกระทบจากสังคมกระแสหลัก

นอกจากนี้แล้ว เรื่อง เมถุนสังโยค (อติเตกา เลหมายเลขสอง) ในหนังสือรวมเรื่องสั้น อสรพิษและเรื่องอื่น ๆ “ข้าพเจ้า” คบกับผู้หญิงคนหนึ่ง “ข้าพเจ้า” เป็นผู้ยินยอมติดกับการกระทำของคณะผู้ก่อการเปลี่ยนแปลงการปกครอง แต่ครอบครัวฝ่ายผู้หญิงนั้นนิยมในระบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ ในสุดท้าย ครอบครัวฝ่ายผู้หญิงบังคับให้เธอเลิกติดต่อกับ “ข้าพเจ้า” ผู้หญิงคนนั้นแม้ว่ามีความนิยมต่างจาก “ข้าพเจ้า” แต่ยังคงอยากคงความสัมพันธ์กับ “ข้าพเจ้า” ทำให้ผู้หญิงเกิดความขัดแย้งกับสมาชิกครอบครัวของเธอ ดังตัวอย่าง

*ข้าพเจ้าโกรธสุดขีดเมื่อได้รับชัตว่าหล่อนเป็นผู้ยินยอมติดในระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ หล่อนเองก็โกรธสุดขีดเช่นกัน เมื่อได้รู้ชัตว่าข้าพเจ้าเป็นผู้ยินยอมติดกับการกระทำของคณะผู้ก่อการเปลี่ยนแปลงการปกครอง นั่นคือสาเหตุหลักที่ทำให้ข้าพเจ้าและหล่อนสิ้นสัมพันธ์กัน*

[...]

*ผู้ใหญ่ทางฝ่ายหญิงเขาไม่ชอบข้าพเจ้า โทรศัพท์ติดต่อกันไม่ได้ จดหมายก็ถูกเปิดอ่านและถูกทำลาย พ่อและพี่ชายของผู้หญิงคนนั้นเขาเป็นนักล่า นักเลง มีสมัครพรรคพวกมาก ข้าพเจ้าจะผ่านหนบ้านของหล่อนก็ยังไม่ได้ เวลาหล่อนจะออกจากบ้านไปไหนก็มีญาติผู้ใหญ่ควบคุมไป*

(อสรพิษและเรื่องอื่น ๆ . 2557 : 317-318)

จากตัวอย่างเห็นได้ว่า เป็นความขัดแย้งระหว่างลูกกับสมาชิกครอบครัว คือ ผู้ใหญ่ฝ่ายผู้หญิงใช้พฤติกรรมบังคับควบคุมลูกสาว สาเหตุการเกิดความขัดแย้งระหว่างลูกกับสมาชิกครอบครัวคนอื่น ๆ คือ การแบ่งแยกกลุ่มทางการเมือง สองกลุ่มการเมือง ได้แก่ 1) ผู้ยินยอมติดในระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ และ 2) ผู้ยินยอมติดกับการกระทำของคณะผู้ก่อการเปลี่ยนแปลงการปกครอง ตัวละครสองคนที่มีความนับถือทางการเมืองต่างกันนั้น รักกันและถูกผู้ใหญ่บังคับให้เลิกความสัมพันธ์ เพราะมีความนับถือแตกต่างกันและมีประโยชน์ที่ตรงข้ามกัน ประโยคที่ว่า “ข้าพเจ้าจะผ่านหนบ้านของหล่อนก็ยังไม่ได้” และ “เวลาหล่อนจะออกจากบ้านไปไหนก็มีญาติผู้ใหญ่ควบคุมไป” แสดงให้เห็นถึงการตัดสินใจแบ่งแยกกลุ่มอันเข้มงวดของผู้ใหญ่ฝ่ายผู้หญิง ไม่ให้โอกาสกับหนุ่มสาวสองคน

เมื่อเกิดความขัดแย้งระหว่างลูกกับสมาชิกในครอบครัวคน ๆ อื่น ผู้หญิงที่เป็นลูกสาวนั้นต้องหาวิธีมาเปลี่ยนสถานการณ์ของตนเองในครอบครัวให้ได้เพื่อไม่ให้อยู่ภายใต้การบังคับของผู้ใหญ่ ดังตัวอย่าง

ข้าพเจ้าได้พบกับหล่อนในย่านตลาด ข้าพเจ้ากำลังระห่ำด้วยพิชรัก ข้าพเจ้า  
ตรงเข้าไปหาหล่อนและถามหล่อนว่า “ใครทำกับผมของเธออย่างนี้” หล่อนเป็น  
ผู้หญิงผมสวย ดกดำ หยิกสลายตามธรรมชาติและยาวถึงกลางหลัง แต่เย็นวันนั้น  
ในย่านตลาด ผมของหล่อนถูกหั่นออกจนสั้นกุดและไว้แหง “พ่อ” หล่อนตอบ “พ่อพูดว่า  
ถ้าหากฉันลอบมาพบเธออีก พ่อจะจับฉันโกนหัวเสีย” ข้าพเจ้าสงสารหล่อนจับใจ

(อสรพิชและเรื่องอื่น ๆ. 2557 : 318)

จากตัวอย่างเห็นได้ว่า ตัวละครผู้หญิงใช้วิธีการหลบหนีออกจากบ้านเพื่อหลุดจาก  
การควบคุมของผู้ใหญ่ ตัวอย่างได้เปรียบเทียบสถานะปัจจุบันและเมื่อก่อนของผู้หญิง ได้แก่นำ  
“หล่อนเป็นผู้หญิงผมสวย ดกดำ หยิกสลายตามธรรมชาติและยาวถึงกลางหลัง” มาเปรียบเทียบกับ  
“ผมของหล่อนถูกหั่นออกจนสั้นกุดและไว้แหง” แสดงความรุนแรงของผู้ใหญ่ฝ่ายผู้หญิงใช้  
พฤติกรรมมาควบคุมลูกสาว นอกจากนี้แล้ว ยังแสดงให้เห็นถึงผู้หญิงยังอยากคงความสัมพันธ์กับ  
ผู้ชายคนนั้น และกล้าฝ่าฝืนการพูดของผู้ใหญ่ ด้วยไม่สามารถต่อต้านกับผู้ใหญ่อย่างตรง จึงคิดวิธีการ  
หลบหนีจากบ้านมาแก้ความขัดแย้งอย่างชั่วคราว

การแก้ปัญหาความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับมนุษย์อีกวิธีหนึ่ง คือ การปล่อยให้เหตุการณ์  
ดำเนินต่อไปโดยไม่แก้ไขปัญหา เช่น การปล่อยตามใจลูก คือ ผู้ปกครองหลังจากที่ใช้วิธีการสั่งสอนลูก  
แล้วไม่ได้ผล ทั้งตัวเองยังมีการกระทำผิดต่อลูก ทำให้ผู้ปกครองเลือกหลีกเลี่ยงความจริงของสถานการณ์  
ครอบครัว เช่น เรื่อง สิ่งขำขุดของพระเจ้า ในหนังสือรวมเรื่องสั้น แดดเขาร้อนเกินกว่าจะนั่งจิบกาแฟ  
กล่าวถึง “ผม” เป็นหมอศัลยกรรมคนหนึ่ง และได้รับเด็กสาวคนหนึ่งที่ถูกค้าทิ้งมาเป็น ลูกเลี้ยง  
เด็กสาวนั้นมีหน้าตาอัปลักษณ์ แต่ด้วยความพยายามของ “ผม” ที่ช่วยผ่าตัด จึงทำให้เด็กสาวมีหน้าสวย  
แต่เด็กสาวยิ่งโตขึ้นก็ยิ่งทำสิ่งที่ไม่ถูกต้อง เช่น คบผู้ชายไม่ช้าคน พาผู้ชายมาค้างที่บ้าน ลูกเลี้ยงกับ  
“ผม” ทะเลาะกัน และหลังจากที่ลูกสาวทราบว่าตัวเองเป็นลูกเลี้ยงของ “ผม” ยิ่งทำสิ่งที่ผิดจริยธรรม  
ระหว่างพ่อและลูก ดังตัวอย่าง

ลูกสาวคนสวยเอาแต่เที่ยว เธอคงผู้ชายไม่เข้ามาบ้าน ผมเริ่มดุๆเธอ เธอไม่เสียด  
แต่ตอบโต้ด้วยการให้ผู้ชายค้างที่บ้าน สุดท้ายความหวังใจของผมก็กลายเป็นหิ้งหวง  
จนถึงขั้นตบตี ทำไมนะหรือ

ในคืนที่ผมไล่กระที่บเด็กหนุ่มซึ่งนอนกอดลูกสาวที่โซฟา ผมด่าเธออย่างรุนแรง  
ชุดโคตรเธอมาด่า ซึ่งคงเป็นตอนนั้นที่เธอรู้ว่าเธอไม่ใช่ลูกของผม แต่เธอไม่มีน้ำตา  
สักหยดขณะวิ่งเข้าห้อง

ตกตึก ขณะที่เคลิ้มหลับ คล้ายว่ามีหญิงสาวกอดผม หญิงสาวไม่รู้ที่มาสอดร่าง  
ในผ้าห่ม สัมผัสเนื้อตัวก็ฝันบอกว่าเธอเปลือยเปล่า

(แดดเขาร้อนเกินกว่าจะนั่งจิบกาแฟ. 2554 : 50)

จากตัวอย่างเห็นได้ว่า เป็นความขัดแย้งระหว่างพ่อและลูกเลี้ยง คือ ความขัดแย้งในด้านการสั่งสอนลูก ความขัดแย้งในด้านการแก้ปัญหาวัยรุ่น วัยรุ่นเป็นวัยที่ก่อปัญหามากมายและทำให้เกิดปัญหาความขัดแย้งขึ้นได้ในครอบครัว ซึ่งเป็นปัญหาค่อนข้างซับซ้อน ลูกสาวหลังจากที่ทราบว่าคุณเองไม่ได้เป็นลูกแท้ ๆ ของพ่อ เมื่อพ่อของตัวเองต่อว่าเรื่องที่ลูกทำผิด เช่น เรื่องการคบผู้ชาย ลูกก็หาวิธีการเกิดความสัมพันธ์ในแบบผิด ๆ กับพ่อมาแก้ความขัดแย้ง แต่วิธีการแก้ปัญหาความขัดแย้งนี้ทำให้เกิดเป็นปัญหายิ่งซับซ้อนมากขึ้น ทำให้พ่อลูกผิดทั้งสองคน

เมื่อเผชิญกับปัญหาความขัดแย้งดังกล่าวนี้ ผู้ที่เป็นพ่อเลี้ยงหาวิธีมาแก้เรื่องนี้ด้วยการปล่อยตามลูก ดังตัวอย่าง

*จากวันนั้นผมก็ไม่อาจทำอะไรกับลูกสาวได้ ไม่ว่าเธอจะไปเที่ยวที่ไหน พาใครมาอนบ้าน แค่ผมมองเธอก็ตอบด้วยคำพูดประเภทว่าหึงเธอหรือ ผมต้องปล่อยเธอไว้อย่างนั้น ปล่อยชีวิตจมกองทุกข์ กระทั่งไม่ยอมไปทำงาน เลิกเป็นหมอม เปลี่ยนคลินิกศัลยกรรมให้เป็นโรงงานเซรามิก บั้นถั่วเล่นไปวัน ๆ ปล่อย ลูกสาวไปตามยถากรรม*

(แดดเข้าร้อนเกินกว่าจะนั่งจิบกาแฟ. 2554 : 51-52)

จากตัวอย่างดังกล่าวเห็นได้ว่า เมื่อประสบปัญหาความขัดแย้งอย่างซับซ้อน ผู้ที่เป็นพ่อเลือกวิธีการหลีกเลี่ยงมาแก้ปัญหา เห็นได้จากตัวละคร “ไม่อาจทำอะไร” “ปล่อยเธอไว้” “ปล่อยชีวิตจมกองทุกข์” แสดงให้เห็นถึง ตัวละครทำอะไรไม่ได้มีแต่ปล่อยลูกทำผิดต่อไป เพราะไม่อยากเผชิญกับปัญหาการเกิดความสัมพันธ์ที่ผิดจริยธรรมกับลูกอีก นอกจากนี้แล้ว การ “ไม่ยอมไปทำงาน” “เลิกเป็นหมอ” แสดงให้เห็นถึง ความผิดหวังของพ่อต่อลูกที่เมื่อก่อนพ่อเป็นหมอศัลยกรรมคนหนึ่ง ช่วยผ่าตัดให้กับลูกเลี้ยงคนนี้มีหน้าตาอัปลักษณ์ จนโตขึ้นสวยแล้วกลับไม่ฟังพ่อ มีแต่เที่ยวและคบผู้ชาย นอกจากนี้แล้วยังแสดงให้เห็นว่า ผู้ที่เป็นพ่อนั้นมีความสงสัยและความสับสนต่อตัวเองว่าการตัดสินใจทำศัลยกรรมให้กับลูกเลี้ยงในเมื่อก่อนนั้นเป็นเรื่องผิดหรือถูก

การหลีกเลี่ยงนอกจากกลุ่มคู่ขัดแย้ง คือ ตัวละครเมื่อเผชิญกับสถานการณ์ที่มีกลุ่มคู่ขัดแย้งถึงแม้ว่าตอนแรกจะอยู่ในกลุ่มกลุ่มหนึ่ง แต่ด้วยสาเหตุต่าง ๆ เช่น การหลีกเลี่ยงความเสี่ยง การป้องกันชีวิตตัวเอง ไม่สามารถโต้ตอบกับพลังของฝ่ายตรงข้ามก็จะทำให้ตัวละครเลือกใช้วิธีการหลีกเลี่ยงมาแก้ปัญหาในที่สุด ดังเช่น เรื่อง เรื่องเล่าจากหนองเตย ในหนังสือรวมเรื่องสั้น เราหลงลืมอะไรบางอย่าง กล่าวถึงตัวละครชื่อน้ำซัย อายุมากกว่าคนรุ่นผมเกือบเท่าตัว เป็นคนรุ่นแรก ๆ ที่ออกมาเรียนหนังสือในตัวเมืองแล้วกลับมาพร้อมวิชาเกษตรจากวิทยาลัยเกษตรกรรมแห่งหนึ่ง เป็นคนที่ถือเป็นแบบอย่างและแรงบันดาลใจให้ “ผม” และเพื่อน ๆ เข้าไปเรียนหนังสือในเมือง เป็นตัวแทนแห่งความกล้าหาญในการทำสิ่งใหม่ที่ไม่ใครกล้าคิดกล้าทำ แต่ในครั้งหนึ่งที่ “ผม” กลับบ้านเกิด ได้ยินมาว่าน้ำซัยกับเพื่อนเขาเป็นคอมมิวนิสต์ และถูกทหารไล่ล่า เป็นการแบ่งแยกกลุ่มในทางด้านการเมือง ดังตัวอย่าง



ผู้ใหญ่บ้านบอกว่า สงสัยน้ำซัยและพวกเพื่อน ๆ ของแกจะเป็น ‘คอมมิวนิสต์’ ผมไม่เข้าใจหรอกว่าคอมมิวนิสต์คืออะไร รู้แต่เพียงว่าคุณครูที่โรงเรียนบอกว่า พวกคอมมิวนิสต์คือพวกไม่รักชาติศาสนา และพระมหากษัตริย์ และพวกนี้เอาคนไป ไถนาแทนควาย

[...]

ผมมีโอกาสดูบ้านครั้งหนึ่ง และรับรู้บรรยากาศด้วยตัวเองว่าหมู่บ้านเปลี่ยนแปลงจริง ๆ ร้านกาแฟลุงเชียรเงียบบเหงาแม้มยามกลางวัน ผู้คนไม่กล้าเข้าไปทำสวน และรู้ว่ามีการข่มขู่ถึงตายถึงขั้นโดยไม่ทราบสาเหตุและฆาตกร ทหารตบเข้ามาในหมู่บ้านมากขึ้น

(เราหลงลืมอะไรบางอย่าง. 2551 : 58-59)

จากตัวอย่างเห็นได้ว่า ในสายตาชาวบ้านและบุคคลทั่วไปคิดว่าคอมมิวนิสต์เป็นกลุ่มคนที่ไม่ดี เห็นได้จากประโยคที่ว่า “คุณครูที่โรงเรียนบอกว่า พวกคอมมิวนิสต์ คือ พวกไม่รักชาติศาสนา และพระมหากษัตริย์ และพวกนี้เอาคนไปไถนาแทนควาย” แต่สำหรับตัวละคร “ผม” ยังไม่รู้จักรว่าคอมมิวนิสต์ คือ อะไรทั้ง ๆ ที่ตัวเองเป็นนักศึกษามหาวิทยาลัย นอกจากนี้แล้ว การที่ตัว ๆ ไปพูดว่า พวกคอมมิวนิสต์ คือ พวกไม่รักชาติศาสนา ในสายตาของ “ผม” กระทำเหล่านี้ไม่ตรงกับความจริงใจของ “ผม” ที่มีต่อน้ำซัย ที่เป็นคนที่นำปัญญาเข้าบ้านและเป็นแรงบันดาลใจของเพื่อน ประโยคที่ว่า “มีชาวบ้านถูกยิงตายถึงขั้นโดยไม่ทราบสาเหตุและฆาตกร ทหารตบเข้ามาในหมู่บ้านมากขึ้น” แสดงให้เห็นถึงความขัดแย้งระหว่างมนุษย์ที่อยู่ต่างพรรค ทำให้เกิดการแบ่งแยกกลุ่มทางการเมือง คนที่สร้างความขัดแย้งสองฝ่าย ได้แก่ ทหาร และคอมมิวนิสต์

เมื่อเผชิญกับความขัดแย้งเหล่านี้ น้ำซัยที่ถูกชาวบ้านมองว่าเป็นหนึ่งในพวกคอมมิวนิสต์นั้น ต้องหาวิธีการแก้เพื่อความปลอดภัยของตัวเอง ดังตัวอย่าง

สิ่งที่ทำให้ผมตกใจอีกครั้งคือข่าวที่น้ำซัยและเพื่อน ๆ ของแกต่างหนีหัวซุกหัวซุน ขึ้นไปบนภูเขา ชาวบ้านบอกว่า หลังจากเพื่อน ๆ ของน้ำซัยคนหนึ่งถูกลอบยิง ลอบยิงตายใกล้ ๆ สวนน้ำซัย น้ำซัยและเพื่อน ๆ เลยตัดสินใจยกโขยงหนีขึ้นไปบนภูเขา

(เราหลงลืมอะไรบางอย่าง. 2551 : 59)

จากตัวอย่างเห็นได้ว่า ตัวละครเลือกใช้ชีวิตหนีออกจากกลุ่มผู้ขัดแย้งมาแก้ปัญหาความขัดแย้งชั่วคราว เช่น “หลังจากเพื่อน ๆ ของน้ำซัยคนหนึ่งถูกลอบยิง” และ “น้ำซัยและเพื่อน ๆ เลยตัดสินใจยกโขยงหนีขึ้นไปบนภูเขา” แสดงให้เห็นถึงเมื่อปัญหาความขัดแย้งเกิดขึ้น พลังของตัวเองไม่สามารถปฏิบัติกับพลังของฝ่ายตรงข้ามก็จะใช้วิธีการหลีกเลี่ยงมาแก้ปัญหา ในตัวอย่างใช้คำว่า “หนี” หลายครั้งแสดงให้เห็นถึงสถานการณ์ของตัวละครที่ไม่สามารถต่อสู้ได้

นอกจากนี้แล้ว เรื่องวิทยานิพนธ์ดีเด่น ในหนังสือรวมเรื่องสั้น เราหลงลืมอะไรบางอย่าง กล่าวถึงตัวละครเอกชื่อสมบุรณ์ ดีใจที่ทำวิทยานิพนธ์เสร็จ อาจารย์ได้บอกว่ามีมติถึงขั้นส่งพิจารณา เป็นวิทยานิพนธ์ดีเด่น สมบุรณ์รู้สึกดีใจและสั่งปริ้นเก็บเอาไว้อ่านชุดหนึ่ง แต่ตอนที่สมบุรณ์นั่งรถเมล์ กลับที่พัก เพื่อแวะไปตู้โทรศัพท์และเดินทางที่ใกล้ที่พัก จึงลงรถป้ายนี้ที่บาทวิถีแถวนั้นมีดและเปลี่ยว หลังก้าวผ่านสำนักงานที่ดิน สมบุรณ์เจอสองคนที่มีพฤติกรรมแปลก ๆ เมื่อสมบุรณ์พยายามเบี่ยงตัวหลบ เพื่อเดินผ่านสองคนนี้อย่างปลอดภัย หนึ่งในสองคนนี้ออกปากว่าจะขอยืมเงินจากสมบุรณ์ ดังตัวอย่าง

“ยื่นขอเงินค่ารถให้พวกเราหน่อยเถอะ” ชายร่างใหญ่เอื้อมมือจับไหล่เขา เขาถอยกรูดอีกครั้ง รู้สึกถึงความไม่ปกติเสียแล้ว ใจยิ่งเต้นโครมคราม

“ช่วยพวกเราหน่อยเถอะ พวกเราไม่มีเงินจริงๆ” ชายร่างใหญ่จับไหล่แน่นขึ้น ชายร่างเล็กรีบรีเข้ามาปิดมือชายร่างใหญ่

“อย่าทำเขา มึงขอดีๆ ก็ได้” ชายร่างใหญ่ปล่อยมือ แต่สถานการณ์ของเขายัง เลวร้ายเข้าไปอีก ทั้งสองปิดทางเขาให้แคบลง เขาพยายามภาวนาให้มีคนเดินผ่านมา เขาหันกลับไปมองที่ป้ายรถเมล์ ทว่า- มีแต่ความว่างเปล่า

ชายร่างใหญ่พยายามจับไหล่เขาก่อน เขายื่นหลบ ชายร่างเล็กปิดมือชายร่างใหญ่ อีกครั้ง

“บอกแล้วอย่าจับเค้า”

“ก็กูจะขอเงินนี่!” ชายร่างใหญ่ตะคอก ทั้งสองเริ่มหันมาทะเลาะกันเอง เขาได้ จังหวะ ผลักชายร่างใหญ่จนล้มกันจ้ำเข้าเบี่ยงหลบออกไปทางถนน วิ่งจ้ำอ้าวอย่าง ไม่คิดชีวิต เสียงโหวกเหวกลั่นไล่หลังเข้ามา ทั้งสองคงโกรธที่เจอที่เด็ดของเขาเข้าไป อย่างนั้น

(เราหลงลืมอะไรบางอย่าง. 2551 : 188-189)

จากตัวอย่างดังกล่าว ประโยคที่ว่า “เขาได้จังหวะผลักชายร่างใหญ่จนล้มกันจ้ำเข้าเบี่ยง หลบออกไปทางถนน วิ่งจ้ำอ้าวอย่างไม่คิดชีวิต” แสดงให้เห็นถึงตัวละครเลือกวิธีการหลบหนีจาก มิฉะฉินเพื่อปกป้องชีวิตของตนเอง นอกจากนี้แล้ว ในตัวอย่างยังแสดงให้เห็นถึงปัญหาสังคม เช่น “ขอตั้งจากคนเดินถนนในแถวมีดและเปลี่ยว” “ช่วยพวกเราหน่อยเถอะ พวกเราไม่มีเงินจริงๆ” แสดงให้เห็นว่ามีฉะฉินสร้างความวุ่นวายให้สังคม และแสดงให้เห็นถึงขณะที่ตัวละครเจอสถานการณ์ ฉุกฉินต้องรีบตัดสินใจว่าจะทำอย่างไรต่อ

การหลบหนีซ่อนตัวจากผู้มีอำนาจ หมายถึง เมื่อตัวละครมีกระทำความผิดฝ่าฝืนข้อกำหนดจากผู้มีอำนาจ เพื่อไม่ได้รับการลงโทษหรือเพื่อปกป้องชีวิตของตนเอง ตัวละครเลือกใช้วิธีหลบหนีซ่อนตัว อยู่ในเขตปกครองของผู้มีอำนาจ การหลบหนีซ่อนตัวมีลักษณะไม่กล้าแสดงตัวในสถานที่ ส่วนกลาง และแอบหาวิธีอื่นมาคลี่คลายสถานะในขณะนั้น เรื่อง ในโลกที่ทุกคนอยากเป็นคนดี สืบเนื่องจากการสงสัย ในอำนาจของคนกลุ่มเดียวกันทำให้ตัวละคร “ผม” กลายเป็นฝ่ายตรงข้ามกับผู้มีอำนาจทันที เมื่อตัวละคร

“ผม” หาคำตอบจากหนังสือกฎของรัฐบาลไม่ได้ “ผม” สงสัยการทำงานของไฟมากยิ่งขึ้น และสงสัยไฟว่า บางทีการตัดสินใจหรือผิดของไฟอาจจะไม่ตรงก็ได้ และเมื่อคิดแบบนี้ “ผม” ก็ไม่เข้าร่วมประหารชีวิต คนถือไฟดำอีก และสงสัยว่า คนที่ถือไฟดำนั้นไม่ได้ทำอะไรผิดก็ได้ ด้วยสาเหตุการสงสัยการทำงานของไฟอย่างมาก จึงทำให้ไฟของ “ผม” เปลี่ยนเป็นสีดำ ขณะที่ไฟของ “ผม” เปลี่ยนเป็น สีดำ “ผม” ก็ต้องหาวิธีแก้ไขเพื่อไม่ให้ตัวเองถูกประหารชีวิต จึงนึกถึงบรรณารักษ์สวมแว่นกรอบดำคนนั้นที่เคยบอก “ผม” ว่า ในวันไหนถ้าไฟเปลี่ยนสี สามารถไปหาเขาได้เพื่อแลกไฟดำเป็นไฟขาวปลอม ดังตัวอย่าง

*เช้าวันต่อมา ผมเปิดไฟที่คว่ำอยู่บนโต๊ะด้วยหัวใจที่หวาดหวั่น แต่ลึก ๆ ในใจ  
ผมรู้อยู่แล้วว่าตัวเองจะเห็นอะไร – และก็ใช่ ไฟของผมกลายเป็นสีดำ*

*ผมซ่อนไฟดำของผมอย่างมิดชิดกันตู้เสื้อผ้าแจ้นไปหาผู้หญิงคนหนึ่งที่ห้องสมุด  
เธอพาผมไปที่ห้องซ่อมแซมหนังสือซึ่งอยู่หลังเคาน์เตอร์ยื่น-คีน เธอเตรียมไฟขาวปลอม  
มาให้ผมหนึ่งใบอย่างที่บอก มันเหมือนจริงทุกกระเปียด...*

*(สิงโตนอกคอก. 2560 : 52)*

จากตัวอย่างดังกล่าวเห็นได้ว่า เมื่อตัวละครเอกเจอปัญหาความขัดแย้งระหว่างผู้มีอำนาจ และผู้อยู่ภายใต้อำนาจ จึงใช้วิธีการหลบหนีซ่อนตัวจากผู้มีอำนาจมาแก้เพื่อป้องกันการถูกกดขี่จากผู้มีอำนาจ จากคำว่า “หวาดหวั่น” “ซ่อน” แสดงให้เห็นถึงความหวาดกลัวในขณะที่ตกเป็นฝ่ายด้อยอำนาจ แต่ตัวละครเอกสามารถหาความช่วยเหลือจากคนอื่นนั้น แสดงให้เห็นว่า ในสังคมยังมีคนที่เหมือนกับเขา ในเรื่องการสงสัยอำนาจการปกครอง และส่วนที่ ตัวละครสามารถคิดวิธีออกมาป้องกันตัวเองได้นั้น ก็แสดงให้เห็นถึงผู้ที่มีอำนาจจะเอาเปรียบผู้ที่ด้อยอำนาจนั้นเสมอไม่ได้ ผู้ที่ด้อยอำนาจนั้นย่อมมีวิธีช่วยตัวเองให้อยู่ต่อได้

สรุปตัวอย่างดังกล่าวเห็นได้ว่า แนวทางการแก้ปัญหาความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับมนุษย์มี 7 ลักษณะ ได้แก่ การเพิกเฉยต่ออำนาจที่กดขี่ การยืนยันความคิดของตัวเอง การสืบค้นหาความจริงเกี่ยวกับอำนาจ การใช้วาจาตอบโต้ การโต้ตอบด้วยความรุนแรงต่อฝ่ายตรงข้าม ขอความช่วยเหลือเพื่อประนีประนอม และการหลีกเลี่ยงความจริง แสดงให้เห็นว่า ในหนังสือรวมเรื่องสั้นรางวัลซีไรต์ ตัวละครจะมีวิธีการแก้ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ที่เกิดเพราะอำนาจการเมือง อำนาจการปกครอง ความวุ่นวายทางการเมือง และการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกครอบครัว

#### 4.2 แนวทางการแก้ปัญหาความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับสังคม

ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับสังคมมีสาเหตุ คือ สังคมตอบสนองความต้องการของมนุษย์ไม่ได้ ทั้งในด้านวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต ค่านิยม กฎหมาย และเทคโนโลยี เป็นต้น แนวทางการแก้ปัญหาความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับสังคม ได้แก่ การปกปิดตัวตนที่แท้จริง การกั๊กเงินและการฆ่าตัวตาย มีรายละเอียดต่อไปนี้

#### 4.2.1 การปกปิดตัวตนที่แท้จริง

การปกปิดตัวตนที่แท้จริง คือ การปกปิดความคิดแท้จริงหรือวางความคิดแท้จริงอยู่ในใจ หรือความคิดเหล่านั้นให้ผู้อื่นทราบไม่ได้ ถ้าเปิดเผยความคิดแท้จริงของตัวเองอยู่ในสถานการณ์ ส่วนกลางสามารถที่จะทำให้ตัวเองตกอยู่ในภาวะเสี่ยงภัย มีตัวอย่างดังนี้

เรื่อง กุหลาบย้อมสี ในหนังสือรวมเรื่องสั้น สิงโตนอกตอก กล่าวถึงตัวละครเซท เป็นคนเมืองที่อาศัยอยู่ในเมืองที่นับถือเทพเจ้า ซึ่งทุกคนในเมืองเชื่อว่าทุกสิ่งทุกอย่างจะเป็นไปตามที่เทพเจ้ากำหนด ไว้คนเมืองที่นับถือเทพเจ้านั้นจะมีกุหลาบสีขาวคนละดอก ส่วนคนที่ถือกุหลาบสีน้ำเงินนั้นเป็นเผ่านอกกริตที่นับถือความอิสระและธรรมชาติ คนเมืองเกลียดกับเผ่านอกกริต และแบ่งคนนอกกริตเป็นอีกกลุ่มหนึ่ง ดังตัวอย่าง

ช่วงหลังมานี้ เหตุการณ์แบบนี้เกิดบ่อยขึ้น เท่าที่ผมระลึกได้อย่างน้อย ๆ ก็ปีละสามถึงสี่ครั้ง คนที่เราเคยเห็นหน้าค่าตาในเมืองหนีออกไปอยู่กับพวกนอกกริตในป่าส่วนใหญ่เป็นคนหนุ่มสาว พวกเขาเหล่านั้นไปอยู่กับคนป่า เลิกนับถือเทพเจ้า เลิกนับถือศาสนา หากคนพวกนี้ถูกพบตัว ถูกจับได้ จะถูกนำมาประหารที่ลานกลางเมือง

[...]

เนื้อหาข่าวในหนังสือพิมพ์ประจำเมือง

ในที่สุดทางการก็สามารถจับเซท (๒๘ ปี) ผู้หลบหนีไปอยู่กับพวกนอกกริตได้ในที่สุด พร้อมกันนั้นเจ้าหน้าที่ได้จับกุมเนวา (๒๒ ปี) ภรรยาของเขา ทั้งสองถูกนำตัวไปที่ลานประหารทันทีโดยไม่มีการสอบสวน

(สิงโตนอกตอก. 2560 : 156-165)

จากตัวอย่างดังกล่าวเห็นได้ว่า เป็นปัญหาความขัดแย้งระหว่างตัวละครกับค่านิยมที่ทำให้เกิดปัญหาการแบ่งแยกกลุ่ม การใช้คำว่า “หนี” แสดงให้เห็นถึงคนเมืองบางคนที่ไม่ได้นับถือเทพเจ้านั้น อยู่ต่อไม่ได้ในเมือง จำเป็นต้องหนี และประโยค “เลิกนับถือเทพเจ้า เลิกนับถือศาสนา” “ไปอยู่กับคนป่า” แสดงให้เห็นถึงคนที่เลิกนับถือศาสนานั้นจะถูกแบ่งเป็นอีกกลุ่มหนึ่งและมีแต่ดำรงชีวิตอยู่ในป่า ส่วนประโยค “หากคนพวกนี้ถูกพบตัว ถูกจับได้ จะถูกนำมาประหารที่ลานกลางเมือง” แสดงให้เห็นถึงความรุนแรงของการแบ่งแยกกลุ่ม คนเมืองที่นับถือเทพเจ้านั้นถึงขนาดที่รู้สึกแค้นกับกลุ่มคนที่ไม่ได้นับถือเทพเจ้า เห็นเทพเจ้าเป็นทั้งชีวิตของตัวเอง ในเรื่องสั้น ตัวละครเอกตอนแรกเป็นคนในเมือง แต่สุดท้ายกลายเป็นหนึ่งในเผ่านอกกริต ในที่สุดถูกจับได้และกำลังจะถูกประหารชีวิต เป็นสัญลักษณ์ของความรุนแรงที่เกิดจากปัญหาการแบ่งกลุ่ม

นอกจากนี้แล้ว ในเรื่องได้สร้างตัวละครชื่อท่านวัล คนที่ได้รับยกย่องเป็นผู้นำทางจิตวิญญาณของทุกคนในเมือง ผู้ซึ่งแม้แต่ท่านเจ้าเมืองยังต้องให้ความเคารพเชื่อฟัง แต่จริง ๆ แล้วท่านวัลเป็นสมาชิกหนึ่งในกลุ่มนอกกริต หลังจากตัวละครเอกเชกถูกพิพากษาว่าจะถูกประหารชีวิต มีการพูดคุยกับท่านวัลและได้แสดงให้เห็นถึงวิธีแก้ปัญหาวงศ์ของท่านวัล ดังตัวอย่าง

ท่านวัลได้เข้าร่วมเป็นสักขีพยานในการประหารครั้งนี้ และสวดส่งวิญญาณ  
ของคนนอกรีตทั้งสองให้พร้อมรับการทรมานในนรก

[...]

“คนหลอกลวง แก่ก็ไม่ต่างอะไรจากฉัน หรืออาจจะยิ่งกว่าฉันเสียอีก แก่เป็นไปเอง  
ตามธรรมชาติ แก่มากกว่าที่ควรจะมาอยู่ที่ตะแลงแกงนี้”

ท่านวัลยกมือปิดปากเซท และเอ่ยว่า “ฉันไม่มีทางเลือก ถ้าแก่เป็นฉัน แก่ก็จะ  
ทำเหมือนฉัน”

(สิงโตนอกตอก. 2560 :165-166)

จากตัวอย่างดังกล่าวเห็นได้ว่า ในขณะที่คนที่ได้รับยกย่องในด้านหนึ่ง ถึงแม้ว่าความจริง  
ไม่ใช่อย่างนั้น แต่เพื่อความปลอดภัยของตัวเอง ก็แสดงตัวออกมาเป็นคนในกลุ่มเดียวกันของคนที่มา  
ยกย่อง จากคำตอบของตัวละคร “ฉันไม่มีทางเลือก ถ้าแก่เป็นฉัน แก่ก็จะทำเหมือนฉัน” แสดงให้เห็นถึง  
ตัวละครที่มีอิทธิพลนั้นใช้วิธีการปกปิดตัวตนที่แท้จริงมาแก้ความขัดแย้งกับสังคม คิดว่าตัวเองฆ่าคนที่มี  
ความนับถือเดียวกันนั้นเป็นเรื่องที่จำเป็นต้องทำ รู้สึกว่าไม่มีทางเลือก เป็นการคิดเพื่อประโยชน์ส่วนตัว

นอกจากนี้แล้ว เรื่องสั้นในชุดท้ายมีการพูดถึง “บันทิก” ของจูเลียน จูเลียนเป็นหัวหน้าเผ่า  
นอกรีต และมีการไปมาหาสู่กันกับท่านวัล ท่านวัลเป็นคนที่ได้รับยกย่องในเมืองที่นับถือเทพเจ้า  
แต่จริง ๆ แล้ว ท่านวัลนับถือความอิสระ ดังนั้น กุหลาบสีขาวยของท่านวัลกลายเป็นสีน้ำเงิน เพื่อไม่ให้  
คนเมืองทราบเรื่องนี้และเพื่อไม่ให้ตัวเองถูกไล่ล่าจากคนเมือง จึงไปพบกับจูเลียนเพื่อข้อม สีดอกไม้  
ดังตัวอย่าง

บันทิกก่อนตายของเซท เป็นการคัดลอกคำบอกเล่าของจูเลียน หัวหน้าเผ่านอกรีต

[...]

ใช่ ฉันเคยพบวัล อันที่จริง เราเจอกันเสมอเลยแหละ

ทำไมถึงสนิทกับหัวหน้าของฝ่ายตรงข้าม ทำไมถามแบบนี้ล่ะ วัลไม่ใช่ฝ่าย  
ตรงข้ามสักหน่อย

เขามาพบฉันเพื่อระบายเรื่องนี้นั่นหรือ เปล่าหรือ เขาขอข้อมนะ กุหลาบ  
ของเขา กลีบด้านในสุดสามารถเปลี่ยนเป็นสีน้ำเงินไปเอง เขาต้องคอยข้อมมันกลับ  
เป็นสีขาว พอย้อมได้ไม่นาน มันก็เปลี่ยนสีอีก ฉันทำข้อมสีขาวให้เขาเป็นพิเศษ  
สำหรับวัลคนเดียว

(สิงโตนอกตอก. 2560 : 166-168)

จากตัวอย่างดังกล่าวเห็นได้ว่า ตัวละครไม่ยอมโต้ตอบกับความจริง ประโยคว่า “เราเจอกัน  
เสมอเลยแหละ” แสดงให้เห็นว่าตัวละครแอบมีความไปมาหาสู่กับคนในกลุ่มตรงข้ามเป็นหลายครั้ง  
และขัดแย้งกับความคิดของคนเมืองที่คิดว่ากลุ่มคนต่างนับถือนั้นเป็นศัตรู ประโยคว่า “เขามาขอข้อมนะ”

และ “พอย้อมได้ไม่นาน มันก็เปลี่ยนสีอีก” ทำให้เห็นถึงตัวละครพยายามคิดวิธีมาปิดบังความเป็นจริง หลอกคนอื่นเพื่อแสดงตัวเองไม่ได้อยู่ในกลุ่มต่างฝ่าย แต่จริง ๆ แล้ว หลอกตัวเองไม่ได้ ตัวละครเลือกใช้วิธี ปกปิดตัวตนที่แท้จริงเพื่อความปลอดภัยของตัวเอง

#### 4.2.2 การกู้ยืมเงิน

การกู้ยืมเงิน คือ ตัวละครมีความต้องการจะใช้เงิน แต่ตนเองมีเงินไม่พอหรือไม่มีเงิน จึงไปขอกู้ยืมจากบุคคลอีกคนหนึ่ง การกู้ยืมเงินกู้ได้จากทั้งบุคคลส่วนตัวและสถานที่และมีการกู้ยืมทั้งในระบบและนอกระบบ ตัวละครจะใช้วิธีนี้มาแก้ปัญหาหากเพราะต้องใช้เงินเป็นจำนวนมากและจ่ายไม่ได้ในระยะเวลายาว เช่น การเป็นโรคร้ายแรง มีตัวอย่างดังนี้

เรื่อง สิ่งชำระสุดของพระเจ้า ในหนังสือรวมเรื่องสั้น แดดเจ้าร้อนเกินกว่าจะนั่งจิบกาแฟ กล่าวถึงภรรยาของ “ผม” เป็นโรคร้ายแรงตอนอายุ 30 ปี “ผม” ชายของทุกอย่างที่ขายได้ ยืมเงินจากคนอื่น กู้เงินจากหนทางทุกที่เพื่อเตรียมทุกอย่างให้พร้อมสำหรับอยู่กับครอบครัวในครึ่งปีสุดท้ายอย่างมีความสุข ดังตัวอย่าง

*แต่คงเป็นชาตาน หรือไม่กี่พนักงานชีกองบนสรวงสวรรค์ ที่แอบเปลี่ยนอวัยวะ ไกล่ชำระแทนอวัยวะดีเยี่ยม กล้ามเนื้อทุกส่วนของเธอใช้งานได้ดีกระทั่งอายุครบ 30 ปี จากนั้นกล้ามเนื้อทุกส่วนก็จะค่อย ๆ อ่อนแรงลงทีละส่วน กินเวลาที่ละนิด เธอจะค่อย ๆ หดแรง แขนขาลีบเล็ก ทำยสุดท้ายก็ต้องนอนกับที่ไม่อาจเคลื่อนไหวใด ๆ และที่ร้ายสุด ปอดของเธอก็จะหยุดทำงานเป็นลำดับสุดท้าย เธอจะต้องนอนอยู่ อย่างนั้น มีผมนั่งกุมมือดูจิ้งหะการหายใจที่แผ่วลง เฝาคอยลมหายใจขาดลงอย่างช้า ๆ ค่อย ๆ จากนั้นหัวใจก็จะหยุดทำงาน ทั้งหมดนี้ถึงเวลาไม่เกินปี*

[...]

*ผมขายทุกอย่างที่ขายได้ ยืมเงินทุกคนที่ยืมได้ กู้เงินจากแหล่งเงินกู้ทั้งในและนอกระบบ จากนั้นซื้อของใช้ที่จำเป็น เสบียงแห้ง ซื้อตู้แช่ของสด เตรียมการทุกอย่างให้พร้อมสำหรับอยู่ในบ้านเพียงอย่างเดียวครึ่งปี หยุดทำงานช่วงโทรศัพท์ทั้ง จากนั้นก็ปิดประตู ชั่งตัวเองไว้ภายใน*

(แดดเจ้าร้อนเกินกว่าจะนั่งจิบกาแฟ. 2554 : 55-56)

จากตัวอย่างเห็นได้ว่า ครอบครัวของตัวละครเจอปัญหาความขัดแย้งกับชีวิตความเป็นอยู่ เพราะภรรยาเป็นโรคร้าย หลังจากทีภรรยาของตัวละครเอกป่วยเป็นโรคร้าย จึงต้องกู้เงินจากแหล่งต่าง ๆ เพื่อดำรงชีวิตสุดท้ายกับครอบครัวของตัวเองอย่างมีความสุข จากประโยคที่ว่า “ขายทุกอย่างที่ขายได้ ยืมเงินทุกคนที่ยืมได้ กู้เงินจากแหล่งเงินกู้ทั้งในและนอกระบบ” แสดงให้เห็นถึงความรักของสามีที่มีต่อภรรยาพร้อมตัดหนทางหันหลังของตัวเอง แต่ประโยคที่ว่า “หยุดทำงาน ช่วงโทรศัพท์ทั้ง จากนั้นก็ปิด

ประตุ ชังตัวเองไว้ภายใน” ตัวละครกู้เงินไม่ได้ใช้เพื่อรักษาโรคของภรรยา แสดงให้เห็นถึงความสิ้นหวังของตัวละครคิดว่าชีวิตของตัวเองเหมือนภรรยาเหลือแต่ครึ่งปี

#### 4.2.3 การฆ่าตัวตาย

การฆ่าตัวตาย เป็นการกระทำให้ตนเองถึงแก่ความตายอย่างตั้งใจ ฆ่าตัวตายมีสาเหตุต่าง ๆ เช่น เพราะรู้สึกเศร้าโศก การคืนหนี้สินไม่ทันเวลาและการหมดความหวังในการดำรงชีวิต เป็นต้น มีตัวอย่างดังนี้

เรื่องขำรุคของพระเจ้า ในหนังสือรวมเรื่องสั้น แดดเขาร้อนเกินกว่าจะนั่งจิบกาแฟ เมื่อตัวละครเผชิญกับปัญหาความยากจนที่เกิดจากการกู้เงินหนี้สิน “ผม” เลือกวิธีฆ่าสมาชิกครอบครัวทุกคนรวมตัวเองมาแก้ปัญหาเหล่านี้ ดังตัวอย่าง

ผมเตรียมยาฆ่าแมลงเอาไว้ คิดทุกวันนี้ว่าจะใช้วิธีไหนที่จะดีมั่งให้เพียงพอต่อการตายโดยไม่อ้วกออกมาเสียก่อนผมต้องจัดการให้ภรรยาดีเป็นคนแรก จากนั้นก็เป็นลูกชาย เผื่อคุณพ่อเขาตายแน่นอนแล้วจึงเป็นตาผม

ทุกขั้นตอนต้องแน่นอน ทุกคนต้องตาย หากมีความผิดพลาด หลอดอาหารที่อ่อนแอ ย่อมรู้สึกได้ถึงสารพิษที่ลงไปและต้องทำการจัดออก เช่นนี้ใครบางคนที่ไม่ตายคงทรมานอย่างยิ่ง

[...]

ผมตัดทางทุกอย่างไว้หมดแล้ว การสร้างหนี้เงินล้มตัวทำให้ผมหมดโอกาสหันหลังกลับ ถ้าภรรยาตายไปโดยที่เหลือผมกับลูก เราจะทำอย่างไรกับหนี้ก้อนโตไม่วันใดวันหนึ่ง ผมก็ต้องถูกคนซูด้าพวกนั้นฆ่าตายเหลือลูกให้เป็นภาระใคร

แต่ถ้าเดินตามแผนที่ผมวางไว้ เราก็จะมีชีวิตช่วงสุดท้ายอย่างมีความสุข ไม่เป็นกังวลว่าคนข้างหลังจะเป็นอย่างไร เราสามคนพ่อแม่ลูก ส่วนชีวิตหลังความตายนั้นช่างมัน

(แดดเขาร้อนเกินกว่าจะนั่งจิบกาแฟ. 2554 : 57-58)

จากตัวอย่างดังกล่าวเห็นได้ว่า ตัวละครเพื่ออยู่กับภรรยาและลูกอย่างมีความสุขในเวลาที่ไม่เหลือเท่าไรนั้น ยืมเงิน กู้เงิน หยุดทำงาน ทำให้ตัวละครต้องเผชิญกับปัญหาหนี้สิน จึงทำให้ตัวละครขัดแย้งกับการใช้ชีวิตต่อ ด้วยเหตุอารมณ์เศร้าโศกและกดดันหนี้สิน ตัวละครเอกตัดสินใจจะฆ่าภรรยาและลูก พร้อมฆ่าตัวเองตาย แสดงให้เห็นถึงการแก้ปัญหาความขัดแย้งด้วยวิธีเชิงลบ ประโยคที่ว่า “ผมตัดทางทุกอย่างไว้หมดแล้ว” แสดงให้เห็นถึงการตัดสินใจของตัวละคร ไม่ว่าจะหนี้สินหรือขั้นตอนการฆ่าก็ตาม ล้วนจัดเป็นแผนหมดแล้ว และในย่อหน้าสุดท้าย ตัวละครคิดแต่จะใช้ชีวิตอย่างมีความสุขในเวลาที่ยังมีชีวิต ส่วน “ชีวิตหลังความตายนั้น ช่างมัน” แสดงให้เห็นถึงความสิ้นหวังของการใช้ชีวิตเพื่อคืนหนี้สิน

สรุปตัวอย่างดังกล่าวเห็นได้ว่า แนวทางการแก้ปัญหาความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับสังคม มี 3 ลักษณะ ได้แก่ การปกปิดตัวตนที่แท้จริง การกักขังเงินและการฆ่าตัวตาย วิธีแก้ความขัดแย้งของตัวละคร เช่น การปกปิดตัวตนที่แท้จริง เป็นเพราะว่าเพื่อปกป้องชีวิตตัวเอง วิธีแก้การกักขังเงินแสดงให้เห็นถึงสถานการณ์สังคมที่ต้องเลือกวิธีนี้มาแก้เพราะสมาชิกครอบครัวเป็นโรค และวิธีการฆ่าตัวตาย เป็นวิธีเชิงลบในหนังสือรวมเรื่องสั้นนี้ แสดงให้เห็นถึงสภาพการใช้ชีวิตของตัวละครที่ทำอะไรไม่ได้เมื่อเจออุปสรรคต่าง ๆ

#### 4.3 แนวทางการแก้ปัญหาความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ

ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติมีสาเหตุ คือ ธรรมชาติเล็งดูมนุษย์เหมือนลูก ในขณะเดียวกันก็ให้โอกาสทดสอบการใช้ชีวิตของมนุษย์ มนุษย์จึงจะประสบความสำเร็จจากความลำบาก การทดสอบทางธรรมชาติ แนวทางการแก้ปัญหาความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ ได้แก่ การใช้สัญชาตญาณ และการพึ่งสิ่งศักดิ์สิทธิ์และประเพณี มีรายละเอียดต่อไปนี้

##### 4.3.1 การใช้สัญชาตญาณ

การใช้สัญชาตญาณ คือ การใช้ความรู้ที่มีมาแต่กำเนิดของคนและสัตว์ ทำให้มีความรู้สึกและกระทำตัวเองโดยไม่ต้องมีใครสั่งสอน เช่น สัญชาตญาณในการป้องกันตัว และการตอบสนองความต้องการทางกายภาพ มีตัวอย่างดังนี้

เรื่อง จะขอรับผิดชอบทั้งหมดแต่เพียงผู้เดียว ในหนังสือรวมเรื่องสั้น สิงโตนอกคอก กล่าวถึงเมืองหนึ่งจะประสบฤดูหนาวในทุกปี แต่ในปีนี้เป็นปีที่หนาวที่สุดในรอบสิบปี ทำให้คนในเมืองขาดของกิน และต้องอดทนกับความหนาวเหน็บ ดังตัวอย่าง

แต่เมื่อเดรีตรู้ดีว่าเขาไม่อาจโทษความเหน็บหนาวได้ ความเหน็บหนาวเป็นเพียงธรรมชาติอันโหดร้ายที่โลกมอบให้กับมนุษย์เป็นของขวัญ เธอแวนมาเยี่ยมเยียนปีละครั้ง ด้วยความคิดถึงหวังจะได้รับการต้อนรับฉันทมิตร โดยไม่รู้ตัวเลยว่าเธอได้พาความเจ็บปวดโหดร้ายทารุณมาสู่เจ้าบ้านมากมายเพียงใด ความโล่งใจและสวยงามบริสุทธิ์ของหิมะแรกในฤดูหนาวเป็นสิ่งที่ไม่อาจมีใครสาปส่ง แม้ทุกคนจะรู้ว่าหลังจากนี้ สิ่งที่มาจะมาจะทารุณโหดร้ายเกินทานรับ

[...]

ทุกอย่างที่กินได้และกินไม่ได้ถูกนำมากิน ทุกอย่างที่เป็นไม้ถูกเผา เราไม่ต้องใช้โต๊ะไม้ที่สับทอมาตั้งแต่สมัยยายทวดหรอก ถ้าเราแข็งตายพรุ่งนี้ ร้านอาหารไม่ต้องมีป้ายชื่อร้านหรอก อย่างไรก็ตามเสียก็ไม่มีอาหารเหลือให้ใครอีกแล้ว พวกเขากัดกินเศษขนมปังเหลือ ๆ พลางเสาะหาไม้ที่จะนำมาที่เป็นฟืนได้อีก

[...]



ในที่สุดไม่ขึ้นสุดท้ายในเมืองก็หมดไหม้ลง ในวันเดียวกับที่พวกเขาล้มม้า  
ตัวสุดท้ายเพื่อแบ่งเนื้อกันอย่างกระเบียดกระเสียดที่สุด ยังต้องผ่านอีก  
หนึ่งเดือนความหนาวจึงจะจบสิ้น พวกเขาตกลงกันว่าจะกินหมาและแมว  
แต่บางบ้านสารภาพออกมาว่าตนกินหมาและแมวไปตั้งแต่เดือนที่แล้ว

(สิงโตนอกคอก. 2560 : 3-5)

จากตัวอย่างเห็นได้ว่า ปัญหาความขัดแย้ง คือ ประสบฤดูหนาวที่โหดร้าย ต้องเผชิญกับ  
ความหนาวเหน็บและต้องอดอาหาร จากประโยคที่ว่า “เธอได้พาความเจ็บปวดโหดร้ายทารุณมาสู่เจ้าบ้าน  
มากมายเพียงใด” แสดงให้เห็นถึงความทุกข์ของประชาชนถึงขนาดที่รู้สึกเจ็บปวดเป็นอย่างมาก  
เพื่อยังชีพ ประชาชนนำทุกอย่างที่กินได้และกินไม่ได้ถูกนำมากิน ทุกอย่างที่เป็นไม้ถูกเผา แต่ก็ยังไม่พอที่จะ  
ผ่านฤดูหนาวนี้ ในย่อหน้าสุดท้ายบอกกล่าว “ในที่สุดไม่ขึ้นสุดท้ายในเมืองก็หมดไหม้ลงในวันเดียวกับที่  
พวกเขาล้มม้าตัวสุดท้ายเพื่อแบ่งเนื้อกันอย่างกระเบียดกระเสียดที่สุด” แสดงให้เห็นถึงชาวบ้านรู้สึกสิ้นหวัง  
และหาทางออกไม่ได้ มนุษย์เป็นสิ่งอันเล็กน้อยสำหรับธรรมชาติ

ด้วยความต้องการทางกายภาพของมนุษย์ที่ต้องการความอบอุ่นและต้องการอาหาร  
จึงต้องหาทางออกอื่นต่อเพื่อมีพลังอยู่ต่อไป มอเดรีตก็ตัดสินใจให้เผาหนังสือเก่ามีค่าเหล่านั้น นอกจากนี้แล้ว  
การฆ่าม้าฆ่าแมวตัวสุดท้ายแล้ว ก็ต้องหันมากินเนื้อคนอื่นอีก ดังตัวอย่าง

มอเดรีตพยักหน้าอีก เขาไม่มีทางรู้หรอกว่าทาเทียน่าจะถูกฝังจริงหรือไม่  
มีข่าวลือมากมายเกี่ยวกับการกินศพคนในครอบครัวของตัวเอง เพื่อนบ้านบางคน  
ถึงขั้นไปเคาะประตูขอแบ่งเนื้อเมื่อได้ข่าวว่าบ้านข้าง ๆ มีใครบางคนตาย บางครั้ง  
เนื้อก็ถูกหยิบยื่นให้ด้วยใจอารี แต่บางครั้งก็ถูกตวาดกลับพร้อมคำตอบว่าได้ฝังลูก  
เด็กเล็กแดงหรือคนชรานั้นไปแล้ว

[...]

มอเดรีตมองตามผู้ที่อยู่ใต้การปกครองทีละคน และกล่าวซ้ำ ๆ

“เราคงต้องเผาหนังสือของโบสถ์”

ทุกคนที่ได้ยินถ้อยคำนั้น ไชโยให้ร้องในใจเมื่อสิ่งนี้ถูกอนุญาตในที่สุด มันหมายถึง  
ราตรีที่อบอุ่นเพิ่มขึ้นอีกหลายคืน แต่ในฉากหน้านั้นทุกคนนั่งเงียบ ก้มหน้าราวกับว่า  
นี่คือสิ่งที่มืดดำจิตใจของพวกเขา ในฐานะปัญญาชน มันช่างเจ็บปวดที่เราจะเผา  
สมุดบันทึกที่ไม่มีใครอ่านออกของดา วินซี

(สิงโตนอกคอก. 2560 : 8-11)

จากตัวอย่างเห็นได้ว่า ชาวบ้านใช้วิธีมาแก้ปัญหาความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับ  
ภัยธรรมชาติ ได้แก่ 1) ภายได้สภาวะไม่มีของกิน ชาวบ้านเลือกกินศพคนในครอบครัวของตัวเอง และ  
2) เจ้าเมืองตัดสินใจสั่งให้เผาหนังสือเก่าแก่ที่มีค่าเพื่อความอบอุ่นของชาวบ้าน หนังสือเก่าแก่นั้นเป็น

ตัวแทนของปัญญา จากตัวอย่างเห็นได้ว่า เมื่อเผชิญกับเรื่องความเป็นความตาย ตามความต้องการทางกายภาพของมนุษย์ ตัวละครเลือกเอาหนังสือที่เป็นตัวแทนของปัญญามาแลกชีวิตคน และในย่อหน้าสุดท้ายยังแสดงให้เห็นถึงไร้จิตใต้สำนึกของมนุษย์ คิดแบบไม่ยอมรับผิดชอบ ตัวอย่างกล่าวว่า “แต่ในฉากหน้านั้นทุกคนนั่งเงียบกัมน้ำราวกับว่านี่คือสิ่งที่ทรมานจิตใจของพวกเขา” ชาวบ้านดีใจที่มีคนช่วยตัดสิ้นใจให้พวกเขาและไม่ต้องรับโทษจากคนนอกเมือง นอกจากนี้แล้ว ยังแสดงให้เห็นถึงชาวบ้านที่คิดแบบนี้คนเหล่านั้นไม่ได้สนใจกับเรื่องการสูญเสียหนังสือที่มีค่า สิ่งที่พวกเขาสนใจที่สุด คือ ราตรีที่อบอุ่นจะเพิ่มขึ้นอีกหลายคืนหรือไม่

#### 4.3.2 การพึ่งสิ่งศักดิ์สิทธิ์และประเพณี

การพึ่งสิ่งศักดิ์สิทธิ์ คือ ขอความช่วยเหลือจากสิ่งที่เหลือธรรมชาติ ขอความช่วยเหลือจากสิ่งศักดิ์สิทธิ์มาแก้ปัญหาที่ตัวเองแก้ไม่ได้ และการพึ่งประเพณี คือ ใช้พิธีถวายสักการะหรือกิจกรรมรูปแบบอื่นที่เป็นความนับถือของชาวบ้านในท้องถิ่นนั้นมาแสดงความหวัง ความต้องการและการเรียกร้องของตัวเอง มีตัวอย่างดังนี้

เรื่องทุ่งร้าง ในหนังสือรวมเรื่องสั้น อสรพิษและเรื่องอื่น ๆ กล่าวถึงชาวบ้านที่ประสบภัยธรรมชาติที่เกิดในฤดูหนาว น้ำท่วมทำให้ท้องทุ่งเป็นร้าง ฤดูเก็บเกี่ยวกลายเป็นช่วงเวลาที่ยืดเยื้อ

ลมหนาวพัดเอากลิ่นอายของท้องทุ่งแห่งฤดูเก็บเกี่ยวเข้ามาด้วย ปีนี้ฤดูเก็บเกี่ยวช่างแสนสั้นด้วยข้าวหวงรังน้ำ ที่ท่วมหลากมาในช่วงเดือนสิบสองทำให้ทุ่งกว้างกลายเป็นทะเล ต้นข้าวชุกชอดไหว ๆ เหมือนมือที่ร้องขอความกรุณาและน้ำตายไปในที่สุด ในขณะที่ชาวนาจ้องมองภาพนี้ด้วยความรู้สึกหดหู่และสิ้นหวัง ลอยกระทงกลายเป็นเทศกาลที่ไร้ความหมาย แต่สงกรานต์ที่จะมาถึงเดือนห้าจะไร้ความหมายยิ่งกว่า เพราะชาวนาจึงทุกคนในหมู่บ้านได้ข้าวแทบจะไม่ติดพื้นฉางกันแทบทั้งสิ้น ฤดูเก็บเกี่ยวที่แสนสั้นเป็นกลางของความวิบัติอย่างแน่แท้

[...]

เป็นอีกปีหนึ่งที่ไม่มีเสียงเพลงเกี่ยวข้าว ท่วงทำนองซึ่งปลุกเร้าและยั่วยู่ที่หนุ่มชานาแผ่ร้องออกมาจากแวงอกกำยำเพื่อให้ตนเองและเพื่อนร่วมงานมีพลังพาดฟันกับความเหน็ดหนาวและเหนื่อยยากนั้นจมอยู่ในความรู้สึกที่คับแค้นและอับจนข้าวที่เมล็ดตอวงามจนรวงหักในบางปีนั้นมาปีนี้กลับสืบ เรียว เบา และดูช่างไร้ค่า นี่แหละคือผลตอบแทนจากการทุ่มเทแรงกายลงบนผืนดิน ฤดูเก็บเกี่ยวปีนี้ช่างทรามานเหลือแสน น่าสมเพชนักที่ชาวนาจึงต้องออกไปเป็นเหยื่อลม

หนาวอยู่กลางทุ่งเพื่อจะคุ้มภัยลงเกี่ยวข้าวที่แห่งกรอบเหมือนฟาง พวกเขาได้แต่  
มองตากันเมื่อพุดถึงข้าวในนา “เอาไว้ปีหน้าฟ้าใหม่เกิด” พวกเขาจะปลุกปลอบกัน  
เช่นนี้ด้วยความหวังที่เลื่อนลอย

(อสรพิษและเรื่องอื่น ๆ. 2557 : 136-137)

จากตัวอย่างดังกล่าวเห็นได้ว่า ชาวบ้านกำลังมีความขัดแย้งกับภัยธรรมชาติ จากคำว่า  
“ทำให้ทุ่งกว้างกลายเป็นทะเล” “ต้นข้าว...สำคัญน้ำตาย” แสดงให้เห็นถึงความสูญเสียที่เกิดจาก  
ภัยธรรมชาติ ทำให้ชาวนารู้สึกสิ้นหวัง ข้าวของที่ตนเองปลูกไว้นั้นสำหรับชาวบ้านแล้วเป็นสิ่งสำคัญ  
ต่อการดำรงชีวิต และเมื่อข้าวของสูญเสียในช่วงเทศกาล เช่น สงกรานต์ ฤดูเก็บเกี่ยวก็หมดความหมาย  
ชาวนาย่อมทรมานท้อถอยกับการปลูกข้าว แต่ “ผลตอบแทนจากการทุ่มเทแรงกายลงบนผืนดิน  
ฤดูเก็บเกี่ยวปีนี้ช่างทรมาณเหลือแสน” แสดงให้เห็นการดำรงชีวิตที่ไม่ง่ายของชาวนา การเก็บเกี่ยวได้  
มากหรือน้อยนั้นต้องพึ่งพาภัยธรรมชาติ ไม่มีเครื่องใช้มาป้องกันน้ำท่วม เมื่อชาวบ้านประสบน้ำท่วม  
การทุ่มเทไม่เท่ากับผลตอบแทน จึงใช้วิธีการจัดพิธีบูชาแม่โพสพมาแก้ปัญหา ดังตัวอย่าง

ข้าวที่เหลือรดน้ำท่วมก็บอบช้ำเต็มที เมื่อเธอวันทำขวัญข้าวชาวนาจะ  
อาบน้ำขัดสีคราบโคล ประพรมน้ำอบและแต่งกายด้วยเสื้อผ้าที่ดีที่สุดที่ตนมี จัดหา  
ธัญพืช ธูปเทียน และดอกไม้หลากสี พร้อมด้วยอาหารหวานคาวที่บรรจุปรุงเพื่อจัด  
สำหรับถวายแม่โพสพ ตุ่มเติมไปลู่ที่นาของตน ทรดกายลงนั่งพับเพียบและพนมมือ  
ขออวยพร

(อสรพิษและเรื่องอื่น ๆ : 136)

จากตัวอย่างเห็นได้ว่า เมื่อเผชิญกับน้ำท่วมทำให้ข้าวของเสียหายมาก ชาวบ้านจึงใช้วิธีทำพิธี  
มาแก้ปัญหา จากประโยค “เพื่อจัดสำหรับถวายแม่โพสพ” แสดงให้เห็นว่า ชาวบ้านนับถือเทพเจ้า  
ธรรมชาติ ในวัฒนธรรมของไทย แม่โพสพ คือ เทพเจ้าแห่งข้าวตามคติความเชื่อของชาวนา ชาวบ้าน  
ขออวยพรจากแม่โพสพเพื่อให้แม่โพสพช่วยปกป้องตัวเอง ส่วนผลการเก็บเกี่ยวนั้นก็พึ่งพาภูมิคุ้มกัน  
ของแม่โพสพเช่นกัน ตัวอย่างนี้นอกจากจะทำให้เห็นวิธีการแก้ปัญหาของชาวบ้านแล้ว ยังทำให้ผู้อ่าน  
ศึกษาถึงความเชื่อและขนบประเพณีของไทย

เรื่อง หวังว่ากิมซังจะไม่พลาดอีก ในหนังสือรวมเรื่องสั้น แดดเจ้าร้อนเกินกว่าจะนั่งจิบกาแฟ  
กล่าวถึง กิมซังเป็นเทพเจ้าที่ควบคุมน้ำทะเล สร้างคลื่นใหญ่มาทำลายกับชาวบ้านที่ดำรงชีวิตอยู่ใกล้ทะเล  
คลื่นใหญ่นั้นทำให้ชาวบ้านเสียชีวิตเป็นจำนวนมาก ดังตัวอย่าง

นี่ข้าควรอ่อนน้อมหรือก่นด่ากิมซังกันแน่

วันหนึ่งผ่านไปเชื่องช้าราวชั่วกัลป์ ทุกแห่งที่ข้ายังมีแต่ศพ หูข้าแว่วแต่เสียง  
คลื่นคลั่ง จมูกมีแต่กลิ่นความตายอบอวล ในอกรวดร้าวเกินบอกกล่าว แต่แปลกที่  
ข้ากลับไม่มีน้ำตา

(แดดเจ้าร้อนเกินกว่าจะนั่งจิบกาแฟ : 2554 : 212)

จากตัวอย่างเห็นได้ว่า ปัญหาความขัดแย้ง คือ เกิดภัยธรรมชาติคลื่นใหญ่ริมทะเล คลื่นใหญ่นั้นทำให้ชาวบ้านที่พักอยู่ใกล้ทะเลนั้นได้รับอิทธิพลเป็นอย่างมาก จากคำว่า “มีแต่ศพ” “กลิ่นความตายอบอวล” แสดงให้เห็นถึงความรุนแรงของการเกิดภัยธรรมชาตินี้ พร้อมสร้างบรรยากาศอย่างเศร้าโศกและจากคำถามของตัวละครเอกว่า “นี่ข้าควรอ่อนวอนหรือก่นด่ากิม่าช้กันแน่” แสดงให้เห็นถึงความเชื่อของชาวบ้านที่เชื่อว่าการเกิดคลื่นใหญ่นั้นเป็นเพราะมีเทพเจ้ามาควบคุม จนถึงไม่ทราบว่าเป็นตัวเองจะอ่อนวอนต่อเทพเจ้าหรือด่าเทพเจ้าถึงจะคลี่คลายความรู้สึกอย่างบอกไม่ถูกของตัวเอง

เมื่อชาวบ้านเจอปัญหาธรรมชาติอย่างโหดร้ายครั้งนี้ วิธีการแก้ปัญหาอันแรกก็คือค้นหาศพกลับมา ดังตัวอย่าง

ก่อนวันที่พวกเราค้นหาศพ และเมื่อมีผู้รอดชีวิตคนอื่น ๆ อีก ศพที่พบจะถูกยกมารวมกันที่ตึนกู ซากเนื้อแหลกเหลวปนโคลน บาดแผลเหวอะหวะ และเศษอวัยวะที่กองรวมกันชวนให้นึกถึงซากฉลามที่ถูกฆ่าและในพิธีล่าปลาประจำปี บางคนถึงกับอาเจียน บางคนถึงกับหมดสติ

[...]

แม้บรรยากาศจะเต็มไปด้วยความเศร้าและหวาดกลัว แต่ภาพตรงหน้าก็พอทำให้ลืมทุกอย่างชั่วคร่าว ปาปาและหญิงท้องแก่กำลังเตรียมอาหารที่หามาได้จากบนภู

[...]

หลังอาหาร เราช่วยการทำพิธีศพให้ลูกของซามาลา แม่พวกเขาตายไปก่อนหน้านี้ จึงไม่ได้ร่วมงานศพลูก ๆ ของตัวเอง ปาปาซึ่งอาวุโสที่สุดเป็นคนกล่าวคำสวดส่งวิญญาณสู่อ้อมกอดของกิม่าช้

(แดดเข้าร้อนเกินกว่าจะนั่งจิบกาแฟ. 2554 : 213-215)

จากตัวอย่างดังกล่าวเห็นได้ว่า ชาวบ้านมีวิธีแก้ปัญหาความขัดแย้ง คือ คนที่รอดชีวิตนั้นรวมกันค้นหาศพการทำพิธีศพ แม้ว่าจะมีบรรยากาศแบบเศร้าโศก แต่ก็นำมาสู่บรรยากาศความอบอุ่นในที่สุด เช่น “ปาปาและหญิงท้องแก่กำลังเตรียมอาหารที่หามาได้จากบนภู” แสดงให้เห็นถึงเมื่อเผชิญกับปัญหาภัยธรรมชาติอย่างโหดร้าย แต่ก็มีเพื่อนหรือญาติช่วยเหลือกัน อย่างน้อยก็สร้างความบันเทิงใจให้กับคนที่รอดชีวิตนั้นมีเหตุผลดำรงชีวิตต่อไป หลังจากนั้น ทุกคนรวมกันช่วยจัดพิธีส่งวิญญาณ แสดงให้เห็นถึงชาวบ้านยังมีความหวังต่อการใช้ชีวิต คิดว่าคลื่นใหญ่ครั้งนี้เป็นเพราะกิม่าช้อยากพาคนที่ตัวเองสร้างผิดพลาดนั้นกลับไป

สรุปได้ว่า ปัญหาความขัดแย้งในด้านภัยธรรมชาติในเรื่องสั้นรางวัลซีไรต์ พ.ศ. 2551-2560 ได้แก่ การเผชิญกับฤดูหนาวผิดปกติเกิดปัญหาไม่มีของกิน ความเหน็ดหนาวเวลาหลายเดือน

น้ำท่วม และคลื่นใหญ่ แนวทางการแก้ปัญหาความขัดแย้งของตัวละคร ได้แก่ 1) การใช้สัญญาญาณ เช่น กินเนื้อสัตว์และศพคนแก้ปัญหาเจอฤดูหนาวผิดปกติ 2. การพึ่งสิ่งศักดิ์สิทธิ์และประเพณี เช่น การจัดพิธีถวายแม่โพสพเพื่อของอวยพร และการช่วยเหลือซึ่งกันและกันเพื่อสร้างแรงบันดาลใจในการดำรงชีวิตต่อไป

#### 4.4 แนวทางการแก้ปัญหาความขัดแย้งภายในจิตใจของตัวละคร

ความขัดแย้งภายในจิตใจของตัวละครมีสาเหตุ คือ ตัวละครจะรู้สึกเป็นทุกข์ในระหว่างการเลือก ซึ่งไม่ว่าตัดสินใจจะทำอย่างไร ก็จะทำให้ตัวเองสูญเสียสิ่งอะไรสักอย่างไป เช่น หลักการการใช้ชีวิต ความปลอดภัย และความหวัง เป็นต้น แนวทางการแก้ปัญหาความขัดแย้งภายในจิตใจของตัวละคร ได้แก่ การขอความช่วยเหลือจากผู้อื่น การลักขโมยและการสยบยอมต่ออำนาจ มีรายละเอียดดังนี้

##### 4.4.1 การขอความช่วยเหลือจากผู้อื่น

การขอความช่วยเหลือจากผู้อื่น หมายถึง ตัวละครแสวงหาพลังหรือความสนับสนุนจากคนอื่นมาช่วยแก้ปัญหาในสถานการณ์ที่ตัวเองไม่สามารถแก้ปัญหาได้โดยใช้พลังลำพัง เช่น การขอคำแนะนำจากผู้ใหญ่ และการขอความช่วยเหลือเพื่อปกป้องชีวิตตัวเอง มีตัวอย่างดังนี้

การขอคำแนะนำจากผู้ใหญ่ เมื่อตัวละครเผชิญกับปัญหาที่ตัวเองตัดสินใจไม่ได้ หรือคิดวิธีแก้ไขไม่ออก ด้วยความเคารพผู้ใหญ่ จึงควรถามข้อเสนอก่อนจากผู้ใหญ่ก่อนเพื่อหาคำตอบได้หรือยึดมั่นคำตอบที่มีอยู่แล้วก็ได้ ดังตัวอย่างต่อไปนี้ เรื่อง สมาชิกในหลุมหลบภัย ในหนังสือรวมเรื่องสั้น สิงโตนอกคอกครอบครัวของ “ผม” ดำรงชีวิตอยู่ในหลุมหลบภัยมาหลายสิบปีเพื่อหนีภัยสงคราม “ผม” มีลูกหนึ่งคน ลูกเกิดอยู่ในหลุมหลบภัยจึงมีคำถามมากมายเกี่ยวกับโลกภายนอก “ผม” ในฐานะที่เป็นพ่อและเอ็นดูลูกที่ไม่เคยเห็นโลกภายนอกจึงอยากพาลูกไปดูโลกภายนอกบ้าง “ผม” เริ่มสงสัยว่าการเล่าเรื่องโลกภายนอกให้ลูกฟังเป็นสิ่งที่ผิดหรือถูก จึงรู้สึกลังเลมาก เป็นปัญหาการเลี้ยงดูลูกที่ครอบครัว “ผม” ต้องเผชิญทุกคนดังตัวอย่าง

“พ่อ ๆ เล่าให้ฟังอีกทีว่าข้างนอกมีอะไรบ้าง”

ที่ผ่านมา พวกเรามักจะผลัดกันเล่าเรื่องภายนอกให้เด็กชายน้อยฟัง เพราะหวังว่าเรื่องเล่าจะช่วยทดแทนประสบการณ์ของแกได้หวังว่าเรื่องเล่าจะทำให้แกได้รู้ในสิ่งที่แกไม่รู้...

แต่ตอนนี้ผมกลับลังเลเสียแล้ว ถ้าลูกของผมไม่มีโอกาสได้ออกจากหลุมนี้ตลอดไปล่ะ ถ้าเป็นแบบนี้จะดีกว่าไหมถ้าเราจะปล่อยให้แกไม่รู้อะไรเกี่ยวกับโลกภายนอกเลย

ให้แกคิดว่าโลกใบนี้มีแค่หลุมหลบภัยและพวกเราแปดคน แกน่าจะมีความสุขกว่า ถ้าผมให้แกรู้ว่าโลกภายนอกมีผู้คนมากมายมีดอกไม้ ลีลาวีนารัก และไอศกรีม แต่แก

จะต้องอยู่ในนี้ ไม่มีทางได้เห็นพวกมันและตะวันดวงเดือน บางที นั่นอาจจะทำให้  
แกเป็นทุกข์ก็ได้

(สิงโตนอกคอก. 2560 : 180-181)

จากตัวอย่างเห็นได้ว่าเป็นความขัดแย้งภายในจิตใจเพราะปัญหาวิธีการเลี้ยงดูลูก  
ผู้ปกครองเห็นความสำคัญของอนาคตของลูก แต่ปัญหาอยู่ที่การตัดสินใจว่าจะให้ลูกเติบโตแบบไหน  
ในตัวอย่าง ได้นำความคิดขณะ “ที่ผ่านมา” และ “ตอนนี้” มาเปรียบเทียบกัน คือ ที่ผ่านมา จะพยายาม  
เล่าให้ลูกว่า โลกภายนอกเป็นอย่างไร แต่ตอนนี้ ถึงแม้ว่าอยากให้ลูกของตัวเองได้รู้โลกภายนอกบ้าง  
แต่ด้วยเหตุที่ไม่ทราบว่าคุณจะมีโอกาสได้ออกจากหลุมหนีนี้นี้หรือไม่ ถ้าเล่าโลกภายนอกให้ฟังแล้ว  
กลับไม่มีโอกาสเห็นโลกภายนอกด้วยตัวเองจะกลายเป็นทุกข์

เมื่อประสบปัญหาความคิดเห็นต่ออนาคตของลูก “ผม” ต้องคิดวิธีมาแก้ ในตอนแรกใช้  
วิธีการปรึกษากับพ่อของตัวเอง ดังตัวอย่าง

ผมเห็นด้วยกับภรรยาจึงนำความไปบอกพ่อว่าเราสองคนอยากจะลอง...

ชะงอกออกไปข้างนอกสักหน่อย

พ่อระเบิดความเกรี้ยวกวาดอย่างที่ผมไม่คิดว่าคนอายุหกสิบกว่าจะทำได้

พอบอกว่าผมกับภรรยาเป็นแค่เด็กจะมารู้ดีไปกว่าพ่อได้อย่างไร

“แต่ผมก็โตแล้วนะครับ”

กล่าวให้ชัดคือผมเป็นพ่อคนแล้วผมควรจะเป็นผู้ใหญ่แล้วไม่ใช่หรือ

(สิงโตนอกคอก. 2560 : 178)

จากตัวอย่างดังกล่าวเห็นได้ว่า ตัวละครเลือกใช้วิธีการขอคำแนะนำจากผู้ใหญ่ในครอบครัว  
มาแก้ปัญหา มีวัตถุประสงค์เพื่อตอบสนองความต้องการของตนเอง ในตัวอย่างแสดงให้เห็นว่าพ่อของ  
ตัวละครเอกยังคิดว่าลูกควรฟังตนเองเสมอ แต่ประโยคที่ว่า “กล่าวให้ชัดคือผมเป็นพ่อคนแล้วผมควร  
จะเป็นผู้ใหญ่แล้วไม่ใช่หรือ” แสดงให้เห็นว่า ตัวละครเอกรู้สึกที่ตัวเองสามารถตัดสินใจเรื่องต่าง ๆ เองได้  
การตัดสินใจทำอะไรในที่สุดก็เป็นเรื่องของตัวละครเอง การปรึกษากับผู้ใหญ่นั้นมีบทบาท ได้แก่ ทำให้  
ผู้ใหญ่รู้จักความคิดของตนเอง และได้คำแนะนำจากผู้ใหญ่ ไม่ว่าจะได้รับคำตอบตรงใจกับตัวเองหรือไม่  
บางทีก็จะมีบทบาทในการเป็นคำตอบให้กับความสงสัยของตัวเอง

การขอความช่วยเหลือเพื่อปกป้องชีวิตตัวเอง หมายถึง เมื่อตัวละครเผชิญกับภาวะเสี่ยงภัย  
แม้ว่าคิดวิธีมาหลายวิธีแต่ก็ไม่ได้ทางออกอย่างชัดเจน ด้วยสาเหตุเพื่อปกป้องชีวิตของตัวเองและไม่มี  
ความสามารถต่อต้านด้วยลำพังได้ จึงขอความช่วยเหลือจากผู้อื่น มีรายละเอียดต่อไปนี้

เรื่องวิทยานิพนธ์ดีเด่น ในหนังสือรวมเรื่องสั้น เราหลงลืมอะไรบางอย่าง กล่าวถึง  
สมบูรณ์ดีใจที่ทำวิทยานิพนธ์เสร็จ อาจารย์บอกว่ามันดีถึงขั้นส่งพิจารณาเป็นวิทยานิพนธ์ดีเด่น สมบูรณ์  
รู้สึกดีใจและสั่งปรีนเก็บเอาไว้อ่านชุดหนึ่ง แต่ตอนที่สมบูรณ์นั่งรถเมล์กลับที่พัก เพื่อแวะไปตู้โทรศัพท์

และเดินทางที่ใกล้ที่พัก จึงลงรถป้ายนี้ที่บาทวิถีแถวนั้นมืดและเปลี่ยว หลังก้าวผ่านสำนักงานที่ดิน สมบูรณ์เจอสองคนที่มีพฤติกรรมแปลก ๆ เมื่อสมบูรณ์พยายามเบี่ยงตัวหลบเพื่อเดินผ่านสองคนนี้อย่างปลอดภัย หนึ่งในสองคนนี้ออกปากว่าขอยืมเงินจากสมบูรณ์ สมบูรณ์จึงจำอ้าวอย่างไม่คิดชีวิต พอตาล สมบูรณ์จึงต้องกลับไปหาของตั้งแต่มหาวิทยาลัยกลับถึงที่พัก ตรวจสอบข้อมูลและเอกสารของวิทยานิพนธ์ แต่หาไม่เจอ ทุกอย่างในช่องสีน้ำเงินถึงเห็นซองอยู่ในมือสองคนนั้นที่น่ากลัว ตอนที่อยากได้วิทยานิพนธ์กลับ และไม่กล้าเข้าไปหาเอง ภายในจิตใจเกิดความขัดแย้งไม่ทราบจะทำอย่างไร ดี

สุดท้ายก็ต้องหาวิธีขอความช่วยเหลือจากคนอื่นมาแก้ ดังตัวอย่าง

*เขาคิด ทำไมเขาถึงกลัวตำรวจสายตรวจขนาดนั้น ในเมื่อเขาเป็นพลเมืองดี  
คนหนึ่ง หาใช้มาตรการที่กำลังแอบซุ่มก่ออาชญากรรม  
ครั้นเดินกลับมาถึงที่เดิม ความคิดหนึ่งผุดวาบขึ้นมา  
ตำรวจ!  
ใช่แล้ว เขาลืมไปเสียสนิท เขามองไปที่พวกมันด้วยสายตายิ้มเยาะ เดี่ยวเถอะ  
มึง เดี่ยวได้เห็นดึกกัน ไอ้พวกกวนบ้านกวนเมือง เขาก้าวเท้ามุ่งไปยังป้อมตำรวจตรงสี่  
แยกข้างหน้า  
แน่ล่ะ...ในเมื่อเครื่องมือของรัฐอยู่ที่นั่น*

(เราหลงลืมอะไรบางอย่าง. 2551 : 202-203)

จากตัวอย่างดังกล่าวเห็นได้ว่าตัวละครเลือกใช้วิธีขอความช่วยเหลือจากตำรวจ มีวัตถุประสงค์ 2 ข้อ ได้แก่ 1) เพื่อปกป้องชีวิตของตัวเอง ไม่อยากให้ตัวเองตกอยู่ในภาวะเสี่ยงภัยอีก 2) เพื่อได้รับสิ่งสำคัญคืนมา ในตัวอย่างนี้ สิ่งสำคัญ คือ ตัวเล่มวิทยานิพนธ์ นอกจากนี้แล้ว ยังสะท้อนให้เห็นปัญหา มีอยู่ 2 ประเด็น ได้แก่ 1) ปัญหาสังคม มีผู้คนรออยู่ในพื้นที่มืดเปลี่ยวเพื่อ “ยืม” เงินจากคนเดินโดยมีเหตุผลต่าง ๆ 2) ตัวละครต้องเลือกระหว่างความเสี่ยงและสิ่งสำคัญสำหรับตัวเอง ในตอนแรกน่าจะพยายามคิดว่าตัวเองต้องทำอะไรถึงจะทำให้ได้ของตัวเองคืนมาในสภาวะที่ไม่ต้องเผชิญกับความเสี่ยง แต่วิธีการพึ่งพาตัวเองในขณะนี้ไม่ใช่ทางออกที่ดี และถึงขณะนี้เพราะเรื่องเกี่ยวกับความปลอดภัยทางสังคม จึงต้องหาวิธีความช่วยเหลือจากตำรวจ

#### 4.4.2 การลักขโมย

การลักขโมย หมายถึง หยิบสิ่งของของผู้อื่นโดยไม่ได้รับอนุญาตตามตอบสนองความต้องการของตัวเอง เช่น นำสิ่งของที่ลักขโมยไปแลกเงิน มีตัวอย่างดังนี้

เรื่อง ซินเดอเรลล่าแห่งเมืองหุ่นยนต์ ในหนังสือรวมเรื่องสั้น สิงโตนอกคอก กล่าวถึงปัจจุบันโลกของมนุษย์ปกครองโดยหุ่นยนต์ สาเหตุที่น้ำมันมีค่าและลดลงอย่างรวดเร็วเพราะชั้นปกครองกินน้ำมันเป็นอาหาร น้องชายของ “ผม” ถูกประหารชีวิตจากท่านรัฐมนตรี คนที่ทำงานกับพวกหุ่นยนต์ เพราะที่บ้านของตัวละครเป็นราชภัฏธรรมดา มีปัญหาความยากจน ดังตัวอย่าง

หลังจากนั้น ผมนั่งครุ่นคิดเรื่องธाराและเรื่องความรักระหว่างพี่สาวและธีร์ ผมไม่เคยคิดมาก่อนเลยว่าจะต้องเสียน้องชายและเพื่อนไป บางทีเพราะเราไม่ควร ไปยุ่งกับคลังน้ำมันตั้งแรกแต่เราก็กินจนเหลือเกิน... เพราะนั่งคิดถึงสาเหตุของความยากจนคิดถึงระบอบการปกครองที่กดหัวพวกเราอยู่ แต่คิดได้ไม่นานก็รู้สึกเบื่อ คงเพราะผมไม่ใช่นักอุดมการณ์ผู้อยากเปลี่ยนสังคมโลกหรืออะไรเทือกนั้น ที่ผม ปล้นคลังน้ำมัน ไม่ใช่เพื่อต่อต้านรัฐบาล ผมเป็นแค่คนจนที่ต้องการเงินเท่านั้นเอง...

(สิงโตนอกคอก. 2560 : 143)

จากตัวอย่างดังกล่าวเห็นได้ว่า ตัวละครเคยเกิดความขัดแย้งภายในใจเพราะปัญหา ความยากจน จากคำว่า “ยากจนเหลือเกิน” “ผมเป็นแค่คนจนที่ต้องการเงินเท่านั้นเอง” แสดงให้เห็นถึง สถานะของครอบครัวอย่างชัดเจนในตัวอย่างตัวละครใช้อารมณ์การอธิบายการกระทำใด ๆ นั้น เป็นเพราะว่าความยากจนเท่านั้น อย่างเช่น “ที่ผมปล้นคลังน้ำมัน ไม่ใช่เพื่อต่อต้านรัฐบาล” การขโมย ไม่ใช่เพราะว่าจะคิดไม่ดีต่อผู้อื่น

ด้วยเหตุนี้ ตัวละครคิดวิธีแก้ คือ การขโมยน้ำมันที่มีค่า เพราะน้ำมันจะใช้ในหลายด้าน ไม่ว่าจะ เป็นอาหารของผู้ปกครองหรือจะใช้ในเครื่องบินไฟก็ตาม ทำให้น้ำมันหายาก “ผม” คิดการขโมย เป็นวิธีหนึ่งในการหาเงินให้กับครอบครัว ดังตัวอย่าง

น้ำมันเป็นที่ปรารถนาของทุกคนในยุคนี้ มันหายากมากและมีราคา แพงลิบ สาเหตุที่น้ำมันลดลงอย่างรวดเร็วก็พร้อมชนชั้นปกครองของพวกเรากินน้ำมันเป็น อาหารกันอย่างตะกละตะกลาม แถมยังใช้น้ำมันไปกับเครื่องบินไฟและรถหรูของ พวกตนอย่างไม่บันยะบันยัง

[...]

เมืองที่พวกเราอยู่เป็นที่ตั้งของโกดังเก็บน้ำมันอัดเม็ดของรัฐบาล ผมรู้ว่าในนั้นมี น้ำมันอยู่เป็นจำนวนมหาศาล ของมีค่าทำให้คนอยากเลย ผมกับน้องชายลักลอบ เข้าไปในโกดังในยามค่ำคืน ขโมยน้ำมันอัดเม็ดมาเพียงน้อยนิด เท่าที่พวกคนนับจำนวน จะไม่สังเกต น้ำมันแค่ไม่เท่าไรในสายตาของผู้ปกครองมีค่าเท่ากับมหาศาลในสายตา ประชาชน งานนี้ไม่ยาก ความง่ายและกำไรงามของงานทำให้คนอยากทำซ้ำ เรากลับไป เอาน้ำมันออกมาอีกหลายครั้ง เลือกรวันระยะห่างของการบุกรุกแต่ละครั้ง ให้ มากพอสมควร และเอามาเพียงทีละน้อย

(สิงโตนอกคอก. 2560 : 136-137)

จากตัวอย่างเห็นได้ว่า วิธีการการแก้ คือ เลือกรวันระยะห่างของการบุกรุก ในตัวอย่างนี้ สิ่งที่มีค่า คือ น้ำมัน เพราะมันมีค่าต่อผู้มีอำนาจ แต่เท่าที่ตัวละครรู้ น้ำมันนั้นมีจำนวนมหาศาล แต่ในสังคมกลับหายาก แสดงให้เห็นถึงเผด็จการของผู้มีอำนาจที่รวม “ทรัพย์สิน” หรือสิ่งที่มีค่าใน “คลัง”



ของตัวเอง ด้วยเหตุการณ์แบบนี้ ตัวละครต้องหาทางออกเพื่อแก้ปัญหาความยากจน จึงคิดไปขโมยน้ำมันกลายเป็นมิจฉาชีพ แต่ตัวอย่างนำน้ำมันที่ขโมยออกมานั้นไปเปรียบเทียบกับจำนวนมหาศาลของน้ำมันในคลัง เช่น “น้ำมันแค่ไม่เท่าไรในสายตาของผู้ปกครองมีค่าเท่ากับมหาศาลในสายตาประชาชน” แสดงให้เห็นถึงช่องว่างทางการเงินระหว่างประชาชนทั่วไปและผู้มีอำนาจ

#### 4.4.3 การสยบยอมต่ออำนาจ

การสยบยอมต่ออำนาจ คือ เมื่อตัวละครเผชิญกับการถูกกดขี่และบังคับจากอำนาจ ไม่ใช่พฤติกรรมและวาทกรรมตอบโต้อำนาจแต่อย่างไร อาจจะมีสาเหตุเพื่อปกป้องชีวิตของตัวเอง มีตัวอย่างดังนี้

เรื่อง ซินเดอเรลล่าแห่งเมืองหุ่นยนต์ ในหนังสือรวมเรื่องสั้น สิงโตนอกคอก นื่องชายของ “ผม” ชื่อธาราถูกประหารชีวิตจากท่านรัฐมนตรี คนทำงานกับพวกหุ่นยนต์ที่ปกครองโลกนี้ นื่องชายถูกประหารชีวิตเพราะถูกจับได้ว่าขโมยน้ำมันที่มีค่าในโลกที่ปกครองภายใต้หุ่นยนต์ ครอบครัวของ “ผม” มีสมาชิกสามคน พี่สาว “ผม” และนื่องชาย ตอนที่รัฐมนตรีลากศพนื่องชายผมมาที่บ้านพี่สาวกับ “ผม” รู้สึกโกรธแค้นท่านรัฐมนตรีมาก แต่ “ผม” ไม่กล้าแสดงอารมณ์เกลียดแค้นออกมา เพราะกลัวอำนาจของรัฐมนตรีและกลัวถูกประหารชีวิตจากท่านรัฐมนตรีเช่นเดียวกับนื่องชายอีกตั้งตัวอย่าง

คนของท่านรัฐมนตรีลากศพนื่องชายผมมาตามถนนขรุขระ ทำให้หน้าของ  
เขาเป็นแผลยับเยิน

[...]

‘ฆ่าพวกมันซะ ฆ่าพวกมันให้หมดทุกคน’ บางอย่างในตัวผมร้องลั่น  
‘ไม่ได้ คนพวกนี้มีอำนาจ ถ้าทำอะไรลงไป ก็จะมีจุดจบไม่ต่างจากธารา’ อีก  
เสียงในตัวผมบอก

ผมรู้สึกน้ำตาเริ่มขึ้นที่ขอบตา มันช่างเป็นวาระที่ผสมปนเปทางอารมณ์อย่าง  
บอกไม่ถูก ผมเศร้าใจที่นื่องชายตายอย่างน่าสมเพช พวกน่ารังเกียจนี้ทำให้ผมคั่งแค้น  
สิ่งที่พวกเขาปฏิบัติต่อศพธาราทำให้ผมคลื่นเหียนด้วยความสงสารและกระอักกระอ่วน  
แต่กระนั้นผมก็กำลังสยบยอมต่อคนที่ฆ่านื่องของผม สยบยอมด้วยความหวาดกลัว  
ต่ออำนาจ ต่อความตาย ต่อการถูกรุมประชาทัณฑ์จากเพื่อนบ้านผู้สนิทชิดเชื้อที่  
กำลังจ้องดูอยู่

(สิงโตนอกคอก. 2560 : 131-132)

จากตัวอย่างเห็นได้ว่า เป็นความขัดแย้งภายในใจเพราะปัญหาการกดขี่ที่มาจากผู้มีอำนาจจากประโยค “คนของท่านรัฐมนตรีลากศพนื่องชายผมมาตามถนนขรุขระ” แสดงให้เห็นว่า ผู้มีอำนาจสามารถประหารชีวิตของประชาชนได้อย่างง่ายดายและถึงขนาดที่ไม่เคารพศพผู้เสียชีวิตเพื่อแสดงฐานะ

เผด็จการของตัวเอง ส่วนตัวละครที่เป็นพี่ชายของผู้เสียชีวิตนั้นเกิดความขัดแย้งในจิตใจ ได้แก่ การฆ่าพวกมีอำนาจ และก้มหน้าก้มตาต่อผู้มีอำนาจ นอกจากนี้ “กระนั้นผมก็กำลังสยบยอมต่อคนที่ขาน้องของผม สยบยอมด้วยความหวาดกลัวต่ออำนาจ ต่อความตาย” แสดงให้เห็นว่า แทนที่จะแสดงความไม่พอใจ และอารมณ์คั่งแค้นต่อผู้มีอำนาจนั้นกลับแสดงความสยบยอมต่อพวกเขาเพราะได้รับการกดดันและกดขี่จากผู้มีอำนาจและเพื่อป้องกันชีวิตของตัวเอง

สรุปตัวอย่างดังกล่าวเห็นได้ว่า แนวทางการแก้ปัญหาความขัดแย้งภายในจิตใจของตัวละครมี 3 ลักษณะ ได้แก่ การขอความช่วยเหลือจากผู้อื่น การลักขโมย และการสยบยอมต่ออำนาจ ตัวละครเลือกวิธีขอคำแนะนำจากผู้ใหญ่เพื่อตอบสนองความต้องการของตัวเอง เลือกวิธีการสยบยอมต่ออำนาจ การลักขโมย และการขอความช่วยเหลือเพื่อความปลอดภัยและอยู่รอดกับชีวิต

แนวทางการแก้ปัญหาความขัดแย้งของตัวละครมีทั้งหมด 4 ประเภท ได้แก่ แนวทางการแก้ปัญหาความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ แนวทางการแก้ปัญหาความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับสังคม แนวทางการแก้ปัญหาความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ และแนวทางการแก้ปัญหาความขัดแย้งภายในจิตใจของตัวละคร 1) แนวทางการแก้ปัญหาความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ ได้แก่ การเพิกเฉยต่ออำนาจที่กดขี่ การยืนยันความคิดของตัวเอง การสืบค้นหาความจริงเกี่ยวกับอำนาจ การใช้วาจาตอบโต้ การโต้ตอบด้วยความรุนแรงต่อฝ่ายตรงข้าม ขอความช่วยเหลือเพื่อประนีประนอม และการหลีกเลี่ยงความจริง 2) แนวทางการแก้ปัญหาความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับสังคม ได้แก่ การปกปิดตัวตนที่แท้จริง การกั๊กเงิน และการฆ่าตัวตาย 3) แนวทางการแก้ปัญหาความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ ได้แก่ การใช้สัญชาตญาณ และการพึ่งสิ่งศักดิ์สิทธิ์และประเพณี 4) แนวทางการแก้ปัญหาความขัดแย้งภายในจิตใจของตัวละคร ได้แก่ การขอความช่วยเหลือจากผู้อื่น การลักขโมย และการสยบยอมต่ออำนาจ

แนวทางการแก้ปัญหาความขัดแย้งของตัวละครหนังสือรวมเรื่องสั้นรางวัลซีไรต์ พ.ศ. 2551-2560 แสดงให้เห็นว่า ตัวละครมีวิธีการแก้ความขัดแย้งที่เกิดในสาเหตุต่าง ๆ เช่น เพราะอำนาจการเมือง อำนาจการปกครอง และความรุ่มรวยของอำนาจ ตัวละครจะเลือกวิธีแก้ เช่น การต่อต้าน การสยบยอม และการปกปิดตัวเอง เป็นต้น เมื่อเจอความขัดแย้งที่เกิดเพราะความต้องการระหว่างสมาชิกครอบครัวไม่เท่ากัน ตัวละครก็จะเลือกวิธีแก้ เช่น การโต้ตอบและการขอคำแนะนำจากคนใกล้ชิด ส่วนแนวทางการแก้ความขัดแย้งเชิงลบ ได้แก่ การหลีกเลี่ยงความเป็นจริง และการฆ่าตัวตายหมดความหวัง เป็นต้น เตือนให้ผู้อ่านทราบถึงความอ่อนแอของมนุษย์ และแนวทางการแก้ความขัดแย้ง เช่น การพึ่งสิ่งศักดิ์สิทธิ์และประเพณี และการใช้สัญชาตญาณ ทำให้มนุษย์ได้รู้จักตัวเองมากยิ่งขึ้นทั้งในทางด้านจิตวิทยาและสรีรวิทยา

## บทที่ 5

### สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ความขัดแย้งในเรื่องสั้นรางวัลซีไรต์ พ.ศ. 2551-2560 มีวัตถุประสงค์ในการวิจัย เพื่อวิเคราะห์ความขัดแย้งในเรื่องสั้นรางวัลซีไรต์ พ.ศ. 2551-2560 และเพื่อวิเคราะห์แนวทางการแก้ปัญหาความขัดแย้งในเรื่องสั้นรางวัลซีไรต์ พ.ศ. 2551-2560 โดยศึกษาเรื่องสั้นในหนังสือรางวัลซีไรต์ที่ตีพิมพ์เผยแพร่ระหว่างปี พ.ศ. 2551-2560 มีจำนวน 4 เล่ม รวม 45 เรื่อง นำเสนอผลการวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์ มีผลการวิจัยสรุปได้ดังต่อไปนี้

#### 5.1 สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง ความขัดแย้งในเรื่องสั้นรางวัลซีไรต์ พ.ศ. 2551-2560 สรุปผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

##### 5.1.1 ลักษณะความขัดแย้งในเรื่องสั้นรางวัลซีไรต์ พ.ศ. 2551-2560

ลักษณะความขัดแย้งที่ปรากฏในเรื่องสั้นรางวัลซีไรต์ พ.ศ. 2551-2560 มี 4 ประเภท ได้แก่ ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับสังคม ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ และ ความขัดแย้งภายในจิตใจของตัวละคร โดยมีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

1) ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับมนุษย์จะเกิดขึ้นในสาเหตุต่าง ๆ ได้แก่ ความต้องการ ค่านิยม ผลประโยชน์ส่วนตัวและปรารถนาที่แตกต่างกัน แบ่งออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่ ความขัดแย้งระหว่างคนในสังคม ความขัดแย้งระหว่างบิดามารดากับบุตร ความขัดแย้งระหว่างญาติ และความขัดแย้งระหว่างเพื่อน สรุปได้ว่า 1.1) ความขัดแย้งระหว่างคนในสังคมสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาการแยกกลุ่มและปัญหาเด็กที่ได้รับผลกระทบจากการกระทำกรมองคนมอญเป็นคนชายขอบ การมีครอบครัวแล้วยังหาคนที่สามและปัญหาการกดขี่จากอำนาจ 1.2) ความขัดแย้งระหว่างบิดามารดากับบุตร มีสาเหตุ คือ ความคิดและความต้องการที่ขัดแย้งกันทั้งในทางด้านศาสนาและความคิดทางการเมือง และเพื่อแสดงความเป็นผู้ใหญ่ในครอบครัว มีบทบาทสองประเด็น ได้แก่ สะท้อนให้เห็นถึงความขัดแย้งที่เกิดภายในครอบครัวที่เกิดขึ้นในรูปแบบใหม่ ทำให้บุคคลในสังคมตระหนักถึงปัญหาที่เพิ่มขึ้นนั้นมีอะไรบ้างตามที่สังคมกำลังพัฒนาอย่างรวดเร็ว 1.3) ความขัดแย้งระหว่างญาตินั้นมีสาเหตุหลัก คือ จุดยืนและผลประโยชน์แตกต่างกัน ความคิดบางอย่างในเวลาช่วงหนึ่งจะถูกปฏิเสธจากสมาชิกส่วนใหญ่ในครอบครัว 1.4) ความขัดแย้งระหว่างเพื่อนเกิดขึ้นด้วยสาเหตุ คือ ความไม่เข้าใจกันและไม่ให้ออกาสอธิบายซึ่งกันและกัน

2) ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับสังคม การกำหนดให้ตัวละครเอกมีความขัดแย้งกับสังคมเช่น กฎหมาย อำนาจ ค่านิยม วิถีชีวิต และเทคโนโลยี แบ่งออกเป็น 5 ประเภท ได้แก่ ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับกฎหมาย ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับอำนาจปกครอง ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับค่านิยม ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับวิถีชีวิต และความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับเทคโนโลยี สรุปได้ว่า 2.1) ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับกฎหมาย การยืนยันกฎเกณฑ์ที่ตายตัวหรือตั้งขึ้นมาไม่ได้สมเหตุสมผล จะทำให้มนุษย์กลายเป็นเหยื่อของสังคมไม่เป็นธรรม 2.2) ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับอำนาจปกครอง ผู้มีอำนาจบังคับผู้ด้อยอำนาจเพื่อผลประโยชน์ของตนเอง จะทำให้สังคมไม่ยุติธรรมหรือไม่เป็นธรรม 2.3) ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับค่านิยม แสดงออกมาเป็นรูปแบบความขัดแย้งระหว่างกลุ่มคนที่แตกต่างกันในด้านค่านิยม ถ้าค่านิยมอย่างหนึ่งมีคนจำนวนมาก นับถือค่านิยมนั้นจะกลายเป็นค่านิยมกระแสหลัก ส่วนค่านิยมที่มีน้อยคนนับถือจะตกอยู่ในภาวะถูกบีบบังคับ 2.4) ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับวิถีชีวิต การดำรงชีวิตภายใต้สิ่งแวดล้อมหรือสังคมที่แตกต่างจากเดิม จะทำให้กายภาพของมนุษย์รู้สึกไม่เคยชิน และ 2.5) ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับเทคโนโลยี แสดงออกเป็นลักษณะการใช้เทคโนโลยีอย่างมากเกินไปในชีวิตความเป็นอยู่ ซึ่งพึ่งพากับเทคโนโลยีไปมากก็จะทำให้ขาดแคลนเทคโนโลยีไม่ได้ ถ้าในวันใดวันหนึ่งเทคโนโลยีใช้ไม่ได้แล้ว ชีวิตก็ดำเนินต่อไปไม่ได้ นอกจากนี้ ยังสะท้อนให้เห็นถึงการใช้เทคโนโลยีมากเกินไป ทำให้พวกเราหลงลืมสิ่งที่มีความหมายบางอย่างไป ไม่เห็นความหมายจริงของการใช้ชีวิตและลึกลับลักษณะธรรมชาติความเป็นมนุษย์

3) ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ ธรรมชาติบางที่จะส่งผลกระทบต่อมนุษย์ ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับภัยธรรมชาติและ ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับสัตว์ สรุปได้ว่า 3.1) ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับภัยธรรมชาติ จะประกอบด้วย ภัยที่เกิดจากอากาศผิดปกติ และภัยที่เกิดจากสภาวะธรรมชาติที่ส่งผลเชิงลบต่อการใช้เทคโนโลยี แสดงให้เห็นถึง ภัยธรรมชาติที่มักเกิดในปัจจุบันนั้นจะมีความเปลี่ยนแปลงในรูปแบบตามสังคมที่พัฒนาอย่างรวดเร็ว 3.2) ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับสัตว์ มนุษย์กับสัตว์อยู่ในห่วงโซ่อาหาร มนุษย์กับสัตว์ใครเป็นผู้ล่าใครเป็นผู้ถูกล่าจะตามสถานการณ์ แต่ไม่ว่าใครจะเป็นผู้ล่าหรือผู้ถูกล่า ก็ให้เห็นฝ่ายตรงข้ามเป็นอาหารเช่นกัน แสดงให้เห็นถึง ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับสัตว์ ความขัดแย้งดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ

4) ความขัดแย้งภายในจิตใจของตัวละคร ความขัดแย้งภายในจิตใจของตัวละครจะแสดงออกในรูปแบบที่ตัวละครต่อต้านกับความคิดของตัวเอง ตัวละครอยู่ในภาวะต้องเลือกอย่างใดอย่างหนึ่ง แบ่งออกเป็น 6 ประเภท ได้แก่ ความขัดแย้งภายในจิตใจด้านความรัก ด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านจิตสำนึกเชิงสังคม ด้านความศรัทธาต่อศาสนา ด้านการเมือง และด้านอำนาจการเมือง สรุปได้ว่า 4.1) ความขัดแย้งภายในจิตใจด้านความรัก หมายถึง การเคลื่อนไหวทางจิตใจหรือพฤติกรรมของตัวละครที่แสดงออกมานั้นไม่ตรงความคิดเดิม ได้แก่ ความรักระหว่างคู่รัก ความรัก

ระหว่างเพื่อน ความรักของลูกต่อพ่อแม่ ความรักของผู้ปกครองต่อลูก แต่ลักษณะที่แสดงออกมานั้นสามารถสะท้อนให้เห็นถึงความขัดแย้งที่เกิดขึ้นทั่วไปในสังคม 4.2) ความขัดแย้งภายในจิตใจด้านคุณธรรมจริยธรรม แสดงออกในรูปแบบตัวละครรู้สึกลำบากใจที่ตกลงไม่ได้ว่าจะเลือกอันไหนดีหรือทำอย่างไรดีกับเรื่องที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรมจริยธรรม ในที่สุดจะยืนยันความคิดเดิมหรือเปลี่ยนความคิด 4.3) สำหรับความขัดแย้งภายในจิตใจด้านจิตสำนึกเชิงสังคม ตัวละครมีความคิดของตนเองอยู่แล้วแต่ไม่เหมือนกับความคิดกระแสหลักหรือความคิดของบุคคลส่วนใหญ่ สาเหตุที่เกิดความขัดแย้งภายในจิตใจ อยากเข้ากลุ่มในสังคมได้ง่าย อยากแสดงตัวเองเป็นกลุ่มเดียวกันกับคนกลุ่มกลุ่มใหญ่ และไม่ยอมให้ตัวเองตกเป็นคนชายขอบ 4.4) ความขัดแย้งภายในจิตใจด้านความศรัทธาต่อศาสนา แสดงออกมาเป็นการถือหลักการศาสนาอย่างเข้มงวด แต่เมื่อเกิดความลังเลในระหว่างการแสวงหาสัจจะทางศาสนา จะทำให้ตัวเองเกิดความสงสัยต่อตัวเองว่าควรยืนยันต่อหรือไม่ ควรถอยหลังหรือก้าวหน้าต่อไป จึงเกิดความขัดแย้งภายในจิตใจ 4.5) ความขัดแย้งภายในจิตใจด้านการเมือง เกิดขึ้นเมื่อสถานการณ์การเมืองมีความวุ่นวายและอาจส่งผลกระทบต่อชีวิตตัวละคร และ 4.6) ความขัดแย้งภายในจิตใจด้านอำนาจการเมือง เป็นการได้รับการกดขี่จากอำนาจการเมืองทำให้ชีวิตของตัวละครสู่ภาวะเสี่ยงภัย สังคมไม่สงบ ถึงกับมีความขัดแย้งเกิดขึ้น

### 5.1.2 แนวทางการแก้ปัญหาความขัดแย้งของตัวละครในเรื่องสั้นรางวัลซีไรต์ พ.ศ. 2551-2560

ผู้แต่งเรื่องสั้นได้นำเสนอวิธีแก้ปัญหาของตัวละครในเรื่องสั้นรางวัลซีไรต์ พ.ศ. 2551-2560 แบ่งเป็น 4 ลักษณะ ได้แก่ แนวทางการแก้ความขัดแย้งภายในจิตใจของตัวละคร แนวทางการแก้ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ แนวทางการแก้ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ และแนวทางการแก้ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับสังคมสรุปผลการวิจัย ดังนี้

1) แนวทางการแก้ปัญหาความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับมนุษย์มีสาเหตุ ได้แก่ ความคิด ความเชื่อ ประเพณี วัฒนธรรม การศึกษา และผลประโยชน์ที่ต่างกัน เมื่อตัวละครประสบความขัดแย้งจึงต้องคิดแนวทางการแก้ปัญหาเพื่อให้ความขัดแย้งนั้นได้รับการคลี่คลายลง แนวทางการแก้ปัญหาความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ ได้แก่ การเพิกเฉยต่ออำนาจที่กดขี่ การยืนยันความคิดของตนเอง การสืบค้นหาความจริงเกี่ยวกับอำนาจ การใช้วาจาตอบโต้ การโต้ตอบด้วยความรุนแรงต่อฝ่ายตรงข้าม ขอความช่วยเหลือเพื่อประนีประนอม และการหลีกเลี่ยงความจริง

2) แนวทางการแก้ปัญหาความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับสังคม ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับสังคมมีสาเหตุ คือ สังคมตอบสนองความต้องการของมนุษย์ไม่ได้ทั้งในด้านวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต ค่านิยม กฎหมาย และเทคโนโลยี เป็นต้น แนวทางการแก้ปัญหาความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับสังคม ได้แก่ การปกปิดตัวตนที่แท้จริง การกั๊กเงิน และการฆ่าตัวตาย

3) แนวทางการแก้ปัญหาความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติมีสาเหตุ คือ ธรรมชาติเล็งดูมนุษย์เหมือนลูก ในขณะที่เดียวกันก็ให้โอกาสทดสอบการใช้ชีวิตของมนุษย์ มนุษย์จึงจะประสบความสำเร็จจากความลำบากจากการทดสอบทางธรรมชาติ แนวทางการแก้ปัญหาความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ ได้แก่ การใช้สัญชาตญาณ และการพึ่งสิ่งศักดิ์สิทธิ์และประเพณี

4) แนวทางการแก้ปัญหาความขัดแย้งภายในจิตใจของตัวละคร ความขัดแย้งภายในจิตใจของตัวละครมีสาเหตุ คือ ตัวละครจะรู้สึกเป็นทุกข์ในระหว่างการเลือกซึ่งไม่ว่าตัดสินใจจะทำอย่างไร จึงจะทำให้ตัวเองสูญเสียสิ่งอะไรสักอย่างไป เช่น หลักการการใช้ชีวิต ความปลอดภัยและความหวัง เป็นต้น แนวทางการแก้ปัญหาความขัดแย้งภายในจิตใจของตัวละคร ได้แก่ การขอความช่วยเหลือจากผู้อื่น การลักขโมย และการสยบยอมต่ออำนาจ

## 5.2 อภิปรายผล

จากการวิเคราะห์ความขัดแย้งในเรื่องสั้นรางวัลซีไรต์ พ.ศ. 2551-2560 มีประเด็นที่นำมาอภิปรายผลได้ ดังต่อไปนี้

1) การวิเคราะห์ความขัดแย้งในเรื่องสั้นรางวัลซีไรต์ พ.ศ. 2551-2560 ความขัดแย้งในเรื่องสั้นรางวัลซีไรต์ พ.ศ. 2551-2560 ประกอบด้วย ความขัดแย้งระหว่างคนในสังคม ความขัดแย้งระหว่างบิดามารดากับบุตร ความขัดแย้งระหว่างญาติ ความขัดแย้งระหว่างเพื่อน ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับกฎหมาย ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับอำนาจการปกครอง ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับค่านิยม ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับวิถีชีวิต ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับเทคโนโลยี ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับภัยธรรมชาติ ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับสัตว์ ความขัดแย้งภายในจิตใจด้านความรัก ความขัดแย้งภายในจิตใจด้านคุณธรรมจริยธรรม ความขัดแย้งภายในจิตใจด้านจิตสำนึกเชิงสังคม ความขัดแย้งภายในจิตใจด้านศรัทธาต่อศาสนา ความขัดแย้งภายในจิตใจด้านการเมือง ความขัดแย้งภายในจิตใจด้านอำนาจการเมือง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ วนิดา บำรุงไทย (2544 : 112-113) ที่กล่าวว่า วรรณกรรมมีโครงเรื่องที่แสดงถึงความขัดแย้ง 2 ประการ ได้แก่ ความขัดแย้งภายนอกและความขัดแย้งภายในจิตใจของตัวละคร ความขัดแย้งภายนอกแบ่งเป็นความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับสังคม ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ ความขัดแย้งภายนอกเป็นความขัดแย้งระหว่างตัวละครกับสิ่งแวดล้อมอย่างใดอย่างหนึ่ง ได้แก่ ความขัดแย้งกับมนุษย์ด้วยกันเป็นโครงเรื่องที่พบมากในนวนิยายไทยแนวรัก แนวผจญภัยและแนวครอบครัว เป็นต้น ความขัดแย้งกับธรรมชาติ ความขัดแย้งกับสังคม ส่วนความขัดแย้งภายในได้แก่ ปมความขัดแย้งภายในจิตใจของตัวละคร เช่น ความสำนึกฝ่ายสูงต่อสู้กับจิตสำนึกฝ่ายต่ำการต่อสู้กับสัญชาตญาณภายในตัวเองต่อสู้กับชะตากรรม นอกจากนี้แล้ว ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ZHAO DANPING (2558) เรื่อง ความขัดแย้งในเรื่องสั้นรางวัล สุภาวาทกุลฯ พ.ศ. 2546-2556 พบว่า

การศึกษาความขัดแย้งในเรื่องแบ่งออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่ ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับสังคม ความขัดแย้งภายในใจของตัวละคร ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ แบ่งออกเป็น 5 ลักษณะ ได้แก่ ความขัดแย้งระหว่างญาติกับญาติ ความขัดแย้งระหว่างบิดามารดากับบุตร ความขัดแย้งระหว่างสามีกับภรรยา ความขัดแย้งระหว่างพี่กับน้อง ความขัดแย้งระหว่างคนในสังคม ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติมีหลากหลายอย่าง ได้แก่ ความขัดแย้งระหว่างตัวละครกับสภาพร่างกาย ความขัดแย้งระหว่างตัวละครกับความต้องการตามธรรมชาติของมนุษย์ ความขัดแย้งระหว่างตัวละครกับความเปลี่ยนแปลงของธรรมชาติ ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับสัตว์ ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับสังคมมีรูปแบบแบ่งออกเป็น 4 ลักษณะ ได้แก่ ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับความเชื่อ ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับกฎหมาย ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับเชื้อชาติ และความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับค่านิยม ความขัดแย้งภายในใจของตัวละครมีลักษณะ ได้แก่ ความขัดแย้งภายในใจด้านความรัก ความขัดแย้งภายในใจด้านคุณธรรม ความขัดแย้งภายในใจด้านสัญชาติญาณ ความขัดแย้งภายในใจด้านฐานะยากจน

2) แนวทางการแก้ปัญหาความขัดแย้งของตัวละครในเรื่องสั้นรางวัลซีไรต์ พ.ศ. 2551-2560 สะท้อนให้เห็นความขัดแย้งของตัวละครในด้านต่าง ๆ และเมื่อตัวละครเผชิญกับความขัดแย้ง ต้องคิดแนวทางแก้ปัญหาออกมาแก่สถานการณ์ฉุกเฉินและหลากหลายอย่าง เรื่องสั้นรางวัลซีไรต์ พ.ศ. 2551-2560 มุ่งจะแสวงหาวิธีการแก้ปัญหาเพื่อให้ความขัดแย้งลดน้อยลง โดยใช้แนวทางต่าง ๆ ทั้ง 4 แนวทาง ได้แก่ แนวทางการแก้ปัญหาความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ แนวทางการแก้ปัญหาความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับสังคม แนวทางการแก้ปัญหาความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ และแนวทางการแก้ปัญหาความขัดแย้งภายในจิตใจของตัวละคร รายละเอียดดังนี้ 2.1) แนวทางการแก้ปัญหาความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ ได้แก่ การเพิกเฉยต่ออำนาจที่กดขี่ การยืนยันความคิดของตัวเอง การสืบค้นหาความจริงเกี่ยวกับอำนาจ การใช้วาจาตอบโต้ การโต้ตอบด้วยความรุนแรงต่อฝ่ายตรงข้าม ขอความช่วยเหลือเพื่อประนีประนอม และการหลีกเลี่ยงความจริง 2.2) แนวทางการแก้ปัญหาความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับสังคม ได้แก่ การปกปิดตัวตนที่แท้จริง การกู้ยืมเงิน และการฆ่าตัวตาย 2.3) แนวทางการแก้ปัญหาความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ ได้แก่ การใช้สัญชาติญาณ และการพึ่งสิ่งศักดิ์สิทธิ์และประเพณี 2.4) แนวทางการแก้ปัญหาความขัดแย้งภายในจิตใจของตัวละคร ได้แก่ การขอความช่วยเหลือจากผู้อื่น การลักขโมยและการสยบยอมต่ออำนาจ แนวทางการแก้ปัญหาคือความขัดแย้งดังกล่าวนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ แดเนียล ตานา (2544 อ้างถึงใน จรรยา พุคยาภรณ์, ผู้แปล 2549 : 24) ได้เขียนถึงการแก้ปัญหาความขัดแย้งโดยทั่วไป 3 รูปแบบ คือ การต่อสู้ด้วยการใช้อำนาจ การต่อสู้ด้วยการใช้สิทธิและการปรองดองด้วยผลประโยชน์ (Interest Reconciliation) การต่อสู้ด้วยการใช้

อำนาจโดยคู่กรณีจะใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ (ร่างกายที่แข็งแรงการข่มขู่เสียงดังพรอคพวกมาก) มาบีบบังคับให้ฝ่ายตรงกันข้าม ยอมจำนนซึ่งผลออกมาจะมีผู้แพ้ผู้ชนะ การต่อสู้ด้วยการใช้สิทธิโดยคู่กรณีจะยกแหล่งอำนาจต่าง ๆ (ผู้ปกครองหัวหน้าคู่มือขั้นตอนกฎหมาย) มาใช้ในการพิจารณาว่า ใครมีสิทธิที่ต้องซึ่งผลออกมาจะมีผู้แพ้ผู้ชนะ การปรองดองด้วยผลประโยชน์ (Interest Reconciliation) เป็นวิธีที่แบ่งปันผลประโยชน์กันหรือมีได้บ้างเสียบ้างข้อดีคือไม่เป็นปรปักษ์กัน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ LI YAN (2558) เรื่องความขัดแย้งที่ปรากฏในเรื่องสั้นช่อการะเกด ปี พ.ศ. 2553 พบว่า วิธีการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในเรื่องสั้น ประกอบด้วย 2.1) การขอความช่วยเหลือเมื่อตัวละครเผชิญปัญหาแล้วไม่สามารถแก้ไขด้วยตัวเอง ก็จะแก้ปัญหาด้วยการขอความช่วยเหลือจากผู้ที่มีวิชาความรู้ความสามารถด้านใดด้านหนึ่งและมีประสบการณ์ 2.2) การฆ่าตัวตายเป็นสถานการณ์ที่ตัวละครสิ้นหวังกับชีวิต หรือระบายนามณ์เพื่อแก้แค้นผู้อื่น ตัวละครก็จะใช้วิธีการฆ่าตัวตายเพื่อหนีปัญหาและให้พ้นจากความทุกข์ 2.3) การใช้วาทะ เป็นวิธีการแก้ปัญหาที่ไม่รุนแรง ด้วยการใช้อำนาจพูดแนะนำ สั่งสอน อ้อนวอน แสดงความคิดเห็นหรือแสดงเหตุผล 2.4) การแสวงหาสิ่งอื่นช่วยเหลือหรือใช้สิ่งอื่นทดแทน เมื่อตัวละครเผชิญปัญหาที่แก้ไขไม่ได้ด้วยตัวเอง ก็จะนำสิ่งอื่นมาช่วยทดแทน มีทั้งสิ่งของ บุคคล สัตว์ ศาสนา เป็นต้น 2.5) การพึ่งศาสนา ตัวละครจะให้หลักของศาสนาที่ตัวเองเคารพนับถือมาปฏิบัติ ซึ่งจะช่วยให้จิตใจสบายขึ้น เป็นการผ่อนคลายปัญหาที่เกิดขึ้นได้ 2.6) การยอมรับ เมื่อตัวละครเผชิญปัญหาแล้วไม่สามารถแก้ไขได้ด้วยตัวเองหรือในสถานการณ์ที่ถูกบังคับ ก็จะแก้ปัญหาด้วยการยอมรับสภาพนั้น โดยไม่มีข้อโต้แย้ง 2.7) การนิ่งเฉย ตัวละครใช้วิธีการแก้ไขปัญหาสองลักษณะ คือ นิ่งเฉยเพื่อสะท้อนกลับว่าตัวละครไม่ยอมแพ้ต่อปัญหาและนิ่งเฉยเพราะยอมจำนนต่อปัญหา โดยที่ไม่โต้แย้งและปล่อยให้ปัญหานั้นเกิดขึ้นต่อเนื่องต่อไป 2.8) การกระทำด้วยตัวเอง ตัวละครแก้ปัญหาด้วยตัวเองหลังจากวิเคราะห์แล้วว่าตนเองสามารถแก้ปัญหาได้โดยไม่ต้องพึ่งพาคนอื่น

### 5.3 ข้อเสนอแนะ

จากการวิเคราะห์ความขัดแย้งในเรื่องสั้นรางวัลซีไรต์ พ.ศ. 2551-2560 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป ได้แก่

1. ศึกษาทฤษฎีการแต่งเรื่องสั้นรางวัลซีไรต์ พ.ศ. 2551-2560
2. ศึกษาภาพสะท้อนสังคมที่ปรากฏในเรื่องสั้นรางวัลซีไรต์ พ.ศ. 2551-2560
3. ศึกษาความขัดแย้งในเรื่องสั้นรางวัลอื่น เช่น รางวัลช่อการะเกด รางวัลสัจดาบทหนังสือแห่งชาติและรางวัล Nation Books Award เป็นต้น



### บรรณานุกรม

- กรรมา สุขุม. (2559) **ภาพลักษณ์ครูในเรื่องสั้นรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2524 ถึง พ.ศ. 2557**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (สาขาวิชาภาษาไทย) ชลบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- กุสุมา เทพรักษ์. (2548) **กระบวนการสร้างสรรค์ละครสำหรับเด็ก จากเรื่อง “เจ้าหญิง” ของ บินหลา สันกาลาคีรี นักเขียนรางวัลซีไรต์ ประจำปี 2548**. วิทยานิพนธ์ นศ.ม. (สาขาวิชา วาทยวิทยา) กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชไมพร พรเพ็ญพิพัฒน์. (2549) **คมความคิดในวรรณกรรมร่วมสมัย**. กรุงเทพมหานคร : บริษัท โรงพิมพ์ วัฒนาพานิช จำกัด.
- ณิชารีย์ อธิธรรมคุณ. (2547) **การวิเคราะห์บทวิจารณ์เรื่องสั้นซีไรต์ (พ.ศ. 2524-2545)**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (สาขาวิชาไทยศึกษา) กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- दनยา วงศ์ธนะชัย. (2542) **วรรณกรรมปัจจุบัน**. พิษณุโลก : สถาบันราชภัฏพิบูลสงคราม.
- แตเนียล ดานา. (2549) **กลยุทธ์หยุดความขัดแย้ง**. กรุงเทพมหานคร : แมคกรอ-ฮิล.
- ทิพย์โชค ไชยวิศิษฐ์กุล. (2549) **ภาพสะท้อนสังคมกรุงเทพฯจากเรื่องสั้นที่เข้ารอบสุดท้ายของการประกวดชิงรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียนระหว่างปี พ.ศ. 2536-2545**. ปรินญาณิพนธ์ ศศ.ม. (สาขาวิชาภาษาไทย) กรุงเทพมหานคร:มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ.
- ทองหล่อ เดชไชย. (2540) **หลักการบริหารสาธารณสุข**. กรุงเทพมหานคร : สถาบันพัฒนาการ สาธารณสุขอาเซียน.
- นภสมน นิจรรย์. (กรกฎาคม – ธันวาคม 2554) “ปัญหาวัยรุ่นในสังคมไทย : ภาพสะท้อนจากเรื่องสั้นรางวัลวรรณกรรม” ใน **วารสารวิจัยรามคำแหง(มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์**. 14 (3) หน้า 43 – 44.
- นันท์วัลย์ สุนทรภาระสถิตย์. (2547) **เรื่องสั้นบันทึกเหตุการณ์ทางการเมือง 14 ตุลาคม 2516 และ 6 ตุลาคม 2519**. วิทยานิพนธ์ อม. (สาขาวิชาวรรณคดีไทย) กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นิชาพร ยอดมณี. (2551) **การศึกษาวิเคราะห์เรื่องสั้นของสุทธิพงษ์ ธรรมวุฒิ : การนำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับมนุษย์**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (สาขาวิชาภาษาไทย) กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พิเชษฐ คงโต. (2546) **แนวความคิดและภาพสะท้อนสังคมในเรื่องสั้นของประชาคมลุนาชัย : การศึกษาเชิงวิเคราะห์**. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (สาขาวิชาเอกภาษาไทย) กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

### บรรณานุกรม (ต่อ)

- พิชญ์ ไชยโรจน์. (2554) **พรรณษะต่อปัญหาความขัดแย้งในจังหวัดชายแดนภาคใต้จากรวมเรื่องสั้นชุด “แขกในบ้านตัวเอง”**. การค้นคว้าอิสระ ศศ.ม. (สาขาวิชาภาษาและการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม) นครปฐม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พระมหาอำนาจ พลปญโญ (สวัสติ). (2558) **คู่มือมนุษยนิยมในวรรณกรรมไทยเรื่องสั้นรางวัลซีไรต์**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ภาพพิมพ์.
- มานิช ดินลานสกุล. (2545) **กลวิธีการเล่าเรื่องแบบกระแสสำนึกในเรื่องสั้นเข้ารอบสุดท้ายรางวัลซีไรต์ พ.ศ. 2524-2542**. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (สาขาวิชาภาษาไทย) สงขลา : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- ยุวพาส์ (ประทีปประเสน) ชัยศิลป์วัฒนา. (2552) **ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับวรรณคดี**. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2545) **พจนานุกรมศัพท์วรรณกรรม อังกฤษ - ไทย**. กรุงเทพมหานคร : ราชบัณฑิตยสถาน.
- รีนฤทัย สัจจพันธุ์. (2547) **วรรณกรรมปัจจุบัน**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- รีนฤทัย สัจจพันธุ์. (2555) **วรรณคดีไทย**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ลิขิต ธีเวคิน. (มกราคม – เมษายน 2553) “ความขัดแย้งและการแก้ปัญหา” ใน **วารสารสถาบันพระปกเกล้า**. 1 หน้า 5 – 6.
- วนิดา บำรุงไทย. (2543) **ศาสตร์และศิลป์แห่งนวนิยาย**. กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น.
- วิชาดา ถาวรประภาสวัสติ. (2557) **กระบวนการสร้างสรรค์แอนิเมชันจากวรรณกรรมซีไรต์**. วิทยานิพนธ์ นศ.บ. (สาขาวิชานิติศาสตร์) กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สัจจภูมิ ละออ. (2551) **ซีไรต์ไดอารี่**. กรุงเทพมหานคร : สุขภาพใจ.
- สายทิพย์นุกุลกิจ. (2543) **วรรณกรรมไทยปัจจุบัน**. กรุงเทพมหานคร : บริษัทเอส อาร์ พรินติ้ง แมสโปรดักส์ จำกัด.
- สุพัตรา สุภาพ. (2542) **สังคมและวัฒนธรรม ค่านิยมครอบครัว ศาสนา ประเพณี**. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช.
- สุทัศน์ วงศ์กระบอกถาวร. (2550) **บันเทิงคดีประเภทเรื่องสั้น**. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์.
- สุเทพ สุวีรางกูร. (2551) **ปัญหาสังคม**. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์.
- สุนิภา ไกรนรา. (2542) **การนำปัญหาสังคมและสี่สั้นท้องถิ่นภาคใต้มาใช้ในการแต่งเรื่องสั้นของกนกพงศ์ สงสมพันธุ์**. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (วิชาเอกภาษาไทย) สงขลา : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ.

### บรรณานุกรม (ต่อ)

- สุวรรณา เกรียงไกรเพชร. (ธันวาคม 2550) “ความขัดแย้งทางค่านิยมที่ปรากฏในเรื่องสั้นไทยสมัยพัฒนาเศรษฐกิจ (พ.ศ.2493-2523)” ใน วารสารภาษาและวรรณคดีไทย. 24 หน้า 241-270.
- สมบัติ จำปาเงิน. (2548) กลเม็ดการอ่านให้เก่ง. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร : สถาพรบุ๊คส์.
- โสภร พรโชคชัย. (2556) แก้ปัญหาสังคมด้วยวิชาชีพ สังคมสงเคราะห์. กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิประเมินค่าทรัพย์สินแห่งประเทศไทย.
- หทัยวรรณ ไชยะกุล. (2544) วรรณกรรมศึกษา. เชียงใหม่ : โรงพิมพ์มิ่งเมือง.
- อนนต์ ศรีศักดิ์. (2554) ความรู้พื้นฐานทางวรรณกรรมไทย. พิมพ์ครั้งที่ 6. ปทุมธานี : มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- อิงอร สุพันธุ์วณิช. (2548) ปรัชญาเรื่องสั้นไทย. กรุงเทพมหานคร : บริษัท แอคทีฟ พริ้นท์ จำกัด.
- LI YAN. (2558) การวิเคราะห์ความขัดแย้งที่ปรากฏในเรื่องสั้นช่อการะเกดปี 2553. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (สาขาวิชาการสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง) สมุทรปราการ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ.
- Qin Hongbo. (2555) วิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมไทยจากเรื่องสั้นที่ได้รับรางวัลพานแว่นฟ้า พ.ศ. 2550-2553. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (สาขาวิชาการสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง) สมุทรปราการ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ.
- ZHAO DANPING. (2558) ความขัดแย้งในเรื่องสั้นรางวัลสุภาว์เทวกุลฯพ.ศ. 2546-2556. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (สาขาวิชาการสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง) สมุทรปราการ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ.



ภาคผนวก

## ภาคผนวก

## เอกสารรับรองคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย



เรียนรู้เพื่อรับใช้สังคม

## เอกสารรับรอง

(Certificate of Exemption)

คณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย

มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

วันที่ 14 มีนาคม 2562

ชื่อเรื่อง ความขัดแย้งในเรื่องสิทธิบัตร พ.ศ. 2551-2560

ชื่อนักวิจัย/หัวหน้าโครงการ MS. BAI XIAOYU  
 คณะวิชา/หลักสูตร หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต  
 สาขาวิชาการสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง

มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

ขอรับรองว่า งานวิจัยดังกล่าวข้างต้นได้ผ่านการพิจารณาเห็นชอบโดยสอดคล้องกับ  
 ประกาศเขตชิงกิ จากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

ลงนาม

(รองศาสตราจารย์ ดร.จรรยาวัตร คมพัยค์ม์)

ประธานคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย

มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

วันที่รับรอง

วันที่ 14 มีนาคม 2562

เลขที่รับรอง

อ.803/2562

วันที่ให้การรับรอง: 14 มีนาคม 2562

วันหมดอายุใบรับรอง: 13 มีนาคม 2564

## ประวัติผู้เขียน

ชื่อ - สกุล	MISS BAI XIAOYU (เพ็ญขวัญ)
วัน เดือน ปีเกิด	18 มีนาคม 2538
ที่อยู่ปัจจุบัน	100/46 (RD 303) รัชดาซีทีคอนโด ซอยประชาราษฎร์บำเพ็ญ 7 แขวงห้วยขวาง เขตห้วยขวาง กรุงเทพมหานคร 10310
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ 2556	คณะภาษาและวัฒนธรรมเอเชียอาคเนย์ มหาวิทยาลัยชนชาติยูนนาน หลักสูตรภาษาไทย สาขาวิชาภาษาไทย
พ.ศ 2558	สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดล หลักสูตรภาษาไทย สาขาวิชาภาษาศาสตร์

